

Rudolf Steiner

CUNOAȘTEREA LUI HRISTOS GA 100

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM CONFERINȚA I

Kassel; 16 iunie 1907

Scopul acestor conferințe este acela de a oferi o vedere de ansamblu asupra a ceea ce numim în mod curent teosofie. Teosofia trebuia să devină, într-un sens cuprinzător, un nou impuls cultural; ea este un lucru la care aspiră omenirea dintotdeauna și care trebuie să răspundă la întrebarea arzătoare în toate privințele pe care aceasta o pune. Totuși, astăzi teosofia este privită frecvent ca ceva ce este îndoielnic, ca o nebunie, ca reveriile unor capete inventive.

Fără îndoială, dacă-i întrebăm pe acești „inventivi” ce urmăresc, răspunsul lor este relativ cuprinzător. Înainte de toate, ceea ce se consideră în prezent a fi reverie este privită de cel care face din aceasta punctul central al vieții sale ca ceva ce peste douăzeci sau cincizeci de ani va avea o semnificație considerabilă pentru sentimentul, gândirea, voința și activitatea omenească.

Nu există domeniu în care teosofia să nu poată aduce, în calitate de impuls, lumina sa și să nu aibă chemarea de a ilumina. Se știe că epoca noastră are cele mai variate probleme: de sănătate, sociale, ale femeilor, ale educației. Răspunsurile sunt încă și mai numeroase. Când se examinează în mod obiectiv ansamblul acestor probleme și rezolvările oferite, se observă că ele sunt puse corect prin înseși condițiile timpului actual, dar că soluțiile nu pot fi date nemijlocit acum.

Celui care nu vrea să vadă nici să audă care sunt problemele actuale, îi vor apărea pretutindeni obstacole în cale. Va veni o epocă când oamenii își vor da seama că există mult mai multe probleme: războaie interioare și exterioare ale omenirii, dureri și suferințe, speranțe

frânte în toate domeniile. Numai teosofia este în măsură să răspundă în mod corespunzător acestor probleme. Sunt tot mai numerosi cei care se resemnează, care, de fapt, își fac datoria, dar nu știu de ce muncesc, al căror moral distrus ajunge până la disperare, alterându-le chiar sănătatea fizică și provocând apariția neurasteniei. Acestea nu sunt decât câteva aspecte, pe care le amintim aici. Gândul călăuzitor care trebuie să ne cuprindă sufletele este acela că teosofia nu este ceva care să preocupe capete fără ocupație, care n-au altceva mai bun de făcut; ea trebuie să-și exercite influența în viața practică.

Desigur, în cursul celor treizeci de ani de existență, Societatea teosofică [\[1\]](#) a cunoscut bolile copilăriei și a suferit tot felul de avataruri, care au provocat îndoieli cu privire la importanța ei, dar ea își va reveni și va face dovada aptitudinilor sale. Teosofia trebuie să devină o problemă generală, un fapt universal, căci ea poate răspunde la chestiunile fundamentale ale întregii existențe și poate indica cum trebuie să fie percepute de omul actual; el trebuie să înțeleagă de ce există religii și științe în lume. Oricare ar fi activitățile noastre artistice, științifice sau practice, ele se învârt în jurul câtorva probleme fundamentale, care trebuie rezolvate într-un fel oarecare. Toate religiile au fost încercări de a da răspuns la aceste probleme, un răspuns totdeauna adaptat la intelectul și la treapta de cultură a popoarelor.

Teosofia nu vrea să fie o religie, ea nu are nimic de-a face cu o sectă, nu provoacă agitație.

După cum știți, religia este tot atât de veche ca și aspirația omului către progres. Dacă examinăm religiile diferitelor popoare, vom ajunge la certitudinea că toate au încercat să răspundă la mai multe întrebări: în primul rând, care este esența omului, în al doilea rând, care este destinul său și, în al treilea rând, ce există dincolo de existența fizică.

Cu privire la aceste întrebări, trebuie să spunem că tocmai noi, oamenii epocii actuale, avem un trecut uimitor în urma noastră, care a dus pe mulți în eroare în ceea ce privește religia. Să ne punem întrebarea: Câte

ființe omenești au nevoie efectiv de religie, dar nu o pot avea? Unii dintre noi mai pot privi înapoi la epoci când religia era resimțită eu adevărat ca viață, ca ceva perceput mult mai intens decât de naturile actuale cele mai predispuse la religie. La acestea din urmă mai există încă o parte din sentimentul cald care a străbătut mileniiile. Setea, nostalgia pentru ceea ce se numește lumea spirituală, adică aspirația la religie mai există încă; la naturile cele mai autentice această nevoie s-a amplificat fără încetare. Astfel de persoane vor spune: Când eram copil mai aveam încă adevărata credință. Apoi această credință s-a schimbat. Am cunoscut ceea ce se cheamă știința și principiile sale și a trebuit, mai ales în virtutea modului în care mi-a fost dezvăluită crearea lumii, să mă îndoiesc profund de ceea ce crezusem în copilărie. Apoi m-a cuprins o tristețe profundă, sufletul pare să fie sfâșiat, când, pustit, privește în lume fără a găsi o explicație la această contradicție interioară. De aici, ruptura între aspirația religioasă și satisfacția sufletului, de aici, tragismul epocii actuale. Poate că ceea ce se instalează în aceste suflete este totuși preferabil celeilalte atitudini, cea în care omul nu mai pune întrebări; când el pierde obiceiul de a pune întrebări, devine superficial, trăindu-și pur și simplu existența cotidiană.

Cauza acestei situații ține de religii? Nu! Este evident că nu e nimic din toate acestea, căci orice religie, chiar vechile mituri și legende, sunt în măsură să reînnoiască inima, să dea viață oricărui suflet, dacă el vrea. Cine ar fi crezut că din vechile mituri, care păreau vlăguite de milenii, ducând o existență aproape ascunsă, necunoscută, ar putea reînvia impulsuri atât de puternice ca cele întâlnite în dramele lui Richard Wagner? [\[2\]](#) Nu este necesar să întemeiem o religie nouă, momentul pentru aceasta a trecut, dar a devenit necesară o nouă luare de poziție față de religie, o nouă înțelegere. Ceea ce s-a schimbat este spiritul uman, sufletul uman, inima omenească.

Să încercăm să ne transpunem în procesul evolutiv al sufletului omenesc; ne vom convinge, în cursul acestor

conferințe, că sufletele noastre au fost în mod repetat aici, jos, pe planul fizic, că ele s-au dezvoltat încetul cu încetul urcând la treapta actuală a evoluției. La început acest lucru vă poate părea grotesc, totuși asemenea adevăruri, așa cum ne sunt prezentate astăzi, le-am auzit adesea în cursul existențelor noastre trecute.

Astfel, veți face cunoștință cu învățătura reincarnării. La fel cum mă ascultați astăzi, sufletele dumneavoastră au ascultat odinioară pe acel druid care trăia și învăța chiar în această regiune a noastră. Vechii druizi cultivau pentru cercuri restrânse învățătura despre reincarnare, această înțelepciune foarte veche despre enigmele vieții. Ei se adresau celor care simțeau în sufletul lor setea unei cunoașteri mai profunde. Dar dacă acești învățători ar fi utilizat limbajul de care mă folosesc eu astăzi, el nu ar fi fost inteligibil pentru sufletele dumneavoastră de atunci, căci spiritul nu era suficient dezvoltat pentru aceasta. În acel timp, spiritul omenesc nu dispunea încă de gândirea logică, dar avea facultatea de a înțelege prin intermediul imaginilor. De aceea aceste învățături se exprimau prin imagini pe care le regăsim astăzi sub formă de povești și mituri. Dacă sufletele noastre nu ar fi primit această învățătură, ele ar fi incapabile să înțeleagă acum adevărul transmis sub o formă nouă.

Astfel, în cursul secolelor, sufletele noastre fac progrese uriașe, iau forme noi și din această cauză adevărul trebuie să fie prezentat, anunțat de fiecare dată sub o formă nouă. Să vă dau un al doilea exemplu.

Să ne întoarcem pe firul evoluției umane până la egipteni, caldeeni, babilonieni. Pe vremea când erau purtătorii culturii, ei nu considerau soarele și stelele ca fiind corpuri pur fizice. Astăzi, când un astronom materialist observă corpurile cerești, el nu vede în ele decât corpuri fizice, nimic mai mult. De asemenea, pentru el Pământul nu este decât un corp fizic pe care omul umblă încoace și încolo, ca un țânțar pe mână.

Cu totul altfel stăteau lucrurile cu astronomii egipteni. Când vechiul astrolog egiptean contempla o stea, el nu vedea numai un corp fizic, ci pentru el steaua avea o realitate cu totul diferită decât pentru omul actual. Când

pronunța, de exemplu, numele Mercur el o făcea cu o profundă venerație. Nici nu se gândea să se adreseze corpului ceresc fizic; după cum nici dumneavoastră nu vă gândiți să vă adresați unui obiect de carton presat. Tot ce percepea ochiul atunci nu era decât expresia unei realități spirituale. Astfel, pentru astronomul de odinioară corpul ceresc al lui Mercur nu reprezenta decât manifestarea spiritului său. Dumneavoastră nu trebuie să înțelegeți acest lucru pe cale rațională, ci să-l cuprindeți cu sufletul, altfel nu veți avea nici o idee despre conținutul sufletesc al unui asemenea astronom. Pentru el nu exista nimic care să nu fie expresia spiritualului. El spunea: Totul este spirit, și eu însumi, în calitate de spirit, sunt o parte a acestui spirit.

Dumneavoastră trebuie să aveți în vedere asemenea trăire. Trebuie să-i înțelegem bine pe înțelepții epocilor trecute. Trebuie să înțelegem ce știau ei despre ceea ce se desfășura în spațiul spiritual. Și cel ce se adâncește în aceste viețuiri știe cât de infinit mai sublimă era această concepție față de cea a materialismului actual. Înțelepții de odinioară trebuie să fie mai întâi înțeleși, trebuie să aprofundăm ceea ce ei au cunoscut despre spațiul spiritual; abia atunci apare cât de importante erau acele vechi învățături. Aceasta poate părea ridicol simțului materialist actual, care nu cunoaște decât aspectul pur fizic al astronomiei, dar așa stau lucrurile.

Cum se face că în prezent simțul pentru viața spirituală care stă la baza oricărei vieți fizice a pierit? Și de ce trebuia să se întâmple aceasta?

Să aruncăm o privire asupra anturajului nostru imediat. Dacă ați putea compara ceea ce, în trecut, înconjura la fiecare pas omul cu ceea ce constituie mediul omului modern, ați constata că el nu avea la dispoziție decât mijloacele strict necesare pentru a-si putea duce existența pe Pământ; în schimb, avea un mai accentuat simț al spiritualului. Acest simț al spiritualului a trebuit să regreseze, pentru ca omul să aibă posibilitatea să obțină stăpânirea actuală asupra Pământului. Toate progresele tehnice și industriale au fost posibile doar datorită concepției noastre materialiste despre lume și

datorită faptului că spiritul, lumea suprasensibilă s-au estompat. Asadar, prin renunțarea la concepția spiritualistă asupra lumii, omul a dobândit stăpânirea asupra lumii fizice. Este o lege eternă a omenirii aceea că facultățile dobândite într-un domeniu nu pot apărea decât prin reducerea facultăților din alt domeniu. Omul nu ar fi putut obține niciodată posibilitățile actuale de comunicare dacă n-ar fi regresat celelalte facultăți ale sale. Pentru a dobândi tot ceea ce constituie anturajul nostru actual a trebuit să regreseze simțul pentru spiritual. Pentru ca omul să poată cuceri lumea fizică, a trebuit să regreseze conținutul conștiinței omului de odinioară.

Vedem astfel, cu începere din secolul al XVI-lea, cum se pierde înclinația pentru lumea spirituală și cum pune stăpânire pe omenire simțul materialist. Și cel care-și imaginează că el însuși nu se află în plin materialism se înșală.

Misiunea științei spiritului nu este de a nega ceva, ea nu critică lumea actuală; mai mult decât atât, ea arată cum coborârea în materie a fost o necesitate. Pentru un timp trebuia să se șteargă vastul orizont al vieții spirituale al omenirii; aceasta implică dispariția vechiului mod de a sesiza spiritualul. Adevărurile se prezentau atunci sub vechea lor formă. Știința spiritului își propune să arate cum pot fi ele apropiate înțelegerii omului actual.

Aceasta este ceea ce o preocupă. Astfel, teosofia nu este decât instrumentul prin care se pot face accesibile gândirii omeneshti contemporane adevărurile profunde, pentru ca ele să fie sesizate în toată amploarea lor.

La ora actuală atenția trebuie să fie îndreptată din nou spre spirit. Nu trebuie să ne mulțumim a spune: „Cât de departe am dus lucrurile”. [3] Adevărul este întotdeauna accesibil și există diferite moduri de a-l înțelege.

Să ne întoarcem privirea spre vechea Indie, spre Egipt, spre Grecia, spre epoca întemeierii creștinismului: mereu aceleași adevăruri se manifestă sub diferite forme.

Întotdeauna au existat ghizi ai omenirii care au vegheat la faptul că, în acele epoci, adevărurile care se estompau datorită declinului culturilor să fie comunicate omenirii

sub o formă nouă. Dintre acești ghizi fac parte toți marii întemeietori de religii.

Înainte de epocă actuală, înainte de Copernic și secolul al XVI-lea, chiar în Europa s-a vegheat la punerea bazelor unei reînnoiri a răspândirii adevărului. În acea epocă, unii oameni erau capabili să înțeleagă semnele timpului. Încă din 1459, o individualitate spirituală de un grad superior, cunoscută exterior sub numele de Christian Rosenkreutz [4], a întemeiat cu încă câțiva o școală esoterică pentru dezvoltarea înțelepciunii, nu a unei noi înțelepciuni, ci a celei vechi, dar sub o formă corespunzătoare nevoilor oamenilor. Aceasta este înțelepciunea rosicruciană, așa cum a fost ea cultivată atunci pentru prima oară. Așa cum am spus, nu este nimic nou în această înțelepciune, este înțelepciunea veșnică, dar în forma de care are nevoie omenirea actuală.

Cum se prezintă această înțelepciune a rosicrucienilor față de creștinism? Nu există nici o diferență între adevărata învățătură creștină și aceea a rosicrucienilor. Este suficient să înțelegi miezul creștinismului și ai în față teosofia rosicrucienilor. Nu este nevoie să întemeiezi o religie nouă, trebuie să înțelegi creștinismul cum au făcut-o primii creștini. Dar foarte puțini oameni mai știu ceva despre tainele începuturilor evoluției creștinismului. Chiar teologia oficială nu mai are despre aceasta nici cea mai mică idee. Aici îl întâlnim pe însuși apostolul Pavel [5], cel mai profund cunoscător al tainelor creștine, propovăduind acele profunde adevăruri care trebuiau să ghideze omenirea timp de milenii. El este cel care a întemeiat o școală la Atena, al cărei rector a fost Dionisie Areopagitul [6], adevărat discipol al său.

Învățăturile lui Dionisie au fost mereu vii și au fost transmise în particulat celor care trebuiau să ducă Verbul viu al lui Hristos pe tot Pământul. Dacă oamenii ar fi rămas fideli învățăturii lui Dionisie nu ar fi fost necesară o nouă formă. Dar au venit timpurile noi și creștinismul a trebuit să capete baze solide, pentru că nici o știință să nu-i poată fi opusă. Din această cauză,

teosofia rosicruciană este forma religioasă adaptată la epoca noastră.

Numai acela care înțelege creștinismul în mod corect poate să-și facă o idee despre conținutul său veșnic viu. Dacă am fi puși astăzi în situația de a auzi ce are de spus teosofia rosicruciană despre adevăratul creștinism, datele științifice nu ar contrazice procesele pe care ea le descrie. Este vorba de faptul că religia nu s-ar putea afla în contradicție cu datele științifice și că acestea trebuie să fie în armonie cu religia.

Ce vrea deci să ne ofere teosofia rosicruciană?

Cunoașterea lumilor superioare, adică a acelor lumi cărora le va aparține omul după ce corpul său fizic se va fi descompus; cunoașterea vieții, cunoașterea esenței morții și a evoluției omenirii. Astfel, ea va conferi omului un fundament solid pentru adevărurile religioase și pentru viața religioasă.

Nimeni nu ar trebui să spună: Eu mă țin ferm de vechile învățături și ele îmi sunt suficiente. Ce mă interesează scepticii! Nu există nimic mai egoist și nici judecată mai puțin creștină decât aceasta. Căci, dacă astăzi mai este posibil ca unii să zăbovească încă în vechile religii, acest lucru va deveni imposibil într-un viitor apropiat. Cine poate pătrunde în ceea ce tintește în prezent să determine apariția marilor valuri sociale, acela nu va judeca astfel; el va vedea că teosofia nu este un lucru care să dea naștere la controverse. Cine poate gândi, știe că știința spiritului este prezentă pentru a răspunde la întrebările cele mai arzătoare și că este efectiv în măsură să răspundă la toate aceste întrebări. În principiu, totul poate fi dovedit și contestat, dar nu despre aceasta este vorba: nu are nici un sens să discutăm despre un remediu, contează numai rezultatul obținut cu ajutorul lui. Exact la fel se întâmplă și cu știința spiritului.

Omenirea are nevoie de spiritualitate ca remediu și vindecarea acesteia nu se va produce decât dacă acest remediu pătrunde în ea. Ea este un factor evolutiv și un mijloc de susținere pentru cultura noastră.

Cu măsuri exterioare nu se rezolvă nimic; ele se adresează toate, fără excepție, elementului fizic-corporal.

Teosofia vizează vindecarea sufletului și a spiritului. Știința spiritului nu este ceva arbitrar, ea este o cerință a epocii și a problemelor sale. Tot ce ne aduce ea este învățătura comună a cercetătorilor din acest domeniu. Noi suntem conduși de știința spiritului spre lumi superioare care rămân de nepătruns pentru ochiul sensibil, lumi unde se află cauzele efectelor care se manifestă în lumea fizică. Știința spiritului ne va aduce cunoașterea principiului veșnic al naturii omenesti, al nucleului esenței existent în fiecare din noi, al lumilor spirituale și al ierarhiilor acestor lumi. Obiectul studiului nostru trebuie să fie esența adevărată a naturii omenesti. Noi vom face cunoștință cu lumi care sunt prezente, dar nu pot fi înțelese numai de simțurile noastre fizice. Unii poate vor spune: Tot ce povestești este foarte frumos, dar noi nu putem ști nimic despre toate aceste lucruri. Răspunsul la această obiecție 1-a dat deja Fichte [\[7\]](#). Presupuneți că ați fi singurul văzător într-o lume de orbi din naștere, cărora le-ați vorbi despre culori. Aceștia vă vor spune: Toate acestea nu sunt decât o prostie, ceea ce povestești tu nu este real. Însă, dacă i-am putea opera cu succes, ei ar afla atunci prin experiența lor această lume a culorilor și a luminii. Acest lucru este valabil și pentru obiecția de mai sus. Cel care face o asemenea obiecție se plasează pe un punct de vedere care corespunde cu acela al orbului din naștere. Iată de ce nimeni nu ar trebui să spună: Aceasta nu există. Căci nimeni nu are dreptul să vorbească de „limite ale cunoașterii” [\[8\]](#), cum a făcut-o la timpul său Du Bois-Reymond. Există tot atâtea lumi pentru câte organe avem spre a le percepe, o infinitate de lumi; atâta doar că noi nu le putem percepe încă, deoarece nu avem încă organele corespunzătoare. Lumea nu este numai spațial, dar și în mod intensiv [\[9\]](#) infinită: pentru fiecare simț există o lume. În prezent ele sunt insondabile, dar există; sunt acolo unde ne aflăm noi înșine. Trebuie numai să deschidem ochii asupra lor, căci ele sunt în mijlocul nostru.

Cuvântul lui Hristos: „Nu căutați împărăția lui Dumnezeu, căci împărăția lui Dumnezeu este în mijlocul

vostru" [10] trebuie luat *ad litteram*. Exact în acest sens vorbește și știința spiritului despre lumile spirituale. Și dintotdeauna au existat inițiați care au cunoscut mijloacele și căile de acces care conduc la împărăția cerurilor. Toate religiile vorbesc despre acestea. Știința spiritului nu este decât mijlocul de a regăsi aceste adevăruri fundamentale ale tuturor religiilor. Tot ceea ce vedem și percepem în jurul nostru este consecința și efectul a ceea ce se află și acționează în lumile spirituale. De multă vreme, creștinismul oficial nu mai este în măsură să înțeleagă adâncimea documentelor religioase. Astfel, știința spiritului a trebuit să preia sarcina de a redeschide accesul la comorile uitate ale cunoștințelor și astfel să ofere remedii umanității aflate în cumpănă. Cu toate acestea, știința spiritului este departe de orice fanatism; ea nu face decât să descrie, să pună în lumină esența omului, ea indică devenirea sa dincolo de moarte și modul în care se dezvoltă sufletul în afara corpului fizic. Ea descrie ce se întâmplă în lumile superioare, vorbește despre fazele evoluției pământului și a celorlalte planete, pune în lumină desfășurarea trecută și viitoare a existenței omenesci. Ea arată ce-l așteaptă pe om până ce își va atinge scopul final.

Noi vom încerca să înțelegem esența omului și a acelor lumi din care a ieșit. Acesta este domeniul de cunoștințe la care ne conduce știința spiritului.

S-ar putea obiecta: Toate acestea nu-l privesc decât pe așa-zisul clarvăzător, care are deja acces la lumile spirituale. La ce ne poate ea servi nouă? Ele ne sunt inaccesibile!

Răspunsul nostru va fi: Există desigur metode de antrenament valabile numai pentru investigatorul spiritual, ceea ce ar crea impresia că obiecția este valabilă: Cu toate acestea metoda rosicruciană de formare este diferită. Este adevărat că pentru a pătrunde în lumile spirituale trebuie să avem ochiul văzătorului și urechea inițiatului, dar pentru a o înțelege este suficientă logica curentă. Tot ce spune investigatorul spiritual este accesibil gândirii logice. Este suficientă rațiunea umană sănătoasă pentru a înțelege aceste lucruri. Cel care nu

poate înțelege nu stăpânește logica. Desigur, ochiul investigatorului este necesar pentru descoperirea misterele spiritului; logica curentă este suficientă pentru înțelegerea a ceea ce prezintă gândirea rosicruciană.

Cine nu poate înțelege aceasta nu trebuie să atribuie inaptitudinea sa metodei. Lipsa sa de cunoaștere nu ține de faptul că el nu este văzător, ceea ce-i lipsește este o capacitate sănătoasă de înțelegere și gândirea consecventă. La drept vorbind, logica este pentru mulți oameni o necunoscută. Un muzician contemporan spune, de exemplu, că a gândi este un lucru îndoielnic. Și lumea învățaților noștri nu gândește decât până la un punct. Totuși, dacă omul își utilizează în mod corect mintea, el ajunge să înțeleagă adevărurile superioare și să le facă să trăiască în el. Și dacă vă întrebați: La ce bun toate acestea? răspunsul este: Nimic nu poate să aibă o importanță mai mare decât cunoașterea științei spiritului. Căci numai prin ea vom deveni în mod plener oameni, și vom avea prin aceasta o inimă împăcată și un suflet în armonie cu el însuși.

Discursurile frumoase nu ne fac să avansăm; trebuie să ne îndreptăm în mod serios spre cunoaștere și să ne adâncim în necesitățile și problemele existenței. Trebuie să ne străduim fără încetare să trecem de la un domeniu la altul al vieții spirituale; din aceasta rezultă pătrunderea în întregul evoluției Universului și omenirii. Și amploarea acestor evenimente nu cuprinde numai inima noastră; ea trezeste în noi facultăți noi, ne face abili pentru îndatoririle cotidiene. Căci știința spiritului este o sursă directă de forțe care devin un bun inalienabil și ne face creatori.

Abia prin cunoașterea lumii spirituale putem înțelege lumea materială. Știința spiritului nu este pentru excentrici, ci, dimpotrivă, este pentru cei mai practici dintre practicieni.

Orice existență este spirit. Tot așa cum gheața este apă, materia este spirit. Fie că este vorba de mineral, plantă, animal sau om, toate sunt spirit în formă densificată.

În acest sens teosofia rosicruciană ne conduce înțelegerea bazelor spirituale ale Universului. Ea nu ne separă de viață, ci ne face s-o iubim, căci nu disprețuiește viața cotidiană, nu ne îndepărtează de sarcinile noastre zilnice, ci ne leagă de ele. Ne stimulează în îndeplinirea activităților noastre zilnice, deoarece știe că orice acțiune, ca și orice ființă, este o manifestare a spiritului.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a II-a

Kassel, 17 iunie 1907

După ce am expus ieri, în chip de introducere, scopurile și natura științei spiritului, încercăm astăzi să pătrundem direct în însăși esența sa. S-ar putea ca acest lucru să aibă inconvenientul ca pentru cei care nu sunt încă familiarizați cu aceste probleme să rezulte ceva șocant; trebuie să ne înarmăm însă cu răbdare și să înțelegem că ceea ce, la început, ne poate părea fără sens, cu timpul o să ni se arate ca fiind perfect întemeiat și de înțeles. Din tema aleasă de noi, vom examina mai întâi ființa umană.

Să ne reprezentăm această ființă umană, care suntem noi înșine. Este o structură foarte complicată, cea mai complicată pe care o putem întâlni în lumea cunoscută de noi. Iată de ce tot timpul ea a fost considerată, de spiritele cele mai pătrunzătoare, ca microcosmosul în opoziție cu macrocosmosul, cu Universul. Paracelsus [\[11\]](#) a folosit o metaforă foarte frumoasă pentru a caracteriza natura înconjurătoare: contemplați natura înconjurătoare și reprezentați-vă fiecare ființă - plantă, animal, piatră - ca o literă a unui alfabet, apoi un cuvânt compus din aceste litere; iată omul.

Astfel se confirmă cuvintele lui Goethe [\[12\]](#): Trebuie să înțelegem întreaga natură, pentru a înțelege omul. Ceea ce voi spune eu astăzi nu va fi decât o schiță a ceea ce este esența omului. În raport cu modul în care vom investiga natura omenească în zilele următoare, expunerea de astăzi va fi ca un desen în cărbune față de un tablou.

Când examinăm cu simțurile noastre fizice omul în calitate de ființă pământeană așa cum ni se prezintă el nouă, când îl văd ochii noștri și îl pipăie mâinile noastre, el este considerat, din punct de vedere materialist, ca ceva integral, ca o ființă în totalitatea sa. Pentru o concepție mai aprofundată, adică spirituală a lumii, aceasta nu este decât o mică parte a omului, pe care noi o putem percepe cu simțurile noastre fizice; este partea pe care o dezmembrează și disecă anatomistul, care caută în felul acesta să-l înțeleagă pe om cu ajutorul rațiunii, pe care-l desface până la celulele care nu pot fi văzute decât la microscop, încercând să-și construiască o imagine despre structura organelor izolate și despre modul lor de a acționa.

Știința consideră că toate acestea aparțin corpului fizic. Dar astăzi corpul fizic este perceput în mod eronat, crezându-se că omul, pe care îl avem în fața noastră, nu ar fi decât acest corp fizic. De fapt, dimpotrivă, de el sunt strâns legate mădulare superioare ale naturii omenеști, care acționează prin acest corp fizic și-l fac să ni se înfățișeze ca om, așa cum ni se prezintă fiecare din semenii noștri. Corpul fizic ar avea un cu totul alt aspect dacă l-am putea separa de elementele sale superioare.

Toate substanțele și toate forțele care acționează în diferitele minerale – fier, arsenic, carbon etc. – interacționează și în substanțele corpului omenesc și ale corpurilor fizice ale animalelor și ale plantelor.

Simpla înțelegere a ceea ce constituie diferența dintre acest corp fizic și celelalte substanțe fizice care ne înconjoară în lumea minerală ne îndrumă spre mădularele superioare ale naturii umane. Dumneavoaștră știți că acest edificiu admirabil care este corpul fizic ascunde în sine ceea ce noi numim viața lui interioară, conștiință, plăcere și suferință, bucurie, iubire și ură; că acest corp fizic nu conține numai substanțele lumii minerale, ci și gânduri. Percepeți roșeața obrazilor, culoarea părului, dar nu vedeți trăirile de plăcere și suferință, de bucurie și durere etc. din corpul fizic. Noi nu vedem nimic din toate acestea și totuși totul se întâmplă în interiorul învelisului nostru din piele. Aceasta

constituie dovada cea mai strălucită și cea mai incontestabilă că trebuie să existe ceva mai mult decât substanțele fizice.

Lacrima pe care o vedeți curgând este expresia pur fizică a suferinței resimțite în interior. Observați lumea minerală. Ea vă privește mută. Acolo nu se percepe nici o bucurie, nici o durere. Piatra nu are nici sentiment, nici conștiință, ca ale noastre. Pentru cercetătorul științei spiritului piatra este comparabilă cu unghiile noastre sau cu dinții noștri. Observați o unghie: nici ea nu are simțire, nici senzație, și cu toate acestea face parte din noi. Așa cum în noi trebuie să fie ceva care induce formarea unghiilor și a dinților, tot așa și în lume există ceva care formează mineralele. Unghiile, ele însele, sunt lipsite de conștiință, dar aparțin de ceva conștient. Pentru o gănganie care trece peste o unghie, aceasta este poate un mineral. La fel stau lucrurile când noi nu remarcăm faptul că există o conștiință dincolo de acest pământ mineral. Căci tot așa cum există o conștiință situată în spatele unghiilor, există o conștiință situată în spatele mineralelor. Vom vedea că există o lume și o conștiință care stau la baza lumii minerale. Această conștiință-Eu a lumii minerale este deasupra noastră, după cum și conștiința insectei care trece peste unghia noastră este ea însăși dominată de conștiința noastră, care se află în spatele unghiei.

Filosofia rosicruciană atribuie această conștiință a mineralului unei lumi pe care ea o numeste lumea înțelegerii*; acolo se află conștiința mineralului și acolo, de asemenea, ia naștere înțelegerea omenească, în baza căreia ne formăm gânduri. Dar gândurile care trăiesc în noi sunt un lucru înșelător. Lumea gândurilor omenești este, față de entitățile acestei lumi a înțelegerii, ceea ce este umbra noastră față de noi înșine. Tot așa cum umbra de pe perete nu mă reprezintă pe mine, ci este, de fapt, numai umbra mea, tot așa gândurile oamenilor sunt numai imagini de umbră ale lumii spiritului. Dar faptul că un gând este înțeles se bazează pe faptul că în lumea înțelegerii există în mod real o entitate care produce acest gând. Este o lume în care gândurile noastre sunt

entități reale pe care le putem întâlni, tot așa cum întâlnim pe Pământ pe semenii noștri. Pentru inițiat aceasta este Devachanul superior, Arupa Devachan al indienilor sau lumea mental superioară, aceasta este lumea înțelegerii rosicrucienilor. Când un inițiat parcurge lumea fizică, viața îi vorbește prin fiecare colțișor de pământ și el percepe în totalitate manifestările unei alte lumi. Și cum prin corpul nostru fizic nu suntem decât părți ale acestei lumi fizice, noi avem și o conștiință fizică subordonată, care se poate ridica până la această lume a rațiunii, și anume până acolo unde se află conștiința lumii minerale.

* În textul german (p. 29 carte, p. 44 caiet) întâlnim cuvântul *Vernunftwelt*, pe care noi l-am tradus prin „lumea înțelegerii”. Limba germană posedă doi termeni pentru „rațiune” și „înțelegere”: *Verstand* și *Vernunft*. Goethe deosebește în mod expres cei doi termeni: „Înțelegere (*Vernunft*) se adresează la ceea ce este în curs de devenire, rațiune (*Verstand*) la ceea ce a devenit”. Astfel, lumea materială este devenirea asupra căreia se exercită rațiunea și Devachanul superior este cel al devenirii, procese asupra cărora se exercită înțelegerea noasiră. Este vorba de o precizare de cea mai mare importanță, dacă vrem să ajungem într-adevăr în fondul lucrurilor (nota trad. francez).

Așadar, corpul nostru fizic este, prin substanțialitatea sa, de natură minerală și conștiința acestui corp fizic se va afla unde se află și conștiința lumii minerale.

Care este deci diferența între acest corp fizic și un mineral, de exemplu, un cristal de cuarț? Dacă comparăm corpul nostru cu un cristal, vom vedea imediat că el este un lucru foarte complicat. Să ne reprezentăm diferența între un mineral și o ființă vie. Dacă ne mărginim la substanțe, nu există nici o diferență, căci găsim exact aceleași substanțe în ființa vie ca și în mineral, numai structura este mult mai complexă în primul caz.

Forma mineralului se menține prin ea însăși. Nu acesta este cazul pentru ființa vie, plantă, animal sau om. De îndată ce substanța devine atât de complexă încât nu se mai poate menține prin ea însăși și ar trebui să se descompună, ceva din această substanță împiedică descompunerea și avem în fața noastră ceea ce numim o ființă vie. De aceea știința spiritalui spune: O ființă vie s-

ar descompune de la sine în elementele ce o compun, dacă nu ar exista în ea însăși ceva care împiedică această descompunere. Corpul eteric sau corpul vital este cel care se opune acestei descompuneri. Dar acest corp eteric este o formație de o cu totul altă natură decât substanțele din care este făcut corpul fizic. Corpul vital este înzestrat cu proprietatea de a elabora și de a menține în fiecare ființă vie substanțele fizice în stare complexă și de a împiedica descompunerea lor. Ceea ce se manifestă astfel în mod exterior noi numim viață. Acest corp eteric sau vital, sau corp al forțelor plâsmuitoare nu poate fi perceput cu ochiul fizic, dar el este perceptibil pentru prima treaptă a clarvederii și datorită clarvăzătorului este să se exerseze să-l perceapă, așa cum noi percepem corpul fizic cu ochii fizici. Științele naturale moderne sunt și ele în căutarea acestui corp eteric, dar nu-și fac o reprezentare despre el decât prin speculații și vorbesc, de exemplu, despre forța vitală, despre energia vitală.

Cum se prezintă deci acest corp eteric privirii clarvăzătoare?

Când observați cu privirea clarvăzătoare un obiect al lumii minerale, să spunem un cristal de cuarț, și în acest scop faceți abstracție de substanța fizică printr-un fel de abatere a atenției, nu percepeți nimic în spațiul ocupat de cristalul fizic. Spațiul este gol. Dacă, din contră, observați în același fel o ființă vie, plantă, animal sau om, atunci acest spațiu ocupat de corpul fizic nu este vid, ci este umplut cu un fel de formă luminoasă. Este corpul eteric evocat mai înainte. Acest corp eteric nu este același la toate ființele vii, ci este chiar extrem de diferit, atât prin forma cât și prin dimensiunea sa, în funcție de gradul de evoluție la care se află o ființă. La plante, corpul eteric are o formă cu totul diferită de cea a plantei însăși. La animal, el este mai asemănător cu forma exterioară a acestuia, iar la om corpul eteric se prezintă ca o formă de lumină coincidând aproape perfect cu cea a corpului fizic. Astfel, dacă se observă, de pildă, un cal se vede cum acest corp eteric depășește destul de mult capul animalului sub o formă luminoasă, dar urmărește

aproximativ forma capului său, pe când la omul de azi corpul eteric depășește numai cu foarte puțin creștetul și părțile laterale ale capului.

În ceea ce privește substanțialitatea corpului eteric, reprezentările pe care și le fac oamenii sunt de obicei cu totul eronate. Și în Societatea teosofică au fost spuse multe lucruri inexacte sau pretându-se la confuzie în legătură cu corpul eteric, dar acest fapt face parte din bolile copilăriei acestei societăți și ele trebuie să fie depășite. Ca să vă faceți o imagie exactă despre această substanțialitate a corpului eteric voi folosi o comparație. Imaginați-vă că dispuneți de o sută de mărci, pe care le cheltuiți treptat; capitalul dumneavoastră se micșorează, până când dispare complet. Dar se poate depăși acest punct reducându-vă și mai mult capitalul, acumulând o sumă negativă, altfel spus, datorii. Astfel, având datorii zece mărci posedăm mai puțin decât nimic.

Transpuneți aceasta într-un alt domeniu. Imaginați-vă o bătaie, cu vuietul său asurzitor; apoi vă îndepărtați și vuietul scade, totul devine din ce în ce mai estompat, până în momentul când nu mai auziți nimic. Dacă ne cufundăm și mai mult în această „neauzire”, crește densitatea liniștii, se depășește absența zgomotului. O astfel de liniște există în mod efectiv, este o încântare extremă, chiar dacă omului obișnuit nu-i este ușor să și-o poată reprezenta.

Imaginați-vă că aplicați exemplele precedente la densitatea substanțelor; vă veți afla mai întâi în prezența a trei stări ale materiei general cunoscute: solidă, lichidă și gazoasă. Tot așa cum averea poate fi redusă până la a deveni negativă, și substanța se poate rarefia progresiv, până dincolo de starea gazoasă. Reprezentați-vă o substanță care ar fi opusul substanței fizice și veți avea o idee aproximativă despre ceea ce alcătuiește eterul.

După cum averea negativă are proprietăți inverse pozitivului – plusul de avere te face bogat, minusul de avere te face sărac; cu cât sunt mai bogat, pot cumpăra mai multe lucruri; cu cât averea este mai mică, pot cumpăra mai puține –, tot astfel și eterul universal, din care corpul eteric al fiecărei ființe vii nu este decât o

parte, are alte proprietăți, opuse celor ale substanței fizice. La fel cum substanța solidă tinde să se disocieze, corpul eteric tinde să mențină coeziunea și să împiedice corpul fizic să se dezagrege. Această disociere în substanțele sale de bază începe, la orice ființă vie, chiar în momentul când corpul eteric părăsește corpul fizic, altfel spus, când se instalează moartea fizică. Astfel, am urmărit materia într-o lume unde ea are efecte opuse celor ale materiei noastre fizice.

Afirmând că la om corpul eteric se aseamănă cu corpul fizic, eu enunț un fapt care trebuie cunoscut și care trebuie amintit aici, întrucât din acesta rezultă consecințe importante pentru expunerile viitoare.

Această afirmație are o valoare relativă deoarece, în realitate, corpul eteric este foarte diferit de corpul fizic și nu se aseamănă cu el decât în partea sa superioară, a capului. El diferă mult de corpul fizic, datorită faptului că din punct de vedere al sexului se deosebește de acesta. Corpul eteric al bărbatului este feminin și, invers, cel al femeii este masculin. Astfel, fiecare ființă omenească este bisexuală; sexul fizic nu este decât o expresie exterioară, având polul său opus în corpul eteric. Așa cum magnetul are un pol nord și un pol sud, unul neputând exista fără celălalt, la fel avem și aici un pol și contrarul său.

Acest corp eteric, numit și corpul vieții sau corpul forțelor plasmuitoare, este, așadar, al doilea mădular constitutiv al entității omenești și rămâne intim legat de corpul fizic de la naștere până la moarte, desprinderea sa de corpul fizic reprezentând tocmai moartea.

Corpul fizic este mai întâi edificat de corpul eteric, care este, ca să spunem așa, arhitectul corpului fizic. Pentru a vă face o idee despre el, aveți imaginea apei și a gheții. Când apa se răcește, ea își schimbă forma și devine gheață. Tot așa cum gheața se naște din apă, prin densificare, corpul fizic se formează plecând de la corpul eteric.

Gheață-apă, corp fizic-corp eteric, aceasta înseamnă că forțele corpului eteric au devenit tangibile, fizic perceptibile în corpul fizic. Așa cum în apă erau deja prezente forțele care se manifestă în gheața solidă, tot

astfel preexistă în corpul eteric toate forțele de edificare ale corpului fizic. Astfel, în corpul eteric preexistă, de exemplu, o forță din care se vor individualiza inima, stomacul, creierul etc. În corpul eteric există o structură pentru fiecare organ al corpului nostru, dar aceste structuri sunt curenți de forțe și nu substanțe. Omul are corp eteric, ca animalele și plantele, deci ca toate ființele fizice dotate cu viață.

Ne putem întreba: Au și plantele un fel de conștiință, ca cea percepută pentru lumea mineralelor? Am văzut că investigația spirituală descoperă conștiința mineralelor în lumea superioară a înțelegerii, de unde emană și gândurile noastre.

Așa cum degetele nu au o conștiință proprie, așa cum conștiința unui deget aparține conștiinței omului întreg, tot astfel și plantele fac parte dintr-o conștiință care se situează în lumea înțelegerii inferioare, a lumii stelare, a lumii cerești, a lumii Rupa Devachanului. Când investigatorul pășește în această lume, el întâlnește sufletele plantelor. Acolo, sufletele plantelor sunt ființe la fel cu noi, aici. Aceste ființe se comportă față de plante ca omul față de degetele sale.

Conștiința plantelor are deci punctul său de ancorare în Devachanul inferior. În el prind rădăcină forțele care sunt la originea oricărei creșteri și a oricărei construcții organice. În el își au rădăcina forțele care construiesc propriul nostru corp fizic, deci forțele arhitectului corpului nostru fizic, care este corpul eteric. Conștiința lumii vegetale este de un nivel infinit superior și infinit mai înțeleaptă decât conștiința omenească.

Aceasta vă va apărea mai clar dacă vă gândiți la înțelepciunea inclusă nu numai în corpul fizic al omului, dar și în acela al tuturor ființelor înzestrate cu un corp eteric, deci al tuturor ființelor vii. Ce imensă înțelepciune necesită edificarea corpului fizic al celei mai simple dintre ființele vii, fără a mai vorbi de formația cea mai elaborată din toate ființele terestre: corpul omenesc!

Examinați sub acest aspect partea superioară a unui femur omenesc și vedeți cu ce artă sunt articulate, după toate regulile arhitecturale, trabeculele osoase! La acest

nivel, femurul comportă o structură infinit mai complexă decât pare când este privit din exterior; el e format dintr-o rețea de filamente osoase îmbinate în așa fel și formând între ele asemenea unghiuri, încât cu minimum de substanță reușește să suporte greutatea întregului corp. Realmente este o operă de artă superioară celei mai complicate construcții de poduri și nici o tehnică inginerească din lume nu ar putea-o egala. Sau examinați structura inimii; înțelepciunea omului rămâne copilărească în comparație cu ea. Și ce nu îndură această inimă, expusă zilnic la distrugere prin folosirea excitantelor: cafea, alcool și nicotină.

Realizarea acestei minuni care este corpul fizic cere forțe care se ridică până în lumea astrală, și numai ființele acestei lumi astrale sunt destul de abile, dacă putem spune așa, pentru a putea construi un astfel de corp fizic. Acum ajungem la al treilea mădular al entității omenești. Plantele au un corp fizic și un corp eteric; lor le lipsește totuși ceva ce au animalele și omul, ele nu simt nici suferință nici bucurie, nici durere nici senzație. Aceasta este diferența între oameni și animale, pe de o parte, și plante, de cealaltă parte. Ea rezidă din faptul că omul și animalul sunt sediul unor procese interne. Știința modernă a vrut chiar să le atribuie și plantelor o senzație, plecând de la fenomenele observate la ele. Este dezolant să constați acest mod nepermis de a manipula conceptele, căci aici nu au loc fenomene interne proprii oricărei senzații, deoarece, în acest caz, ar trebui să atribuim o asemenea „senzație” și hârtiei albastre de turnesol. Așa se întâmplă când se caută senzația în lumea fizică. În lumea fizică nu se poate descoperi nici o senzație în procesele care apar la anumite plante; pentru aceasta trebuie să pătrundem în lumile cerești. Pentru a evita orice fel de neînțelegere menționăm că la plantele așa-zis reactive, cum e mimoza, acest proces de excitație nu se reflectă în lumea fizică ca senzație, ci numai în lumea înțelegerii inferioare, unde se află conștiința plantei. Aici, în lumea fizică, numai omul și animalul cunosc dorințe și pasiuni, bucurii și dureri. De ce? Deoarece în afară de corpul fizic și de corpul eteric ele

mai au și corp astral, al treilea mădular al entității omenesti.

Pentru clarvăzător corpul astral se prezintă astfel: omul apare învelit într-un nor ovoidal în care se exprimă fiecare senzație, fiecare impuls, fiecare pasiune. Corpul astral este vectorul plăcerii și al suferinței, al bucuriei și al durerii. Acest al treilea mădular se comportă în mod diferit față de corpul fizic și de corpul eteric. Când omul doarme, în pat rămâne numai corpul fizic și corpul eteric, în timp ce corpul astral și Eul se desprind de primele două. Dimpotrivă, dacă corpul astral și corpul eteric ies din fizic, survine moartea, și cu ea descompunerea corpului fizic.

De ce acest mădular este numit corp astral? Nu există pentru el o expresie mai adecvată. El joacă un rol important, pe care trebuie să-l lămurim. În timpul nopții corpul astral nu rămâne inactiv deoarece, așa cum poate percepe clarvăzătorul, el acționează asupra corpului fizic și asupra corpului eteric. În timpul zilei, vă uzați corpul dumneavoastră fizic și eteric, căci tot ceea ce facem deteriorează corpul fizic, și expresia acestei deteriorări este oboseala. Or, ceea ce a fost uzat în timpul zilei, corpul astral repară în timpul nopții. În mod efectiv corpul astral elimină oboseala în timpul somnului. De unde importanța și necesitatea acestuia. Clarvăzătorul poate realiza această reparație în mod conștient. Ceea ce produce înviorare în timpul somnului se întemeiază pe o acțiune corespunzătoare a corpului astral asupra corpului fizic și corpului eteric. Întrucât corpul astral trebuie să se întoarcă mai întâi în corpurile fizic și eteric, înprospătarea datorată somnului nu apare decât progresiv, adică la circa o oră după trezire.

Un alt lucru important este legat de această eliberare a corpului astral în timpul somnului: când în timpul stării de veghe zilnice corpul astral intră în legătură cu lumea exterioară, el este constrâns să trăiască în legătură cu corpul fizic și corpul eteric; dar când, în timpul somnului, se desprinde de corp, el este eliberat de legăturile corpului fizic și ale corpului eteric. Acum are loc ceva minunat: corpul astral se extinde până la lumea

constelațiilor, unde se află entitățile sufletești ale plantelor, și din această lume își extrage forțele sale. Corpul astral se odihnește în lumea unde se află stelele. Este lumea armoniei sferelor a pitagoricienilor. Aceasta este o realitate și nu o fantezie. Când trăiești în mod conștient în această lume percepi în plan sonor forțele și relațiile dintre stele. În acest sens, Goethe era un inițiat, și al său *Prolog în Cer* poate fi înțeles plecând de aici:

„Se-ntrece-n cântec vechiul Soare
Cu-al sferelor acord fratern,
Iar trecerile-i necesare
Cu bolți de tunete s-aștern.
Privind sorb îngerii putere,
Dar nu-ndrăznesc a iscodi;
Înalt-urzitele mistere
Au gloria din prima zi.”

(*Faust*, I și II, traducere de Ștefan Augustin Doinaș, Editura Univers, 1982)

Goethe nu este în general prea bine cunoscut și nu se știe că el era inițiat; se spune în mod simplist: Un poet folosește astfel de imagini. Dar Goethe știa că Soarele este în centrul unui sistem și că el se manifestă în calitate de spirit solar. Astfel, Goethe folosește această imagine, spunând mai departe:

„Ascultați vârtej de Hore!
În urechi de duhuri cor e
Pasul noii Aurore
Porți de stânci pe osii crâșcă.
Phoebus roți de trăsnet mișcă
Tună razele-n extaz!
Dulce ropot, sfântă larmă!
Ochi orbesc, urechi se sfarmă
Neauzitul n-are glas.”

(*Faust*, Act I, traducere de Ștefan Augustin Doinaș, Editura Univers, 1982)

Corpul astral trăiește în această lume a astrelor în timpul nopții. Și dacă ziua el intră într-un fel de disonanță cu lucrurile pământești, în timpul somnului este reinserat în lumea astrelor. Dimineața revine cu forțe luate din acea lume. Când ieșim din lumea somnului, luăm cu noi

această armonie a sferelor. În lumea constelațiilor, în lumea astrală își are corpul astral adevărata sa patrie, și din această cauză a și fost numit astfel. Așadar, am făcut cunoștință cu trei mădulare ale entității umane: corpul fizic, corpul eteric și corpul astral.

Proxima dată vom face cunoștință cu al patrulea mădular al ființei omenești, cu Eul. Eul este acel mădular care dă omului calitatea de încununare a Creației și care-l ridică deasupra animalului.

Animalul încă nu dispune de o conștiință asemănătoare cu cea a omului; el posedă, este adevărat, o conștiință, așa cum am văzut-o la plantă și mineral. Dar această conștiință animală se află în lumea astrală. Al patrulea mădular al omului, Eul, este legat de celelalte trei, constituind tetrada sacră a omului de care vorbeau vechile scoli.

Astfel, omul are în comun cu mineralul corpul fizic, corpul eteric cu planta și corpul astral cu animalul. Eul îl are numai el, și aceasta îl ridică deasupra oricărei alte ființe. Noi aflăm în om un fel de esență a tot ceea ce se află răspândit în jurul nostru. De fapt: un microcosmos! Iată de ce cunoașterea omului implică cunoașterea prealabilă a tot ceea ce se află în jurul nostru.

Astfel, cele trei mădulare constitutive, cele trei corpuri, trebuie să fie considerate ca trei învelișuri, țesute din elementele cele mai diverse, învelișuri în care locuim noi, altfel spus, locuiește Eul, cu mădularele cele mai subtile ale ființei noastre, cu partea noastră nemuritoare.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a III-a

Kassel, 18 iunie 1907

Un lucru dintre cele mai sacre ale omului este ceea ce numim conștiința de sine. Cel care înțelege aceasta recunoaște fără ezitare că expresia „conștiința de sine” exprimă, în fond, sensul existenței omenești. Conștiința de sine este facultatea de a ne percepe ca Eu.

Cel mai bun mijloc de a vă reprezenta acest fapt este acela de a gândi că în limba germană există un cuvânt care se deosebește de toate celelalte: acesta este *Ich*

(Eu). Fiecare poate spune Eu numai pentru sine însuși, pentru oricare altul suntem *tu*. Niciodată cuvântul Eu nu poate răsună în afara urechii mele pentru a mă numi pe mine însumi. Acest lucru a fost resimțit de orice știință a spiritului. Astfel, religia ebraică, atunci când voia să vorbească despre această ființă interioară a omului, o numea „inefabilul nume al lui Dumnezeu”. Se spunea: Dacă Eul trebuie să fie exprimat, el trebuie să răsună din însuși centrul ființei. Nici o ființă exterioară nu-i poate pronunța numele. Astfel, când preotul spunea *Jahve*, „Eu sunt cel care sunt”, un fior străbătea întreaga adunare. Dumnezeu începea să se exprime în om. Aceasta este semnificația pură, originară a numelui ebraic al lui Dumnezeu. Dumneavoastră veți cunoaște și alte nume, dar ele sunt, într-un anumit fel, în legătură cu acest nume unic. Cu acest Eu noi desemnăm al patrulea mădulare constitutiv al entității umane. Plecând de la acest Eu, omul își exercită influența asupra celorlalte mădulare constitutive ale entității omenești: corpul astral, corpul eteric și de asemenea, corpul fizic. Oricât de departe ne-am întoarce în evoluția ființei omenești, aceste patru mădulare au fost mereu prezente în om; este ceea ce-l distinge pe om de animale.

Să încercăm să ne reprezentăm cum se comportă, în ceea ce privește cele patru mădulare, o ființă evoluată în raport cu una neevoluată. Să comparăm din acest punct de vedere un canibal cu un european mediu și pe acesta din urmă cu o ființă foarte evoluată, de exemplu cu Goethe, Schiller [\[13\]](#) sau Francisc din Assisi [\[14\]](#). Canibalul ascultă nemijlocit de impulsurile și pasiunile sale, așa cum există ele în corpul său astral. El posedă, este adevărat, un Eu, dar acesta este încă sub totala dominare a corpului astral. Omul mediu actual deosebeste deja ceea ce este bine de ceea ce este rău. Aceasta se datorează faptului că el a lucrat deja asupra corpului său astral și a transformat chiar unele impulsuri în așa-zise idealuri. Omul atinge un grad de evoluție cu atât mai înalt cu cât și-a transformat mai mult corpul astral, plecând de la Eul său. Europeanul actual mediu și l-a transformat deja substanțial. Individualități ca Schiller

sau Goethe și-au modificat deja cea mai mare parte a corpului lor astral. Un om ca Francisc din Assisi, care și-a supus toate pasiunile controlului voinței, posedă un corp astral în întregime dominat de Eu; nimic nu se mai află în el care să nu fie sub controlul Eului. Tot ceea ce a fost astfel transformat, noi numim Manas sau Sine spirituală. Acesta este al cincilea mădular al entității sale. Astfel, putem spune: În Eu se află germenul transformării corpului astral în Manas, în Sine spirituală.

Or, omul are posibilitatea să-și transforme nu numai corpul său astral, dar și corpul său eteric, astfel încât Eul devine stăpân al corpului său eteric. Numai că trebuie să înțelegeți că acest lucru este mult mai dificil și de mai lungă durată. Diferența între transformarea corpului astral și cea a corpului eteric este următoarea:

reprezentați-vă ce știați la opt ani și comparați cu ce ați dobândit din tinerețea dumneavoastră până acum!

Purtătorul tuturor acestor acumulări este corpul astral; el se transformă, să spunem așa, de la o zi la alta datorită tuturor impresiilor primite. Cu corpul eteric lucrurile stau altfel. Dacă vreți să vă faceți o idee despre aceasta reprezentați-vă faptul următor: dacă la opt ani ați fost un copil irascibil, probabil sunteți înclinat spre iritare și astăzi. Puțin oameni reușesc să se transforme astfel, încât să-și modifice obișnuințele, înclinațiile, temperamentul și caracterul. Aceasta nu este deloc în contradicție cu ceea ce urmează. Corpul astral este în legătură cu bucuriile și suferințele, cu pasiunile noastre. Dar dacă aceste pasiuni au devenit obișnuințe, trăsături de caracter, atunci ele sunt fixate în corpul eteric. Și dacă vreți să vă modificați astfel de obișnuințe, va trebui să transformați corpul eteric, căci acesta este purtătorul tuturor obișnuințelor și particularităților de caracter. Am comparat de mai multe ori transformarea corpului astral și a corpului eteric cu mișcarea minutarului și a arătătorului orelor unui ceas.

Vom vorbi despre evoluția învățăcelului mai avansat. El nu este elev în sensul curent al cuvântului, adică cineva care doar învață. Desigur, un astfel de om trebuie să învețe mult, dar infinit mai importantă decât achiziția

cunoștințelor este acțiunea asupra corpului eteric descrisă mai sus: transformarea irascibilității în blândețe. Tocmai în acest scop știința spiritului dă indicații celui care învață.

Cel care este capabil să modifice de azi pe mâine o obișnuință, deci o calitate a corpului eteric, a atins o treaptă înaltă de evoluție. O astfel de transformare trebuie să se efectueze în strânsă concordanță cu ceea ce acumulează învățăcelul științei oculte. Chiar și cel care ignoră total un asemenea antrenament își transformă, cu toate acestea, de la sine corpul său eteric, desi lent și în mod progresiv, de-a lungul a numeroase incarnări. Și tot ceea ce este transformat astfel din corpul eteric noi numim Budhi sau Spiritul vieții, acesta constituind al șaselea mădular al entității umane.

Mai există apoi încă o treaptă, de un nivel mai înalt, când omul lucrează asupra corpului său fizic, transformându-l. Ceea ce a câștigat în stăpânirea corpului fizic se numește Atma sau Omul-spirit. Acesta este al șaptelea mădular al entității umane. Atma poate fi legat de termenul german *atmen* (a respira), căci această transformare se efectuează începând cu procesul respirator. Despre ce înseamnă a-ți stăpâni în mod conștient corpul fizic plecând de la Eul tău ne putem face o idee dacă realizăm cât de puțin cunoaștem despre corpul nostru fizic.

Această cunoaștere nu are nimic de-a face cu ceea ce ne spune astăzi despre el anatomia. Înaintea anatomiei actuale existau învățături, la drept vorbind nedivulgate, relativ la cunoașterea interioară a omului. Prin aceasta vechii înțelepți puteau urmări în special curenții eterici care străbat organismul și determină circularia sângelui; ei erau astfel în măsură să se vadă în interior, să observe corpul fizic prin organele sale. Când am atins o asemenea treaptă de dezvoltare devine posibil ca nici o particulă a corpului nostru să nu se miște fără voia noastră. Așa are loc transformarea în Atma, în Om-spirit.

Cineva ar putea obiecta: Corpul fizic fiind mădularul cel mai puțin elevat al entității umane, cum poate da naștere transformarea sa la cel mai elevat dintre mădule?

Tocmai fiindcă corpul fizic este elementul cel mai puțin

elevat, stăpânirea lui cere de la om un mare efort. Prin transformarea corpului fizic se dobândește stăpânirea forțelor care curg prin tot Cosmosul. Și stăpânirea acestor forțe cosmice se numește magie.

Astfel omul, în adevărata sa ființă interioară, se compune din șapte părți, care se întrepătrund total. Nu ne vom face o idee justă despre întrepătrunderea acestor părți decât comparându-le cu cele șapte culori ale curcubeului, care sunt conținute toate de lumina solară. După cum lumina se compune din șapte culori, tot așa și omul se compune din cele șapte mădulare, din șapte părți componente.

Să aprofundăm acum semnificația acestei structurări articulate pentru cunoașterea evoluției întregii existențe omenești. Am abordat deja natura somnului. Corpul fizic și corpul eteric se odihnesc în pat; respirația și circulația continuă, ca manifestări vitale ale corpului eteric. Dar tot ce aparține de corpul astral împreună cu Eul s-a desprins de corpul fizic și de corpul eteric.

Când intervine moartea se întâmplă altceva. În timp ce corpul fizic și corpul eteric rămân intim unite de la naștere până la moarte, formând un întreg, în momentul morții nu se mai separă, ca în somn, numai corpul astral, ci și corpul eteric de corpul fizic. Dar acest corp fizic, reamintiți-vă ce s-a spus ieri, părăsit și lăsat pe seama propriilor sale forțe, trebuie în mod necesar să se descompună. Să observăm acum cu o privire clarvăzătoare omul imediat după moarte: în fața noastră se află corpul fizic, deasupra căruia plutesc corpul astral și corpul eteric. Un fenomen ieșit din comun preocupă imediat după moarte simțirea defunctului: în momentul morții, se formează în câmpul memoriei o panoramă a întregii sale existente. Orice eveniment mărunț, chiar cea mai neînsemnată întâmplare; se desfășoară în imagini prin fața sa. Aceasta se produce în mod cu totul natural, deoarece corpul eteric, pe lângă proprietatea sa de a se opune la descompunerea corpului fizic, mai este și purtătorul memoriei. Chiar din momentul în care corpul eteric este eliberat de prima sa sarcină, el se dăruiește intens celei de a doua. Dacă în timpul vieții fiecare

eveniment era asociat cu plăcere sau durere, bucurie sau suferință, datorită corpului astral, acum, când acesta s-a desprins, omul viețuiește aceste imagini-amintiri, altfel spus întreaga sa existență trecută, în absența oricărui sentiment, ca într-o mare panoramă.

Cât timp corpul eteric rămâne legat de corpul fizic, instrumentul de care suntem obligați să ne servim este creierul, ceea ce face ca amintirile noastre să nu fie niciodată complete; noi nu păstrăm în memorie decât fragmente de impresii culese în cursul vieții. Vina o poartă insuficiența creierului fizic, pe când, eliberat de creierul fizic, corpul eteric își aminteste de toate evenimentele. Se face o experiență analoagă în viața curentă, în timpul unui șoc suferit, de exemplu, în caz de înec, de cădere în gol etc. În acest caz, are loc pur și simplu o „dislocare” instantanee și brutală a corpului eteric în raport cu corpul fizic. Aceasta se produce de o manieră atenuată când membrele amorteșc, precum și în cazul hipnozei, în cursul căreia clarvăzătorul poate vedea corpul eteric atârând de ambele părți ale capului. Psihologia materialistă invocă producerea unei modificări materiale survenite în sânge, dar confundă astfel cauza cu efectul.

Astfel, prima manifestare a destinului, după moartea omului, este această privire retrospectivă asupra existenței trecute; ea poate dura mai mult sau mai puțin timp, în medie trei zile și jumătate. După aceea se produce un fel de a doua moarte, etericul se desprinde complet de corpul astral și rămâne ca un cadavru eteric. Acesta se disolvă curând în eterul universal, dar în mod incomplet și cu o viteză variind de la o persoană la alta. Rămâne un fel de extract al vieții trecute pe care Eul îl ia cu el și care constituie un bun nepieritor, pe care omul îl păstrează pentru toate incarnările viitoare. Cu fiecare incarnare se adaugă parcă o nouă filă la cele anterioare. Este ceea ce teosofia numeste corpul cauzal; în acest corp cauzal se află cauza modului în care se vor structura incarnările ulterioare.

Acum, corpul astral este izolat. Prin ce se deosebește această stare de cea din timpul somnului, când el este

desprins de celelalte mădulare - corpul fizic și corpul eteric -, când el este, de asemenea, izolat? Forțele pe care trebuia să le folosească în timpul somnului pentru transformarea și repararea corpului fizic au devenit libere datorită faptului că el s-a desprins definitiv de acesta. Corpul astral folosește aceste forțe pentru el însuși și devine conștient de aceasta. Într-o asemenea stare de conștiență de sine, corpul astral traversează acum o perioadă despre care vă puteți face o idee ținând cont de ceea ce urmează.

Imaginați-vă plăcerea pe care o produce o mâncare delicioasă. Omul se bucură de ea. Această plăcere nu-și are sediul în corpul fizic, ci în corpul astral. Dar pentru ca această plăcere să se realizeze este necesar un instrument, limba, și cerul gurii. Astfel, corpul fizic furnizează instrumentul pentru plăcerile corpului astral. Ce se întâmplă după moarte, când acest corp fizic a fost îndepărtat? Instrumentul, mijlocitorul plăcerii, lipsește, fără ca și corpul astral să fi pierdut dorința; pofta de plăcere. Aceasta este o stare comparabilă cu cea a unui însetat în pustie. După moarte, corpul astral păstrează dorința de plăcere, în funcție de obișnuințele sale din timpul existenței precedente. Acesta este motivul pentru care ceea ce urmează după moarte este pentru toți oamenii o perioadă de nevoi nesatisfăcute care se numește *kamaloka*. *Kama* înseamnă dorință și *locus* loc. Este o stare pe care o descriu numeroase mituri, de exemplu, supliciul lui Tantal sau chinurile Purgatoriului. Evident, în această perioadă omul nu are parte de chinuri, ea nu este penibilă decât atâta timp cât corpul astral nu este dezobișnuit de plăcere. Cu cât mai multe nevoi avea corpul astral aici, jos, cu atât durează mai mult timp această stare. În funcție de nevoile pe care un om le-a avut în timpul vieții sale, în întâmpinarea corpului astral, în *kamaloka*, pot veni nu numai suferințe, ci, în anumite situații, și lucruri foarte bune și agreabile. Astfel, de exemplu, orice bucurie resimțită odinioară față de frumusețea naturii va fi trăită acum în mod agreabil. Desigur, pentru a ne bucura de frumusețea naturii, trebuie să o percepem cu ochii noștri, dar frumusețea

este ceva care depășește fizicul și de aceea această stare este, de asemenea, și în viața din kamaloca izvorul unei plăceri intense. Astfel de lucruri sunt la originea unor mari bucurii și minunate impresii în timpul kamalocăi. Asadar, omul își poate face agreabilă această perioadă dacă se eliberează de atașamentul față de plăcerile pur fizice. Reflectând la aceasta, veți înțelege multe lucruri care au legătură cu ce este arta. Cu cât arta este mai ideală, cu atât mai înălțător acționează opera de artă dincolo de moarte. Elementul său constitutiv este spiritualul. Numai miopia materialistă a condus la naturalism în artă. După parcurgerea acestui timp în kamaloca, am ajuns la punctul în care omul s-a dezobișnuit de toate plăcerile materiale, și acesta este momentul trecerii la o nouă stare. Sufletul elimină din corpul său astral acea parte la care omul, adică Eul, nu a lucrat încă. Acest înveliș astral este al treilea cadavru pe care omul îl părăsește.

În acest moment, Eul, împreună cu ceea ce a obținut din celelalte corpuri – deci cu extractul corpului eteric, descris mai sus, ca și cu cel al corpului astral –, accede în lumea spiritului. Într-o asemenea stare se afla sufletul până la o nouă naștere.

Despre această perioadă vom vorbi mâine. Mi-ar plăcea să insist asupra faptului că toate aceste lumi spirituale ne înconjoară continuu și nu constituie, un dincolo separat de noi în spațiu, rămânând astfel accesibile ochiului clarvăzătorului. Cel ce are acces la aceste lumi spirituale poate vedea în orice moment aceste umbre sau fantome care sunt acele cadavre (astrale – nota trad. francez) ce apar frecvent în sedințele de spiritism. Faptul că participanții la astfel de ședințe consideră că un asemenea cadavru reprezintă însăși individualitatea este absurd, este ca și cum cadavrul unui om ar fi considerat ca fiind omul însuși. De aceea acest cadavru astral - care este ceea ce Eul nu poate utiliza - apare adesea, în asemenea ședințe, cu trăsături ridicole.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a IV-a

Kassel, 19 iunie 1907

Dat fiind faptul că sarcina noastră de azi este aceea de a urmări în continuare destinul omenesc în călătoria sa prin lumea spirituală, este bine să ne facem în prealabil o reprezentare despre ceea ce înseamnă o lume în sensul științei spiritului.

Impresia pe care o avem despre lumea care ne înconjoară depinde de aptitudinile și de organele de care noi dispunem pentru perceperea ei. Dacă am avea alte organe, lumea ne-ar apărea cu totul diferită. Dacă, de exemplu, omul ar fi lipsit de ochi, dar ar dispune, să spunem, de un organ de percepere a electricității, el nu ar vedea această cameră inundată de lumină, ci electricitatea circulând prin firele care traversează încăperea; ar vedea-o sclipind, țâsnind și scurgându-se peste tot. Astfel, ceea ce numim lumea noastră depinde de organele noastre senzoriale.

Tot astfel, lumea astrală nu este decât o sumă de fenomene pe care omul o simte în jurul său când este separat de corpul fizic și de corpul eteric și când poate utiliza aceste forțe în interiorul lui pentru a percepe ceea ce altfel nu vede. Organele de percepție ale lumii astrale sunt cele ale corpului astral, așa cum organele de simț pentru lumea fizică suut cele ale corpului fizic. Să ne referim acum la lumea astrală.

Clarvăzătorul poate percepe lumea astrală deja aici, în corpul fizic, grație metodelor de care vom vorbi mai departe. Această lume astrală diferă mult de lumea noastră fizică. Vă puteți face o idee despre ceea ce vă înconjoară în lumea astrală evocând în sufletul dumneavoastră ultima rămășiță pe care omul o mai are diu clarvederea de odinioară, care este visul. Cunoașteți din experiență această viață onirică, această lume de imagini haotice. La urma urmei, de ce visează omul? În timpul somnului, corpul fizic și corpul eteric se odihnesc în pat, în timp ce corpul astral plutește deasupra lor. În somnul profund, fără vise, corpul astral, este complet desprins de corpul eteric; în vis, corpul astral rămâne legat de corpul eteric prin prelungirile cu care omul percepe imaginile mai mult sau mai puțin compexe ale

lunii astrale. Lumea astrală este tot atât de permeabilă ca imaginile de vis, ea este țesută din vise. Dar aceste vise se deosebesc de cele obișnuite prin aceea că ele sunt o realitate, tot așa cum este reală lumea fizică. Modul de a percepe se aseamănă mult cu percepția onirică, ea fiind, de asemenea, simbolică. Toți stim că lumea onirică este simbolică. Ceea ce este adus în somn din lumea exterioară este simbolizat de vis. Cu ajutorul câtorva exemple vă va fi ușor să înțelegeți cum simbolizează visul, plecând de la o simplă impresie exterioară.

Visați, de exemplu, că prindeți un brotăcel; simțiți pielea sa lucioasă; trezindu-vă, constatați că țineți în mână colțul rece al cearcafului. Sau visați că sunteți în colțul unei pivnițe rău aerisite și plină de pânze de păianjen; vă treziți cu durere de cap. Sau visați șerpi și constatați la trezire că aveți colici intestinale. Sau un academician visează o poveste lungă în legătură cu un duel, din momentul când a fost bruscăt până în momentul final, când se trezește datorită bubuitului de pistol și constată că un scaun s-a răsturnat. Întreaga desfășurare a acestui ultim vis vă atrage atenția asupra condițiilor de timp foarte diferite. Nu numai că timpul se derulează de-a-ndoaselea, dar și noțiunea de timp pierde orice semnificație cu privire la ceea ce este trăit în vis. În mai puțin de o secundă se visează o întreagă viață, așa cum în momentul unei căderi în gol sau în caz de înec întreaga noastră existență se derulează prin fața ochiului sufletesc. Ceea ce caracterizează toate exemplele citate este faptul că ele reprezintă imagini pentru ceea ce le-a ocazionat. În general, așa stau lucrurile în lumea astrală. Și noi avem prilejul să interpretăm aceste imagini. Aceeași impresie astrală se traduce întotdeauna prin aceeași imagine în mod regulat și armonios, pe când imaginile de vis devin haotice. În cele din urmă, ne putem orienta tot atât de bine în lumea astrală ca și în lumea fizică.

Lumea astrală este țesută dintr-o multitudine de asemenea imagini, dar ele sunt expresia entităților psihice. După moarte, toți oamenii sunt învăluiți cu astfel de imagini, care sunt, în parte, foarte bogate în culori și

în forme. Astfel, când omul adoarme, corpul său astral apare sub forme și culori mobile, instabile. Toate entitățile astrale apar colorate. Cel care vede astralul percepe aceste entități într-o mare de culori mișcătoare. Lumea astrală are o particularitate care îl surprinde pe cel care aude vorbindu-se de ea pentru prima dată: aici totul este inversat, ca într-o oglindă; din acest motiv, ca discipoli, trebuie să vă obișnuiți treptat să vedeți corect. De exemplu, cifra 365 corespunde cifrei 563. Așa stau lucrurile cu tot ce se percepe în lumea astrală. Astfel, tot ce pleacă de la mine pare să vină în întâmpinarea mea. Este foarte important să ținem cont de aceasta deoarece trebuie să știm ce se întâmplă când, în anumite stări de boală, se formează astfel de imagini astrale. În delir, asemenea imagini sunt frecvente și bolnavii pot vedea tot felul de figuri care se strâmbă, care vin în întâmpinarea lor, căci în asemenea stări patologice lumea astrală este deschisă omului. Aceste imagini sunt de așa natură, încât lucrurile par că se reped asupra omului, când în realitate persoana respectivă le emană. Medicii vor trebui să știe acest lucru pentru viitor, deoarece aceste aspecte vor fi din ce în ce mai frecvente, datorită aspirațiilor religioase refulate. Este o experiență similară cu cea pe care-o include motivul tabloului bine cunoscut reprezentând ispita Sfântului Anton. Dacă gândiți până la capăt acest lucru nu vi se va mai părea bizar că în lumea astrală timpul, de asemenea, se inversează. Experiențele visului vă fac să întrevedeți acest lucru. Reamintiți-vă exemplul citat, al duelului. Totul se desfășoară în sens invers, chiar timpul. Astfel, se poate ca în imaginea astrală să se succeadă, în viziune, mai întâi fructul, apoi floarea și la sfârșit sămânța arborelui.

În lumea astrală, după moarte – este perioada de dezobișnuire –, toată existența se desfășoară invers și este rețrăită de la sfârșit spre început, terminând cu primele impresii din copilărie. Aceasta se derulează însă mult mai rapid decât în lumea fizică și durează cam o treime din existența pământească. În această retrospectivă inversă a vieții se viețuiesc încă multe alte lucruri. Presupuneți că ați murit la optzeci de ani și că vă

retrăiți existența până la patruzeci de ani. Atunci ați dat o palmă cuiva, provocându-i astfel o durere. Acum, lucrul acesta se petrece în lumea astrală, și această senzație dureroasă va apărea, dacă se poate spune astfel, tot ca o reflectare; aceasta înseamnă că dumneavoastră înșivă resimțiți durerea pe care a simțit-o celălalt datorită palmei pe care i-ați dat-o. La fel stau lucrurile, desigur, și cu toate evenimentele agreabile. Și numai după ce și-a retrăit întreaga sa existență omul intră în lumea cerească. Textele religioase conțin adevăruri care trebuie luate *ad litteram*. Dacă aveți în vedere cele pe v-am spus, înțelegeți că omul nu ajunge în lumea spirituală – pe care Biblia o numeste Împărăția cerurilor – decât după ce a retrăit toată existența sa în sens invers, până la copilărie. Aceasta stă la baza cuvintelor lui Hristos: „De nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția cerurilor” [\[15\]](#). Numai după ce și-a parcurs viața în sens invers, până la stadiul copilăriei, omul se desprinde de corpul său astral și intră în lumea spirituală.

Acum trebuie să vă descriu această lume spirituală. Această Împărăție a cerurilor diferă de lumea fizică mai mult decât lumea astrală. Întrucât totul nu se poate descrie decât cu ajutorul expresiilor împrumutate din lumea fizică, asemenea descrieri, încă mai mult decât cele referitoare la lumea astrală, nu au decât valoarea unor comparații.

Și în Împărăția cerurilor există o triadă ca și aici pe Pământ. Dacă distingem aici trei stări de agregare ale materiei - solidă, lichidă și gazoasă - după care se împarte Pământul în continente, oceane și atmosferă, se pot distinge, bine-înțeles cu titlu de comparație, trei regiuni analoage și în lumea spirituală. Doar că regiunea continentelor este constituită acolo din altceva decât rocile și pietrele noastre. Să precizăm că ceea ce acolo este pământul solid al ținutului reprezintă arhetipurile a tot ceea ce este fizic. Toate lucrurile fizice își au arhetipurile lor, chiar și omul. Pentru clarvăzător aceste arhetipuri apar ca un fel de negativ, altfel spus, spațiul este perceput ca un fel de siluetă înconjurată de o lumină

radiantă. Dar această siluetă nu este omogenă, corespunzând din acest punct de vedere cu sângele sau nervii, pe când arhetipul unei pietre sau al unui mineral se manifestă printr-un spațiu în mod uniform vid, înconjurat și el de o strălucire luminoasă. Pe Pământ călcați concret pe roci solide, acolo pășiți pe arhetipurile lucrurilor lumii fizice. Din ele este alcătuit solul acestei lumi spirituale. Când omul accede în această lume, el are întotdeauna o viziune foarte exactă: este momentul când percepe arhetipul propriului său corp fizic. Omul vede în mod clar arhetipul propriului său corp întins în fața sa, căci el însuși este spirit. Aceasta se produce cam la treizeci de ani după moarte, în urma unei existențe normale; atunci se încearcă sentimentul elementar: Acesta esti tu. Plecând de la o asemenea cunoaștere, filosofia vedică a alcătuit un precept de bază al cunoașterii: „*Tat tvam asi*”, tu ești acesta. Orice alte expresii similare emană dintr-o profundă cunoaștere a spiritualului.

A doua regiune a ținutului spiritului este cea a oceanelor. Tot ceea ce este dotat cu viață în lumea fizică și posedă datorită acestui fapt un corp eteric se comportă, în ținutul spiritului, ca un element fluid. Astfel, ținutul spiritelor este traversat de o curgere de viață neîncetată și se adună ca în bazinul unei mări, ca apa în mare sau și, mai bine spus, ca sângele circulând în vasele sanguine și convergând spre inimă.

În al treilea rând avem regiunea atmosferei ținutului spiritelor, formată din toate pasiunile, impulsurile, sentimentele etc. Toate acestea se află acolo, sus, ca percepție exterioară, așa cum sunt fenomenele atmosferice aici, pe Pământ. Toate acestea turbionează în atmosfera Devachanului. În calitate de clarvăzător, se pot astfel percepe în ținutul spiritelor suferințele îndurate și bucuriile resimțite pe Pământ. Orice pasiune, orice ură și tot ceea ce li se aseamănă produc în ținutul spiritelor efectul unei furtuni. Astfel, efectul unei bătălii este resimțit de un clarvăzător ca o vijelie în lumea Devachanului. Întreg spațiul spiritual este parcurs atât de bucurii cât și de pasiuni înspăimântătoare. Și, tot așa,

se poate vorbi de urechi spirituale. Dacă ați progresat atât de mult încât ați obținut accesul la această lume a Devachanului, puteți vedea și auzi acolo fenomenele unduitoare și ceea ce percepeți este armonia sferelor. Am caracterizat domeniul spiritualului până la această treaptă și am văzut că:

arhetipurile	tuturor =	al
formelor fizice	continent	Devachanulu
		i
arhetipurile oricărei vieți	= mare	a
		Devachanulu
		i
orice psihism,	orice =	a
sentiment etc.	atmosfer	Devachanulu
	ă	i

În viața omului există ceva care nu poate fi raportat la lumea exterioară și al cărui conținut spiritual constituie a patra regiune a Devachanului. De această regiune aparține orice idee originală, până la creativitatea geniului. Tot ceea ce este original, adică tot ceea ce introduce omul în lume ca invenție care o îmbogățește, toate aceste arhetipuri constituie regiunea a patra a Devachanului. Cu aceasta am încheiat descrierea părților inferioare ale Devachanului.

Dincolo de acestea mai există trei regiuni superioare, la care în timpul vieții nu se poate avea acces decât printr-o inițiere superioară și care, chiar după moarte, nu sunt perceptibile decât individualităților celor mai evolute. Ce viețuiește un asemenea inițiat avansat când ajunge la prima regiune superioară a Devachanului? Mai întâi, ceea ce știința spiritului numește cronică Akasha. Tot ceea ce se întâmplă și s-a întâmplat vreodată în lume este păstrat pentru totdeauna într-o substanțialitate subtilă. Un exemplu vă va face să înțelegeți aceasta: în acest moment eu vă vorbesc; dumneavoastră însă nu m-ați auzi dacă vocea mea nu ar putea provoca vibrații ale aerului. Astfel, tot ceea ce eu spun se traduce prin forme dinamice ale aerului. Desigur, aceste forme dispar. Dar în substanțialitatea subtilă pe care noi o percepem intrând în această lume superioară se imprimă tot ceea

ce se produce aici și rămâne pe vecie. Fiecare cuvânt, fiecare gând, tot ce s-a întâmplat vreodată în omenire poate fi citit în cronica Akasha. Pentru aceasta trebuie ori ca omul să fie inițiat, ori să aibă acces după moarte la regiunea înaltă a Devachanului, dacă nivelul său de dezvoltare îi permite aceasta. El poate privi atunci în trecut. Cronica Akasha este un document în care se află înscris tot ceea ce s-a întâmplat vreodată. Aceasta nu se realizează printr-o scriere în sens fizic; este vorba de imagini. Vedeți, de exemplu, pe Cezar în toate situațiile existentei sale; în fond, nu ceea ce a făcut el, ci impulsurile interioare care l-au determinat să acționeze. Aceste imagini akashice sunt foarte vii și, dacă nu suntem în măsură să le interpretăm corect, ele pot sta la originea unor mari erori. Ele pot fi izvorul multor aberații, mai ales când într-o sedință de spiritism apare o imagine akashică. Astfel, dacă Goethe care apare în imaginea din 25 noiembrie 1797 răspunde la o întrebare, răspunsul va fi identic cu cel pe care l-ar fi dat dacă întrebarea i-ar fi fost pusă la 25 noiembrie 1797. Numai cel care cunoaște temeinic lumea spirituală va distinge dacă într-un asemenea caz este vorba de o realitate sau de o fantasmagorie, de o nălucire. Aceste descrieri oferă o idee despre cum arată regiunile superioare ale lumilor spirituale.

Prima experiență este deci cea a propriului nostru corp. Din ea decurg toate celelalte. Omul încearcă atunci în mod intens sentimentul de a fi eliberat de învelișurile sale corporale; când a fost eliminat ultimul dintre cadavre, cadavrul astral, se resimte un moment de fericire. Este asemănător cu ceea ce ar putea încerca o plantă prizonieră într-o fisură de rocă când o eliberăm; această mare fericire devine atunci un sentiment fundamental pentru om. Ea pătrunde și transfigurează sentimentele încercate odinioară de o manieră mai pământească - de exemplu o prietenie; sentimente care, pe Pământ, erau poate cauza unor indecizii, în cealaltă lume se vor adânci și se vor limpezi. O astfel de purificare cunoaște iubirea unei mame pentru copilul său și a acestuia pentru mama sa. Legătura de origine pur

animală, dar care pe Pământ s-a ridicat deja la moralitate, evoluează în Devachan spre o forță morală superioară. Toate legăturile stabilite pe Pământ se aprofundează în regiunea spirituală, întrepătrunzându-se. Prin iubire omul se ridică deasupra meschinăriei, a egoismului, pentru a îmbrățișa în mod cuprinzător viața Universului. Acolo nimic nu este delimitat, separat, deoarece fiecare lucrează pentru celălalt, iar munca este elementul de susținere, de stimulare și de legătură a sufletelor; iubirea este însă izvorul inepuizabil al toată viața.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a V-a

Kassel, 20 iunie 1907

Astăzi misiunea noastră va fi să analizăm omul în timpul șederii sale în Devachan între moarte și o nouă incarnare. În prealabil, va trebui să ne formăm un concept în legătură cu ce dobândește omul, de fapt, prin ceea ce realizează pentru el însuși în timpul periplului său în lumea spirituală. Cel mai ușor vom dobândi o reprezentare despre aceasta dacă înțelegem relația dintre o anumită viață și ceea ce devine această viață pentru perioada dintre naștere și moarte.

Reprezentați-vă încercarea pe care a constituit-o pentru dumneavoastră învățarea scrierii. V-ar fi greu să aveți prezentă în spirit îndemânarea pe care a trebuit s-o dobândiți pentru a ajunge la stăpânirea acestei nobile arte care este scrierea. Reamintiți-vă toate îndemnurile învățătorului și poate supărările sale. Toate acestea s-au produs în sufletul dumneavoastră, și ce v-a rămas din ele? Aptitudinea scrierii. Restul s-a șters, a rămas numai aptitudinea scrierii. Astfel se întâmplă în viață, și nu numai între naștere și moarte, ci în întreaga existență universală, atât fizică cât și suprasensibilă.

Ne putem face o reprezentare despre felul cum acționează cele spuse mai sus și în lumea suprasensibilă. Astfel, Mozart [\[16\]](#), încă foarte tânăr, a auzit la catedrala Sfântul Petru din Roma lungă o bucată muzicală care, datorită unei vechi tradiții, nu trebuia să fie niciodată

notată pe hârtie, iar el a scris-o mai târziu în întregime, din memorie. Ce memorie extraordinară! Ce ar spune despre aceasta materialistul? S-ar împotrivi, dacă i s-ar cere să creadă că un bou se poate naște dintr-o movilă de pământ, în absența unui proces conform legilor naturii. El spune că nu există miracole, și în această privință are perfectă dreptate. Cu toate acestea, în ceea ce privește acțiunile spiritului el este teribil de credul. Un fapt ca cel amintit din viața lui Mozart materialistul îl acceptă pur și simplu, punându-l pe seama eredității. Cu toate acestea, dacă complexul de interacțiuni nu și-ar găsi explicația în știința spiritului, cele povestite ar ține tot atât de mult de miracoi ca și nasterea unui bou dintr-o movilă de pământ. Căci dacă spiritul omului se consacră constant unui lucru, el poate să-și dezvolte progresiv o memorie deosebită. Tot așa cum perfectul se poate naște din imperfect, memoria poate fi dezvoltată, dar ar fi un miracol dacă o memorie ca aceea a lui Mozart ar apărea din neant! Știința spiritului spune că și în acest caz memoria s-a dezvoltat progresiv, în conformitate cu legile naturale. Nu există nici o porțiță de scăpare pentru materialistul care vrea să explice cele de mai sus: el trebuie sau să creadă în miracole sau să admită că facultățile care se manifestă astfel existau deja dintr-o existență precedentă și au evoluat în conformitate cu legile naturale. În consecință, reincarnarea nu este decat urmarea logică a unui astfel de raționament. Cei care, în virtutea concepției lor materialiste, admit că o memorie atât de perfectă ca cea a tânărului Mozart se poate naște din neant trebuie să suporte și consecințele modului lor de a vedea și să admită, simplu, că broaștele se pot naște din nămol, cum credea știința înainte de Francesco Redi [17].

Cel care se folosește de logică în știința spiritului va spune: Așa cum un stejar, provine din ghindă și se dezvoltă progresiv, încetul cu încetul, tot astfel se dezvoltă și capacitățile noastre sufletești. Iar atunci când cineva vine pe lume cu capacități atât de dezvoltate ca Mozart, aceasta ne oferă dovada logică indubitabilă că omul a dobândit treptat în vieți pământești anterioare

asemenea facultăți. Este un mijloc de a înțelege destinul omenesc în lumea spirituală.

Viețuirile dintr-o existență se transformă în facultăți pentru existența următoare. Toate predispozițiile vieții actuale sunt fructul existențelor anterioare. Iată de ce trebuie să urmărim trecerea prin Devachan, pentru a înțelege pe deplin cum experiențele unei vieți dau naștere la facultățile vieții următoare.

Așadar, când trecem prin existența de pe Pământ viețuim zilnic multe lucruri care, toate, trec în panorama post-mortem care se derulează prin fața ochiului sufletesc. Facultățile dobândite prin aceste experiențe se mențin sub formă de extract pentru timpurile viitoare, extract care rămâne pentru totdeauna și pe care omul îl ia cu sine în lumea spirituală.

Când omul ajunge în Devachan, el percepe acolo regiunile de care a fost vorba ieri: continentele, constituite din arhetipurile tuturor formelor pământești, mările, alcătuite din toate formele de viață, atmosfera, constituită din tot ce este sufletesc, plăcere, suferință, bucurie, durere etc. Ceea ce omul percepe mai întâi din domeniul continental este arhetipul propriului său corp fizic și din atmosferă percepe, evident, în primul rând ceea ce s-a manifestat ca bucurii, suferințe, plăceri, dureri și pasiuni în propriul său suflet. El percepe deci tot ceea ce a trăit în existența sa precedentă, dar cu totul diferit decât atunci când a trecut prin perioada kamaloca. Atunci era vorba despre o trăire interioară, în vederea dezobișnuirii. Acum însă toate aceste viețuiri sunt etalate ca o lume exterioară, pentru un timp lung, în fața sufletului său: El resimte particularitățile vieții sale corporale în teritoriul fluvial al Devachanului și toate experiențele sufletului în atmosfera lumii cerești.

Este important și de un mare interes să înțelegem cu claritate modul în care tot ceea ce am trăit în cursul vieții - sentimente față de lume, plăcere, durere etc. - există în lumea spirituală ca lume exterioară. În această lume nu este trist să vedem durerea etalându-se în jurul nostru. Nu este deloc trist, deoarece aici toate suferințele sunt ca niște furtuni în lumea fizică și evenimentele fericite ca

minunate jocuri de nori. Și ceea ce am resimțit interior nu mai este, ca aici, interior, ci se întinde în jurul nostru în exterior, ca o panoramă naturală. Aceasta ne înconjoară, în imagini, sunete sau manifestări atmosferice obiectivate într-un tablou ceresc. Faptul că durerile radiază spre noi nu este trist, am spus acest lucru, după cum nu ne întristează fulgerul și tunetul din jurul nostru; căci cel care înțelege legătura știe ce datorăm noi durerilor. Cel care a cunoscut dureri și suferințe va spune că bucuriile și plăcerile sunt primite cu gratitudine, dar că nu am dori să fim privați de dureri și suferințe. Noi ne datorăm toată înțelepciunea suferințelor și durerilor existenței trecute. O figură pe care în această existență ne apare întipărită înțelepciunea este așa pentru că a simțit ordinea lumii în existențe precedente.

Am spus deja că tot ceea ce trăim în această viață se află, în Devachan, în jurul nostru sub formă de imagini. Ce semnificație are aceasta? Este mai ușor să înțelegem dacă ne reprezentăm modul în care, pe Pământ, acționează mediul înconjurător asupra omului. Fiecare dintre dumneavoastră cunoaște această frază a lui Goethe: „Ochiul este format de lumină pentru lumină”

[18]. Ce înțeles are aceasta? Ochiul nostru trebuie să existe pentru a percepe lumina. Dacă n-am avea ochii, lumea ar fi obscură și întunecată. Dar de unde vine acest organ? Lumina l-a format ea însăși, tot așa cum absența luminii îl face să degenereze. Această observație a putut fi făcută pe animalele care au migrat în peșterile din Kentucky. Lumina este cauza capacității vizuale. În trecut omul era lipsit de ochi, căci el trăia încă în condiții cu totul diferite de cele de astăzi. Într-o epocă îndepărtată a evoluției pământești Soarele nu exista pentru un ochi sensibil exterior. Să ne amintim de ceea ce ne spune legenda despre *Niflheim* [19]. Cu cât omul a fost expus mai mult luminii solare, cu atât mai mult aceasta a dezvoltat treptat ochiul. Toate celelalte organe de simț au evoluat în același fel. Astfel, sunetele au format urechea și căldura simțul termic. Dacă nu ar exista obiecte dure, nu ar exista nici simțul pipăitului. Lumea

Înconjurătoare este formatorul și modelatorul întregului nostru corp. Ea este de o mare importanță pentru viața practică, așa cum este și teosofia. Acest lucru este, de asemenea, extrem de important pentru educație, căci educatorul poate acționa în mod corect numai dacă deține o cunoaștere profundă a naturii omenești. Până la schimbarea dentiției se dezvoltă corpul fizic, până la paisprezece ani se dezvoltă corpul eteric și până la douăzeci și unu de ani corpul astral. Trebuie să știm toate acestea, dacă vrem să educăm într-un mod practic și nu fantezist. Formarea corpului fizic fiind în joc până la vârsta de șapte ani, în educație trebuie să acordăm întreaga atenție impresiilor fizice, la tot ce copilul percepe prin organele sale senzoriale. Ceea ce a fost neglijat privind forma și structura organelor înaintea vârstei de șapte ani este pierdut pentru tot restul vieții. Înțelegerea frazei precedente oferă indicații prețioase pentru medicină, în vederea unui tratament corespunzător, printre altele, al rahitismului. De ce apare această boală tocmai în copilărie? Pentru că acum se modelează corpul fizic. Din această cauză apar simptome ca: malformații osoase, dentiție rea, deformări craniene etc. Dar tot acesta este motivul pentru care, până la schimbarea dinților, se mai pot corecta aceste forme vicioase. Se constată că un tratament adecvat poate îndrepta picioarele cele mai strâmbe și poate face ca celor mai răi dinți de lapte să le urmeze o a doua dentiție, perfect sănătoasă, pe când picioarele strâmbe necorectate înainte de șapte ani rămân așa pentru toată viața.

Creierul este, de asemenea, ocupat până la șapte ani cu modelarea formelor sale și structurile cele mai delicate care nu au fost realizate până atunci sunt pierdute pentru totdeauna. Și întrucât creierul fizic este instrumentul datorită căruia se exprimă spiritul, este extrem de important ca acesta să fie elaborat într-o formă cât mai perfectă în timpul primilor șapte ani. Căci cu un creier defectuos chiar un spirit genial nu poate face nimic, după cum nici cel mai mare pianist nu poate cânta corect la un pian dezacordat. În vederea dezvoltării

creierului, știința spiritului dă indicații foarte importante atât pedagogiei cât și medicinei. În această privință, medicina modernă se lovește de o necunoaștere totală a faptelor. Rahitismul se manifestă prin malformații, deformări ale oaselor, dar el se exprimă, de asemenea, în mod frecvent și prin malformații ale sistemului glandular și ale mucoaselor. Astfel, copiii rahitici prezintă adeseori adenoame ganglionare, vegetații adenoide etc. La acești copii se mai observă în mod frecvent o a treia manifestare morbidă, constând într-o întârziere intelectuală și o rămânere în urmă la școală, în tulburări de atenție; ei devin aproape idioți. Aceste manifestări sunt cauzate de deficitul de organizare a creierului, mai ales a cortexului cerebral, ale cărui delicate structuri trebuie să se elaboreze în acești ani. Asemenea manifestări au în comun o dezvoltare defectuoasă. Or, într-un asemenea caz, medicul modern, datorită orientării materialiste pe care a primit-o, este înclinat să acționeze conform concepțiilor științifice actuale, cu alte cuvinte fără să țină cont de cauzele spirituale mai profunde, să înșire simptomele exterioare, ca fiind cauze și efecte, ca perlele unui colier. Faptele sunt: rahitism osos, vegetații adenoide, atenție scăzută și facultate diminuată de asimilare. Concluzia imediată este: copiii care au vegetații adenoide devin deficitari sub raport spiritual, așadar trebuie procedat la extirparea vegetațiilor. Dacă concluzia ar fi corectă, orice copil tratat astfel ar fi eliberat de inhibițiile sale mintale. Or, ce se observă de cele mai multe ori după un astfel de tratament? Interventia nu aduce decât o ameliorare aparentă, efemeră, și după puțin timp vegetațiile cresc din nou. Dacă, dimpotrivă, răul este atacat de la rădăcină, cu ajutorul unui tratament adecvat – ceea ce este perfect posibil, dar a vorbi despre aceasta înseamnă a ne îndepărta de subiectul nostru –, dispar atât deformațiile osoase cât și proliferări ale mucoaselor și ganglionilor ca adenoide, precum și inerția cerebrală. După această digresiune să revenim la subiect. Așadar, la contactul cu lumea exterioară iau naștere și se structurează formele fizice corecte. Până la șapte ani

copilul este, în realitate, numai organ de simț. El prelucrează tot ceea ce primește prin simțuri, și în special tot ceea ce vede și aude în anturajul său imediat. Astfel, până la schimbarea dinților, copilul este o ființă care imită, și aceasta pătrunde până în organizarea sa fizică. Este un lucru cu totul natural. Prin organele sale senzoriale copilul preia în totalitate mediul său înconjurător. El exersează, de asemenea, folosirea membrelor. Vede modul în care tatăl său, mama sa sau alte persoane fac un lucru oarecare și îi imită pur și simplu. Aceasta până la fiecare mișcare a mâinilor sau a picioarelor. Dacă mama sau tatăl sunt neliniștiți, în cea mai mare parte din cazuri copilul va deveni el însuși agitat. Trebuie deci să încercăm ca printr-o ambianță corespunzătoare să provocăm reacții adecvate.

Pentru a se da copilului îndrumările corecte în vederea dezvoltării creierului fizic este absolut indispensabil ca paralel cu impresiile senzoriale să-i stimulăm imaginația. Este, de asemenea, o cerință absolută să nu-i dăm decât jucării extrem de simple. Prin natura sa, un copil care a avut o păpușă foarte frumoasă va reveni totdeauna la cea veche, făcută dintr-o cârpă. Numai copiii deformați de epoca actuală sunt crescuți cu păpuși frumoase. Cărui fapt se datorează aceasta? Copilul trebuie să facă un efort de imaginație pentru a transforma plăsmuirea în imaginația sa, astfel încât să o facă asemănătoare cu o figură omenească, ceea ce constituie un exercițiu sănătos pentru creier. Așa cum gimnastica fortifică brațul, un astfel de exercițiu dezvoltă creierul.

Culorile mediului înconjurător sunt, de asemenea, foarte importante, căci ele acționează cu totul diferit la copilul mic decât la adult. Se crede adeseori că verdeața exercită un efect liniștitor asupra copilului. Este absolut gresit. Unui copil agitat trebuie să i se creeze o ambianță roșie, unui copil calm una verde sau verde-albastră. Roșul acționează asupra copilului după modelul următor: când priviți un roșu aprins, apoi în mod brusc o foaie albă, vedeți culoarea complementară verde. Există tendința de a suscita culoarea complementară. Lucru pe care îl face și copilul [20]; el încearcă să desfășoare o activitate

interioară care solicită culoarea complementară. Este un exemplu care demonstrează felul în care acționează mediul înconjurător. Mediul înconjurător acționează – alături de multe alte lucruri, despre care va fi vorba în altă parte – într-un mod precumpănitor asupra dezvoltării fizice a copilului de la naștere până la schimbarea dinților, asupra formării corpului său eteric între șapte și paisprezece ani și asupra corpului său astral între paisprezece și douăzeci și unu de ani etc. De-a lungul existenței mediul înconjurător își exercită influența sa asupra fiecărui individ. Proverbul: „Spune-mi care este ambianța ta (cu ce ai de-a face) și îți voi spune cine ești” decurge din cele spuse, căci „cu ce ai de-a face” înseamnă: „ceea ce se întâmplă în jurul tău”. Mediul înconjurător exercită deci o puternică influență asupra individului. Este un lucru deosebit de important pentru perioada dezvoltării corpului astral între paisprezece și douăzeci și unu de ani și este un fapt pe care-l putem observa aproape zilnic că în timpul acestei perioade un tânăr poate fi ușor pervertit astral prin ambianța sa. În viața din Devachan lucrurile se petrec exact ca în viața practică. Așa cum, în această viață, omul se află continuu sub influența elementelor din atmosfera exterioară, tot astfel se întâmplă și în Devachan. Astfel ajungem la punctul de plecare al acestor considerații, la exemplul legat de Mozart. Dacă pe Pământ, omul este sub influența atmosferei exterioare, el suportă de asemenea și influența atmosferei Devachanului, alcătuită din viața sufletească, a noastră și a semenilor noștri. Viața sufletească acționează continuu asupra omului și talentele se desăvârșesc tocmai aici, prin aceea că ele atrag forțele astrale ale mediului înconjurător înrudite cu sufletul său, lăsându-le să acționeze asupra lui. Mozart a venit pe lume cu această extraordinară memorie muzicală pentru că în cursul existenței sale precedente a adunat experiențe vizând acest scop și le-a lăsat multă vreme să acționeze asupra lui în Devachan. Noi viețuim acolo formarea superioară chiar a ființei noastre celei mai intime, prin mediul nostru înconjurător din Devachan, deci indirect prin toate trăirile vieții noastre

trecutul. Astfel, toate facultățile noastre sunt roadele experiențelor precedente și ele au fost desăvârșite în Devachan. Tocmai acesta este sentimentul ce conferă omului starea de fericire în Devachan. Ceea ce suntem capabili să realizăm în prezent am incubat în Devachan. Corespunzător acestor realități este și sentimentul care ne stăpânește în timpul acestei perioade intermediare care este viața în Devachan; de orice creație se leagă un sentiment de fericire.

Pe Pământ, noi încercăm adesea suferinie, dar în Devachan suferința însăși este fericire, căci acolo suntem conștienți că prin durere dobândim înțelepciune. Chiar un erudit materialist a descoperit acest lucru. În studiul *Fizionomia gândirii* [21] el spune: „Orice figură îmbibată de înțelepciune reflectă o suferință cristalizată”. Pornind de la experiențele din Devachan, omul produce în mod efectiv, pornind de la suferințele vieții trecute, talente și înțelepciune în proxima existență. Și sentimentul pe care-l naște această creație poartă amprenta unei fericiri infinite.

Imaginea găinii care clocește este o reflectare palidă a unei asemenea stări. Transpuneți această imagine pe plan spiritual, intensificați-o cât mai mult, și veți avea o idee despre sentimentul de imensă fericire resimțit în perioada dintre kamaloca și noua naștere, deoarece omul elaborează acum toate predispozițiile și facultățile sale pentru proxima existență. Acolo totul este sursă de beatitudine.

Am văzut că una din sursele de beatitudine din Devachan rezidă în faptul că toate relațiile făcute aici, jos, sunt trăite din nou în Devachan și că, mai mult, acestea sunt resimțite în componența lor spirituală, intensificate la maximum. Cealaltă sursă de beatitudine o reprezintă activitatea descrisă anterior, activitate creatoare pentru viața următoare.

Când investigatorul spiritual își îndreaptă privirea asupra activității omului în Devachan, el realizează că aceasta nu este importantă numai pentru omul izolat, pentru organizarea sa viitoare, ci că el trebuie să participe cu munca și cu forța sa creatoare la continuarea întregii

evoluții pământești. Este o greșeală să crezi că în Devachan suntem preocupați numai de noi înșine. Cum trebuie să acționăm creator, ca spirit fericit, în Împărăția spiritelor?

Morții iau parte activă la evoluția Pământului. S-ar putea naste întrebarea: De ce această renaștere continuă, o dată ce am făcut experiența unei existențe pământești? Nu este inutil acest lucru?

Nu, nu este inutil. Niciodată omul nu renaște fără folos. Viețile pământești ale fiecăruia dintre noi sunt atât de îndepărtate unele de altele, încât de fiecare dată facem experiențe și suferim noi încercări. Între două incarnări se scurg secole; între timp Pământul se transformă radical. Să presupunem că am trăit în secolul al doilea după Hristos și că ne reincarnăm în prezent. Ce aspect avea atunci Pământul? Chiar descrierile mult mai târzii ale unei regiuni ca Elba sau Weser ar fi foarte diferite; aici în Hessa-Nassau mai existau păduri virgine.

Când omul renaște, el trăiește cu totul altceva decât în existența sa precedentă. În cursul vieților succesive participăm noi înșine la evoluția pământească, tocmai fiindcă ne reincarnăm mereu. La aceasta se adaugă și efectul schimbării pe care îl aduce fiecare cultură. Ce știa un copil roman și cât este de diferită formația unui copil de astăzi! Așa cum am văzut, toate aceste experiențe au o importanță enormă. Faptul că omul trebuie să revină mereu pe Pământ are într-adevăr un sens profund.

Să ne întrebăm: Cine modifică fața Pământului? Efectiv, morții care trăiesc în ținutul spiritelor și care, datorită puterii de care dispun, lucrează la transformarea Pământului. La fel cum oamenii acționează asupra mediului exterior, morții lucrează, la arhetipul spiritual al Pământului fizic. Ei sunt cei care își trimit forțele spre lumea fizică și coacționează la transformarea ei. În orice caz, există ghizi și entități superioare care preiau conducerea. Și în această împărăție, care se află printre noi, morții lucrează la transformarea feței Pământului. De ce sunt eu născut tocmai în cutare zi și în cutare loc? Pentru că eu însumi, dacă am putea spune astfel, mi-am pregătit patul în care m-am născut. Forțele care

modelează mările precum și suprafața Pământului sunt cele ale morților noștri. Noi știm că actualul Ocean Atlantic era odinioară un continent întins. Morții au contribuit și la această transformare, iar aceste forțe acționează în mod natural și nu au nimic miraculos. O viziune clară a acestor lucruri ne permite să sesizăm de o manieră perfect logică în ce măsură munca noastră în ținutul spiritelor este importantă și necesară. În momentul în care știm să interpretăm corect toate manifestările, putem chiar spune cum se efectuează această muncă. Aici oamenii respiră; fără aer, ei nu ar putea respira. La fel se întâmplă cu morții, cu diferența că lumina acționează acolo cum acționează aerul aici. În propagarea luminii, inițiatul percepe entitățile moriilor. De exemplu, pentru clarvăzător, plantele sunt înconjurate de spiritele decedaților, și, în timp ce lumina transformă și face să crească planta, acționează spiritele morților. Când vom fi în lumea spirituală noi toți ne vom afla plutind deasupra Pământului și lucrând la formarea plantelor.

Lumea capătă o dimensiune și o importanță sporite în ochii noștri când o contemplăm în legătură cu entitățile spirituale. Noi înșine suntem literalmente cei ce transformăm Pământul.

Pentru a încheia, iată câteva indicații care ne vor face să înțelegem anumite subtilități ale culturii. Clarvăzătorul ajunge uneori în situația de a afla confirmate prin propriile sale observații anumite fenomene din istoria unor popoare vechi care, până atunci, îi păreau enigmatice. Astfel, este un fapt cunoscut că anumite populații primitive au un început de clarvedere și văd lucruri de care voi nu știm nimic. Se întâmplă adesea ca aceste populații să perceapă în interiorul umbrei ceva având legătură cu sufletul. Clarvăzătorul redescoperă acum, prin observațiile sale, același lucru. Dacă observați umbra, de exemplu propria dumneavoastră umbră, învățați, când vă uitați la aceasta, să vedeți mai întâi propriile efluvii spirituale. Când se reține lumina fizică, se percepe spiritualul în interiorul umbrei. Aceasta s-a menținut și în știința ocultă, și anumiți inși l-au exploatat

fără să știe ceea ce făceau ca, de exemplu, Chamisso [22] în opera sa *Peter Schlemhil*. Este vorba de un om care și-a pierdut umbra, ceea ce-l face foarte nefericit.

Perceperea sufletului în interiorul umbrei este un fapt spiritual; iată de ce omul fără umbră este un om fără suflet. Există sute de exemple în acest sens. Noi cunoaștem cu adevărat lumea învățând a-i cunoaște temeiurile spirituale. De aceea, știința spiritului nu este problema celor care se retrag din acțiune, ci a celor care vor să acționeze de o manieră practică. Și aceasta nu pentru că noi vrem să ne retragem din zona vizibilului, ci tocmai pentru a înțelege mai bine vizibilul.

Faptele superioare se manifestă față de lumea vizibilă ca magnetul față de fier. Noi vom avea cunoștințe exacte despre fier, dacă vom înțelege magnetismul. Câteva exemple ne vor arăta că tocmai pentru viața practică este fecund ceea ce cunoaștem despre lumea spirituală.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a VI-a

Kassel, 21 iunie 1907

Când în cadrul lumii spirituale de care am vorbit ieri omul a ajuns să-și transforme, dacă se poate spune astfel, toate talentele și facultățile dobândite în timpul vieții pământești, vine momentul în care el se pregătește pentru o nouă incarnare. Trebuie să spunem că în om, astfel cum ne apare el, se află două elemente: unul care se transmite prin ereditate fizică, celălalt pe care îl aduce cu sine în această lume din existențele anterioare.

Vom descrie coborârea omului în această lume. Nu fiți contrariați de cuvântul „coborâre”, căci nu este vorba de o coborâre spațială, ci de o formare plecând de la lumea care ne înconjoară. Am văzut ieri că lumea spirituală nu se află dincolo, ci în jurul nostru, deși omul actual este în incapacitatea de a percepe acest lucru. Plecând de la această lume spirituală se elaborează ceea ce se cheamă o nouă incarnare. Am văzut că omul a păstrat din incarnarea sa precedentă un extract, atât din corpul său eteric cât și din corpul său astral, substanța condensată a tot ceea ce el a trăit; și ceea ce în corpul său astral a fost

deja înnobilat, el a luat în lumea spirituală. S-a desprins de el numai ce era nepurificat.

Ne vom face o reprezentare mai clară despre reîncarnare dacă vom mai elucida câteva aspecte privind viața de după moarte. Am văzut că, după moartea fizică, ființa omenească mai trăiește în corpul său eteric timp de circa trei zile și jumătate, în cursul cărora existența îi apare într-un fel de tablou panoramic. Apoi corpul eteric se dizolvă și urmează kamaloca, perioadă de clarificare și purificare a tot ceea ce în corpul astral cere acest lucru. Acum trebuie să vă mai fac cunoscută o viațuire. În momentul în care, imediat după moarte, apare acest tablou al existenței trecute, omul trăiește o experiență semnificativă. El are impresia că se dilată brusc, ca și cum și-ar depăși rapid limitele și s-ar extinde în spațiu. Aceasta este o impresie care rămâne până la o nouă naștere. Omul se simte tot atât de mare ca lumea căreia îi aparține, tot atât de mare ca Universul întreg. Prin aceasta puteți obține o reprezentare a cauzei pentru care omul își poate considera și resimți corpul ca pe ceva străin, căci el își vede pasiunile ca și cum ar fi exterioare corpului său. O asemenea expansiune în Univers este un sentiment neobișnuit.

La aceasta se adaugă ceva și mai greu de înțeles. În timpul perioadei kamaloca omul se simte ca și cum ar fi divizat în spațiu. Iată cum putem înțelege mai ușor acest lucru: când omul își retrăiește existența în kamaloca, așa cum am descris-o, în sens invers, până în copilărie, el percepe tot ce a trăit ca pe o imagine în oglindă. El simte cu adevărat palma pe care a dat-o cuiva; se simte într-adevăr ca o parte a locului pe care îl ocupa celălalt. Dacă, de exemplu, ați murit la Kassel și cel căruia i-ați dat palma trăiește la Paris simțiți cum o parte din dumneavoastră înșivă este acolo. Astfel aveți impresia de a fi „îmbucătățit” în Univers. Vă simțiți prezent peste tot acolo unde ați avut de-a face cu diverse întâmplări. Înțelegeți aceasta astfel: nu resimțiți nimic în intervalul dintre Paris și Kassel. Dacă luați în considerare toate evenimentele existenței pe durata întregului periplu de după moarte, vă simțiți cu certitudine „îmbucătățit”.

Cu titlu de comparație, să luăm viespea, care este compusă din două părți, una anterioară și alta posterioară, legate printr-un firicel subțire. Imaginați-vă partea posterioară ca total separată și care, cu toate acestea, este cărată de viespe. Astfel vă puteți face o idee aproximativă despre ceea ce am descris mai sus: vă simțiți format din elemente separate, fără legătură între ele. Însă când omul ajunge în Devachan el se simte din nou ca imediat după moarte, ca și cum ar ocupa întregul Univers.

După ce însă omul a metamotfozat în Devachan toate structurile sale în talente și facultăți, Eul încearcă din nou o atracție spre Pământul fizic și aspiră să coboare pentru o nouă incarnare. Mai întâi, Eul se înconjoară de un corp astral, atrăgând spre el și reunind tot astralul, în mod asemănător cu pilitura de fier, care este atrasă de magnet și formează diferite imagini. Dar Eul a primit amprenta tuturor experiențelor trăite în timpul traversării ținutului sufletelor și a ținutului spiritelor. Toate acestea constituie forțele fundamentale care participă la elaborarea unui nou corp astral. Așadar, noul corp astral preia tot ceea ce omul a viețuit în existențele anterioare și în kamaloca. Toate impresiile pe care le-a avut atunci sunt determinante pentru integrarea în noul său corp astral.

Abia acum omul are corpul său astral, dar îi mai trebuie și celelalte elemente constitutive. Corpul astral a fost alcătuit doar prin acțiunea forțelor de atracție proprii. Înainte de concepție, omul nu este învăluit decât de corpul astral. Din această cauză clarvăzătorul vede acești germeni umani astrali care asteaptă nasterea, respectiv concepția. El îi vede deplasându-se prin spațiu cu o viteză foarte mare, ca niste formațiuni cu contur de clopot. Distanțele nu joacă nici un rol. Ei se deplasează atât de rapid, încât distanțele nu contează.

Apoi vine momentul învăluirii cu un corp eteric, dar în acest proces nu intervin numai forțele proprii ale omului. Pentru corpul eteric forțele sale proprii nu mai sunt suficiente, omul are nevoie de ajutorul anumitor entități spirituale care cooperează la formarea sa. Vă veți face o

reprezentare despre aceste entități dacă vă gândiți la cuvinte pe care le utilizați uneori și cărora în mod obișnuit nu le asociați o reprezentare, de exemplu, la cuvintele *sufletul poporului*, *spiritul poporului*. Astăzi, când se pronunță aceste cuvinte, nu se reprezintă nimic sau se imaginează ceva cu totul abstract. Dar clarvăzătorul are o altă reprezentare despre aceste cuvinte. Există, în mod efectiv - tot așa cum noi suntem reali -, entități de un ordin superior care nu ajung până la a se încorpora în trup și care nu sunt nimic altceva decât sufletele popoarelor sau neamurilor. Spiritul poporului nu este ceva vag, el este o ființă reală, numai că nu are corp fizic; mădularul său cel mai puțin elevat este corpul eteric. Acest spirit are un corp astral, un Eu, un Manas, un Budhi, un Atma și încă un element, la care omul nu ajunge și pe care esoterismul creștin îl numește Sfântul Duh, iar teosoofii îi spune în mod obișnuit Logos. Astfel, clarvăzătorul se poate adresa spiritului poporului așa cum se adresează altui om. Noi nu avem astăzi o reprezentare justă a acestor aspecte și credem că spiritul poporului nu este decât suma caracteristicilor unui popor, dar acest lucru este inexact; el este expresia unei realități. Prin concepția materialistă, înțelegerea pentru aceste lucruri s-a pierdut, dar ea va fi redobândită. Omenirea actuală tinde să golească astfel de concepte de sensul lor. Trebuia să se întâmple așa. În epoca actuală se impunea să fie scrisă și o carte care să fie, dacă se poate spune astfel, opusul concepției teosofice. Această carte a trezit multă admirație și este Contribuție la o critică a Limbajului a lui Fritz Mauthner [23]. Fritz Mauthner este un spirit care a renunțat la tot ceea ce este inaccesibil simțurilor. Putea scrie în felul acesta numai un gânditor radical părăsit de toate entitățile bune, având curajul de a rupe cu tot ceea ce este spirit și realitate. Secolele viitoare vor trebui să apeleze la această carte, pentru a ști cum se gândea la sfârșitul acestui veac.

Sufletul poporului este o realitate: el se întinde ca un strat de ceață și corpurile eterice ale tuturor oamenilor, ale oamenilor aceluiași popor, sunt integrate în aceasta,

iar forțele sale eterice pătrund în corpul eteric al fiecăruia.

Or, există spirite care aparțin chiar spiritului popoarelor și care colaborează la alcătuirea corpului eteric al noului suflet. O astfel de entitate conduce omul spre un anume popor, cel care i se potrivește cel mai bine. Acest corp eteric nu-i este întotdeauna perfect adaptat. Și toate dizarmoniile întâlnite în timpul existenței sunt adesea legate de faptul că omul nu-și poate elabora corpul eteric numai cu ajutorul propriilor sale forțe. Numai pe o treaptă ulterioară a evoluției pământești se va produce o asemenea corespondență perfectă.

Această înveșmântare cu corpul eteric are loc cu o viteză vertiginoasă, care nici nu poate fi imaginată din condițiile lumii fizice. Omul este, apoi, condus de entități de un ordin și mai înalt, spre cuplul parental care va putea să-i furnizeze substanța adecvată corpului său fizic.

Omul materialist actual, care vede cum seamănă copiii cu părinții lor, nu poate crede că de acest corp moștenit de la părinți se mai leagă și altceva. Desigur, prin corpul nostru, noi ne asemănăm cu strămoșii noștri, dar aceasta nu contrazice deloc ceea ce am spus. Să luăm cazul special al familiei Bach [\[24\]](#). Timp de două sute cincizeci de ani această familie a dat douăzeci și nouă de muzicieni de mai mare sau mai mică valoare. Materialistul va spune: iată dovada eredității. De asemenea, într-un timp scurt, familia Bernoulli [\[25\]](#) a dat naștere la opt matematicieni. Ce s-a întâmplat? Vom înțelege mai bine aceste lucruri studiind condițiile de ereditate. Acestea fiind mai ușor de înțeles la muzicieni, să examinăm cazul familiei Bach. Să admitem că un tânăr Bach ar fi trăit precedentă sa incarnare la Roma, că el și-ar fi elaborat aptitudinile muzicale și că ar vrea să se reincarneze. Să admitem că ar fi adus cu sine, ca fruct al incarnărilor precedente, aptitudinile muzicale cele mai înalte: dacă nu ar fi găsit o ureche formată corespunzător, dispozițiile sale nu i-ar fi fost de nici un folos. În lipsa unei urechi bine înzestrată, el ar fi fost tot atât de neajutorat ca un virtuos fără instrument: Era indispensabil ca o astfel de individualitate să se integreze într-un corp care deține un

organ adaptat la predispozițiile sale. Forma exterioară și interioară a acestor organe este însă ereditară și, pentru a deveni muzician, o asemenea individualitate trebuia să dispună în existența sa viitoare de un organ auditiv bine constituit. Unde l-ar fi putut găsi cel mai ușor? Într-o familie de muzicieni. Ea este, așadar, condusă acolo unde putea găsi cel mai adecvat organ în vederea perfecționării talentelor de care dispune. Este ceea ce-i oferea atunci cuplul parental al lui Johann Sebastian Bach.

Ce s-a întâmplat în cazul fraților Bernoulli? Gândirea matematică nu depinde de constituția creierului, căci logica matematică nu diferă de logica curentă. Dimpotrivă, talentul matematic se întemeiază pe o organizare deosebit de riguroasă a canalelor semicirculare. Este un organ care nu depășește mărimea unui bob de mazăre, încastrat în interiorul mastoidei, organ constituit din trei canale semicirculare corespunzând perfect spațiului tridimensional. Dacă unul din canale este vertical, al doilea este orientat de la dreapta la stânga, iar al treilea din față spre spate. Fiecare formează, astfel, cu celelalte un unghi de 90 de grade. Deci totul depinde de precizia acestei dispoziții în spațiu. Cu cât unghiul este mai exact, funcționarea organului este mai bună. O leziune oarecare a organului provoacă amețeli și imposibilitatea orientării în spațiu. De structura acestor canale depinde talentul matematic, mai exact posibilitatea de manifestare a talentului. Acest organ se moștenește, la fel ca și urechea muzicală. Creierul raționează în legătură cu spațiul așa cum o face, de exemplu, și în cazul filosofiei; dar faptul de a avea un simț pentru formele spațiului depinde de aceste trei canale semicirculare. O individualitate înzestrată cu talente matematice deosebite se va încarna deci într-o familie în care acest organ este cel mai bine dezvoltat; este cazul familiei Bernoulli.

O moralitate activă cere și ea un instrument bine alcătuit. Din această cauză, o individualitate eminent morală va alege acea pereche parentală care-i poate furniza, în acest scop, cel mai bun instrument. Astfel, proverbul

citat adesea în mod superficial: „Nu suntem destul de prudenți în alegerea părinților” trebuie înțeles în modul cel mai profund, cel mai serios, căci copilul, ca să spunem așa, își alege părinții. Unii vor întreba atunci: Ce se întâmplă cu iubirea maternă? Aceasta își are proveniența în faptul că mama știe că copilul este o parte din ea însăși. Bine consolidată, iubirea maternă nu-și pierde valoarea, ci, dimpotrivă, chiar prin aceasta învățăm s-o cunoaștem mai bine. De ce o anumită mamă dă naștere unui anumit copil? Pentru că, prin calitățile sale spirituale, acesta este condus spre o mamă care-i seamănă sub raport spiritual, pe care el o iubește chiar înainte de concepție. Iubirea maternă este într-un anumit fel contrapartea acestei predispoziții primare. O asemenea înțelegere a lucrurilor duce chiar la o aprofundare a acestui concept.

Or, modul în care se realizează o incarnare depinde în mod esențial de calitățile tatălui și ale mamei. Tatăl și mama exercită o influență diferită. Când omul se apropie de o nouă incarnare, Eul care dispune de mai multe forțe voliționale este atras mai mult de tată și cel ce are mai multe forțe astrale de mamă. Astfel, tatăl are mai multă influență asupra Eului, voinței și caracterului, iar mama asupra corpului astral, deci asupra puterii de imaginație. Evident, idealul este ca ambii părinți să se potrivească cu individualitatea care urmează să se încorporeze.

În acest proces de coborâre acționează însă, de asemenea, și forțele care-i sunt impregnate omului pe parcursul urcării sale. Toate acestea creează forțe care îl atrag spre sfera cu care a fost dintotdeauna înrudit. El este condus astfel spre oamenii cu care a avut deja de-a face în trecut. Iată un exemplu întemeiat pe un caz real. S-a întâmplat, într-o zi, ca un om să fie condamnat la moarte și executat de cinci judecători ai unui tribunal secret. Am procedat la o investigație privind viața anterioară a celor șase persoane, care a arătat că, în existența precedentă, aceștia lucraseră împreună, dar condamnatul era, atunci, șeful lor, cei cinci fiind executați de el. Execuția de acum a fost, asadar, un fel de răzbunare. Un asemenea caz ilustrează în mod

remarcabil legea karmei. În felul acesta acționează diferitele forțe pe care omul le-a atras la sine în existența sa precedentă. Ele determină, în incarnarea următoare, atât constituția corpului său cât și locul unde se va naște și destinul său ulterior. Mai mult decât în corpul eteric, dezacordurile se manifestă în corpul său fizic.

Toate acestea ne arată modul în care omul este înveșmântat de cele trei corpuri ale sale; în fiecare reîncarnare Eul lucrează asupra corpului astral, asupra corpului eteric și asupra corpului fizic. Vom vedea mai târziu cum se ridică el la această înaltă perfecțiune. Cu toate acestea, corpul astral și corpul eteric sunt modificate continuu, și tot mai mult partea înnobilită a corpului astral devine Manas, partea înnobilită a corpului eteric devine Budhi, iar partea înnobilită a corpului fizic devine Atma. Astfel ne putem reprezenta perfecționarea continuă a omului din incarnare în incarnare.

Aceasta se exprimă minunat în *Tatăl Nostru* [26], pe care nu-l înțelegem în mod corect decât interpretându-l în sens autentic creștin, cum era conceput în școala esoterică a Sfântului Pavel. Această școală este cea care a interpretat *Tatăl Nostru* într-un sens pur creștinesc.

Iată aproximativ ce-i învăța această școală pe elevii săi: reprezentați-vă mădulele constitutive ale naturii umane, care se dezvoltă datorită faptului că omul își înnobilează continuu cele trei mădule ale sale.

Crestinismul cel mai timpuriu considera aceste trei mădule superioare – Manas, Budhi, Atma – ca fiind natura divină a omului. Prin faptul că își dezvoltă în mod progresiv aceste trei mădule superioare, omul se apropie tot mai mult de divinitate. Plecând de aici, vechii creștini esoterici desemnau cele trei elemente superioare ca fiind natura divină, iar pe cel mai înalt, Atma, îl identificau cu Tatăl. Acesta este elementul divin cel mai profund al omului: Tatăl din ceruri. Este treapta pe care tinde să o atingă dezvoltarea tuturor oamenilor, centrul creației cosmice. Ne putem reprezenta cel mai bine Creația în sensul creștin, dacă ne clarificăm ideea sacrificiului. Completați-vă propria imagine în oglindă și

admiteți că ați putea fi atât de lipsiți de egoism încât să cedați viața dumneavoastră acestei imagini. Trebuie să ne reprezentăm creația lipsită de egoism ca o dizolvare a propriei ființe în lucrul creat. Așezați Spiritul-Tată în centrul unei sfere care se reflectă pe sine și imaginea lui Dumnezeu vă va apărea în înmiite chipuri. Vechiul creștin esoteric spunea: Privește lumea. Ce sunt toate ființele dacă nu reflectări ale lui Dumnezeu? Această divinitate care se reflectă pe sine o numeau în limbajul lor esoteric Împărăția, adică: Dumnezeu care se reflectă în toate. Continuați să vă dezvoltați raționamentul. Dacă Îl vedeți pe Dumnezeu în toate, ați dizolvat divinitatea într-o infinitate de detalii și dacă doriți să le diferențiați trebuie să atribuiți fiecăruia un nume. Acest nume trebuie să fie sfințit, căci fiecare creatură izolată este o imagine a lui Dumnezeu.

În această triadă urcă omul spre Dumnezeu, dar nu trebuie să credeți că el devine Dumnezeu. Luați o picătură de apă din mare: ea are aceeași natură cu marea, dar nu este marea. Tot astfel, picătura de divinitate din noi este de aceeași natură cu divinitatea, dar nu este divinitatea. Prin dezvoltarea celor trei mădulare superioare, omul fuzionează tot mai intim cu Împărăția, întrucât lumea spirituală coboară până la el. Primele trei cerințe din *Tatăl Nostru* sunt: în primul rând, un apel la Tatăl, apoi o rugămintă ca Împărăția să ajungă până la noi și în al treilea rând sfințirea Numelui. Astfel, perfecționând cele trei mădulare superioare noi ne vom strădui să nu întreprindem nici un act care să nu fie în armonie cu Spiritul-Tată din care am ieșit și spre care tindem să ne înălțăm. Pe lângă cele trei mădulare superioare, esoterismul creștin ia în considerare și cele patru mădulare inferioare ale omului, care, de asemenea, trebuie să devină din ce în ce mai perfecte.

Corpul fizic este constituit din aceleași substanțe ca natura exterioară, substanțe care pătrund fără încetare în corpul nostru și apoi ies din el, pentru ca acesta să rămână sănătos.

Corpul eteric dispune de forțe care, ca și corpul fizic, sunt în interacțiune cu întreaga natură exterioară, și, de asemenea, cu întregul suflet al poporului.

Ca să se mențină funcțional corpul fizic, trebuie ca substanțele fizice să intre în el și, de asemenea, să iasă zilnic. Pentru ca și corpul eteric să rămână funcțional, el nu trebuie să se dezvolte izolat, ci să ajungă la unison cu întregul suflet al poporului și cu toate entitățile superioare.

Cuvântul „datorie” derivă din verbul „a datora”. Datoriile vă dovedese că nu sunteți singuri, ci că aveți un anturaj social, că datorați ceva semenilor dumneavoastră.

Esoterismul creștin primar vedea în înclinații, pasiuni, impulsuri și dorințe ceva care era susceptibil să provoace dezordine în corpul omenesc; iar tot ceea ce poate provoca această dezordine se exprimă prin cuvântul „ispită”. Datoria este un lucru care pune omul în raport cu societatea, în timp ce ispita îl poate face să decadă ca individ.

Dacă în corpul nostru fizic nu ar pătrunde și ieși substanțe fizice, în el s-ar instala dezordinea: „Dă-ne nouă pâinea cea de toate zilele”. Corpul eteric s-ar dezorganiza și el, dacă nu s-ar conjuga prin interacțiuni pozitive cu tot ce se referă la sufletul poporului, adică dacă nu s-ar integra armonios în întreaga structură socială: „Iartă-ne nouă păcatele noastre”. Dacă omul ar comite greșeala de a cădea în toate ispitele ce-i ies în cale, corpul astral ar fi cel care s-ar dezorganiza: „Nu ne duce pe noi în ispită”.

Eul poate comite acele greseli care pot fi desemnate prin termenul „rău”. În aceste rătăcirii ale Eului - este vorba de sinea noastră - intră tot ceea ce face să devieze o conștiință de sine normală spre rău, deci spre egoism: „Mântuiește-ne pe noi de cel rău”.

Corpul fizic se poate, așadar, dezvolta în mod sănătos dacă-i dăm pâinea cea de toate zilele. Corpul eteric se poate dezvolta în mod sănătos dacă stabilim relații armonioase cu corpul social în care trăim. Corpul astral se poate dezvolta în mod sănătos, adică va fi adus la claritate și purificare, dacă învingem toate ispitele. Eul se

poate dezvolta în mod sănătos dacă ne străduim să transformăm orice egoism în altruism.

Astfel, putem considera *Tatăl Nostru* ca fiind o rugăciune ce sintetizează dezvoltarea omului în integralitatea sa.

S-ar putea obiecta - și veți întâlni frecvent această obiecție: Tatăl Nostru este o rugăciune pe care Iisus Hristos a dat-o pentru fiecare om. La ce bun o astfel de interpretare pe care cea mai mare parte a oamenilor nu o cunosc?

Nu este nevoie ca omul naiv s-o cunoască. Contemplați un trandafir. L-a edificat înțelepciunea cea mai mare, cu toate acestea de el se poate bucura omul cel mai neștiutor. Cunoașterea acestei înțelepciuni nu este necesară. La fel stau lucrurile și cu *Tatăl Nostru*: își exercită forța asupra dispoziției sufletești a omului, chiar dacă omul naiv nu știe nimic despre semnificația lui. Dar *Tatăl Nostru* ar fi lipsit de această forță, dacă nu ar emana din această profundă înțelepciune. Toate marile rugăciuni, ca și aceasta, care este cea mai mare, emană din cea mai înaltă înțelepciune și numai în ea se află puterea lor. Să nu credeți că este vorba de o speculație intelectuală, nu, dimpotrivă, entitatea care ne-a dat *Tatăl Nostru* a pus în această rugăciune o forță de o mare profunzime.

Vedeți cum știința spiritului ne permite să înțelegem ceea ce se practică zilnic, această forță a cărei experiență o face omenirea de două mii de ani. Dezvoltarea omenirii a atins punctul în care nu mai este posibil să progreseze fără ca ea să aprofundeze această înțelegere. În trecut, omenirea putea resimți forțele spirituale conținute în această rugăciune fără să-i sesizeze sensul profund. În prezent, omenirea a evoluat atât, încât își pune întrebări la care trebuie să i se răspundă.

Religia creștină nu-și va pierde prin aceasta nimic din valoare, ci, dimpotrivă, se va revela în toată profunzimea sa. Conținuturile religioase vor fi recucerite grație înțelepciunii celei mai profunde. Interpretarea esoterică a Tatălui Nostru este în privința aceasta un exemplu. Ea ne arată drumul pe care trebuie să-l parcurgă omul de-a lungul numeroaselor sale incarnări. Dacă el se

transformă în sensul celor patru cerințe inferioare, ele îl vor ajuta să efectueze lucrarea ce conduce la elaborarea mădularelor sale superioare, așa cum ele sunt exprimate în primele trei cerințe.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a VII-a

Kassel, 22 iunie 1907

Astăzi vom vorbi despre legea karmei, despre legea cauză-efect în lumea spirituală. Să ne reamintim mai întâi de ultimele conferințe, care ne-au dezvăluit modul în care întreaga existență se desfășoară într-o succesiune de incarnări. Astfel, dumneavoastră ați trăit în această lume și veți mai trăi de nenumărate ori în ea. Veți vedea că este fals să credem că aceste incarnări se repetă la nesfârșit. Ele au început într-o zi și va veni o vreme când vor înceta, iar omul va continuă să evolueze în mod diferit.

Vom lua mai întâi în considerare perioada când aceste incarnări au loc, și noi trebuie să fim conștienți că tot ceea ce se numește destin, fie că este vorba de caracter, fie de dispoziții interioare sau de destinul nostru, de situația noastră exterioară, este fructul incarnărilor noastre precedente. La fel, ceea ce facem noi în această viață va avea efecte asupra existențelor ulterioare. Astfel, marea lege a cauzei și a efectului se exercită prin toate incarnările noastre.

Să lămurim cum acționează această lege de-a lungul întregului Univers, nu numai în lumea spirituală, dar și în lumea fizică.

Imaginați-vă că aveți două urcioare conținând apă; luați o sferă de fier încălzită la roșu și o lăsați să cadă în primul urcior. Ce se întâmplă? Apa sfârâie și sfera se răcește. Scoateți sfera și scufundați-o în al doilea urcior; apa nu mai sfârâie și sfera nu se mai răcește. Așadar, sfera se comportă în mod diferit în cele două cazuri: ceea ce s-a întâmplat în al doilea caz nu s-ar fi produs dacă sfera nu ar fi fost mai întâi aruncată în primul urcior. Astfel, ceea ce se produce în cazul al doilea este consecința a ceea ce s-a întâmplat cu ea în primul caz. O asemenea relație se

cheamă karmă. Este karma sferei să nu mai sfârșie și să nu se mai răcească în al doilea vas. Un alt exemplu, din regnul animal, vă va arăta că stările ulterioare depind de existența precedentă. Luați în considerare animalele care au migrat în grotele din Kentucky. Datorită privării totale de lumina solară, ochii lor regresează în mod progresiv. Substanțele utilizate curent pentru constituția ochiului se îndreaptă spre alte organe, de unde regresul ochilor; animalele devin progresiv oarbe. Faptul că se nasc oarbe este destinul tuturor descendenților lor. Dacă părinții nu ar fi migrat în acele grote, orbirea nu ar fi fost destinul descendenților lor. Astfel, această orbire este consecința unei activități anterioare: migrarea în grotele întunecoase.

Știința spiritului spune: Tot ce se produce în lume rezultă din karma. Karma este regula generală a Universului. Biblia vorbește și ea de această karmă, când spune: „La început Dumnezeu a făcut cerul și pământul”. O lectură superficială, așa cum se întâmplă atât de frecvent în prezent, nu permite să-ți dai seama că acest lucru este spus în spiritul legii karmei. Dar reiese clar, în mod indiscutabil, dacă mergeți la textul original al acestui text fundamental, unde ni se vorbește despre Creație, sau la una din traduceri latine cele mai vechi, de exemplu, versiunea *Septuagintei* [\[27\]](#), pe care Biserica catolică o consideră și azi ca fiind la baza Vechiului Testament și în special a Genezei. Fără îndoială, nu este inutil – avându-se în vedere că acest ciclu introductiv trebuie să ne familiarizeze încetul cu încetul cu profunzimile extraordinare ale concepției despre lume caracteristică științei spiritului – să ne îndepărtăm un moment de subiectul nostru.

La drept vorbind, omul actual nu mai are nici o legătură cu cuvântul viu. Pe de o parte, limbajul a devenit un mijloc convențional de comunicare și, pe de altă parte, un limbaj al afacerilor. Odată, când au fost create cuvintele, era cu totul altfel. Omul mai avea pe atunci o legătură vie cu cuvântul. Da, în timpurile cele mai îndepărtate, litera izolată care servea la compunerea cuvântului avea un sens profund. Omul actual nu mai are

nici o idee despre ceea ce vibra în sufletul unui vechi înțelept evreu când pronunța cuvântul „*bara*”, care figura în prima frază a Genezei și pe care posteritatea, mai întâi lumea latină, l-a tradus prin „creare” și care a fost transpus în limba germană prin verbul „*schaffen*”. Care este sensul profund al cuvântului „*bara*”? Aceeași rădăcină se află în cuvântul german „*gebären*” (a da naștere).

La originea cuvântului karma se află rădăcina „*kr*”, care este și la originea cuvântului „creare”, astfel încât atunci când spui în latină „creare”, „a crea”, aceasta nu înseamnă nimic altceva decât: apare ceva prin acțiunea unor stări anterioare; aceasta înseamnă, prin urmare, apare ceva care este condiționat în mod karmic, prin ceva existând anterior.

Nu se poate vorbi de karma în sensul actual decât începând cu intervenția luciferică, deci din momentul în care omul a luat asupra sa un păcat, și acesta este motivul pentru care la cuvântul karma se asociază totdeauna ceva din noțiunea de păcat. A crea înseamnă deci a produce ceva provenind din stări anterioare ca datorie karmică, în timp ce rădăcina „*bar*” nu comportă încă nimic din această înlănțuire karmică. Cum se explică aceasta? Fără îndoială, pentru că vechiul înțelept evreu era mult mai intim legat de lumea spirituală, fiind încă perfect conștient că atunci când Elohimii au conceput lumea nu putea fi vorba de karma în sensul în care o înțelegem noi. În perioada latină a evoluției omenești, omul era, așa cum vom vedea cu alt prilej, cu totul izolat de lumea spirituală și datorită acestui fapt nu putea concepe activitatea creatoare a Elohimilor decât în legătură cu karma.

Dar nici cuvântul „*bara*”, nici cuvântul „creare” nu semnifică faptul că Dumnezeu a creat lumea plecând de la neant, căci la originea ambelor cuvinte se află sensul: Dumnezeu a lăsat stările anterioare să treacă în stări noi. La fel cum o mamă nu dă naștere unui copil pornind de la neant. A se naște înseamnă: copilul devine vizibil în lume părăsind starea din pântecul mamei.

Vedeți cum se poate răstălmăci sensul biblic. Mai întâi teologia a spus: Dumnezeu a creat lumea plecând de la neant, căci ea nu mai știa nimic despre etapele evoluției cosmice precedente existenței pământești. Asupra acestui subiect s-au scris biblioteci întregi, dar toți teologii s-au luptat ca Don Quijote cu morile de vânt. Întotdeauna trebuie să știi ce vrei să combați, trebuie să deslușești sensul textelor originare.

Or, dacă noi gândim această lege a karmei așa cum trebuie ea să fie efectiv gândită, ca legătură între cauză și efect, nu numai pentru existența fizică între naștere și moarte, ci și pentru viața care urmează morții, în lumile spirituale, atunci tocmai această lege devine un izvor de clarificări pentru viața fiecăruia. Înțelegerea legii karmei nu produce o satisfacție profundă numai pentru gândirea noastră, ci, în sensul cel mai adânc, și pentru simțirea noastră și ne conduce la înțelegerea corectă a raporturilor pe care le avem cu lumea. Profunda semnificație a legii karmei vă va apărea din ce în ce mai clar, și abia înțelegerea clară a acestei legi ne permite să modelăm în mod armonios viața noastră cu lumea ambientală. Ea nu ne lămurește asupra unor enigme cosmice ca cele pe care trebuie mai întâi să le găsim tăind firul în patru, ci asupra acelor pe care le întâlnim în viață la fiecare pas. Nu este oare o enigmă că un om vine pe lume în nevoie și mizerie, în mod aparent fără să aibă vreo vină, că altuia i se irosesc cele mai frumoase predispoziții din pricina condițiilor sociale în care l-a plasat viața? Ne întrebăm adesea cum se face că un om se naște, fără vina lui, în necazuri și greutăți, și altul, fără contribuția lui, vine pe lume în abundență și bogăție și încă din leagăn este înconjurat de părinți iubitori? Acestea sunt întrebări pe care numai superficialitatea spiritelor actuale le poate ignora.

Cu cât pătrundem mai adânc în înțelegerea legii karmei, cu atât mai mult se estompează orice impresie de duritate, care apare numai în cazul unei abordări superficiale a legii karmei. Ne va fi din ce în ce mai clar de ce o anumită persoană trebuie să fie plasată în anumite condiții, iar alta în condiții diferite. O situație a

existenței ni se va părea dură numai dacă luăm în considerare o singură viață. Dar când știm că această viață luată izolat este în întregime consecința unor acțiuni trecute, această duritate dispare cu desăvârșire și recunoaștem că omul este făuritorul propriei sale vieți. S-ar putea spune: Este totuși teribil să gândești că cineva poate fi răspunzător de toate loviturile soartei pe care le primește! Trebuie să ne fie clar că legea karmei nu este făcută pentru visători sentimentali, ci este o lege a faptei, care ne întărește, ne dă curaj și speranță. Căci dacă noi am fost artizanii unei existențe cu toate încercările dure pe care ea le comportă, știm, de asemenea, că importanța majoră a acestei legi nu se află în trecut, ci în viitor. Oricât de greu suntem încercați în prezent datorită acțiunilor noastre trecute, cunoașterea legii karmei își va evidenția efectele în existențele viitoare. De comportamentul nostru vor depinde roadele unei existențe viitoare, căci nici o acțiune nu este făcută în zadar. A înțelege legea karmei ca lege de acțiune se înscrie în concepția teosotică. Căci, orice am face, nu vom scăpa de consecințele acțiunilor noastre. Cu cât este mai grea viața noastră actuală, cu cât suportăm mai bine vicisitudinile vieții, cu atât ne va merge mai bine în existența viitoare. Astfel, legea karmei dezleagă enigmele pe care ni le pune viața în fiecare clipă. Cum se stabilește deci legătura între existența trecută și existența ulterioară? Trebuie să ne fie clar că tot ce resimțim în mod interior ca efect al evenimentelor exterioare, bucurii și suferințe, va avea o influență asupra vieții noastre viitoare. Dumnezeu voastră știți că tot ce trăiește în noi ca plăcere, bucurie, necaz și suferință are ca purtător corpul astral. Și tot ce resimte acest corp astral în viață – și cu atât mai mult când sentimentele încercate se repetă – se manifestă în existența următoare ca proprietăți ale corpului eteric. Bucuria pe care o trezește, în mod repetat, un obiect în sufletul nostru în cursul unei existențe va determina în viața următoare o înclinație puternică și o predilecție pentru acest obiect: Înclinația și predispoziția sunt trăsături de caracter care își au sediul

în corpul eteric. Astfel, ceea ce corpul astral determină în viața precedentă devine calitate eterică în viața următoare. Un temperament melancolic se datorează faptului că o persoană a trăit în existența precedentă multe impresii triste care i-au imprimat această stare sufletească. Din această cauză, următorul său corp eteric va fi predispus la tristețe. Dimpotrivă, pentru cei care, într-o viață, descoperă latura bună a lucrurilor, trezind astfel plăcerea și bucuria în corpul lor astral, lucrurile stau invers. În existența următoare, aceasta va deveni o calitate durabilă a corpului eteric, determinând un temperament vioi. Când însă un om care a urmat o școală dură a vieții își depășește toate tristețile, el va avea în viața următoare un corp eteric cu un temperament coleric. Dacă știm toate aceste lucruri ne putem pregăti corpul eteric pentru existența următoare.

Calitățile corpului eteric din timpul unei vieți se manifestă în corpul fizic al celei următoare. Astfel, când o persoană are obiceiuri rele, un caracter rău și nu face nimic pentru a se corecta, acestea apar în viața următoare sub forma de predispoziții fizice, de predispoziții la boli, în mod special la boli infecțioase. Ele rezultă efectiv din obiceiurile rele ale existenței precedente. Știind aceasta, suntem în măsură să acționăm în sensul influențării sănătății bune sau rele pe care vom avea-o în existența următoare. Debarasându-ne de o obiceiură rea noi ne pregătim un corp fizic sănătos și rezistent la infecții în proxima viață. Astfel, ne putem îngriji de sănătatea noastră din viața viitoare, dacă ne străduim să cultivăm numai calități nobile.

Să abordăm un al treilea aspect, extrem de important pentru înțelegerea legii karmei: aprecierea corectă a actelor noastre, chiar din existența actuală. Până acum n-am vorbit decât despre ce se întâmplă în interiorul omului; dar ceea ce a realizat în viața sa actuală, altfel spus, modul în care, prin acțiunile sale, el se raportează față de lumea care îl înconjoară, se va arăta în existența viitoare, și anume chiar în această lume înconjurătoare. O obiceiură proastă prin ea însăși încă nu este o acțiune, dar când această obiceiură proastă mă împinge

la acțiune, atunci eu modific lumea exterioară. Și tot ce exercită un astfel de efect în lumea fizică ne revine ca destin exterior în viața următoare. Astfel, activitățile corpului fizic din această viață devin destinul nostru în următoarea. Aceasta se întâmplă în timp ce noi ne situăm într-o situație de viață sau alta. Dacă suntem fericiți sau nefericiți într-o situație dată depinde de acțiunile noastre în viața precedentă. Exemplul citat, referitor la sentința celor cinci judecători ai tribunalului secret, este o ilustrare frapantă și bogată în învățăminte în ceea ce privește acțiunea exterioară a unei vieți ce se repercutează asupra autorului său, ca destin, în următoarea.

Am schițat în puține cuvinte raporturile karmice ale omului luat izolat. Dar nu trebuie vorbit numai de karma individului izolat. Omul nu trebuie să se privească pe sine ca ființă izolată; aceasta ar fi tot așa de greșit ca și dacă un deget al mâinii noastre ar vrea să se simtă o ființă individuală. Atât cât ar valora un deget separat de organism ar valora și un om care s-ar ridica cu câteva mile deasupra Pământului. Astfel, omul care ajunge la știința spiritului este coustrâns să admită, în lumina acestei învățături, că nu-i este permis să cadă în iluzia de a vrea să existe ca individ prin el însuși. Așa stau lucrurile în lumea fizică și încă mult mai mult în lumea spirituală. Omul aparține întregii lumi și destinul său este integrat în întreg. Karma nu privește numai individul izolat, ci se extinde la viața unor întregi popoare. Un exemplu în acest sens: știți că în Evul Mediu făcea ravagii o epidemie „miselsucht”, un fel de lepră. Ea nu a dispărut din Europa decât în secolul al XVI-lea. A existat o cauză specială pentru apariția acestei epidemii în Evul Mediu, și anume o cauză spirituală. Materialistul este, evident, înclinat să atribuie o asemenea boală contagioasă bacililor, dar cauza fizică nu este singura care trebuie luată în considerare. Este ca și cum am vrea să stim de ce a fost cineva stâlcit în bătaie: omul avizat va atribui fără să ezite originea loviturilor prezenței unor indivizi brutali. Dar dacă s-ar atribui echimozele de pe spate numai numărului de lovituri cu care bastoanele au

căzut pe spinarea lui ar fi vorba de o concluzie tot atât de fără sens ca și concluzia materialistă din cazul precedent. Cauza pur materială a echimozelor rezidă în mod incontestabil în mișcările bastonului, dar cauza profundă trebuie căutată în indivizii brutali. Tot astfel, această boală comportă și ea, în plus față de cauza materială, care sunt bacilii, o cauză de ordin spiritual.

Plânsul constituie un exemplu perfect analog. Cauza lui spirituală este tristețea, cauza materială, dimpotrivă, este secreția glandelor lacrimale. Este aproape de necrezut că un eminent savant actual a reușit să tragă o concluzie tot atât de fără sens ca precedenta, exprimând această frază monstruoasă: Omul nu plânge fiindcă este trist, ci este trist fiindcă plânge.

Să revenim la lepră. În acest caz, dacă vreți să explicați din punct de vedere spiritual cauza ei profundă, trebuie să vă referiți la un eveniment istoric important petrecut anterior; este vorba despre invazia unor importante mase de popoare, revărsându-se dinspre răsărit asupra Europei, care au determinat instalarea unor stări prelungite de teroare și panică. Aceste hoarde asiatice erau popoare rămase la stadiul vechii Atlantide, din care cauză erau în curs de decădere, și care aveau, ca să spunem așa, întipărit stigmatul deosebit de puternic al declinului, al putrefacției în corpul lor astral. Dacă aceste populații s-ar fi revărsat asupra Europei fără ca europenii să fie tulburați sau înspăimântați, nu s-ar fi întâmplat nimic. Dar aceste hoarde produceau frică, teroare și panică. Astfel, astralitatea descompusă a hunilor se amesteca cu teroarea și cu oroarea corpurilor astrale ale popoarelor invadate. Corpurile astrale degenerare ale triburilor asiatice au descărcat substanțele lor nocive asupra corpurilor astrale bulversate de spaimă ale europenilor și aceste elemente de descompunere au provocat apariția ulterioară a bolii. Aceasta este, într-adevăr, cauza profundă a leprei în Evul Mediu. Așadar, o cauză spirituală a determinat mai târziu o manifestare în corpul fizic. Numai cel ce cunoaște și pătrunde această lege a karmei este calificat să intervină în mod activ în desfășurarea istoriei.

Acum vă voi spune un lucru care a contribuit la fundamentarea concepției teosofice: ca și în cazul omului individual, karma își face simțite efectele sale și în cazul popoarelor și a întregii umanități. Cel care examinează mersul vieții spirituale europene știe că materialismul și-a făcut apariția acum patru secole. Materialismul este cel mai puțin dăunător în domeniul științei, căci toate erorile sale pot fi constatate și neutralizate. Influența sa este mult mai dăunătoare în viața practică, unde totul este orânduit din punct de vedere al intereselor materiale. Dar materialismul nu ar fi putut să prindă rădăcină în viața practică, dacă oamenii nu ar fi avut o predispoziție pentru el. Nu am fi avut filosofi ca Büchner [28], dacă oamenii n-ar fi iubit atât materialismul. Materialismul este însă cel mai nefast în viața religioasă, deci în Biserică. De secole, tocmai ea se orientează spre materialism. În ce fel? În primele secole ale creștinismului nu ați fi auzit niciodată spunându-se despre Creație că ea s-ar fi înfăptuit realmente în șapte zile, cum se admite frecvent astăzi, și că ne-am putea reprezenta ziua a șaptea ca și cum cineva, după o muncă fizică intensă, s-ar aseza pe un scaun să se odihnească. Epoca noastră materialistă nu mai spune nimic despre această Creație în șapte zile [29]. Îi revine teosofiei sarcina să lămurească omenirea asupra sensului acestui document primordial care este Geneza.

Concepția materialistă asupra religiei s-a infiltrat în modul cel mai profund în viața popoarelor. Ea va domina din ce în ce mai mult tocmai domeniul religios, unde se va înțelege din ce în ce mai puțin că important este spiritul și nu aspectul fizic material. Veți înlelege lesne că gândirea, sentimentul și voința materialiste au pătruns în întreaga concepție despre viață a omenirii, și aceasta se imprimă în starea de sănătate a generațiilor următoare. O epocă dominată de o concepție sănătoasă asupra vieții creează în interiorul oamenilor un centru diriguitor solid, în fapt, personalități desăvârșite, ai căror descendenți sunt robuști. Dar o epocă care nu crede decât în materie dă naștere la descendenți în corpul cărora procesele tind să se desfășoare în mod independent, unde nu există un

centru diriguitor și, în consecință, apar simptome de neurastenii și nervozitate. Aceste tendințe ar crește în amploare dacă materialismul ar rămâne și în viitor concepția despre lume. Clarvăzătorul vă poate spune exact ce s-ar întâmpla dacă materialismul nu și-ar găsi contraponderea într-o orientare spirituală viguroasă. Bolile mintale ar căpăta un caracter epidemic și copiii ar suferi încă de la nașterea lor de nervozitate și tremurături. O altă consecință a mentalității materialiste ar fi apariția unui tip de oameni fără putere de concentrare interioară, așa cum poate fi văzut deja în prezent. Acest gând și această prevedere a ceea ce i s-ar întâmpla omenirii dacă nu s-ar combate acest efect al materialismului cu ajutorul unui remediu spiritual a stat la originea întemeierii mișcării teosofice acum două sau trei decenii. Se poate discuta oricât în legătură cu un remediu, dar obiectiile nu deranjează; principalul este ca remediu să acționeze. La fel stau lucrurile și cu virtuțile curative ale teosofiei. Ea vrea să prevină ceea ce s-ar produce în mod inevitabil dacă oamenii ar persevera în materialismul lor.

Vedeți, așadar, că, dacă se reflectează mai profund la legea karmei, omul nu poate fi luat în considerare ca individ izolat, ci ca fiind supus acestei legi în cadrul întregii colectivități. Legea karmei nu-i privește pe cei care nu vor să creadă decât într-o fatalitate oarbă. A considera karma în acest fel ar însemna a o ignora cu desăvârșire. Cu toate acestea, se întâlnesc mereu oameni care sunt victime ale acestei erori. Câte unul spune: Știu că nu sunt cu nimic vinovat dacă mi se întâmplă cutare sau cutare lucru, aceasta este karma mea, trebuie să o suport. Un altul afirmă: Văd un nevoieș, nu trebuie să-i vin în ajutor, căci propria lui greșală cade asupra sa; este karma lui, el trebuie s-o viețuiască. Aceasta este o interpretare eronată a noțiunii de karma.

Pentru a ne face o reprezentare ușor de înțeles a legii karmei, o putem compara cu regula comercială a *debitului și creditului*. La fel cum comerciantul este supus în întreaga sa activitate acestei legi, viața este supusă karmei. Tot ce ați făcut bun sau rău în viața

trecută se înscrie ca debit sau credit al dumneavoastră. Toate calitățile pozitive sunt contabilizate la rubrica credit, toate cele negative la rubrica debit.

Dar nu trebuie să spunem: Aici nu-mi este îngăduit să intervin. Acest lucru ar fi tot atât de fără sens ca și comerciantul care, după ce și-a stabilit bilantul, ar spune: Acum nu mai trebuie să fac afaceri, ca să nu-mi modific bilanțul. La fel cum comerciantul își îmbunătățește bilanțul prin fiecare exercițiu benefic, fiecare acțiune pozitivă ameliorează karma mea. La fel cum comerciantul este întotdeauna liber să înscrie un articol de partea pasivului sau un altul de partea activului, omul o poate face în cartea de conturi a vieții sale. Omul este întotdeauna liber în acțiunile sale, nu în ciuda legii karmei, ci tocmai ținând cont de ea: Tocmai din această cauză noi nu putem da dreptate celui care nu vine în ajutorul nevoiașului. Este ca și cum un comerciant amenințat de faliment v-ar cere un împrumut de douăzeci de milioane de lei. L-ați refuza, dacă ați ști că este un comerciant iscusit, capabil să-și redreseze situația datorită acestui împrumut? La fel stau lucrurile și cu nevoiașul; dumneavoastră îl ajutați să-și amelioreze karma, pentru ca destinul său să ia o direcție bună, și prin această acțiune vă ameliorați și propria karmă. Astfel, legea karmei este efectiv o lege de intervenție activă în viața cotidiană. A înțelege corect legea karmei sub acest aspect este extrem de important, când o examinăm în relația sa cu creștinismul. În această privință, tocmai pe tărâmul teologiei domnesc neînțelegeri grave. Teologii actuali spun: Noi propovăduim învățătura că prin moartea pe cruce păcatele sunt iertate, iar voi propovăduiți legea karmei; această concepție o contrazice pe prima. Dar contradicția nu este decât aparentă, deoarece legea karmei nu este înțeleasă. Există și teosofi care nu pot admite moartea ispășitoare pe cruce; nici aceștia nu înțeleg legea karmei. Presupuneți că ați ajuta pe cineva și ați interveni în destinul său, schimbându-l în bine. Dacă ați putea ajuta două persoane, nici atunci legea karmei nu ar fi călcată. Presupuneți că sunteți o individualitate chemată a face să

dispară, printr-o anumită faptă, un rău din lume; ar fi aceasta într-un fel oarecare în contradicție cu legea karmei? În exemplul citat, nici entitatea lui Hristos nu a făcut nimic altceva decât să vină în ajutor; prin acțiunile sale el a ajutat nu numai sute sau mii de oameni, ci omenirea întreagă. Astfel, mântuirea prin moarte, moartea de ispășire a lui Hristos este cu totul conformă cu legea karmei; ea nu poate fi înțeleasă decât privind-o prin prisma legii karmei. Numai cel care nu o înțelege poate găsi aici o contradicție. Aceasta nu contrazice mai mult legea karmei decât faptul de a ajuta un singur om nevoiaș.

Analizând legea kannei, trebuie să ne gândim la viitor, căci noi înscriem în cartea conturilor noastre, cu fiecare acțiune, un articol care va aduce roadele sale. Numai în perioada bolilor copilăriei teosofiei se putea afla o contradicție între creștinism și legea karmei.

Datorită înțelegerii acestei legi multe lucruri se clarifică. În primul rând, putem demonstra legătura dintre dezvoltarea corporală actuală și viețile anterioare. De exemplu, o viață plină de iubire pregătește o evoluție în viața viitoare care păstrează omul tânăr mult timp. Dimpotrivă, o îmbătrânire precoce este cauzată de multă antipatie în viața precedentă. În al doilea rând, un simț deosebit de predispus pentru câștig creează în viața următoare o înclinație pentru boli infecțioase. În al treilea rând, fapt deosebit de interesant, durerile și anumite boli au drept urmare un corp frumos în viața următoare. O astfel de cunoaștere ne permite să suportăm mai bine unele boli.

În legătură cu astfel de relații karmice, Fabre d'Olivet [\[30\]](#), unul din cei mai mari exegeți ai Bibliei, a utilizat o imagine interesantă, făcându-ne să înțelegem înlănțuirea lucrurilor în sensul vieții. El spune: Priviți perla din cochilie, animalul care se găsește acolo a trebui să sufere o boală și din această boală s-a născut frumoasa perlă. La fel, o boală din această existență este efectiv în legătură cu ceea ce va înfrumuseța viața următoare.

Vom vedea mâine în detaliu cum pot fi dezvoltate aceste noțiuni în alte direcții.

* * *

S-a pus o întrebare privind „păcatul împotriva spiritului”. Sunt păcate care au la origine faptul că omul are un corp fizic, un corp eteric și un corp astral. Spiritul se desfășoară în interiorul corpului astral; omul devine conștient. Datorită acestui fapt el poate păcătui; aceste păcate pot fi iertate.

Dar dacă păcătuim în cadrul conștienței noastre, ajutorul exterior devine ineficace. Și întrucât ordinea universală este înțeleaptă, ea nu va permite în acest caz ajutorului exterior să fie eficace. Este ca și cum comerciantul amenințat cu ruina care ne cere ajutorul nu este demn de împrumutul solicitat; în acest caz, nu ar fi înțelept dacă am vrea să-l ajutăm. La fel stau lucrurile și cu mersul Universului; unde ar fi lipsit de înțelepciune să fim ajutați, nici nu suntem ajutați.

„Păcatul împotriva spiritului” este un păcat pe care îl comitem în corpul nostru astral, unde noi suntem conștienți.

ANTROPOLOGIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a VIII-a

Kassel, 23 iunie 1907

Astăzi vom aduce câteva completări referitoare la reîncarnare și karmă. Apoi vom vorbi despre evoluția Pământului însuși, căci abia printr-o astfel de abordare vom înțelege exact natura omenească în contextul Universului. În încheierea acestui ciclu de conferințe vom examina împreună modul în care se dezvoltă omul când eforturile sale vizează perceperea lumilor superioare. Pentru a pătrunde în lumile spirituale va trebui să luăm, asadar, în considerare în primul rând inițierea precreștină, în al doilea rând inițierea creștină și în al treilea rând inițierea rosicruciană.

Un capitol special trebuie rezervat pentru ceea ce mai rămâne de spus despre reîncarnare, pentru că este lucrul cel mai greu de înțeles pentru începător. Lucrul în sine este, e adevărat, o chestiune care contrariază gândirea materialistă actuală.

Una dintre sursele de care dispune investigatorul spiritual nu poate fi verificată de cel care nu are încă vedere spirituală: este vorba de viațuire. Cel care parcurge însă procesul de inițiere, subiect pe care-l vom discuta ulterior, este în măsură să cerceteze în ce epocă s-au incarnat anterior majoritatea oamenilor vii din prezent. Vom vorbi apoi despre mijloacele utilizate în mod obișnuit în școlile esoterice caldeene, pitagoreice și altele, pentru a face posibil accesul la lumea spirituală. Toți cei care sunt în măsură să perceapă ordinea lumilor spirituale, care pot deci să urmărească omul în mod retrospectiv, în incarnările sale anterioare, vor descoperi că majoritatea sufletelor care trăiesc astăzi au viețuit între nașterea lui Hristos și secolele al VIII-lea și al IX-lea. Dar acestea sunt valori mijlocii. Timpul care separă două incarnări poate fi însă mai scurt sau mai lung. Faptul menționat mai înainte se leagă de un altul, care se manifestă cu vigoare mai ales în epoca noastră. Este vorba de adevărul că astăzi sunt mulți gânditori de un radicalism neobișnuit care manifestă exigențe egalitare. Acest lucru nu reprezintă altceva decât transferul pe plan material al exigenței egalizatoare a primelor secole creștine, exprimată prin sintagma: Egalitate în fața lui Dumnezeu, egalitate în fața puterilor temporare. Mulți dintre cei care, în cursul primelor secole creștine, manifestaseră asemenea exigențe egalitare au trecut prin poarta morții fără ca aceste exigențe să se fi realizat, având în sufletul lor nostalgia egalității în fața lui Dumnezeu și în fața puterilor temporare, nostalgie pe care au luat-o cu ei în lumile spirituale. Ei s-au incarnat în prezent și au adus cu ei atitudinile față de aceste exigențe – evident metamorfozate în mod corespunzător cu concepțiile materialiste actuale. Aceste suflete reincarnate nu remarcă coloratura total materialistă pe care a luat-o exigența lor. Ar fi greșit să credem sau să afirmăm că actualul simț al libertății emană din creștinism.

Transformarea exigenței de egalitate înaintea lui Dumnezeu și a puterilor temporare în exigența actuală de egalitate privind toate raporturile pământești poate fi

condusă spre o abordare corectă numai cu ajutorul unei viziuni de ansamblu a contextului, așa cum este posibil prin intermediul concepțiilor teosofice. Cel care are însă o adevărată vedere de ansamblu a contextului real și ia în considerare modul în care concepția materialistă domină oamenii realizează fără greutate că această exigență egalizatoare, așa cum o stabilesc în prezent gânditorii radicali, este ceva care trebuia să se producă în mod natural. De asemenea, este clar că în prezent oamenii trebuie să se ridice din nou de la materialism la spiritualism. Numai atunci se va putea produce o asanare a relațiilor sociale. Nu există alt remediu pentru aceasta decât știința spiritului.

În caietele 30, 32 și 34 ale revistei „Lucifer Gnosis” [\[31\]](#) a fost abordată această chestiune în mod mai detaliat. Se arată cum toate celelalte soluții preconizate pentru a remedia problema socială, fie și de către personalități eminente, suferă de diletantism, fiindcă, efectiv, omenirea actuală nu vrea să știe nimic de lumile superioare. Dacă sociologii s-ar lăsa câtuși de puțin influențați de teosofie, ei ar găsi soluții eficiente pentru problemele lor.

Pe cât este de adevărat că era necesar ca omenirea să coboare de la un trecut spiritual în materialism, tot atât de adevărat este și faptul că ea trebuie să se ridice din nou la spiritual. Numai din această concepție spirituală despre lume va izvorî ceea ce conferă armonie, pace și iubire. Astfel, și în această privință, tot teosofia se dovedește a fi practică, în sensul cel mai pozitiv.

Va trebui să vă explic cum concepția dobândită cu ajutorul observației clarvăzătoare ne conduce înapoi la evenimentele petrecute între moarte și o nouă naștere. Am spus deja că omul nu se incarnează în mod inutil de mai multe ori pe Pământul fizic. Am găsit motivul pentru aceasta în condițiile noi întâlnite pe Pământ. Căci Pământul se schimbă de fiecare dată, atât prin aspectul său cultural cât și în ceea ce privește natura sa exterioară. Fața Pământului este schimbată total de fiecare dată când omul apare într-o nouă incarnare.

Potrivit concepțiilor caldeene, metamorfozele Pământului nostru sunt în legătură cu relația Soarelui cu celelalte astre. Detalii privind această problemă găsiți în alte cicluri de conferințe și nu voi face acum decât scurte referiri la aceasta.

Dacă v-ați îndrepta atenția asupra aspectului cerului la începutul primăverii, dacă ați observa locul unde se ridică Soarele, ați constata că în fiecare primăvară poziția sa în raport cu alte stele este diferită. Punctul vernal regresează în fiecare an, astfel încât după aproximativ 26 000 de ani (25 920 ani) îl regăsim în același loc. Se pare că el a descris un cerc, dar acesta nu este decât o aparență: în realitate, Soarele nu descrie un cerc, ci o spirală. Acest punct vernal este determinat în raport cu constelația în dreptul căreia se află. Astfel, Soarele descrie pe cer un cerc conturat prin cele douăsprezece constelații. În fiecare an el regresează, parcurgând cele douăsprezece constelații în 26 000 de ani.

Cu aproximativ 800 de ani înainte de Iisus Hristos Soarele apărea în constelația Berbecului. Și întrucât el are nevoie de 26 000 de ani pentru a străbate toate constelațiile Zodiacului, pentru a parcurge un semn îi trebuie a douăsprezecea parte din acest timp, adică 2 200 de ani. De această regresie a punctului vernal depinde modificarea feței Pământului nostru. După o asemenea perioadă de 2 200 de ani Pământul s-a transformat într-atât, încât au apărut condiții cu totul diferite decât cele din perioada anterioară; de aceea, aceasta este și durata medie după care omul porneste spre o nouă incarnare. Faptele sunt confirmate și de investigația spirituală. O dată cu răsăritul Soarelui, când punctul vernal este în Berbec, popoarele vechi trăiau sentimentul că în această constelație razele astrului fac să irumpă plantele din sol ca o vrajă. Li se părea că constelația Berbecului trimitea aceste raze, de unde venerația lor pentru aceasta. Denumirea constelațiilor a fost asociată cu anumite simțăminte sfinte. Berbecul trimite forțe Soarelui de primăvară; din această cauză popoarele de atunci vedeau în miel simbolul forțelor de

revitalizare a naturii și a sufletului omenesc. De aceasta se leagă multe legende, cum este cea în legătură cu Iason, cel ce aduce Lâna de Aur, care reprezenta ceva foarte prețios pentru omenire. Venerarea Berbecului, respectiv a mielului, domină timp de multe secole și a fost preluată de creștinism. De aceea, la origine, în locul lui Hristos pe cruce apare un miel și din același motiv Hristos era numit „Mielul lui Dumnezeu”.

Dacă este adevărat că Soarele de primăvară răsare în Berbec abia începând din secolul al VIII-lea înainte de Iisus Hristos, mai înainte trebuie să fi existat o altă cauză de venerație. Soarele de primăvară răsărea atunci în constelația Taurului. În perioada anterioară secolului al VIII-lea înainte de Iisus Hristos era adorat Taurul și nu Berbecul. Această venerație era temelia cultului lui Apis în Egipt și a celui al lui Mithra în Persia. Cu 2 200 ani mai înainte, Soarele a parcurs constelația Gemenilor, simbol care, de asemenea, a jucat un rol în civilizațiile precedente, lucru de care se leagă cultul lui Ormuzd și Ahriman al foarte vechii civilizații persane.

Vedem astfel cum vechile popoare legau unele reprezentări importante de trecerea Soarelui prin constelații. Acest lucru se leagă, la rândul său, de reîncarnarea oamenilor într-o epocă determinată, după ce s-au scurs în medie aproximativ 2 200 de ani. Dar, pentru că există o mare diferență între încarnarea unui om într-o anumită epocă ca bărbat sau ca femeie, calculul după care se stabilește succesiunea de încarnări este mai complicat. Experiențele trăite ca bărbat sau ca femeie sunt atât de diferite, încât în cursul unei epoci o ființă omenească trebuie să se încarneze de două ori, o dată ca bărbat și altă dată ca femeie. Pentru acest motiv, într-un interval aproximativ de două milenii au loc două încarnări, una ca bărbat și alta ca femeie. Asadar, două încarnări sunt separate în realitate de 1 100–1 200 de ani. De aceea în general este normal să alterneze o încarnare masculină cu una feminină. În mod excepțional, pot să se succedă mai multe încarnări de același sex; cea mai mare serie a unor astfel de încarnări a fost de șapte; după aceea însă sexul se schimbă. Dar

acestea sunt excepții, alternanța sexelor în cursul incarnărilor succesive fiind o regulă.

Iată ce ar fi de spus în legătură cu timpul care separă două incarnări. Acest interval mai depinde și de alți factori, nu numai de omul însuși. Astfel, poate să apară situația ca o anumită individualitate să fie potrivită pentru a îndeplini pe Pământ o sarcină precisă, într-un anume moment. Într-un asemenea caz, ea poate fi atrasă de puterile superioare și să se incarneze înaintea expirării perioadei de timp care trebuie petrecută în lumea spirituală. Ea este chemată să coboare în lumea fizică deoarece, datorită predispozițiilor sale, este aptă să îndeplinească o anumită misiune. Este cazul, mai ales, al marilor ghizi ai omenirii. Acest lucru se echilibrează în cursul vieții umane, printr-o perioadă mai lungă petrecută în Devachan.

Ar mai trebui știut că există un fel de replică la acea viațuire de care am spus că ar avea loc imediat după moarte, experiență în cursul căreia omul privește înapoi la viața sa ca la un tablou. Este un fel de viziune prospectivă a vieții pământești viitoare.

Să ne reamintim felul în care apare viziunea retrospectivă în momentul morții. Dumneavoastră știți că, în primul rând, corpul eteric trebuie să stimuleze funcțiile vitale ale corpului fizic, altfel spus, să apere de degradare substanțele corpului fizic și să regleze sinteza acestora; apoi, corpul eteric este și sediul memoriei. În momentul în care intervine moartea, corpul eteric părăsește corpul fizic; atunci prima din aceste sarcini dispare și se manifestă cea de a doua, într-un mod deosebit de intens, prin amintirea a tot ceea ce a fost trăit în existența trecută. Astfel se realizează tabloul vieții trecute. În acest moment, entitatea omenească se compune, deci, numai din corp eteric, corp astral și Eu. Iată ce se întâmplă când se intră într-o nouă incarnare: Eu coboară din lumea spirituală, cu extractele nepieritoare dobândite până atunci, ale etericului precum și ale astralului. Mai întâi, el adună calitățile astrale corespunzătoare evoluției sale actuală, realizând noul său corp astral, și abia apoi, în același mod, și calitățile

eterice. Toate acestea se întâmplă în primele zile după concepție, și începând cu a optsprezecea până la a douăzecea zi noul corp eteric lucrează el însuși la dezvoltarea germenului fizic, pe când mai înainte corpul eteric matern era cel ce îndeplinea sarcinile care revin mai târziu corpului eteric. Din acest moment, individualitatea care vrea să se încorporeze și care până acum și-a înveșmântat Eul cu noul corp astral și cu noul corp eteric ia în posesie corpul fizic construit până atunci de mamă.

Înainte de această luare în posesie, entitatea omenească este alcătuită exact din aceleași mădule constitutive ca în momentul morții; în ultimul caz ea tocmai a leapădat corpul fizic, în primul caz nu l-a luat încă în stăpânire. Din aceasta deduceti ușor că în momentul în care omul are acces la noul său corp fizic se produce ceva analog cu ceea ce se întâmplă când îl părăsește. Acum omul are o viziune prospectivă a existenței sale viitoare, tot așa cum în momentul morții el avusese viziunea retrospectivă a vieții trecute. Dar această viziune prospectivă omul o uită, căci corpul său fizic nu este încă adaptat păstrării în memorie. În acest moment, omul poate vedea cum se prezintă țesătura relațiilor familiale, teritoriale, locale și destinul în care se va naste. Se întâmplă uneori ca omul, aflând prin vederea prospectivă că-l așteaptă ceva rău în existența viitoare, să sufere un șoc, o spaimă în legătură cu aceasta, și atunci corpul eteric refuză să pătrundă în corpul fizic. Consecințele unei spaime, a refuzului de integrare a corpului eteric în corpul fizic se manifestă sub formă de idiotie. La astfel de oameni clarvăzătorul poate vedea corpul eteric depășind corpul fizic. Datorită neintegrării corpului eteric, creierul rămâne în urmă în dezvoltarea sa, deoarece corpul eteric nu lucrează cum ar trebui. Numeroase cazuri actuale de idiotie au această origine.

Se va înțelege ușor de ce tocmai acum apar frecvent astfel de cazuri, dacă se ține cont de faptul că majoritatea oamenilor care se reincarnează azi au parcurs incarnarea lor precedentă între secolele IX și X. Aplicând un tratament fizic, este posibil să se influențeze

corpul eteric, în așa fel încât acesta să pătrundă încetul cu încetul în corpul fizic și să amelioreze astfel situația. Dar lucrul nu este posibil decât pentru cel care poate percepe cauzele spirituale ale unei asemenea stări de lucruri, putând interveni apoi în mod corespunzător. Știm acum, în virtutea considerațiilor precedente, că omul în totalitatea sa se compune dintr-un corp fizic, dintr-un corp eteric, dintr-un corp astral și dintr-un Eu. Toate mădularele constitutive nu sunt pur și simplu încapsulate unul în altul, ci se întrepătrund și acționează unele asupra altora. Astfel, ele au influență, toate, asupra corpului fizic și coacționează la edificarea sa, în așa fel încât acesta să se poată dezvolta în mod adecvat. Când sunteți în prezența cuiva și nu v-ați dezvoltat încă organele de percepție superioară, nu vedeți decât corpul fizic. Dar corpul fizic nu vă apare așa cum este decât pentru că corpul eteric, corpul astral și Eul sunt integrate corpului fizic și au colaborat la edificarea sa. Cu toate acestea, organele fizice ale corpului omenesc nu au fost elaborate în mod haotic de către celelalte trei mădulare superioare, ci putem distinge foarte exact modul în care ele au participat la edificarea corpului fizic. Să încercăm să ne facem o idee despre aceasta.

Corpul fizic comportă în primul rând organe, într-un anumit sens, pur fizice, care sunt cele bazate pe legi pur fizice: ochi, urechi, laringe etc. Ochiul este, desigur, un organ viu, care-și obține viața de la corpul eteric ce îl străbate și îl hrănește. Dar, considerat din punct de vedere pur fizic, el este un aparat fizic în care activează aceleași forțe ca în natura anorganică, de exemplu, într-un cristal. Astfel, putem considera efectele sale sub unghiul legilor pur fizice. Aceste aparate senzoriale trebuie, în primul rând, să se ridice la un nivel superior din corpul fizic. Ele sunt efectiv organe pe care, în sens îngust, noi le cunoaștem ca fiind edificate de forțe fizice, după legi fizice. Există, apoi, un al doilea grup de organe: cele de nutriție, de creștere, de reproducere, care culminează în activitatea glandulară. În formarea lor este implicat mai ales corpul eteric. Un al treilea grup este constituit de sistemul nervos, în principal edificat de

corpul astral. În al patrulea rând, avem ceea ce are legătură mai ales cu sângele roșu al animalelor superioare și al omului. Sângele cald și roșu este elaborat de Eu.

Avem deci, în primul rând, elementele pur fizice, organele de simț și, bineînțeles, mai târziu sistemul osos pur mineral, edificat de corpul fizic; în al doilea rând, sistemul glandular, organele de reproducere etc. edificate de corpul eteric; în al treilea rând, sistemul nervos elaborat de corpul astral; în al patrulea rând, sistemul sanguin elaborat de Eu. În legătură cu aceasta vom aduce noi precizări când vom examina mai îndeaproape evoluția Pământului însuși.

Trebuie să fie clar că legea reincarnării se aplică întregului Univers, nu numai omului. Eu sunt aici, eu trăiesc; eu sunt reincarnarea stării mele anterioare; dar nu numai eu însumi ca ființă omenească, ci, într-un anumit fel, același lucru se întâmplă cu tot ce ocupă spațiul cosmic, printre altele și cu planetele. Așa cum noi suntem reincarnarea unei individualități anterioare, Pământul este reincarnarea unei stări planetare vechi. Aceste reincarnări ale Pământului nostru în viitor și în trecut nu pot fi urmărite la infinit; chiar clarvăzătorul cel mai înzestrat nu poate merge dincolo de perceperea unei anumite incarnări din viitor și din trecut, întrucât chiar și pentru el există limite ale cunoașterii. Clarvăzătorul poate examina până la trei incarnări trecute ale Pământului; la fel în ceea ce privește viitorul. El poate astfel examina șapte incarnări, inclusiv starea terestră actuală.

Faptul că cel care este clarvăzător plasează Pământul chiar în centrul acestei evoluții le poate părea unora un fel de superstiție, și ar putea spune că este vorba de un aranjament straniu. Dar numai o judecată superficială se poate manifesta astfel. Nu este mai straniu decât atunci când câmpul meu vizual este degajat din toate părțile și eu mă găsesc pe mine însumi în centrul orizontului, putând vedea în orice direcție, până la aceeași depărtare. Nu ne situăm noi înșine, cu Eul nostru, în mijlocul celor

șapte componente: corp fizic, corp eteric, corp astral, Eu, Sine spirituală, Spirit al vieții, Om-spirit?

Ceea ce voi spune despre evoluția planetară a Pământului nostru va surprinde pe unii și le va părea extraordinar.

Astfel, Pământul nostru a evoluat pornind de la o planetă veche. Acum această planetă nu mai este pe cer. Luna actuală reprezintă doar o parte din ceea ce a fost cândva. Ea este o parte a ceea ce a fost precursorul Pământului nostru. Dacă ați pune la un loc Pământul actual, Luna actuală și tot ceea ce trăiește pe aceste corpuri cerești ca entități spirituale ați obține o imagine aproximativă a precedentei incarnări a Pământului, pe care ocultismul o numește „Luna”. Considerați că o astfel de ipoteză este formulată numai pentru a vă ușura înțelegerea dar, ca orice ipoteză, ea nu este cu totul exactă: Dacă s-ar amalgama Pământul și Luna actuală cum s-ar amesteca două substanțe într-o retortă într-un laborator de chimie, ceea ce s-ar obține nu ar fi nici pe departe vechea Lună, deoarece trebuie să fiți conștienți că din momentul în care Pământul și Luna s-au despărțit cele două corpuri cerești și-au continuat evoluția despărțit. Astfel, ceea ce noi numim substanța solidă, regnul mineral, nu a apărut decât după începutul evoluției Pământului actual.

O dată cu reunirea mentală a Pământului și a Lunii ar trebui eliminat concomitent, prin gândire, tot ceea ce s-a format ulterior. Masa vechii Lui nu cuprindea nimic mineral. Consistența sa era asemănătoare cu a unui terci fluid. Cum am spus, o astfel de ipoteză este construită numai pentru a le ușura înțelegerea acestei probleme celor care nu au auzit niciodată vorbindu-se despre evoluția Pământului nostru și a întregului Cosmos. O înțelegere aprofundată a acestei evoluții cere infinite mai mult decât ceea ce poate fi abordat într-un curs introductiv, și trebuie să fie urmărită pas cu pas. Această evoluție va fi completată și pusă în lumină, plecând mereu de la puncte de vedere noi.

Înainte de a trece prin etapa vechii Luni, Pământul a traversat o altă etapă, pe care ocultismul o numește „Soare”. Pământul era atunci într-o stare comparabilă cu

cea a Soarelui nostru actual. Și dacă am vrea să folosim aceeași ipoteză ca mai înainte, lucrurile ar fi puțin mai complicate. Căci, dacă ați vrea să ilustrați această stare, ar trebui să puneți la un loc Pământul, Luna și Soarele. Ați obține un singur corp ceresc, corespunzând stării solare, dar cu aceleași restricții ca în cazul Lunii. Acest vechi Soare, în cursul evoluției sale ulterioare, a respins toate elementele, forțele și substanțele Pământului actual și ale Lunii actuale, devenind, astfel, din planetă stea fixă. Pământul nostru va deveni și el într-o zi Soare, când va transforma toate ființele sale în ființe de lumină. Astfel, Pământul nostru a fost anterior Lună, și aceasta a fost anterior Soare. Privirea omului se mai poate îndrepta spre o etapă anterioară, pe care ocultismul o numeste „Saturn”. Putem, astfel, distinge printre stările evolutive ale Pământului nostru: Saturn, Soare și Lună, ca și stadiul actual, Pământ, iar în viitor vor exista trei etape: Jupiter, Venus și Vulcan.

S-ar putea obiecta: Tu ne spui că Pământul a fost odinioară Saturn, dar acesta se află și în prezent pe cer? Dar Saturn, care a fost Pământul nostru, nu are nimic de-a face cu corpul ceresc ce se află acum pe cer cu numele de Saturn. Ceea ce nu înseamnă că ființele care sunt în prezent pe Pământ s-ar fi găsit altă dată pe Saturnul pe care îl vedem pe cer. Saturn actual nu are de-a face cu vechiul Saturn decât în măsura în care Luna noastră are de-a face cu vechea Lună. Saturnul pe care noi îl vedem în prezent a continuat să evolueze de la acel trecut îndepărtat, și vechiul Saturn este, față de Saturnul actual, ca un sugar față de un bătrân. La fel stau lucrurile și cu Soarele și celelalte corpuri cerești. Și când investigatorul spiritual de astăzi îl observă pe Jupiter, el găsește acolo o stare și ființe cum vor fi pe Pământ când el însuși va deveni Jupiter.

Aceste învățături emană de la inițiații cei mai vechi, care le-au insuflat mereu discipolilor lor.

Limba noastră, în domeniul care poate fi raportat la epocile cele mai îndepărtate, a fost creată de inițiați. Nu mă pot extinde asupra acestui subiect într-un curs introductiv, întrucât ne-ar îndepărta de subiectul nostru.

Dar în acel trecut, când inițiații au determinat formarea limbajului, el era altceva. Astăzi se caută un nume care poate nu este greșit, dar este lipsit de orice semnificație profundă. Odinioară, dimpotrivă, atribuirea unui nume se făcea în legătură cu o anumită semnificație. Se voia astfel să se edifice un fel de monument în amintirea evoluției Pământului de-a lungul tuturor acelor epoci și stări planetare. Într-un anumit fel, s-a stabilit un tablou cronologic, pentru ca omenirea să-și amintească mereu de aceste etape. Dar pentru a înțelege acest tablou trebuie să știm despre el mai multe lucruri.

Ceea ce am schițat până acum indică faptul că înaintea etapei propriu-zis pământești Pământul a parcurs etapele Saturn, Soare și Lună. Dar înainte ca Pământul să devină Pământul nostru actual, altfel spus, la trecerea de la starea lunară la starea terestră actuală, el a fost supus influenței puternice a unui alt corp ceresc, și anume influenței lui Marte. Influența lui Marte, atât de importantă pentru evoluția ulterioară a Pământului și atât de semnificativă, s-a manifestat la începutul evoluției pământești. Să spunem, în treacăt, că tocmai cu această ocazie Pământul a primit de la Marte fierul. Astfel, în timpul primei sale faze de evoluție, Pământul a suferit influența lui Marte. În timpul celei de a doua jumătăți a evoluției sale, deci în prezent, el a ajuns sub influența predominantă a lui Mercur. De aceea ocultismul neglijează termenul de Pământ. În ocultism stările pământului sunt împărțite în două jumătăți: Marte și Mercur. Datorită acestui fapt, schema precedentă se modifică astfel: starea Saturn, starea Soare, starea Lună, starea Marte-Mercur, starea Jupiter, starea Venus și starea Vulcan.

Starea Vulcan este a opta și joacă în evoluție același rol ca octava în muzică. Cum octava nu este, ca să spunem așa, decât repetiția primei note la un nivel superior, starea Vulcan este o repetiție a stării Saturn la un nivel superior. Cosmosul întreg s-a dezvoltat plecând de la spiritual, și cu starea Vulcan totul se va desfășura din nou în direcția spiritului, dar sub o formă de evoluție superioară și mai variată. Dintr-o spiritualitate unică a

rezultat o multitudine de Oameni-spirit, la fel cum sămânța pusă în pământ de țaran va dezvolta toamna în spicul copt o multitudine de semințe de același fel. Tot ceea ce este trecător nu este decât simbol.

Aceste șapte nume, inițiații le-au strecurat în simbolul monumental, în amintirea cursului evoluției Pământului, de care tocmai am vorbit, și care ne este dat de cele șapte nume ale zilelor săptămânii:

Ziua Saturn	lui	Sâmbătă	Saturday
Ziua Soarelui		Duminică	Sontag, Sunday
Ziua Lunii		Luni	Montag, Monday
Ziua Marte	lui	Marți, Mars	Ziu, Dius, Dienstag
Ziua Mercur	lui	Miercuri, Mercur	Wodan, Wednesday
Ziua Jupiter	lui	Joi, Giovedi	Donar, Donnerstag
Ziua Venus	lui	Vineri, Venus	Freia, Freitag

Acesta este efectiv un monument în amintirea etapelor evoluției Pământului nostru, care s-a perpetuat în numele zilelor săptămânii. Astfel, în ceea ce nouă ne pare o banalitate se află relații spirituale profunde.

În prezent, trebuie să gândiți că și evoluția întregii omeniri este legată intim de această evoluție planetară. Da, evoluția omului nu poate fi înțeleasă decât prin evoluția planetară. Fiecare mădular constitutiv al ființei umane este strâns legat de etapele evoluției planetare a Pământului, în măsura în care în cursul fiecăreia din aceste etape a fost depus germenele unuia din aceste mădulare constitutive ale entității umane. Astfel, germenele corpului fizic a fost depus în etapa saturniană, cel al corpului eteric în etapa solară, cel al corpului astral în etapa lunară, cel al Eului s-a integrat abia în cursul etapei Pământ. De aceea corpul fizic este azi elementul

cel mai perfecționat, în timp ce corpul eteric nu este decât la a treia etapă a evoluției sale, neapărând decât pe vechiul Soare. Corpul astral apărut pe vechea Lună nu este decât la a doua etapă a evoluției sale și Eul este noul-născut printre mădulele constitutive, căci el nu este, în etapa actuală, decât la începutul dezvoltării sale. Ceea ce am spus mai sus este o simplă indicație, în vederea studiului ulterior al celor patru mădule constitutive ale ființei umane.

La începuturile Societății teosofice s-a folosit adesea expresia: „membre* superioare” și „membre inferioare”, corpul fizic fiind considerat treapta cea mai de jos, adesea asociindu-i-se o judecată de valoare. Și exista mult prea adeseori înclinația de a se considera corpul fizic ca având puțină valoare, ba chiar de a fi demn de dispreț. Era o mare eroare.

* *Wesensgliedern* = literal, „membrele ființei”, ceea ce noi traducem obișnuit prin: „mădule constitutive” (nota trad. francez).

Examinați în detaliu acest edificiu minunat care este corpul fizic. Veți constata fără greutate că el a atins un înalt grad de perfecțiune, ceea ce nu este cazul cu corpul eteric. Privind corpul fizic cu ochii înțelepciunii, veți vedea o minune în fiecare organ al său, în fiecare os etc. Studiați structura inimii și remarcați ce muncă desfășoară în fiecare zi și oră după oră acest organ relativ mic. Opuneți-i dezvoltarea încă defectuoasă a corpului astral, modul cum acesta este agitat zilnic de pasiuni nepurificate, vedeți cum omul aspiră încă la plăceri a căror satisfacere chinuie structura minunată a inimii. Și cu toate acestea inima este în măsură să pareze toate vătămările astrale fără a se distruge, adesea chiar fără să sufere stricăciuni. Așadar, corpul astral este mai puțin dezvoltat decât corpul fizic, elementul cel mai perfecționat. În viitor, corpul astral va depăși corpul fizic. Corpul eteric este în prezent mai puțin evoluat decât corpul fizic, corpul astral venind în al treilea rând. Iar cel mai tânăr dintre mădulele constitutive ale entității umane este Eul. Din această cauză el va fi ultimul care va atinge perfecțiunea.

Așadar, tot ce aveți propriu-zis fizic în corpul dumneavoastră fizic este componenta cea mai veche. Corpul nostru fizic a parcurs deja o dezvoltare înainte de a fi inserat un corp eteric. Această dezvoltare a corpului fizic constituie faza Saturn. Primul germene al corpului fizic nu era atunci decât un aparat fizic. Apoi el și-a urmat evoluția și numai pe Soare a fost inserat corpul eteric. Corpul eteric a umplut într-un anumit fel corpul fizic și, sub anumite raporturi, l-a transformat. În cursul etapei lunare, acestor corpuri li s-a adăugat corpul astral, și numai la începutul etapei noastre pământești s-a asociat și Eul. La ora actuală, omul este o entitate formată din patru mădulare. În etapa lunară, el se compunea dintr-un corp fizic, dintr-un corp eteric și unul astral. În etapa solară, dintr-un corp fizic și dintr-unul eteric, iar în etapa Saturn numai din corp fizic. Astfel, corpul fizic are patru faze evolutive, corpul eteric trei, corpul astral două și Eul este, în această privință, la prima fază. Datorită acțiunii mai îndelungate asupra lui, corpul fizic este și mădularul cel mai perfecționat. Vedeți, asadar, cum fiecare mădular al entității umane este legat de evoluția întregului sistem planetar. Din această cauză veți și găsi în vechile lucrări de ocultism denumirile următoare:

pentru corpul corpul lui Saturn
fizic:

pentru corpul corpul Soarelui
eteric:

pentru corpul corpul Lunii
astral:

pentru Eu: corpul Pământului, în calitate de mădular
propriu omenesc

Măine vom urmări structurarea și viața lui Saturn și vom trece după aceea la Soare și la Lună. Vom vedea atunci cum omul s-a perfecționat din ce în ce mai mult, până la starea sa actuală.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a IX-a

Kassel, 24 iunie 1907

La schița evoluției planetare expusă ieri vom adăuga astăzi alte considerații. S-a spus că Pământul nostru a parcurs stările Saturn, Soare și Lună. Astăzi îmi propun să vă descriu aceste stări, cum se face de obicei în ocultism. Veți putea vedea, când vom vorbi despre evoluția sufletului pe drumul cunoașterii, cum îl înțelegem noi în legătură cu multe lucruri amintite în prezent ca ipoteze. Dacă expunem în linii mari starea de început a lui Saturn, așadar o stare care a existat acum milioane și milioane de ani, ea apare cu totul diferită de ceea ce admite fizica, care ia în considerare condițiile fizice actuale. Înainte de toate, trebuie să ne fie clar că ființa cea mai perfectă pe care o cunoaștem, omul însuși, a parcurs calea evolutivă cea mai lungă. Așadar, veți urmări o istorie a evoluției care se îndepărtează considerabil de cea a lui Haeckel și a lui Darwin [32]. Veți găsi expuse în cartea mea avantajele acestei teorii pur materialiste.

Este vorba, mai întâ, de a înțelege că ceea ce este mai perfect are în urma sa evoluția cea mai lungă. Or, cea mai evoluată ființă este omul, și în primul rând corpul său fizic. Toate ființele din jurul nostru sunt mai puțin perfecte decât corpul fizic omenesc, care a necesitat maximum de timp pentru a se dezvolta. Din această cauză, privirea spirituală percepe primele sale structuri încă din starea Saturn. Spațiul cosmic întreg, cu ființele și obiectele care se găseau acolo, au acționat asupra primei stări a Pământului. Dumnezeuvoastră posedați încă toate organele care au fost formate atunci; sunt ceea ce corpul fizic are mai perfect. Acestea sunt organele noastre de simț, aparatele pur fizice ale omului care au început să fie structurate în această epocă. Nu trebuie însă să vă imaginați că ochiul exista atunci așa cum este el astăzi. Dar primele structuri ale ochiului, ale urechii, ale tuturor organelor senzoriale și aparatelor pur fizice ale omului s-au format pe Saturn. Pe Saturn existau structuri care astăzi se mai regăsesc numai în regnul mineral. În acel timp, omul exista ca primă structurare a corpului său fizic. Tot restul, sânge, țesuturi etc., nu exista. Primele structuri ale corpului omenesc existau ca

aparate fizice. După cum smaraldul, mica etc. iau naștere în virtutea legilor fizice și formează cuburi, hexaedre și alte structuri, tot astfel au luat naștere forme asemănătoare aparatelor, și ele se găseau pe corpul ceresc al lui Saturn așa cum există în prezent cristalele pe Pământ. Iar modul de acțiune al suprafeței lui Saturn era în principal un fel de reflectare spre spațiul cosmic. Ființele care îl înconjurau pe Saturn, dispersate în Univers, transmiteau acțiunile lor în jos. Ceea ce se cheamă „miresma universală” era atunci foarte puternică. Numai anumite fenomene vă pot da o idee despre ceea ce se producea atunci pe Saturn: dacă percepeți în natură sunetul unui ecou, aveți în aceasta confirmarea faptului că pe Saturn ar fi curs în afară ceva, ca răspuns al impresiilor care au acționat asupra lui. Aparatele care retrimiteau aceste imagini în spațiul cosmic reprezintă prima structură care s-a dezvoltat ulterior sub formă de ochi. Am putea urmări astfel orice detaliu. Ceea ce purtați azi în corpul dumneavoastră era în acel timp un regn fizic al lui Saturn, reflectând spre Cosmos în variate feluri întreaga imagine a Universului. Miturile și legendele au păstrat acest fenomen mai clar decât ne imaginăm. În mitul grec al Misteriilor de la Eleusis s-a mai păstrat ceva din imaginea acțiuni comune a lui Cronos și Rhea, care apar totuși cu un mare decalaj al faptelor, datorită modului în care erau concepute pe atunci raporturile universale. Acest mit ne relatează cum Cronos își trimite în jos raza sa, care-i revine în diverse moduri, de unde imaginea că își devora copiii. Nu trebuie să vă imaginați că masa lui Saturn era ceva solid, în felul corpurilor fizice actuale; chiar apa sau aerul nu v-ar da o idee asupra consistenței substanței de bază a lui Saturn. Când se vorbește de corpuri, în ocultism se disting corpurile solide, lichide și gazoase. Dacă se pomenește despre elemente în stilul de altădată, aceasta corespunde la ceea ce în chimia actuală reprezintă stările de agregare ale materiei. Nu trebuie să credeți că cei vechi înțelegeau prin elemente același lucru ca noi. Mai există o stare superioară de agregare a materiei pe care ocultismul o numește foc. „Căldura” ar reda mai bine

ideea. Fizica, de asemenea, va fi constrânsă să recunoască că ceea ce se numește căldură poate fi considerat a patra stare a materiei, ca o stare de agregare a materiei diferită de aer și apă. Deci, masa lui Saturn nu atingea nici chiar consistența aerului, era căldură pură. Ea acționa în același mod în care acționează în prezent căldura sângelui și era legată de procesele vieții interioare, căci aceste procese fizice erau adevărate procese vitale. Saturn era constituit din materie calorică, o masă foarte subtilă, care, referindu-se la substanțele noastre, ar putea fi numită neutră. Dacă vrem să luăm în considerare ființele care locuiau pe Saturn, trebuie să ne fie clar că ceea ce se mișcă astăzi pe Pământ era pe atunci numai prima structură a unui corp fizic; lipseau un corp astral și Eul. Dar alte ființe, mult mai avansate ca omul, îl animau pe Saturn; ele nu se deplasau însă într-un corp fizic. Erau incarnate în materia calorică și acționau ca un flux mișcător de căldură. Asemenea curenți de căldură reprezentau faptele acestor ființe care-l însuflețeau pe Saturn. Dând naștere curenților de căldură, aceste ființe își îndeplineau munca în modul în care în prezent se modelează o masă. De altfel, nimic altceva nu le trăda prezența. Când doi curenți de căldură se mișcau încoace și încolo și se intersectau, aceasta era, ca să zicem așa, un mod de a se saluta. Ființele care parcurgeau pe Saturn stadiul lor omenesc nu aveau, ca element inferior, un corp fizic. Ele nu se adânceau atât de mult în materie, încât să aibă nevoie de un corp fizic. Mădularul lor inferior era Eul, așa cum dumneavoastră aveți corpul fizic. Ele aveau, apoi, Sinea spirituală sau Manasul, un Spirit al vieții sau Budhi și un Om-spirit sau Atma. Mai aveau încă un al optulea, un al nouălea și un al zecelea mădular, pe care trebuie să le amintim.

Aceste mădulare, pe care omul încă nu le are, literatura teosofică le numește „trei Logoi”. Creștinismul le numește: Sfântul Duh, Fiul sau Verbul și Tatăl. Așadar, se poate spune: Așa cum omul actual se compune din corp fizic, corp eteric, corp astral, Eu, Sine spirituală, Spirit al vieții și Om-spirit, tot astfel aceste ființe care trăiau pe

Saturn și pe care le putem compara cu omul pământesc actual se compuneau din Eu, Sine spirituală, Spirit al vieții, Om-spirit, Sfântul Duh, din Verb sau Fiu și din Tată. Limbajul teosofic le numeste „Asuras”. Ele sunt cele care încă de la început au sădit în această structură fizică a corpului omenesc independența, conștiința de sine și sentimentul Eului. Nu ați putea utiliza în nici un fel ochiul în serviciul Eului, dacă organizarea dumneavoastră nu ar fi fost pregătită pentru aceasta. Mădularele au fost astfel pregătite de spiritele Eului, numite și spirite ale egotismului. Ele ne dau ceea ce este mai înțelept, dacă este dezvoltat în mod corect. Dar lucrul cel mai sublim se transformă în contrarul său, acționează în modul cel mai dăunător, când nu este elaborat în mod corespunzător. Niciodată omul nu ar putea atinge acel înalt uivel, pe care îl numim demnitatea omenească independentă, dacă aceste spirite nu ar fi sădit în el sentimentul Eului. Au existat întotdeauna și spirite care s-au rătăcit pe calea răului. De aceea trebuie spus: Aceste entități, care erau „săditorii” egotismului, și care, în prezeit, depășesc de departe omul în perfecțiune, spre care noi ne ridicăm ochii ca spre cele mai sublime înălțimi ce pot exista, au pus egotismul în serviciul abnegației, al sacrificiului; celelalte au continuat dezvoltarea egoismului lor în mod egoist. Purtăm în noi efectele acțiunilor acelor spirite ale Eului care au luat calea bună, în elanurile noastre spre libertate și demnitate, și, de asemenea, germenul răului, fiindcă entitățile odinioară decăzute au continuat să acționeze. Acest antagonism a fost resimțit mereu. Creștinismul însuși face deosebire între Dumnezeu-Tatăl, pe care îl consideră ca fiind spiritul cel mai înalt de pe Saturn, și adversarul său, spiritul tuturor Eurilor rele și a toată imoralitatea, spiritul care a decăzut odinioară pe Saturn. Aceștia sunt cei doi reprezentanți ai lui Saturn. La fel cum după moarte se ajunge într-o altă formă de existență, un astfel de corp ceresc parcurge, înainte de a intra într-o nouă stare, un stadiu intermediar, un fel de somn numit „pralaia”, în opoziție cu „manvantara”, astfel încât între starea Saturn și starea Soare apare o pauză, o

stare latentă a planetei: Atunci, din această stare de somn, care însă este o stare spirituală și nu o stare de repaus, planeta reapare sub o formă cu totul nouă. Astfel, Saturn a reapărut ca Soare. Atunci s-a realizat o transformare considerabilă. Un mare număr de structuri care se formaseră deja pe Saturn și care își continuă acum în noi dezvoltarea au fost pătrunse de un corp eteric. Într-o astfel de tranziție planetară se întâmplă ceva ce poate fi comparat cu ceea ce se produce când se ia fructul unei plante și se bagă în pământ: el se descompune, dar se formează și structura care pregătește o plantă nouă. Astfel, tot ce s-a format pe Saturn a reapărut sub forma unei noi structuri pe Soare, care a fost pătrunsă de un corp eteric. Totuși nu în totalitate; o parte a rămas în urmă, în așa fel că ceea ce a fost anterior structură umană primordială de corp omenesc s-a scindat în două regnuri. O parte a progresat, a devenit un fel de oameni-plante; așa cum planta actuală are un corp fizic și un corp eteric, tot așa și oamenii solari de atunci aveau un corp fizic și un corp eteric, în timp ce alte entități au rămas la treaptă fizic-minerală, putând fi comparate cu regnul mineral actual. Soarele l-a încorporat ca regn inferior, în timp ce pe celălalt, cel al oamenilor-plante, l-a împins în sus, ca regn superior. Vă puteți face o idee corectă despre aerul solar reprezentându-vă un gaz chimic dens care nu reprezintă doar un corp care reflectă, ci care a absorbit în el toate radiațiile primite, le-a transformat în interiorul său și apoi le-a rearuncat în afară, așa cum se întâmplă în prezent cu culoarea plantei. Planta își formează componenta sa verde (clorofila) și alte substanțe și redă Universului ceea ce a elaborat.

Ceea ce trăia în corpul solar nu mai poate fi comparat, ca pe Saturn, cu un ecou sau o reflectare, ci apare un fenomen neobișnuit pentru ființele încorporate pe Soare, care nu poate fi comparat decât cu un fel de Fata Morgana, cu un fel de, miraj aerian alcătuit din imagini colorate. Astfel de fenomene, care astăzi nu sunt perceptibile decât în anumite locuri ale suprafeței globului pământesc, v-ar pennite să concretizați modul în

care corpurile vegetale deveniseră atunci vizibile. Trebuie să vă reprezentați că propriile dumneavoastră corpuri au trecut prin aceleași miraje pe care le cunoaște un corp actual. Ele erau tot atât de subtile ca niste miraje, dar aceasta nu era o simplă fantasmagorie, ci în același timp existau și efecte sonore și olfactive care turbionau prin sfera gazoasă solară. Așa cum toate ființele care se aflau pe Soare erau luminoase, în felul în care tot ce este în prezent stea fixă este luminos, vechiul regn saturnian al ființelor retardate acționa ca o incluziune întunecată, ca ceva întunecat față de lumină, asemănător cu niște caverne nedesluite în interiorul corpului solar, care tulburau armonia sa. În particular, în ceea ce privește aroma cosmică, în aceasta se amestecau impresii emanând de la entitățile retardate, care răspândeau tot felul de mirosuri dezgustătoare. Miturile noastre au păstrat o amintire despre aceasta când spun că diavolul pute și lasă în urma lui un miros infect. În cursul evoluției ulterioare a Soarelui a rămas cu adevărat o incluziune, iar actualele pete solare sunt cu adevărat ariergarda vechiului regn al lui Saturn pe Soare. Cu toate acestea, ele sunt explicabile după ipotezele actuale. Am făcut astfel o schiță sumară a existenței solare a Pământului sub aspect material. Să vedem acum ce entități atinseseră atunci stadiul omenesc. Pentru a le descrie ar trebui spuse câteva lucruri. Corpul inferior al acestor entități este corpul astral; ele au un Eu, o Sine spirituală, un Spirit al vieții, un Om-spirit; apoi, în sens creștin, Sfântul Duh și Fiul sau Verbul. Ele nu-l aveau pe Tatăl, acesta fiind cunoscut numai în epoca Saturn. Între timp, aceste spirite au progresat și depășesc cu mult omul. Regentul spiritelor solare, ținând seama că el a exercitat cea mai mare influență pe Pământ, reprezentând aceste spirite al căror cel mai înalt element era Fiul sau Verbul, este Hristos, în sensul esoteric al termenului, în măsura în care Pământul a trecut în prealabil prin etapa solară. Pe Soare nu i s-ar fi dat încă numele de Hristos. În creștinismul vechi acest lucru a fost întotdeauna propovăduit astfel și diferența dintre creștinismul adevărat și creștinismul exoteric, adesea

întemeiat pe înțelegeri greșite, rezidă în faptul că vechiul creștinism voia să aplice întreaga gândire și toate concepțiile pentru a încerca să înțeleagă cine a fost acea entitate înaltă care a luat formă omenească în fisis din Nazaret. Creștinismul vechi voia să-și facă o idee asupra temeiului acestui lucru, și în acest scop nici o înțelepciune nu-i părea prea înaltă sau prea incomodă; astfel el a descris entitatea lui Hristos sub numele Iisus din Nazaret. Multe afirmații ale Evangheliei lui Ioan vor deveni inteligibile numai dacă le veți interpreta din acest punct de vedere. Un exemplu este suficient. Dacă analizați fraza: „Eu sunt lumina lumii” [33] cuvânt cu cuvânt, veți vedea că aici este indicat faptul că el este marele erou solar, că face parte din lumina Soarelui, că aceasta este un element al ființei sale. Legiunea de spirite al căror regent este Hristos o numim „Spirite ale focului”; și mai spunem: Pe Saturn se aflau în stadiul uman Asura sau Spiritele Eului, pe Soare Spiritele focului sau Logoi, al căror reprezentant suprem era numit Logos sau Cuvânt. Din acest motiv, Hristos însuși este numit Cuvântul care exista la începuturi. În Biblie, începutul primordial indică un anumit punct foarte precis de plecare al evoluției cosmice.

Apare o stare intermediară, un fel de somn al întregului corp cosmic, apoi se aprinde din nou ca Lună. Amintiți-vă că la început Pământul nostru forma un singur corp cu Soarele și Luna. Numai când Soarele s-a reaprins unele dintre ființe, cu o parte din mediul lor înconjurător, s-au separat; s-au format astfel două corpuri ceresti. Unul, Soarele, devine stea; ceea ce s-a scindat descrie cercuri în jurul lui. Astfel, vechiul Soare s-a scindat în două componente. Substanțele cele mai evolute au rămas pe Soare, cele mai puțin perfecte au fost eliminate. Astfel, ceea ce anterior urma o singură cale, pentru că exista un singur corp, străbătea acum două căi: calea solară și calea lunară. Calea solară este cea care s-a format pe Soare, Luna și-a format propria sa lume. S-ar obține vechea Lună, dacă ați pune la un loc Pământul și Luna actuală, ceea ce v-ar putea da o idee despre natura Lunii. Luna actuală este, în ceea ce privește calitățile sale

fizice și spirituale, mult mai puțin evoluată decât Pământul, și acesta s-a separat de Lună tocmai pentru a avea cele mai bune condiții de existență pentru ființele sale. El a continuat să progreseze față de ceea ce fusese în starea lunară.

Care era situația pe Lună? Ființele care pe Saturn pregătiseră structurarea fizică a organelor de simț le remodelaseră în așa fel, încât pe Soare li se integrase și un corp eteric. Datorită acestui fapt organele de simț s-au centralizat, și astfel s-au putut forma pe vechiul Soare, sub influența corpului eteric, primele structuri ale tuturor organelor de creștere, inclusiv glandele. Aceste structuri au reprezentat ultimul rezultat al stării solare. Pe Lună a fost integrat în același fel corpul astral. Toată astralitatea se afla la început în mediul înconjurător. Spiritele focului își dezvoltaseră corpul lor astral ca element inferior. Datorită acestui fapt, aceste ființe* formau un fel de plante. Ele aveau o poziție fixă. Deși întregul corp solar a fost gazos, trebuie să vă gândiți la straturi de aer mai dense, care constituiau corpuri pentru oamenii-plante. Acum a fost integrat corpul astral: prin aceasta a luat naștere prima structură a sistemului nervos. Regnul care în cursul stării solare atinsese stadiul vegetal a trecut la un stadiu de tip mimal. Strămoșii lunari ai oamenilor dispuneau astfel de trei corpuri: un corp fizic, un corp eteric și un corp astral, dar ei depășeau cu o treaptă maimuțele actuale cele mai evolute. Aceștia erau oameni-animale pe care nici o biologie nu îi mai poate pune în evidență, un regn intermediar între om și animal. Regnurile noastre actuale, vegetal, animal și mineral, s-au format, în orice caz, ulterior. Dar la fel cum au existat oameni-animale trebuie, de asemenea, să admitem un regn intermediar între plantă și animal: plante având o semisensibilitate, scoțând efectiv mici strigăte când le atingeai. Acestor mimate-plante le-ar fi fost imposibil să se dezvolte pe un sol mineral cum este solul terestru actual, care, de altfel, nici nu exista. Masa Lunii nu era formată din mineralul actual; nu exista nici chiar ceva asemănător cu pământul arabil. Solul lunar de atunci putea fi comparat cu un terci

care s-ar obține dacă am fierbe salată sau spanac; în el se afla un fel de plantă-mineral. Tot solul lunar era o ființă vegetală. Dacă vă gândiți la turbă, ea se aseamănă cu ceea ce era atunci acest regn intermediar între mineral și plantă. Nu existau nici roci; cel care ar fi străbătut Pământul ar fi mers pe un astfel de sol turbos sau vegetal, iar în chip de roci imaginați-vă incluziuni lignificate. Pe acest sol creșteau animale-plante și se mișcau acele entități care erau oameni-animale, în mediul extem al Lunii, numit „aer de foc”. Imaginați-vă aerul încărcat de vapori de salpetru, de acid carbonic și acid sulfuric. În acest aer trăiau oamenii lunari. Ocultiștii au cunoscut dintotdeauna acest aer de foc, și în condițiile vechi ale Pământului ar fi fost posibil să-l prepare chimic, ceea ce acum nu se mai poate realiza decât în spații foarte restrânse. Adevărata alchimie i-a păstrat cunoașterea. Din această cauză, când citiți în Faust: „Vreau să prepar puțin aer de foc” este vorba de o reminiscență a profunzimilor ocultismului. Aerul de foc învăluia Luna; aceasta era atmosfera sa.

* Aici este o ambiguitate. „Aceste ființe” se referă probabil nu la Spiritele focului, ci la oamenii-plante de pe vechiul Soare, care nu au încă corp astral (nota trad. francez).

O mențiune suplimentară ne va permite poate să înțelegem mai bine această existență lunară. Există un regn vegetal-mineral, un regn animal-vegetal și, de asemenea, oameni-animale care se mișcau pe fonnațiunile aparținând regnurilor anterioare. Dar în fiecare etapă se întâlnesc retardați sau, dacă preferați, repetenți. Repetentia nu există numai în școală, când un elev trebuie să repete aceeași clasă, ci și în marea evoluție. Astfel de repetenți apar, în mod foarte ciudat, în cursul stadiilor evoluției târzii. Recunoaștem astfel de repetenți ai stadiului plante-animale în cazul paraziților, de exemplu, vâscul. Obișnuit să crească pe un sol vegetal-mineral, el nu se poate dezvolta pe un sol mineral. Vâscul este o mărturie pentru ceea ce reprezintă un astfel de școlar repetent; dar repetenții evoluției universale sunt mult mai grav afectați. Este ceea ce

exprimă miturile țărilor nordice. Cunoașteți mitul nordic al lui Baldur și al uciderii sale de către Loki.

Într-o zi zeii se amuzau la Asenheim, aruncând în joacă, prin cer, obiectele cele mai diverse. Mai înainte Baldur avusese vise care-i prevesteau un sfârșit apropiat; din acest motiv zeii se temeau că îl vor pierde. Mama zeilor îi pusese să jure că nu-l vor răni pe Baldur, căci aceștia se amuzau aruncând tot felul de obiecte asupra sa. Loki, adversarul zeilor, aflase că o ființă considerată inofensivă, vâscul, nu depusese jurământ, stând ascunsă undeva departe. Loki și-a procurat vâscul și l-a dat zeului orb Hödur, care l-a aruncat asupra lui Baldur. Întrucât nu depusese jurământul, vâscul l-a rănit pe Baldur și astfel acesta a murit. Acest mit ne face să înțelegem că ceea ce este invulnerabil pe Pământ nu poate fi lezat decât de ceea ce, provenind dintr-o existență precedentă, a rămas în urmă. Vâscul era resimțit ca aducând în prezent ceva dintr-o existență trecută. Toate ființele care există astăzi pe Pământ se află într-un anumit raport cu Baldur. Pe Lună lucrurile stăteau altfel; de aceea ființa rămasă în urmă de pe Lună era capabilă să-l omoare pe Baldur. Din aceste concepții s-au născut diferite utilizări ale vâscului. Existența lunară trebuie luată în considerare și sub un alt aspect, și anume cel spiritual. Ființele care pe Lună au atins treapta de om aveau ca mădular constitutiv inferior corpul eteric, apoi corpul astral, Eul, Sinea spirituală, Spiritul vieții, Omul-spirit sau Atma și, în plus, Sfântul Duh. Ele nu aveau al nouălea mădular, pe care-l dețineau numai Spiritele solare. În esoterismul creștin, regentul acestor spirite lunare, care se aflau atunci pe treapta de om, este numit Sfântul Duh. În creștinismul primitiv, entitatea divină triarticulată astfel este pusă într-un context intim cu evoluția Pământului, și Sfântul Duh este spiritul imediat superior omului, capabil să-l inspire în mod direct.

Spiritele lunare depășesc omul. Se mai numesc și „Pitris lunari”, Părinți lunari sau Spirite ale clarobscurului.

Întreaga legiune care aparținea Sfântului Duh în esoterismul creștin se numeste legiunea de îngeri; acele

spirite care depășesc omul cu o treaptă și care au parcurs stadiul lor de om pe Lună.

Viața oamenilor-animale și a animalelor-plante era diferită pe Lună, față de cea a ființelor care s-au dezvoltat din ele pe Pământ. Miscarea Lunii care se separase de Soare era foarte diferită de cea a Pământului actual în jurul Soarelui. Această Lună gravita în jurul Soarelui, arătându-i mereu aceeași față, așa cum se mișcă Luna actuală în jurul Pământului. Luna nu făcea decât o rotație în jurul axei ei, în timp ce descria o rotație în jurul Soarelui. Din această cauză, toate ființele depindeau de existența solară în mod cu totul diferit decât în prezent. În timpul unei rotații complete a Lunii în jurul Soarelui era continuu ziua pe o parte și noapte pe cealaltă parte. Ființele capabile de mișcare se deplasau deja pe un fel de cerc în jurul Lunii, astfel încât se aflau sub influența acesteia un anumit timp. Timpul petrecut sub influența solară era cel al reproducerii. Exista deja și atunci o reproducere. Oamenii lunari nu aveau încă posibilitatea să-și exprime durerea sau bucuria prin sunete. Ceea ce exprimau ei avea o semnificație mai mult cosmică. Perioada de expunere solară era perioadă de rut care, când era trăită, se însoțea de strigăte oribile, așa cum s-a păstrat la animale și azi.

Au dăinuit multe alte lucruri din acele timpuri.

Dumneavoastră cunoașteți cercetările efectuate asupra cauzelor migrațiilor păsărilor călătoare care, într-un sens, înconjoară și ele Pământul. Multe dintre lucrurile care ne par astăzi misterioase se clarifică dacă luăm în considerare întreaga devenire a Pământului nostru. A fost un timp când ființele nu se pregăteau pentru reproducere decât când migrau spre Soare; se poate numi perioada vieții sexuale. Procesele generale ale vieții lunare se exprimau prin sunete produse în anumite sezoane. În celelalte anotimpuri, pe Lună domnea liniștea.

Am aflat cu acest prilej cum s-a petrecut trecerea Pământului prin cele trei perioade anterioare ale sale: Saturn, Soare și Lună.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a X-a

Kassel, 25 iunie 1907

Vom examina astăzi transformarea vechii Luni în Pământul nostru. Dar semnalăm mai întâi un fenomen important al însăși evoluției lunare. Spre sfârșitul acesteia, atunci când tot ceea ce am descris ieri se desfășurase mai mult sau mai puțin până la capăt, a avut loc o reunire a vechii Luni și a Soarelui. Vechea Lună a recăzut, ca să spunem așa, pe Soare, astfel încât nu a mai existat decât un singur corp ceresc, unitar. Acest corp a trecut din nou printr-un fel de somn plmetar și s-a înfăptuit a patra metamorfoză. Nu a rezultat un corp planetar similar cu Pământul actual; acesta a necesitat o perioadă de pregătire lentă. Pământul nostru ne permite să sesizăm în mod clar o lege cosmică: Etapele târzii trebuie să repete sub un anumit raport ceea ce a existat anterior. După trezire, înainte ca Pământul să devină planeta actuală, el a trebuit să repete, pe scurt, stările Saturn, Soare și Lună. Această evoluție s-a desfășurat altfel decât în cazul celor trei planete.

Ați văzut că pe Saturn a fost prezentă prima structură schematică a organelor noastre de simț. Cu ocazia primei repetiții, aceste formațiuni senzoriale erau deja atât de avansate, încât din ele rezulta un fel de formă omenească. Totuși, în această metamorfoză, acel aparat senzorial automat era încă lipsit de corp eteric. El s-a încorporat cu ocazia repetiției solare, în timp ce corpul astral s-a inserat cu ocazia celei de a treia repetiții, cea a stării lunare. În cea de a treia fază, Soarele și Luna se aflau din nou separate în spațiul cosmic. Ființele erau mai avansate în evoluția lor, căci ele se pregăteau progresiv pentru ceea ce urmau să pătimească pe Pământ. Celor trei corpuri de care dispunea populația lunară, ființe de tipul oamenilor-animale, li s-a asociat un al patrulea mădular, Eul. Dar această acțiune nu a mers atât de rapid. Când Pământul a repetat starea Saturn, întregul aparat senzorial automat a trebuit să elaboreze forma care-i dădea posibilitatea să primească Eul. În timpul repetiției solare, corpul eteric s-a transformat în așa fel, încât să poată deveni purtător al Eului, iar în

timpul repetiției lunare s-a transformat și corpul astral, astfel încât să poată primi Eul. Era ca și cum aceste mădulare asteptau să primească un Eu.

Am urmărit deja separarea Soarelui și a Lunii.

Apropiindu-se începerea propriei noastre evoluții pe treapta de oameni propriu-zisă, a intervenit separarea Lunii de Pământ. Din vechea Lună* iau naștere două corpuri: unul, compus din ființele și substanțele cele mai rele, a fost respins în spațiu; celălalt este Pământul actual. Ceea ce a împiedicat ființele să-și continue evoluția a trebuit să fie eliminat și a format Luna actuală. Numai atunci Pământul a constituit un corp ceresc autonom. Ne aflăm, așadar, în fața unor evenimente cosmice mărețe: separarea Soarelui de Pământ și de Lună, apoi separarea dintre Pământ și Lună. Aceste două evenimente au pregătit evoluția noastră actuală.

* Aici este vorba de repetiția vechii Luni la începutul etapei pământeste și nu de starea lunară propriu-zisă (nota trad. francez).

V-am adus la momentul în care Pământul a devenit un corp globular independent. Aș vrea acum să vă aduc spre același punct plecând de la un alt aspect, ca să fiți perfect orientați asupra locului în care se află acest moment pentru planeta noastră.

Să luăm ca punct de plecare epoca actuală, având în vedere structura Pământului, așa cum o cunoaștem cu toții, și să ne orientăm spre trecut. Chiar și științele naturii afirmă existența unor diferențe notabile între aspectul trecut și cel actual al Pământului. Totul se întemeiază pe ipoteze, dar este îmbucurător să vezi că științele naturale se întâlnesc, într-o oarecare măsură, cu știința spiritului, în această privință. Științele naturii spun: În regiunile unde trăim astăzi, odinioară existau imense păduri virgine populate cu animale puternice, cu un climat tropical. După cum spune știința, fața Pământului era cu totul diferită. Climatului tropical de atunci i-a urmat, precedând climatul actual, o eră glaciară etc. Acestea sunt lucruri pe care le găsiți în orice carte de geologie. Eu vi le povestesc pentru a înțelege necesitatea de a fi conștienți de transformarea

considerabilă a aspectului Pământului în cursul timpului. Științele naturii, care nu dispun decât de rațiune combinatorie, de aparatele sale și așa mai departe, nu iau în considerare decât aspectul exterior al Pământului nostru timp de mai multe milenii. Dimpotrivă, clarvăzătorul, în viziunea sa retrospectivă, trebuie să descrie lucrurile puțin diferit, dar se va ajunge și la armonizarea științelor naturale cu știința spiritului. Științele naturii ne atrag atenția asupra faptului pe care clarvăzătorul trebuie să-l afirme cu hotărâre, și anume că fața Pământului nu numai că s-a modificat în ceea ce privește vegetația etc., dar că marea și uscatul aveau o cu totul altă repartiție decât cea cunoscută azi. Astfel, Huxley [34] a semnalat faptul că o mare parte a Marii Britanii s-a aflat deja de patru ori sub apă. Deci, aspectul Pământului se modifică neîncetat. În revista „Kosmos” [35], caietul 10, veți găsi un studiu asupra a ceea ce s-a convenit să se numească Atlantida, în care autorul, bazându-se întru totul pe știința actuală, aduce dovada că ceea ce în prezent este Oceanul Atlantic trebuie să fi fost altădată uscat, bazându-se pe caracteristicile vegetației și faunei din Europa și din America. El mai spune că în această epocă mari regiuni ale Africii nu ar fi fost uscat, ci mări. În schimb, la vest, între Europa și America, se întindea continentul Atlantida. Huxley nu vorbește, de fapt, decât despre lumea vegetală și animală, dar acest lucru este firesc. Chiar dacă ar mai exista fosile ale acelor oameni, strămoșii noștri, ele s-ar afla pe fundul Oceanului Atlantic, iar acesta nu poate fi încă cercetat în acest scop. Investigatorul spiritual privește retrospectiv până la răscrucea vremurilor și știe că Atlantida, de care vorbește chiar Platon [36], exista. De fapt, întreaga întindere a Oceanului Atlantic actual constituia vechiul teritoriu al Atlantidei, locuită de strămoșii fizici ai omenirii actuale. În orice caz, aspectul lor fizic era destul de diferit de ceea ce-și reprezintă știința actuală. Nu trebuie însă să-i comparăm cu maimuțele de azi. Atlanții erau, fizic și psihic, foarte diferiți de oamenii actuali, dar ei nu erau maimuțe. Neamul maimuțelor încă nu exista și nu a apărut decât

mai târziu, având ca punct de pornire anumite forme omenеști întărziate, rămase la stadiul acelei epoci, și care au regresat la un stadiu inferior. De fapt, darwinismul comite o eroare, dar ea este ușor de descoperit. Când vedem două persoane despre care aflăm că sunt înrudite, una fiind imperfectă, cealaltă perfectă datorită faptului că-și utilizează bine facultățile de care dispune, vom spune: Ele sunt consangvine, deci omul perfect se trage din cel mai puțin perfect. Aceasta este însă deducția darwinistă. Cel perfect și cel mai puțin perfect coexistă; unul s-a perfecționat utilizându-și facultățile sale, celălalt le-a lăsat să decadă, a regresat. Aceasta este relația dintre maimuțe și om, din care s-au desprins. Omului, maimuța îi apare ca o caricatură și nu ca semenul lui. În epoca atlanteană a existat un neam de oameni foarte diferit, care a evoluat. În același timp, anumite ființe au rămas în urmă. Și cum Pămâtitul se transformă, ele nu au rămas la acest nivel, ci au regresat, s-au atrofiat, au devenit maimuțe, o caricatură a omului. Astfel, ființele inferioare sunt ființe superioare decăzute. Dacă-l luăm în considerare pe omul din Atlantida vom înțelege mai bine modul său de trai, studiindu-i facultățile sufletești.

Capacitatea omului actual de a gândi logic, de a calcula etc. a luat naștere mai târziu. Logica, judecata, îi erau complet străine atlantului. În schimb, el dispunea de o facultate care astăzi a regresat considerabil, și anume o memorie clară, inimaginabilă. El nu ar fi putut calcula după regula doi ori doi fac patru și nici reface la infinit acest calcul plecând de la propria sa judecată. Dar își putea aminti cât fac doi ori doi. Acest lucru era legat de o calitate fizică cu totul diferită a acelui vechi continent. Vă puteți face o idee corectă despre constituția fizică a acelui continent dacă vă veți imagina o vale plină cu vapori denși de apă și de ceață. Pentru atlant nu exista aer lipsit de apă, aerul era întotdeauna saturat cu apă. Vechii atlanți au păstrat amintirea acestui fapt când au emigrat spre Europa, numind țara strămoșilor lor *Niflheim* (Țara de ceață). Abia spre sfârșitul ultimei treimi a erei atlanteene oamenii au început să fie

conștienți că ei reprezintă un Eu. Acesta exista de mult timp în stare de germen, ca și un anumit sentiment despre existența sa, dar abia spre sfârșitul celei de a treia treimi a erei atlanteene oamenii au putut exprima clar: Eu sunt Eu. Aceasta depinde de raportul dintre corpul eteric și corpul fizic. Dacă aveți în vedere cele două elemente constitutive ale corpului omenesc, veți vedea că ele coincid aproximativ, corpul eteric nedepășind decât cu puțin corpul fizic. Or, între sprâncene există un loc care constituie un centru pentru anumite forțe și anumiți curenți ai corpului eteric căruia îi corespunde un punct precis al creierului fizic. Cele două puncte trebuie să coincidă; aceasta condiționează facultatea de a te simți Eu, ca și aptitudinea de a calcula, a combina etc. La idioți contactul între aceste două puncte nu există, ele nu coincid; și dacă ele nu coincid, facultatea de a judeca nu mai este corespunzătoare. La atlanti nesuprapunerea celor două puncte constituia starea de normalitate. La animale se întâlnește și în prezent această situație; dacă privești capul unui cal veți găsi aceste puncte încă foarte îndepărtate. Atlantul avea capul eteric proeminent și fruntea teșită. În schimb, el mai poseda ceva ce s-a pierdut din nou o dată cu inserarea corpului fizic în eteric. Mai poseda o vagă clarvedere, deși nu putea număra nici până la cinci. Orice judecată îi venea prin intermediul facultății sale de a-și aminti de timpuri incredibil de îndepărtate. Și această veche clarvedere era un fel de intensificare a vieții noastre actuale de vis. Dacă v-ați imagina această viață onirică intensificată la maximum, ea v-ar conduce la vechea clarvedere vagă, la vederea de vis a atlantului. Când atlantul parcurgea ținutul, el vedea omul cam îl vedem și noi în prezent, dar, într-un anumit sens, îl percepea ca într-o ceață; el mai vedea însă și altceva. Dacă întâlniți în prezent pe cineva, nu percepeți nimic deosebit în legătură cu ființa sa interioară; nu vedeți decât ceea ce exprimă înfățișarea sa: dacă expresia sa este întunecată, veți conchide că este trist și intuiți ceva din starea sa sufletească. Când un atlant întâlnea pe cineva care avea o intenție dugmănoasă îi apărea o

viziune brun-roșie. Dacă persoana era pasnică, îi apărea o viziune roșu-albăstruie. Un fel de viziune colorată corespundea stării sufletești a semenului, și astfel el percepea ce se întâmplă în interiorul celuilalt. Când în fața lui apărea o înspăimântătoare ceață roșu-brună, atlantul o lua la fugă și își spunea: „Se apropie, cu siguranță, un animal periculos care vrea să mă sfâșie”, deși acesta era poate la o distanță de mai multe mile de el.

Vechea clarvedere atlanteană se întemeia pe baze fizice. Omul considera ca aparținând neamului său numai rudele cele mai apropiate, de care era legat prin sânge, dar acest sentiment era mult mai puternic decât mai târziu. Luau naștere astfel comunități restrânse, nedepășind cercul familial. Principalul era de a se căsători în această comunitate consangvină intimă. Din această strânsă fraternitate de sânge rezulta un amestec sangvin care permitea corpului eteric să rămână receptiv față de spiritual. Dacă atlantul s-ar fi căsătorit în afara acestei consangvinități, clarvederea sa ar fi fost înăbușită, ar fi devenit un idiot, în sens astral. A se mentine în fraternitatea de sânge avea un caracter moral, etc. Înainte ca fiecare să-și simtă propriul său Eu, întreaga comunitate gândea: Aceasta sunt eu. Individul se simțea făcând parte din comunitatea bazată pe rudenia prin sânge, așa cum degetul aparține mâinii. Ea avea la bază și faptul că atlantul nu-și amintea numai de ceea ce trăise el însuși, dar și de ceea ce trăise tatăl său, bunicul său, străbunicul său și așa mai departe, urcând de-a lungul generațiilor până la fondatorul familiei. Astfel, ceea ce trăia în el era resimțit ca un tot. Aceasta arată cât era de dezvoltată memoria atlantului. Vom vedea ulterior cum s-a pierdut o asemenea memorie, datorită tocmai renunțării la căsătoria consangvină. Un asemenea suflet trebuia, în mod necesar, să dispună de o natură fizică cu totul diferită, ca și de un mediu aparte, ca acel vechi Niflheim, de care își mai aminteau încă vechii germani. Legende și miturile nu sunt produsul poeziei sau fanteziei populare. De unde veneau legendele, puteți vedea acum. Atlanții mai aveau o

clarvedere veche, încețoșată. Acolo s-au desfășurat evenimentele care mai târziu au fost repovestite, sub o formă sărăcită, în legendele și miturile populare. Migrația atlanților spre est s-a păstrat, în chip minunat, în mai multe legende ale Europei. Pe vechea Atlantidă omul era încă incapabil să se desectuzeze pe sine însuși ca Eu. Din această cauză, nu exista acel egoism care ulterior a stat la baza ordinii sociale. Atlantului îi aparținea tot ceea ce posedă întreaga comunitate bazată pe înrudirea prin sânge și el se simțea un membru al acesteia. Atunci a început migrația spre est. Conștiința Eului s-a accentuat din ce în ce mai mult, și cu aceasta și egoismul. Anterior, omul trăia mai mult în lumea exterioară decât în interior, natura mai făcea parte din el și el simțea că face parte din ea. Or, cu dobândirea conștiinței de sine, mediul său înconjurător s-a îngustat continuu, el s-a izolat tot mai mult, și treptat Eul a apărut în evidență. Acestui fapt i s-a asociat simultan un proces natural. Când atlantul privea cerul, el nu putea vedea Soarele cum îl vedem noi; aerul era suprasaturat cu mase de ceață densă. Când privea Soarele sau Luna, vedea un imens halou de culori strălucitoare. Apoi a venit timpul când a perceput Soarele și Luna. Dar un fenomen îi rămânea necunoscut: curcubeul. Abia când apele Atlantidei au părăsit aerul, când ploaia și Soarele s-au despărțit, a devenit cunoscut curcubeul. Vă amintiți că după Potop au apărut mari suprafețe de pământ, așa cum descrie în mod grandios legenda, și în particular Biblia. Ce adevăr profund ni se dezvăluie când citim: „Când apele s-au retras, Noe văzu curcubeul!” Abia prin curățirea aerului de ceturile atlanteene Soarele a devenit vizibil pentru om în forma sa actuală. Aceasta s-a produs simultan cu restrângerea omului în egoitatea sa. Din motive profunde, știința spiritului desemnează sub numele de aur eteric lumina care inundă spațiul, iar aurul este considerat lumină condensată. Vechii atlanți știau de la instructorii lor că exista o legătură între lumina solară și aur. Iată imaginea care le era comunicată: lumina solară, aurul solar se propagă. Ea vă înconjură cu inelul care eliberează Sinea, care face să nu

vă mai simțiți lipsit de personalitate în sânul naturii. La atlanti Sinea mai era dispersată în norii de ceață. În prezent, ea formează un inel în jurul omului.

Cețurile Atlantidei părăsesc aerul, sunt împinse în jos, și apar ca fluvii, în vest. Pentru urmașul atlantilor, Rinul însuși nu reprezintă altceva decât masele de cețuri precipitate care curg. El percepe în Rin aceste mase de apă încă pătrunse de lumina solară. Acesta este aurul solar pe care el îl presimte în Rin, acel aur solar care acționa în mod dezinteresat în vechea Atlantidă. Acesta era pentru el comoara Nibelungilor și cel care ar fi vrut să o aibă pentru sine îi era dusman.

Acest fapt grandios l-a inspirat pe Richard Wagner, fără ca el să fie cu totul conștient de asta. Reamintiți-vă uvertura sa la Aurul Rinului. Ce reprezintă acel maiestuos punct de orgă (timp de oprire care suspendă măsura asupra unei note a cărei durată poate fi prelungită după voie - nota trad. român) în mi bemol major dacă nu momentul impactului Eului în umanitate. Dar, așa cum planta nu cunoaște legile care-i guvernează creșterea, nici poetul nu are nevoie să cunoască aceste lucruri. Artistul creator trebuie înțeles ca fiind inspirat de forțe aflate dincolo de conștiința sa. Aici un artist de seamă a simțit ceea ce trebuie să fie reintegrat umanității. Vedem astfel cum se urmărește ca și prin artă să pătrundă în cultură același spirit care stă și la baza teosofiei. Aceasta se realizează din două direcții. Viața trebuie să fie considerată în ansamblul său.

Am urmărit omul în evoluția sa, până în Atlantida. Să mai examinăm câteva detalii. În acel timp casele nu se construiau ca în prezent, ci se utiliza mai ales ceea ce se găsea în natură. Mase de roci care se remodelau cu ajutorul arborilor care se găseau la fața locului erau asamblate astfel încât case cu înfățișare amintind natura serveau drept locuință oamenilor. Cu cât ne întoarcem mai mult în timp, cu atât găsim omul mai înzestrat cu clarvedere; se întâlnește la el conștiința în imagini. Omul simțea născându-se în sufletul său sub formă de imagini sentimentele ființelor care îl înconjurau. În primele timpuri, voința cunoștea și ea, la atlanti, o dezvoltare cu

totul diferită. Voința dumneavoastră poate determina desfacerea degetelor; aceasta este în legătură cu forța de reprezentare actuală. În primele timpuri ale Atlmtidei, corpul era încă o masă moale. Atlantul era capabil nu numai să desfacă degetele, ci le putea și lungi sau scurta. El ar fi putut să determine cu ușurință creșterea mâinii sale. Dacă avea o plantă nede dezvoltată, putea, printr-un efort de voință, să o facă să crească. Dispunea de un fel de magie. Avea, de asemenea, o legătură aparte cu lumea animală: el conștientiza ceea ce mai târziu n-a mai putut fi conștientizat. Putea exercita cu privirea sa o putere de fascinație asupra animalelor.

Să ne întoarcem ceva mai mult în timp; ajungem la o epocă când Atlantida nu exista încă, când oamenii trăiau pe un alt continent, pe care îl numim Lemuria. Acest continent se afla la sud de Asia actuală, întinzându-se între Africa și Australia. El era ocupat de strămoșii noștri de atunci, lemuriienii. Acestia aveau un corp mult mai moale ca cel al atlantilor și voința lor era mult mai dezvoltată. În schimb, solul de sub picioarele lor nu era prea sigur: era mereu frământat de erupții de foc, de forțe vulcanice. Această veche Lemurie era într-un anumit fel o țară de foc. Dacă ne întoarcem și mai mult în urmă ajungem la momentul în care sistemul osos abia începea să se formeze din masa lipsită de oase. Ajungem apoi la o epocă în care regnul mineral actual încă nu se formase. Tot ceea ce se află în prezent ca structuri consolidate în munți se afla într-o scurgere și șiroire continuă.

Cu cât urmărim retrospectiv dezvoltarea Pământului, întâlnim temperaturi tot mai ridicate. Ajungem la o epocă în care ceea ce constituie astăzi teren solid curgea cum curge azi mercurul sau plumbul topit. Solidificarea a apărut abia în timpul lemuriienilor. Masele de ceață devin din ce în ce mai dense. Dar nu mai avem de-a face numai cu o mare de ceață, ci cu o mare incandescentă, densă, de vapori de apă în care sunt dizolvate și turbionează tot felul de substanțe. Cu toate acestea, în anumite particule ale acestor vapori de apă exista deja o posibilitate de

viață pentru strămoșii noștri, dar ființele de atunci aveau o constituție foarte diferită de cea actuală. Ajungem astfel la un moment în care omul trăia într-un fel de ocean primordial, într-un mediu cald, apos-incandescent. Nucleul terestru era învăluit de un ocean primordial conținând germenii a tot ceea ce s-a dezvoltat ulterior. Așadar, acesta era Pământul devenit independent, imediat ce Luna îl părăsise, devenise independentă. Ne-am făcut astfel o idee despre evoluția pământească până la punctul în care, mai întâi, s-a separat Soarele de Pământ și Lună, apoi s-a separat Luna de Pământ, lăsându-l în starea pe care am descris-o.

Măine vom reveni asupra acestui proces, pe care l-am analizat din două perspective, și vom urmări evoluția omului și a Pământului până în zilele noastre.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a XI-a

Kassel, 26 iunie 1907

Ieri am ajuns cu descrierea diferitelor stări prin care a trecut Pământul până la punctul în care cele trei corpuri planetare inițial reunite – Soarele, Pământul și Luna – s-au separat succesiv. Am început această descriere, oprindu-ne la momentul separării Lunii de Pământ, apoi, mergând de la epoca noastră înapoi și trecând prin Atlantida, am ajuns la același punct. Să ne lămurim asupra stării în care se găsea atunci Pământul. Trebuie luate în considerare perioade foarte lungi, de milioane de ani; astfel nu ne vom mai mira atât de mult de transformările care s-au produs, atât pe Pământ cât și în Univers.

Să examinăm încă o dată mai în detaliu Pământul care tocmai s-a separat. El mai este învăluit de o atmosferă care este diferită de aerul nostru actual. Dar să nu credeți că acest aer este la fel ca cel din interiorul unei sobe supraîncălzite, deși atunci temperatura era mult mai ridicată decât cea de azi. De asemenea, multe substanțe care acum sunt solide se găseau atunci în Pământ în stare lichidă. Un aer suprasaturat cu cele mai variate substanțe în stare de vapori, un aer pe care l-am

putea numi „aer de foc" învăluia Pământul, reprezentând o repetiție a stării vechii Luni. După separarea Lunii actuale, Pământul a devenit autonom, el era învăluit de o atmosferă pe care am putea-o califica drept aer de foc. Prin eliberarea Pământului de atmosfera dispărută o dată cu Luna, ființele au fost apte să atingă trepte superioare de evoluție. În interiorul acestei atmosfere, oamenii-mimale cei mai avansați au atins un stadiu mai evoluat decât cel pe care îl avuseseră pe Lună, dar numai aceia care ulterior au devenit oameni. Un mare număr dintre acești oameni-animale s-au oprit la stadiul lunar.

Consecința acestui fapt a fost că ei au regresat cu o jumătate de treaptă și au devenit animale, diferite de cele care trăiseră pe Lună, pentru că acolo nu puteau exista decât oameni-animale. Ne aflăm astfel în prezența a două regnuri: cel al oamenilor și cel al oamenilor-animale retardați, regresând progresiv spre stadiul de animal. La fel se întâmplă și cu animalele-vegetale. Unele au progresat și au devenit animale. Altele au rămas pe loc și au devenit plante. Regnul vegetal-mineral s-a scindat astfel, încât unele structuri au devenit minerale grele, celelalte ridicându-se la stadiul vegetal. Nu s-a realizat totul după o normă unică. Astfel, ceea ce în prezent numim animale provine din acei oamenii-animale care au regresat, și în parte din animalele-plante care au progresat. De asemenea, în regnul vegetal actual se găsesc în același timp plante-minerale în progres și animale-plante în declin. Plantele care alcătuiesc în cea mai mare parte, în prezent, frumosul nostru covor vegetal derivă mai ales din plantele-minerale lunare care au evoluat; vioreaua, de exemplu. Dimpotrivă, tot ceea ce amintește de mucegai se află într-o evoluție regresivă, în timp ce plantele noastre cu frunze a verzi vor atinge în viitor trepte superioare de evoluție.

În general, mineralele noastre s-au format pe Pământ. Pe Lună nu exista încă nimic mineral în sensul actual.

Mineralele de azi reprezintă regnul vegetal-mineral care s-a încorporat în Pământ sub formă de scoarță solidă. În epoca în care Pământul s-a separat de Lună, ceea ce a rămas și a dat naștere ulterior mineralului solid,

metalelor etc. forma încă o masă fluidă. Ceea ce atunci era deja solid a fost proiectat în spațiu, căci Pământul nu și-ar fi putut urma evoluția ascendentă dacă ar fi păstrat această substanță. Apoi s-au constituit incluziunile metalice, din primele metale care s-au solidificat. Ele aveau, în parte, forme uimitoare. Ceea ce întâlnim noi în munți sub formă de granit și de gnaiss (rocă metamorfică formată din feldspat, cuarț, mică și alte elemente - nota trad. român) evidențiază atunci în mod clar proveniența lor din plante care au regresat, devenind pietre.

De aici puteți trage concluzia că, în principiu, tot ceea ce pe Soare și pe Lună era regn mineral aparținea totodată și regnului vegetal. Nu regnul vegetal s-a format din regnul mineral, ci pietrele din regnul vegetal. Huila care se extrage în prezent din mine nu este decât o masă vegetală pietrificată, vegetale care au murit, s-au descompus, s-au mineralizat, astfel încât pot fi exploatate ca plante transformate în piatră. Dacă ați merge încă și mai departe în timp, ați vedea că și rocile cele mai dense au fost cândva plante care s-au transformat printr-o evoluție regresivă. Privirii clarvăzătorului lucrurile i se prezintă astfel: mineralogul va spune că gnaissul se compune din feldspat, hornblendă și mică, și se va opri aici. Clarvăzătorul va considera că feldspatul care se află în gnaiss apare privirii spirituale ca o pietrificare a tulpinilor și frunzelor verzi din care erau alcătuite plantele, iar mica ne indică ceea ce astăzi încă se mai formează în sepalele caliciului și în corolă. Astfel, când un ocultist examinează în prezent un fragment din gnaiss va spune: Aceasta este o plantă pietrificată, și așa cum astăzi plantele au sepale și petale, mica provine din vechi sepale și petale. Putem spune la fel despre toate mineralele; ele iau naștere din plantele de odinioară. Acestea sunt plantele pe care ni le-a transmis Luna și ele s-au densificat numai în masa fluidă a Pământului, după cum apa dintr-un recipient se solidifică, se transformă în gheață, sub formă de incluziuni solide din ce în ce mai numeroase. Într-un mod asemănător, scoarța terestră s-a format din Pământul fluid. Cu cât avansăm mai mult pe treapta evoluției, cu atât ființele se ridică la niveluri

superioare și se purifică. Cele care n-au putut să se ridice s-au pietrificat. La fel au stat lucrurile cu oamenii și animalele. Omul a progresat atât de mult, încât și-a putut transforma corpul în mare măsură.

Oamenii lunari se miscau plutind și înotând în oceumul primordial, pentru că erau structurați pentru aceasta. Oricât de surprinzător poate părea acest lucru omului actual, este totuși adevărat. Și eu nu aș vrea să atenuez cu nimic descrierea a ceea ce poate părea grotesc. Se râde întotdeauna de adevăruri, când ele sunt afirmate ca noutăți.

Omul care înota în oceanul primordial era lipsit de ochi capabili să vadă, ca în prezent; ei fuseseră structurați pe Saturn, dar în oceanul primordial omul nu avea nevoie să vadă, el trebuia să se orienteze în alt fel. Oceanul primordial conținea, de asemenea, tot ceea ce el absorbea pentru a-și asigura existența. Erau aici animale binevoitoare față de om; altele îi erau ostile. Apoi, oceumul primordial era cald în anumite zone, rece în altele. Omul le putea suporta ușor pe unele, iar pe altele nu. În acest timp el mai avea încă un organ, localizat astăzi în cap, mare cât un sâm bure de cireasă. Acest organ avea pe atunci o mărime remarcabilă și îi permitea omului să se orienteze în oceanul primordiai: el ieșea în afara capului ca un fel de lanternă, pe care o utiliza în deplasările sale. Era un organ sensibil care îi permitea să perceapă dacă căldura era sau nu suportabilă. Era un organ de orientare, dar nu vizual. Îi era util când înota de ici colo. Ulterior omul nu a mai avut nevoie de el și organul s-a atrofiat.

În acel timp nu putea fi vorba de o structură adecvată Eului. În tot ce făcea, omul era încă sub conducerea entităților spirituale de un grad superior. Îl putem eventual compara cu animalele actuale. Din punctul de vedere al științei spiritului, omul are, spre deosebire de animal, un suflet individual. Fiecare om are sufletul său, Eul său individual. La animal, lucrurile stau altfel: un întreg grup de animale are un suflet. Astfel, toate animalele care aparțin speciei leu au un suflet care trăiește în lumea astrală. La fel, toți reprezentanții

speciei tigru au un suflet comun. Acesta este motivul pentru care noi vorbim de suflete-grup la animale. Toți caii au un suflet grup, ei formează un tot. Animalele se comportă față de sufletul lor grup ca degetele față de mână. De aceea nu ar putea fi vorba de responsabilitate individuală. Abia existența unui suflet individual ne îndreptățește să spunem că el poate să fie bun sau rău. Omul de atunci avea încă un fel de suflet-grup care odihnea în sânul divinității. Trebuie, asadar, să ne fie clar că ceea ce trăiește astăzi în noi exista și în acel timp, dar nu într-un corp omenesc. Originea omului poate fi rezumată astfel: ceea ce provenea de la Lună și continuase să evolueze era omul-animal, aici, jos; ceea ce trăiește astăzi în dumneavoastră ca suflet izolat exista sus, la divinitate. Numai corpul era jos, în oceanul primordial. Mai târziu, cele două s-au unit; sufletul a coborât, spiritualizând corpul ca suflet individual. Reprezentați-vă un recipient cu apă. În el se află multe, foarte multe picături de apă, dar ele nu se pot individualiza. Dacă scufundați în vas sute și sute de mici bureți veți individualiza picăturile care se află în masa de apă. Imaginați-vă acum spiritualitatea dumneavoastră plutind deasupra oceanului primordial. Comparati sufletul care se află în sânul dumnezeirii cu picătura de apă: corpurile absorb sufletele așa cum bureții absorb picăturile de apă. În felul acesta au devenit suflete autonome, așa cum apa a fost „individualizată” cu ajutorul bureților. Jos, oceanul primordial, cu trupurile plutitoare-înnotătoare; sus, sufletele. Nu s-ar fi putut descrie mai bine această situație decât spunând: „Și Duhul lui Dumnezeu se purta deasupra apelor” [\[37\]](#), altfel spus, transforma ceea ce era jos într-atât încât picăturile de suflet puteau fi preluate.

Corpurile trebuiau să fie menținute în stare de plutire. Pentru aceasta ființele aveau nevoie de un organ. În acel timp omul nu avea încă plămâni, ci un fel de vezică înotătoare care-i permitea să străbată oceanul primordial. Peștii, care au rămas în acest stadiu, au și astăzi o vezică înotătoare și nu plămâni. Încetul cu încetul, când aerul s-a separat de ape, când omul s-a

ridicat deasupra apei și a început să respire, i s-au dezvoltat plămânii. Acesta a fost un proces de lungă durată, întinzându-se de-a lungul a milioane de ani, în cursul căruia omul a absorbit încetul cu încetul aer cu ajutorul plămânilor. Prin aceasta s-a constituit structura fizică capabilă să primească în ea sufletul. Cu cât a devenit mai mult o ființă care respira prin plămâni, cu atât a fost omul mai capabil să primească un suflet. Nu s-ar putea exprima mai bine acest lucru decât prin cuvintele: „Și Dumnezeu a insuflat suflu de viață în om și omul fu un suflet individual”. Prin aceasta omul a devenit apt de ceva de care n-ar fi fost capabil mai înainte: de a produce sânge roșu. În trecut, oamenii aveau aceeași temperatură cu mediul lor ambiant. Dacă se aflau într-o ambianță mai caldă, ei se adaptau la aceasta. Atunci nu exista sânge roșu. Animalele, superioare amfibienelor, sunt corpuri omenеști retardate, apărute mult mai tuziu. Abia după ce omul a dobândit facultatea de a produce sânge roșu au apărut și animale cu sânge roșu. Așa cum o plantă nu a evoluat diutr-o piatră, ci piatra a provenit din plantă, tot astfel și animalul a provenit din om. Ceea ce este inferior s-a dezvoltat din ceva superior; aceasta este legea evoluției. Mai întâi, omul a trebuit să se transforme într-o ființă cu sânge roșu și abia apoi a putut lăsa în urma sa animalele. Animalele sunt literalmente martorii etapelor de evoluție, martori pe care i-am părăsit pe parcursul evoluției. În fiecare animal omul vede, mai mult sau mai puțin, o parte a sa părăsită. Paracelsus a exprimat în mod splendid acest lucru: „Când privim în jurul nostru, vedem, parcă, literele unui alfabet; numai în om aceste litere sunt reunite pentru a forma un cuvânt. Din această cauză în el se află sensul lucrurilor din jurul lui” [38].

Mai trebuie să țineți cont de un fapt. În acel timp s-a desfășurat un proces aparent neînsemnat, dar de o importanță considerabilă pentru știința spiritului; în principiu, el este semnalat chiar o dată cu apariția Pământului, atunci când era încă unit cu Luna: este vorba de o anumită interacțiune între Marte și Pământ. De-a lungul primei părți a evoluției pământești, forțe ale lui

Marte au traversat Pământul. De aceea această perioadă este desemnată drept starea marțiană a Pământului. De această traversare este legată prezența fierului care, începând de atunci, a jucat un rol important în procesele de pe Pământ.

Pentru plante fierul are o importanță mai mult exterioară. Dar iată cum interferează lucrurile: cosmic, Marte a dat Pământului fierul. Fierul a fost antrenat în vederea funcțiilor sale actuale. El apare în acel moment în sânge. De prezența fierului în sânge este legată agresivitatea omului, datorită căreia el devine un luptător. Mitologia greacă a resimțit acest lucru, și din acest motiv l-a desemnat pe Marte ca zeu al războiului. Prin aceasta corpul uman devine apt să primească un Eu; căci în absența sângelui roșu și cald nici un corp nu poate deveni purtător de Eu; acest lucru este deosebit de important. Respirația pulmonară este premisa pentru existența sângelui roșu și cald. În acest moment au apărut pe Pământ procesele care s-au încorporat în sânge. Astfel omul s-a dezvoltat progresiv, devenind o ființă cu respirație pulmonară și înzestrată cu sânge roșu și lăsând în urma lui homeotermele inferioare (animalele cu sânge cald, a căror temperatură este constantă - nota trad. român). În ocultism, animalele nu se deosebesc numai în virtutea criteriilor obișnuite; la acestea se mai adaugă un altul. Se deosebesc cele care scot sunete din interior, exprimându-și durerea și bucuria, și cele care nu emit sunete. Dacă examinați animalele inferioare percepeți de asemenea sunete, dar ele nu sunt decât exterioare, produse prin frecarea organelor unele de altele sau datorită influențelor climatice. La ele exteriorul este cel care emite sunete. Numai animalele care s-au desprins din linia de evoluție a omului după ce acesta a devenit homeoterm au avut posibilitatea de a-și exterioriza prin sunete durerea sau bucuria. La acea epocă s-a transformat și laringele uman într-un organ sonor. Deoarece, în exterior, Pământul fluid s-a transformat în scoarță solidă, în interiorul omului s-a desfășurat un alt proces: în paralel cu durificarea exterioară s-a format în interior, din unele părți moi, un

schelet osos și cartilaginos. Până atunci nu existaseră ființe cu schelet osos. Mineralele exterioare sunt corespondentul oaselor. Pământul a păstrat amintirea acestei epoci în roci, omul în oase. Omul s-a ridicat treptat de la poziția orizontală la mersul vertical. El s-a transformat în așa fel, încât membrele sale anterioare au devenit instrumente de muncă; numai cele posterioare îi mai servesc la locomotie. Aceste două lucruri sunt legate între ele. În absența laringelui care emite sunete și a mersului vertical nici o ființă nu poate fi purtătoare de Eu.

Animalele au avut structurile necesare pentru realizarea acestui scop, dar ele au regresat. Din acest motiv ele nu s-au putut transforma în ființe înzestrate cu grai, acesta necesitând posesia unui laringe vertical, lucru pe care-l putem constata dintr-un fapt grosier. Un câine este mai inteligent decât un papagal, dar papagalul învață mai multe fiindcă laringele său este mai aproape de verticală. Papagalii și sturzii învață să vorbească fiindcă au un laringe vertical.

Astfel, Pământul și omul pășesc spre noi trepte de evoluție. În același timp se modifică și atmosfera; se ajunge la acea stare în care Pământul nu mai este învăluit decât de o atmosferă de ceață. Este momentul în care lemurienii au văzut continentul lor dezagregându-se și au migrat spre Atlantida, devenind prin aceasta atlanți. În cursul acestui proces, în care oamenii au dobândit primele elemente de vorbire – care, la drept vorbind, nu erau încă decât sunete care traduceau senzații – și sufletul a devenit din ce în ce mai prezent. Atlantul a păstrat o clarvedere vagă. Ochii săi se dezvoltaseră în așa măsură, încât atunci când a ieșit din mare a putut beneficia de lumina solară care se strecura prin ceață. Din punct de vedere fizic, el a devenit tot mai mult văzător și perceptiv. În schimb, vechea clarvedere regresa continuu. În ultima treime a erei atlanteene, într-un punct al suprafeței Pământului s-a dezvoltat rasa atlanteană cea mai evoluată, ceea ce a însemnat o încheiere semnificativă a acestei epoci.

Atlantiții care au migrat spre vest au devenit, datorită condițiilor ambientale existente în acea perioadă, nativi interior neutri, reci, indiferenți; ei au dat naștere pieilor roșii din America. Ceilalți, care s-au întins mai ales spre sud, au format rasa neagră și cei care s-au îndreptat de preferință spre est au format ulterior rasa galbenă malaieziană. Aceste populații s-au concentrat în punctele cele mai defavorabile, de la care nu se mai putea progresa. În locul unde se află Irlanda, și mai la vest, unde se întinde astăzi marea, omul a putut progresa cel mai mult în dezvoltarea sa. Aici se amesteca recele și caldul, datorită cărora corpurile omenesti se puteau dezvolta. Plecând de la o voință pe atunci încă de natură magică, a luat naștere, în prima sa formă, un sentiment al Eului încă neexprimat. În acest moment omul învăța pentru prima dată să se desemneze pe sine însuși ca „Eu”. Apoi oamenii au început să dezvolte în formele cele mai rudimentare primele elemente de calcul și primele începuturi de judecată, de raționament combinatoriu. Dar printre ei au existat și ființe mai avansate, ghizii umanității, care se comportau ca oameni dintr-un regn superior. Ei au devenit maștri și ghizi și au dat impulsul migrațiilor spre est. În acest loc, vecin cu Irlanda actuală, în direcția est și până în Asia existau deja colonii. Populațiile cele mai evolute au mers spre est și au întemeiat colonii. Cea mai puternică dintre ele, având cultura cea mai avansată, se găsea în vecinătatea actualului deșert Gobi. De aici au plecat mai târziu spre diverse regiuni ale Pământului grupuri de oameni, dintre care unul spre India actuală. Acest grup a întâlnit aici populații cu pielea galben-brună, cu care s-au amestecat. După Potop această colonie a emigrat spre sud și a fondat prima civilizație postatlanteană, prima civilizație a epocii noastre. Maștrii cei mai avansați care au însoțit această migrație spre sud, primii mari maștri ai vechii Indii sunt vechii Rși indieni. Indienii actuali sunt descendenții acestor vechi populații, dar trebuie să ne întoarcem cu mult în urmă în timp, în obscuritatea care a precedat perioada istorică pentru a regăsi urmele culturii lor. Vedele aparțin unei epoci mai târzii, deoarece atunci

nu se consemna nimic în scris. Poporul protoindian constituie primul grup cultural al erei postatlanteene și era cel mai apropiat de atlanți. Atlantul era un visător, conștiința sa era vagă, el nu posedă nici judecată nici conștiință de sine. Se mișcă într-o stare semiconștiință. Protoindienii au fost primii care au depășit această stare, fiind încă parțial influențați de civilizația atlanteană. Din această cauză, vechiul indian purta în sine o nostalgie a ținutului spiritelor și a acelei clarvederi pe care o mai aveau atlânții. Antrenamentul yoga al vechiului indian consta într-un fel de atenuare a stării de conștiință a oamenilor, ceea ce-i transpunea într-o epocă în care ei mai percepeau spiritele din anturajul lor. Indianul avea nostalgia acelei epoci atlanteene de clarvedere și Risi îl învățau în școlile lor metodele yoga, acum însă altfel elaborate. Atlantul nu-și dezvoltase încă puterea de a judeca; în India oamenii aveau deja puterea de a judeca, dar indianul iubea ceea ce depășise și știa să readucă vechea stare înăbușindu-și starea de conștiință și să-și amintească ceea ce fusese odinioară. Aceste facultăți au fost păstrate de cei maieminenți reprezentanți ai civilizației indiene. Indianul nu căuta să-și dezvolte starea de conștiință, ci s-o înăbușe, aducând-o la o stare de vis, de unde inactivitatea naturii indiene. Și ar fi foarte dăunător, chiar un pericol, dacă viața indiană ar lua în stăpânire cultura actuală.

Inițial, oamenii nu văzuseră încă minerale; dintre toate lucrurile, atlantul percepea mineralele în modul cel mai imprecis. Lumea spiritelor era prezentă în viziunile lui; ea era ceea ce trăia în toate lucrurile. El percepea oamenii înconjurați de culori, culori plăcute, dacă omul îi era simpatic. Indianul făcea să renască o astfel de lume ca prin minune. Dar progresul constă tocmai în a dobândi o relație din ce în ce mai strânsă cu ceea ce se află în lumea materiei. Atlanții nu aveau încă nevoie de unelte; ei se orientau cu ajutorul facultății lor vizuale și nu acordau nici o semnificație instrumentelor fizice. Sub acest aspect, indianul este încă un urmaș al Atlantidei; de aceea lumea fizică îi apare ca maya, un fel de iluzie, o minciună. Nu-i mai rămâne nimic pentru lumea

simțurilor. El spune: Ridică-te spre lumea spiritualității onirice.

Progresul realizat în trecerea de la cultura indiană la următoarea cultură, cea persană, care a premers lui Zoroastru, rezidă în interesul pe care omenirea a început să-l manifeste pentru realitatea exterioară. O a doua colonie, fondată de emigranți plecați din Gobi, a întemeiat un regat foarte vechi în Asia Mică, care a dat naștere ulterior regatului lui Zoroastru. Persanul realizează că există o lume în care el trebuie să acționeze. Divinul îi apare ca ceva cu care el trebuie să se unească. Sufletului său i se prezintă două divinități: Ormuz și Ahriman. Materia este pentru el un lucru pe care trebuia să-l învingă, cu care trebuia să se măsoare. El ia din lumea spirituală forțele de care are nevoie pentru a lucra aici, jos. Lumea îi pare ceva întunecos, care trebuie să fie transformat cu ajutorul luminii binelui. Indianul întemeiase o știință numai din lumea spirituală, care nu-i spunea nimic despre realitatea exterioară. Pentru persan, realitatea exterioară este altceva, ceva care trebuie să fie transformat prin muncă.

A treia colonie, fondată de emigranți plecați din Gobi, a avansat în Asia Mică și a întemeiat ansamblul cultural caldeo-egipteano-babilonian. Pe lângă cea mai veche știință a spiritului, aceste popoare posedau acum și o știință a lumii pămânesti. În Egipt au apărut astronomia și geometria, grație cărora oamenii au învățat cum se lucrează și se cultivă pământul. Știința se extindea la ceea ce indianul mai numea lumea iluziei. Acum, lumea iluziei devine obiectul gândirii pătrunzătoare, a gândirii legate de simțuri. Când indianul se adâncea în lumea stelelor, el afla acolo expresia spiritualului. Caldeanul însă avea o predilecție pentru lumea sensibilă, resimțită ca o parte a divinității în care se afunda. Această articulare a divinului în domeniul sensibilului prin gândire o constatăm la civilizația babiloniano-asiriană. Ajungem apoi la a patra epocă culturală, cea pe care o numim greco-latină. Acum, omul însuși devine obiect al contemplării exterioare. Egiptenii știau deja că lumea nu este un haos, ci că ea a fost judicios edificată, de-a lungul

unor timpuri imemorabile. Sfinxul și Piramidele sunt expresia unor mari adevăruri cosmice. Vechiul egiptean își îmbrăca cunoștințele în imagini. Astfel, el a creat Sfinxul, care stă mărturie pentru o enigmă a evoluției, cea a omului superior, rezultat al evoluției animale anterioare. Aceasta era înțelepciunea pe care egipteanul o proiecta în lume. Puteți descoperi la ei și un calcul al lungimilor, derivat din cunoasterea cerului. Egipteanul concepea orașele sale astfel, încât edificiile să fie expresia unei ordini sacre care era prescrisă; el încerca să realizeze o imagine a ordinii cosmice. Dar individualitatea omenească nu era inclusă în această ordine cosmică. Ea nu va înflori decăt o dată cu arta greacă, când omul s-a înțeles pe sine ca realitate imediată și când a vrut să-și proiecteze propria imagine în spațiu.

Omul se familiarizează din ce în ce mai mult cu ceea ce indianul desemna prin maya. El se întâlnește cu sine însuși. Omul a creat o lume în cadrul a ceea ce indianul numea iluzie și este conștient că trebuie să creeze această lume fără ajutorul zeilor. El se contopește cu realitatea exterioară și creează prin propriile sale forțe divinul în această realitate. Dar dacă studiați „polisul” grec nu găsiți acolo nimic din ideea de drept. Ea a apărut în Imperiul roman, sub forma dreptului roman, în procesul conviețuirii private a cetățeanului roman cu ceilalți.

Astfel, omul înțelege din ce în ce mai bine ceea ce se petrece în realitatea exterioară.

A cincea epocă culturală este epoca noastră, civilizația materialistă. Este epoca în care omul a coborât cel mai adânc în lumea exterioară. Comparați epoca noastră cu cele precedente; desigur, noi știm să aplicăm forțele lumii spirituale la mediul nostru exterior; în toate introducem lumea spiritului. Dar din punct de vedere al științei spiritului aceasta ne apare într-o perspectivă neobișnuită. Amintiți-vă de timpul când omul măcina grâul între două pietre. Pentru aceasta, el utiliza în mică măsură forța spirituală. Dar în vechiul Egipt și în Caldeea el se adâncea în înțelepciunea cosmică; încă i se mai

relevau multe lucruri despre sensul spiritual al cerului înstelat și al Pământului însusi. Grecul crea în această lume a realității o imagine idealizată a omului.

Dar care este imaginea timpului nostru? Pentru dezvoltarea științei și a aplicațiilor sale tehnice s-au utilizat multiple forțe spirituale. Cât este de mare diferența dintre satisfacerea nevoilor noastre prin mijloace primitive și importul de produse alimentare din America cu ajutorul telefonului, mașinilor etc., lucruri pe care animalul le rezolvă direct în natură? Încercați să faceți o evaluare comparativă a părții care slujește vieții spirituale din tot ce a fost creat și cantitatea de forțe spirituale utilizate pentru existența materială. Ce forță spirituală imensă este constrâns omul să desfășoare pentru a-și satisface nevoile materiale! Nu este o diferență prea mare între faptul că un animal paște și procurarea de către om a alimentelor prin tot felul de mijloace, din America sau Australia. Această afirmație nu este o critică a stării de lucruri actuale. Omul trebuia să se afunde în această lume. Indianul considera lumea o iluzie, pentru omul de azi ea este singura realitate. Noi am coborât cel mai jos și am realizat astfel cele mai mari progrese pe plan fizic. Dar această coborâre trebuie să fie un progres și în sens spiritual!

În epoca noastră a apărut un element nou, care a fost introdus în prima treime a erei postatlanteene: creștinismul - cezura cea mai importantă din toată evoluția pământescă. Pentru ocultism, tot ceea ce a precedat acest eveniment nu a fost decât o pregătire a creștinismului. Buddha, Hermes și alții nu sunt decât vestitori creștinismului, al cărui scop este tocmai ridicarea omenirii din cea mai profundă implicare a sa în materie. Și creștinismul va elibera omul de această implicare în materie. Acum începe ieșirea din materie. Datoria științei spiritului este de a contribui la această nouă urcare spre lumea spirituală.

Proxima epocă de cultură postatlanteană va aduce, de fapt, mai multe descoperiri dar, din ce în ce mai mult, oamenii vor vedea în lumea exterioară numai literele unui alfabet. Un adevărat creștinism va vorbi despre

aceasta așa cum facem noi când vorbim despre ceea ce este spirit condensat, iar din materie va răsări din nou spiritul. Noi nu vom spune despre lumea exterioară că este o iluzie, vom poseda-o în întregime, fără a pierde nimic, și cu toate acestea ne vom ridica spre zone spirituale superioare. Creștinismul este chemat să-și aducă contribuția maximă în cadrul acestei evoluții. Încă din epoca a șasea, ceea ce acum este relevant doar unora va cuprinde, în cadrul acestei evoluții, mari mase de oameni, pe care le va antrena cu sine. Astfel omenirea va obține accesul la cunoașterea lumilor spirituale. Ceea ce astăzi este gând, în viitor va fi o forță. În a șasea perioadă culturală vor fi numeroși cei care vor dispune de această forță a gândirii. Ceea ce se numeste în prezent creștinism teosofic, va cuprinde mari mase de oameni. Aceste gânduri vor deveni din ce în ce mai puternice; ele vor acționa în mod creator chiar asupra formei omenesti. Corpul omenesc de altădată avea un aspect cu totul diferit de cel actual. Ați fi mirați dacă v-aș descrie corpul uman dintr-un trecut îndepărtat. Datorită faptului că acel corp era atunci mai plastic, El avea mult mai multă influență asupra formei sale. În prezent, corpul omenesc nu a mai păstrat decât o urmă nesemnificativă din influența pe care o avea voința asupra sufletului: când treceți printr-o spaimă îngălbeniți, fiindcă starea interioară sufletească pătrunde până în sânge; culoarea corpului se modifică. Dar în cazul altor stări ale corpului ați putea constata cât de mică putere are omul de astăzi asupra corpului său. O dată cu accesul la lumea spirituală, corpul va deveni din ce în ce mai plastic și omul va redobândi influența asupra corpului său pe măsură ce gândurile i se vor consolida, gânduri care, în prezent, se manifestă în foarte mică măsură. Aceste gânduri vor avea atunci puterea să remodeleze corpul. Omul va putea – desigur într-un viitor încă foarte îndepărtat – să-și modeleze din nou propriul corp. În timpul erei lemuriene, omul a primit amprenta sexualității; înainte el era o ființă bisexuală, în același timp masculină și feminină. O dată cu încorporarea Eului, omul se scindează în două sexe. Vom reveni la aceasta

când vom examina mai îndeaproape circulația sângelui omenesc. Atunci vom vorbi din nou de separarea sexelor și, de asemenea, de faptul că acest lucru va dispărea în viitor.

Aruncăm astfel o privire asupra unui viitor când omul va putea acționa cu totul diferit asupra corpului său.

Ce se întâmplă, de exemplu, când omului i se înroșesc obraji de rușine? Ce înseamnă aceasta? Este o ultimă rămășiță a influenței pe care o putea exercita omul odinioară asupra corpului său. Omul va fi în măsură să acționeze tot mai conștient asupra corpului său. Apoi va veni momentul în care el va face din mușchiul său cardiac un mușchi voluntar. Știința descrie inima ca fiind un aparat fizic, o pompă. Dar sângele nu circulă în corp pentru că inima îl pune în mișcare; tot ce este în sânge este dependent de suflet. Sub influența diferitelor sentimente sângele pulsează mai repede sau mai încet, el fiind cel care provoacă mișcările inimii. În viitor, omul va dobândi o influență conștientă asupra inimii sale; din această cauză, ea este un organ aflat abia la începutul evoluției. Inima este un mușchi al evoluției spirituale, un organ prin care se exprimă omul ajuns pe o treaptă superioară de evoluție, și prin aceasta el acționează în mod creator asupra întregului său corp. Faptul că inima este abia la începutul evoluției sale este o grea piatră de încercare pentru știința materialistă. Aceasta spune: Toți mușchii care servesc la locomoție sunt mușchi striati, toți mușchii involuntari – de exemplu cei ai sistemului digestiv – sunt netezi. Or, inima este un organ aparte, care încurcă toate aceste raționamente. Ea este un mușchi involuntar și fibrele sale sunt striate. Pentru că se află într-un proces de dezvoltare, inima are de pe acum fibre striate.

Mâine vă voi demonstra cum se clarifică anumite lucruri atunci când sunt examinate, în lumina științei spiritului. Astfel, teosofia aruncă o lumină asupra a tot ce ne înconjoară. Noi eliberăm din starea actuală de încremenire tot ceea ce a devenit materie. Aceasta este ideea mântuirii, înțeleasă în esența sa cea mai profundă. Omul s-a perfecționat continuu în evoluția sa, lăsând în

urmă alte regnuri. El va deveni puternic, va elibera din nou ceea ce a lăsat în urmă și va elibera din nou Pământul. Cu toate acestea, el nu trebuie să-l disprețuiască, ci să se contopească cu el, dacă vrea să-i aducă mântuirea.

ANTROPOLOGIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a XII-a

Kassel, 27 iunie 1907

Ieri am urmărit devenirea umanității în aspectul său cosmic și, de asemenea, pe Pământul nostru. Astăzi voi mai face unele completări în ceea ce privește această evoluție, pentru a afla ce spune teosofia, atât în legătură cu importanța creștinismului, cât și cu inițierea creștină. În primul rând, vă rog să vă îndreptați ochiul spiritual spre începutul devenirii omului.

Am spus că în momentul separării de Luna actuală Pământul era acoperit de un ocean primordial și am caracterizat felul în care omul fizic s-a unit atunci cu omul spiritual-sufletesc. Apoi am urmărit desfășurarea acestei evoluții până în zilele noastre și am recunoscut că a avut loc cea mai profundă coborâre a omenirii, cu spiritul său, în materie. Am spus că acum trebuie să aibă loc o nouă urcare, o respiritualizare, și am vorbit, de asemenea, despre misiunea cu care teosofia, sau știința spiritului, crede că este investită în vederea acestei evoluții.

Am atras atenția asupra separării sexelor, care s-a produs la lemurieni. Pe Lună bisexualitatea exista deja, la ființele inferioare. Omul, așa cum este fiecare dintre dumneavoastră, s-a divizat în două sexe o dată cu integrarea sa într-o structură corporală. Trebuie să vă reprezentați omul acelor timpuri îndepărtate, înaintea separării sexelor, ca fiind complet lipsit de ceea ce numim sexualitate; aceasta era inexistentă sau cel puțin avea o formă cu totul diferită de cea de astăzi. Este foarte important să înțelegem semnificația capitală a celor amintite mai sus pentru întreaga evoluție omenească.

Dacă nu s-ar fi produs divizarea în sexe, dacă omenirea actuală nu ar fi evoluat prin cooperarea masculinului cu femininul, ființa omenească ar fi avut cu totul altă structură. Prin influența masculinului a luat naștere individualitatea omului. Ieri am explicat care este diferența dintre un suflet-grup și un suflet-individual. În lumea animală, lucrurile se întâmplă cu totul altfel. Aici separația între sexe există deja în plan astral.

Dimpotrivă, omul, înainte să fi fost „picurat” în corpuri omenești individuale, nu poseda cele două sexe în planul astral sau încă nu avusese loc, cum se spune, căderea în sexe. Or, dacă în lumea fizică s-ar fi prelungit asexualitatea omului, dacă în loc de bisexualitate ar fi apărut un fel de asexualitate, nu ar fi fost posibil ca omul să se transforme într-o ființă individuală. Tocmai acesta este sensul evoluției omenești: a face din oameni ființe din ce în ce mai individualizate.

Dacă ne-am întoarce la epoca pe care am caracterizat-o ieri, am vedea că prin forma lor exterioară oamenii semănau foarte mult între ei. Datorită acțiunii conjugate a celor două sexe au luat naștere diferențele individuale și cu timpul aceste diferențe au crescut, și vor crește și mai mult în viitor. Fără separarea sexelor generațiile ar fi asemănătoare în continuare. Faptul că omul devine o ființă tot mai independentă depinde de existența celor două sexe.

În acele vremuri îndepărtate, și încă un timp destul de îndelungat, în era atlanteană, în lume a dominat endogamia (căsătoria în cadrul aceluiași trib) și numai încetul cu încetul și-a făcut apariția exogamia (căsătoria în afara tribului). În timpurile vechi, căsătoria se încheia în cadrul micilor comunități consangvine sau al unui trib. Toate popoarele dețin indicii privind caracterul deosebit al exogamiei, aceasta fiind considerată un eveniment foarte important.

Cu cât ne întoarcem mai mult în timp, vedem cum căsătoria încheiată în cadrul tribului, consangvinitatea, avea un caracter moral. În legătură cu acest subiect mi-ar plăcea să vă povestesc o mică istorioară.

Ați auzit de Anzengruber și Rosegger [39]. Rosegger este un poet care a descris cu multă afecțiune personaje din lumea satului. Și Anzengruber a descris magistral această lume în drama sa *Der Meineidbauer* (Țăranul sperjur), în *Pfarrer von Kirchfeld* (Preotul din Kirchfeld) și în alte drame el conturează cu o deosebită plasticitate figuri de țărani din vremea sa. În cursul unei plimbări, Rosegger îi spune lui Anzengruber: „Eu știu că, de fapt, tu nu ai cunoscut niciodată personajele pe care le descrii; poate ar fi mai bine dacă ai merge să-i vezi în mediul lor”. Și Anzengruber i-a răspuns: „Dacă aș face-o, poate aș fi complet derutat. De fapt, nu am cunoscut niciodată țărani de aproape; dacă sunt capabil să-i descriu o datorez faptului că tatăl meu, bunicul și toți strămoșii mei erau țărani și am încă în mine acest sânge țărănesc. Pornind de aici îmi creez personajele, iar de ceilalți nu-mi pasă; aceaste lucruri clocotesc încă în sângele meu!” Este un fapt interesant care se leagă de considerațiile noastre. Acolo unde sângele rămâne pur, ca în vechile colectivități tribale sau în cazul țăranilor descriși de Anzengruber, se manifestă încă o astfel de trăire intensă; așa s-a întâmplat și cu poetul Anzengruber, în ultima sa incarnare. El moștenise o forță a plasmuirii personajelor pe care știa s-o aprecieze la justa sa valoare: o forță creatoare care-i parvenea prin intermediul sângelui generațiilor succesive. Așa se întâmplă numai în cazul în care sângele se contopește doar cu sânge înrudit. Amestecul de sânge străin stinge forța creatoare a sufletului. Dacă Anzengruber s-ar fi căsătorit cu o femeie dintr-un alt neam, copiii săi ar fi pierdut această forță creatoare.

La aproape toate popoarele care există în epoca actuală se poate observa acest fenomen: căsătoriile în interiorul micilor grupuri consangvine sunt asociate pretutindeni cu o memorie cu totul excepțională. Ea este legată de clarvederea vagă, crepusculară. Oamenii își amintesc ceea au trăit, începând de la naștere, și consideră aceasta ca făcând parte din personalitatea lor. Înainte ca endogamia să fi fost înlocuită prin exogamie, persista literalmente amintirea a ceea ce trăiseră bunicul și

strămoșii mai îndepărtați; se spunea „Eu” și se făcea experiența evenimentelor trăite de bunic, străbunic și strămoși încă mai îndepărtați. Cu cât ne întoarcem mai mult în timp, cu atât constatăm prezența acestei memorii, care urcă de-a lungul generațiilor.

Interesant este faptul că neamurile nu se percepeau ca Euri individuale; oamenii spuneau „Eu” bunicului, luându-și un nume care-i îngloba pe toți strămoșii. Cu același drept cu care în prezent dăm un nume pe care-l raportăm la personalitatea noastră, aceste popoare își luau un nume a cărui origine se putea găsi în urmă cu multe secole, căci nașterea nu întrerupea memoria. Individul izolat nu avea nume, căci nașterea nu era un eveniment excepțional. Atât cât se întindea înapoi firul memoriei, se accepta pentru toți același nume. Un document care atestă acest sistem de acordare a numelor îl descoperim în Biblie. Orice dispută în legătură cu numele patriarhilor nu este decât o pedanterie savantă. Adam era Adam, și era atât de vârstnic deoarece memoria exista de secole, iar descendentul unei personalități simțea că alcătuiește un singur Eu cu acesta. Toți cei cărora sângele care le curgea în vine le transmitea aceeași memorie se numeau „Adam”. Atât timp cât memoria se transmitea pe firul generațiilor, cât persistau în amintire evenimentele strămoșilor ca și cum ei le-ar fi trăit personal se spunea: Adam este încă prezent. Oamenii nu se percepeau ca persoane fizice individuale, ci simțeau că din punct de vedere spiritual sunt un tot cu toți ceilalți.

Apoi, a crescut tot mai mult frecvența căsătoriilor între persoane de origini diferite, iar amestecarea sângelui va diminua progresiv memoria, care se întindea dincolo de manifestarea individuală. Restrângerea memoriei a survenit ca o consecință a exogamiei. Acesta este mersul omenirii: individul depășește din ce în ce mai mult neamul. O dată cu sângele comun al celor de un neam se răspândește și expresia colectivă a acestuia: iubirea. Cei al căror sânge era înrudit se iubeau. Dar cu timpul această iubire legată de sânge, această iubire pe care o putem numi originară și care conducea la formarea unei familii

se va stinge. Iubirea venită din trecut este cu totul diferită de cea care se anunță ca iubire a viitorului. În timpurile postatlanteene este încă dominantă iubirea legată de sânge. Se iubesc cei prin ale căror vine curge același sânge. Dar aceasta va dispărea tot mai mult; oamenii se eliberează treptat de legăturile înguste ale înrudirii prin sânge și se individualizează.

Această iubire originară, care s-a născut o dată cu coborârea sufletelor în corpuri fizice, descrește în cursul timpului; ea s-a infiltrat în om în momentul pe care Biblia îl descrie astfel: „Și Dumnezeu a insuflat suflare de viață în om și a fost un suflet viu” [\[40\]](#). Dar atunci s-a mai produs ceva. Omul devenise un suflet viu, respirând, datorită acestui fapt, cu ajutorul plămânilor. Aerul pe care el îl inspiră astfel era generator de sânge roșu, sânge roșu în care se exprimă natura Eului. Atât timp cât sângele este comun unui grup, Eul este, de asemenea, comun. Acesta este cazul iudaismului; un întreg popor este dominat de un suflet-grup. Treptat oamenii tind spre maturizare, emancipându-se față de rudenia de sânge. O dată cu respirația, la om a apărut prima structură a hematopoiezei. Dar, după o lungă perioadă de timp, el a ajuns la maturitatea produsă de transformarea sângelui, astfel încât în locul iubirii originare să apară iubirea ce se adresează tuturor oamenilor. Imaginați-vă evoluția omenirii, așa cum am descris-o mai înainte: iubirea originară ar dispărea treptat; iubirea între persoanele înrudite – cea a mamei pentru copil etc. – ar trebui să descrească. Sângele nu acționează astfel, încât să creeze o legătură de iubire care să cuprindă toată omenirea, și puterea Eului, a egoismului va crește progresiv. Trebuia să se producă un eveniment care să dea naștere, în locul iubirii originare, unei alte iubiri, unei iubiri spirituale. Acest eveniment este creștinismul. Prin apariția creștinismului a fost împiedicată fărâmițarea omenirii în „oameni-atomi”. Oamenii trebuie să devină tot mai independenți, aceasta face parte din evoluția sângelui; dar ceea ce s-a disociat pe cale naturală trebuie să fie din nou reunit pe cale spirituală, cu ajutorul unei forțe

capabile să acționeze făcând abstracție de iubirea legată de sânge.

Această forță este creștinismul. Datorită acestui fapt, Misteriul de pe Golgota are o semnificație fundamentală pentru întreaga evoluție a omenirii. Dacă înțelegem aceasta, înțelegem și semnificația expresiei: Sângele lui Hristos. Nu este un lucru care să poată fi cercetat și experimentat în mod exterior, ci trebuie privit ca un fapt mistic. Iată de ce, în mod deplin conștient, am intitulat cartea mea nu *Mistica creștinismului*, ci ***Creștinismul, ca fapt mistic***.

Pentru a înțelege ce a însemnat existența lui Iisus Hristos pe Pământ, pentru a sesiza cât de fundamentală este semnificația creștinismului este necesar să ținem cont de ceea ce a pregătit apariția acestuia. Asemenea preocupări au existat dintotdeauna. Puteți înțelege modul în care vechii creștini priveau acest lucru cu ajutorul unui pasaj din scrierile Sfântului Augustin [41]: „Ceea ce se numeste azi religie creștină a fost întotdeauna religia adevărată, atâta doar că ceea ce altădată era adevărata religie se numește azi creștinism”. În timpul său, Augustin știa că existase un precursor al creștinismului: ceea ce se practica în vechile Misterii. Și tocmai acest lucru trebuie să fie dezvăluit oamenilor prin mișcarea teosofică. Aș vrea să mă explic în câteva cuvinte.

Existau, pe atunci, școli care erau în același timp biserici și locuri de practicare a artelor. În fruntea acestor școli se găseau ghizii, cei mai evoluți dintre oameni. Acolo erau primiți cei care erau considerați corespunzători din punct de vedere spiritual pentru a putea elabora ei înșiși o concepție asupra lumii spirituale. Ei erau pregătiți temeinic și trebuiau să dobândească mai întâi o cunoaștere teoretică a lumilor spirituale, cam în felul în care învățăm în prezent în știința spiritului: Apoi ei ajungeau la trepte mai înalte. Învățătura se transforma în viață, exotericul în esoteric. Ei primeau o învățătură vie. Viața discipolului era riguros ordonată, pentru ca el să se poată ridica încet-încet la perceperea lumii spirituale. Discipolul lua cunoștință mai întâi de faptele și legile lumii spirituale, apoi, practicând exercițiile ce i se

prescriau, el își creaa organele de percepție, pentru a putea privi în această lume spirituală.

Ajungem acum la ultimul act. Reamintiți-vă că somnul omenesc constă într-o desprindere a corpului astral de corpurile eteric și fizic și că atunci când survine moartea corpul fizic rămâne singur, corpurile eteric și astral reunindu-se. Or, ghidul Misteriilor, hierofantele acționa, cu ajutorul metodelor adecvate, asupra omului, astfel încât corpul fizic să rămână ca al unui mort, timp de trei zile și jumătate, în timp ce corpul eteric și celelalte mădulare constitutive ale omului se aflau în exterior. Nu era nici somn nici moarte, ci o a treia stare. Totul era pregătit astfel, încât subiectul să parcurgă timp de trei zile și jumătate un periplu prin lumile superioare. Ghidat de hierofantele inițiator, discipolul învață să cunoască în acest timp ceea ce noi am descris în conferințele precedente; el învață să le cunoască prin propria sa viziune. După trei zile și jumătate este „un om născut a doua oară”. Când revine la sine, își aminteste tot ceea ce a trăit în cealaltă lume. Acum el este un martor viu al existenței acelor lumi. Cuvintele sale sunt diferite de rezonanța lor trecută. El devine „preafericit” și i se pot aplica cuvintele: „Fericiți, cei ce văd aici”.

Când revine, îi este dat un cu totul alt nume; el își păstrează vechiul nume, utilizând tle acum înainte noul său nume de inițiat. Un fenomen ieșit din comun se produce când omul coboară și își reintegrează corpul său fizic, putand din nou să trăiască în lumea fizică. Toți lăsau să le scape atunci o mică cugetare - aceasta era lege -, o mică sentință pe care limba noastră o traduce prin „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, cum m-ai preamărit!” Este ceea ce resimțea un om care atinsese acest nivel. El spunea despre sine: Tot ceea ce mai dăinuia în mine din iubirea originară, ceea ce trebuia să fie sădit în om prin sânge trebuie să fie înlocuit, în cazul meu, cu o iubire care nu face nici o diferență între mamă, frate, soră și ceilalți oameni. Spiritual el părăsise părinți, soție, copii, frați și surori și devenise un urmaș al Duhului. Se spunea că în el Hristos devenise viu.

Toate acestea se petreceau în intimitatea Misteriilor. Asemenea oameni erau martorii lumilor spirituale. Ei erau, de asemenea, și profeți, căci anunțau un eveniment care nu era altceva decât Misteriul de pe Golgota. Ceea ce se petrecea pentru indivizii izolați în centrele de Misterii se realizase o dată pe plan fizic, în Palestina, pentru întreaga lume. Dacă ați dispune de reglementările destinate vechilor inițiați ați vedea că acestea își găseau desăvârșirea în cele trei zile și jumătate. Niciodată acest lucru nu se produsese anterior pe plan fizic. Astfel încât se poate spune: Toate inițierile erau anunțuri anticipate a ceea ce s-a împlinit în timpul Misteriului de pe Golgota. Acest lucru a fost posibil numai pentru că o individualitate atât de importantă ca regentul spiritelor solare s-a încorporat în corpul lui Iisus din Nazaret. Nici un Eu omenesc, ca cel pe care îl posedăm noi, n-ar fi putut realiza ceea ce s-a împlinit pe Golgota. Pentru aceasta trebuia un Eu care să fi evoluat în asemenea măsură pe Soare.

Astfel înțelegem noi umanitatea divină a lui Iisus Hristos, care este negată în epoca modernă, deoarece oamenii nu mai sunt capabili să se adapteze adâncimilor lumii spirituale. Când examinăm acest fapt în adevărata sa lumină, vedem că pe Golgota are loc un proces a cărui semnificație depășește cu mult orice alt eveniment. Printre spiritele mai noi numai Richard Wagner a presimțit semnificația sângelui. V-am explicat cum activitatea glandulară este expresia corpului eteric, iar activitatea nervoasă a corpului astral și cum se manifestă Eul în sânge. V-am spus că, dacă Hristos n-ar fi venit, în evoluția sângelui ar fi survenit o creștere a egoismului; Eul ar fi impulsionat egoismul, cultul Egoului. Trebuia ca sângele aflat în exces în omenire să se scurgă, să fie sacrificat, pentru ca aceasta să nu se piardă cu totul în egoism. Adevăratul mistic vede în sângele care curge din rânile Mântuitorului sângele excedentar care trebuia să se scurgă pentru ca omenirea să nu se cufunde în egoism, pentru ca o iubire frățească de natură psiho-spirituală să poată cuprinde întreaga omenire. Astfel concepe discipolul științei spiritului sângele care se

revarsă de pe cruce; el trebuia să fie îndepărtat din omenire, pentru ca aceasta să se poată desprinde de materie. Pentru acest motiv, în locul iubirii legate de sânge s-a instalat iubirea viitorului, cea a omului pentru om. Numai astfel poate fi înțeleasă afirmația lui Iisus Hristos; „Cel care nu-și părăsește tatăl, mama, femeia și copilul, frații și surorile nu poate să-mi fie ucenic” [42]. Această afirmație trebuie să fie înțeleasă în sensul că prin Evenimentul de pe Golgota este depășit tot ceea ce fusese consolidat prin iubirea legată de sânge, de legăturile de rudenie. Cel care a instaurat noua iubire, iubirea spiritual-psihică, a putut spune că vechea iubire trebuie să fie părăsită. Acesta este contextul.

Însăși apariția lui Iisus Hristos este un fapt mistic profund și poate fi înțeleasă numai dacă nu i se aplică criteriile științelor naturale. Cine ar face acest lucru s-ar asemena cu cineva care, văzând o lacrimă, ar judeca-o numai după legea gravitației și nu ca o manifestare a sufletului.

Asemenea fapte nu pot fi sesizate decât cu ajutorul științei spiritului. De aceea apariția lui Iisus Hristos pe Pământ diferă de cea a altor fondatori de religii. Ceea ce au dat ceilalți este o învățătură. În ceea ce-l privește pe Iisus Hristos, se poate spune într-adevăr: Aproape fiecare cuvânt pe care L-a spus a mai fost pronunțat într-o împrejurare oarecare. În ceea ce îi privește pe Hermes și pe Buddha, important este ceea ce a fost spus; în cazul lui Iisus Hristos, ceea ce contează este prezența Sa, faptul că a trăit, este împlinirea Misteriului de pe Golgota.

Cel care vrea să fie creștin în sensul științei spiritului este prin faptul că el crede în divinitatea lui Iisus Hristos. Primii discipoli nu au spus doar: Noi suntem trimiși ca să propovăduim cuvântul Său; ei trebuiau să mărturisească existența Sa: „Am auzit noi înșine cuvintele, și mâinile noastre au pipăit rănile Sale” [43]. Imaginați-vă, în cazul altor religii, absența fondatorului lor: nu veți pierde nimic. Eliminați prin gândire pe Iisus Hristos – creștinismul nu ar mai exista! Aceasta este deosebirea. De aceea oameni ca Darwin, Strauss, Drews [44] și alții

pot afirma că învățăturile tuturor religiilor se regăsesc în creștinism; nu aceasta este important, ci faptul că Hristos a existat și că a reprezentat în mod concret ceea ce anunțaseră profeții. Astfel, creștinismul nu este învățătură, ci forță. Dacă v-ați putea transporta pe o altă planetă, nu ați vedea numai Pământul, ci și corpul eteric și corpul astral al Pământului, Pământul spiritual, în afară de Pământul fizic. Dacă ați fi rămas pe acest astru timp de milenii, înainte de apariția lui Iisus Hristos, ați fi putut observa cum, în însuși spiritul Pământului, culoarea corpului astral s-a modificat datorită faptului că Iisus Hristos a trăit aici. Oamenii care au existat după apariția lui Iisus Hristos au trăit pe un Pământ transformat, din care cauză au dobândit facultatea de a depăși cea mai profundă coborâre a spiritului. Odinioară trebuia să te înalți în lumile spirituale, pentru a cunoaște ceva din aceste lucruri; în creștinism a coborât însuși Misteriul. Pentru privirea fizică el a fost prezent ca eveniment istoric. A trebuit ca divinitatea să coboare, pentru a conduce din nou omenirea din lumea fizică în lumea spirituală.

Așa veți găsi descris creștinismul în Evanghelia cea mai pură, Evanghelia lui Ioan. Aceasta nu este numai o operă poetică, ci o carte de viață. Numai cel care a trăit Evanghelia lui Ioan o cunoaște cu adevărat. Iar când o trăiești poți propovădui tot ce a fost spus azi ca pe un adevăr propriu.

Aș vrea să vă mai spun, pe scurt, cum se poate ajunge la învățăturile creștinismului.

Printre multe cărți, Evanghelia lui Ioan este cea care indică metodele cu ajutorul cărora s-au putut fundamenta profunzimile creștinismului. Chiar în vremea când creștinismul nu exista încă în forma sa actuală, el era predat în școli; avem ca exemplu pe Dionisie Areopagitul, un elev al apostolului Pavel. Se obișnuia, odinioară, să se atribuie același nume celor ce erau răspunzători cu Misteriile de-a lungul secolelor, astfel încât și cel căruia îi fuseseră transmise secretele și care le-a consemnat a fost numit la fel.

Cel care, din punct de vedere al esoterismului, se adâncește cu totul în primele cuvinte ale Evangheliei lui Ioan resimte forța de trezire pe care o au acestea. Evanghelia lui Ioan trebuie folosită așa cum se practica la origini; să meditezi neîncetat asupra primelor cuvinte ale acesteia și să le lași să se perinde în fiecare dimineață prin fața sufletului tău. Ea devine atunci o forță care scoate la lumină forțele ascunse în profunzimile sufletului. Trebuie, bineînțeles, să dispunem de o traducere exactă, care să exprime conținutul textului original. Aș vrea să vă mijlocesc, printr-o traducere pe cât posibil exactă, cunoașterea adevăratei vieți spirituale a Evangheliei lui Ioan.

1. La origine era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu, și un Dumnezeu era Cuvântul.
2. Acesta era, la început, la Dumnezeu.
3. Totul s-a făcut prin El și nimic din ceea ce este nu s-a făcut fără el.
4. Întru el era viața, și viața era Lumina oamenilor.
5. Și Lumina a luminat în întuneric, dar întunericul nu a cuprins-o.
6. Fost-a un om, trimis de Dumnezeu; numele lui era Ioan.
7. Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el.
8. El nu era Lumina, ci un martor al Luminii.
9. Căci adevărata Lumină, cea care-i luminează pe toți oamenii, trebuia să vină în lume.
10. Ea era în lume și lumea s-a născut din ea, dar lumea n-a recunoscut-o.
11. Ea a venit la fiecare om în parte, a venit până la oamenii-Eu, dar oamenii-Eu nu au primit-o.
12. Însă cei care au primit-o s-au putut manifesta prin aceasta ca fii ai lui Dumnezeu.
13. Cei care au crezut în numele Său nu sunt născuți din sânge, nici din pofta cărnii, nici din voința omenească, ci de la Dumnezeu s-au născut.
14. Și Cuvântul s-a făcut trup și s-a sălășluit printre noi Și noi am ascultat învățătura Sa, învățătură despre Fiul unic al Tatălui, cel plin de dăruire și adevăr.

V-aș putea povesti multe lucruri despre modul în care ar trebui să vă implicați în trăirea diferitelor capitole ale Evangheliei lui Ioan. Cu titlu de exemplu, vă voi spune cum ar trebui să utilizați această Evangheliie începând cu cel de al treisprezecelea capitol, dacă ați fi un atlevarat discipol al inițierii creștine. Ceea ce descriu eu în cuvinte s-a desfășurat în fapte. Pentru a ușura înțelegerea, voi prezenta lucrurile sub forma unui dialog care v-ar putea da o reprezentare asupra a ceea ce avea loc între maestru și discipol.

Maestrul spune discipolului: Trebuie să dezvolti în tine un sentiment, să te transpui în plantă. Dacă planta ar avea starea ta de conștiință și dacă ar putea privi cu această stare de conștiință în jos, spre piatră, ea ar spune: Tu, piatră moartă, pe scara ființelor tu ești pe o treaptă inferioară mie. Eu sunt deasupra ta. Dar oare aș putea eu exista azi, ca plantă, dacă n-ai fi tu? Eu îmi extrag seva nutritivă din tine. Nu as putea exista fără ceea ce-mi este inferior. Iar dacă planta ar putea simți, ea ar spune: Eu sunt, este adevărat, superioară pietrei, dar mă înclin cu smerenie în fața ei, căci piatra mi-a făcut posibilă existența. În mod asemănător, animalul ar trebui să se încline în fața plantei și să spună: Dacă tu nu ai fi aici, eu nu aș putea exista, deși îți sunt superior. Eu îți sunt, ființă inferioară, dator pentru existența mea. Mă înclin cu smerenie în fața ta.

Urcând pe scara evoluției, să luăm în considerare oamenii în întreaga lor diversitate, inferiori și superiori. Ce ar trebui să spună cine e situat pe o treaptă de evoluție superioară celorlalți? Ca planta în fața mineralului, ca animalul în fața plantei, fiecare om superior ar trebui să se încline spre cel inferior și să spună: Tu ești, este adevărat, inferior, dar eu îți datorez faptul de a exista! Imaginați-vă că ați continua acest mod de meditație până la treapta cea mai înaltă a evoluției; veți vedea că Iisus Hristos s-a înclinat, ca planta în fața mineralului, înaintea apostolilor, tovarășii săi, când le-a spălat picioarele: „Dintre voi am ieșit, mă plec în fața voastră”.

Sentimente asemănătoare ar trebui să cultive discipolul vreme îndelungată. Iar acest simțământ ar trebui să devină din ce în ce mai viu. Atunci el s-ar afla pe prima treaptă a inițierii creștine. Aceasta se poate traduce printr-un simptom exterior și unul interior. În exterior, discipolul are un anumit timp impresia că picioarele sale se află învăluite de elementul apos. Interior, el viețuiește capitolul al treisprezecelea al Evangheliei lui Ioan ca pe o viziune în plan astral.

Discipolul face apoi încă un pas. Maestrul îi spune discipolului: Tu trebuie să ai și alte trăiri; să-ți imaginezi că te asaltează din toate părțile suferințe corporale și psihice. Trebuie să te întărești față de toate acestea, ca să poți spune: Oricare ar fi chinurile și suferințele care mă năpădesc eu rămân drept, nu mă las abătut. Aceasta este ceea ce se numește „biciuire”. Simptomul său exterior este o senzație dureroasă a pielii indicând că sufletul a ajuns la această treaptă. Simptomul interior constă în a te vedea parcă biciuit pe în astral. Dar important este ceea ce a obținut sufletul ca viețuire interioară.

Al treilea lucru pe care discipolul îl aude de la maestru este următorul: Acum trebuie să-ți dezvolti sentimentul că, în afară de faptul că nu ești înfrânt de nici o durere, rămâi neclintit, chiar dacă cel mai sfânt lucru din tine este târât în noroi. Tu trebuie să rămâi atât de puternic, încât să nu cedezi, chiar dacă ți se va spune că acel lucru sfânt nu are nici o valoare. Chiar dacă acest lucru este călcat în picioare de oameni tu trebuie să știi ce valoare are și să poți rezista împotriva lumii întregi. Dacă discipolul a atins acest punct, despre el se spune: A viețuit „încununarea cu spini”. Simptomul exterior este o senzație dureroasă a capului, iar interior se va vedea în situația Mântuitorului, cu cununa de spini pe frunte.

Urmează a patra treaptă: maescrul îi spune discipolului: Trebuie să ajungi la un raport cu totul nou față de corpul tău. Tu te afli în corpul tău; trebuie să-l consideri ca ceva eu totul străin, în același fel cum îți este străină o masă, trebuie să înveți să spui: Eu port corpul meu prin lume. Trebuie ca el să devină pentru tine la fel de străin ca

orice alt obiect exterior. Spunem atunci că s-a viețuit „crucificarea”. Așa cum Mântuitorul și-a purtat crucea, tot astfel elevul și-a purtat corpul ca pe o bucată de lemn. Simptomul exterior al crucificării sunt stigmatul. Discipolul este în măsură să provoace în mod voluntar, prin meditație, apariția stigmatelor la mâini, la picioare și în partea dreaptă a pieptului; apar pete roșii amintind de rănilor lui Hristos. Această „probă a sângelui” este simptomul exterior al faptului că a fost înțeleasă esența creștinismului. Iar experiența interioară constă în a te vedea pe tine însuși într-o viziune astrală, răstignit pe cruce.

A cincea treaptă este „moartea mistică”. Aceasta nu poate fi descrisă decât în mod aproximativ. Moartea mistică se produce în așa fel, încât pentru om lumea întreagă pare cufundată într-o obscuritate profundă, ca și cum el s-ar afla în fața unui perete negru. Lumea simțurilor pare stinsă, ruinată; este ceea ce poate fi viețuit. În acest moment, facem cunoștință cu ceea ce numai datorită acestui eveniment poate fi cunoscut, și anume cu tot ce poate exista dușmănos, rău, în lume. Pentru a cunoaște viața trebuie să trecem și prin această încercare: este ceea ce se numește „coborârea în Infern”. Atunci are loc un eveniment extraordinar, pe care-l vedeți parcă în fața ochilor: „sfârșirea catapetesmei templului”, și privirea se ridică atunci în lumea spirituală. Aceasta este ceea ce se numește „moartea mistică și sfârșirea catapetesmei”.

Treapta a șasea este „punerea în mormânt și Învierea”, când sentimentelor precedente omul îl mai adaugă pe acela că obiectele exterioare fac parte din corpul său, că lumea întreagă face parte din el. Așa cum degetul ar putea spune: Eu nu sunt deget decât datorită faptului că sunt legat de mână, omul nu există pe Pământ decât pentru că aparține Pământului. Deoarece se pot deplasa pe Pământ, oamenii se cred independenți. Când ne pătrundem de sentimentul că totul face parte din noi se produce ceea ce se numește „punerea în mormânt”: spiritual-sufletește te afli în pământ și numai ulterior învii, pe cale spirituală. Abia atunci înțelegi fapta lui Iisus

Hristos, care s-a legat de Pământ prin moarte, și cum cel care a fost cândva regentul Soarelui a devenit spirit al Pământului. Iar cuvintele Evangheliei lui Ioan trebuie luate *ad litteram*: „Cel ce mănâncă pâinea mea mă calcă în picioare” [45]. Dacă vedeți în Iisus Hristos spiritul cel mai înalt al Pământului, și în Pământ corpul Său, înțelegeți, de asemenea, că dumneavoastră călcați literalmente cu picioarele corpul lui Iisus Hristos. Și vă uniți cu El când faceți experiența punerii în mormânt. Urmează a șaptea treaptă: „înălțarea la cer”, care pe bună dreptate nu se poate descrie; numai cel care ar gândă fără să se servească de creierul său ar putea-o înțelege.

V-am descris modul în care era parcursă inițierea creștină. Datorită ei discipolul dobândește ceea ce se numește „ochiul lui Hristos”. Dacă ați fi lipsiți de ochi, ați fi cufundați în întuneric. Așa cum nu puteți vedea Soarele fără să aveți ochi, nu-L puteți percepe pe Hristos fără organul hristic. Ochiul este născut de Lumină pentru Lumină. Lumina este cauza vederii. Soarele trebuie să fie prezent ca Soare real, și acest Soare îl trăiți în ochiul dumneavoastră. La fel stau lucrurile și cu ochiul spiritual. A vorbi despre „Hristos interior” nu este decât vorbărie goală; ar fi ca și cum am vorbi despre ochi fără să existe Soarele. Omul poate, prin exercițiile amintite, să dobândească facultatea de „a-L vedea” pe Hristos, dar el obține această forță de la însuși Hristosul istoric. Ceea ce este Soarele pentru ochi este Hristos pentru dezvoltarea organului hristic la om.

Nu este vorba de a da indicații, ci de a prezenta fapte. Trebuie să cunoaștem tot ce există pe lume. Iar aceste conferințe au ca scop să facă cunoscut din ce adâncimi este scos adevăratul spirit creștin și cum Evanghelia lui Ioan conține metodele inițierii creștine, datorită căreia omul dobândește ochiul care-L poate vedea pe însuși Hristos. Dar cei care vor să-L, propovăduiască trebuie, într-un anumit fel, să fi trăit cu El în mod real, nu doar prin credință.

Pentru a descrie ce se află în lume, reflectați la conferința de azi; considerați că lumea spirituală așa cum

a caracterizat-o Goethe. El a pronunțat aceste minunate cuvinte, valabile atât pentru științele naturale, cât și pentru știința spiritului.

„Dacă ochiul nostru nu ar fi de natură solară,

Cum am putea noi percepe lumina?

Dacă nu ar trăi în noi înșine puterea Domnului,

Cum ne-ar putea încânta ceea ce este dumnezeiesc?"

În exterior, în lume, există lucruri și ființe; ea creează organele și formează aptitudinile. Fără Soare, nu există ochi, dar nici facultatea de a vedea Soarele. Fără Iisus Hristos, nu există organ de percepție a lui Hristos, dar nici posibilitatea de a dezvolta un astfel de organ.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a XIII-a

Kassel, 28 iunie 1907

Astăzi și mâine sarcina mea va consta în a vă arăta calea de acces la lumile superioare adaptată epocii actuale, acea cale practică mai ales începând cu secolele al XIV-lea și al XV-lea în școlile zise oculte și care este cea mai adecvată pentru omul actual. Vom înțelege mai bine despre ce este vorba dacă vom arunca mai întâi o privire asupra evoluției viitoare a omului.

Am vorbit despre evoluția umană în cursul etapelor planetare Saturn, Soare, Lună și Pământ. Or, pentru cel care gândește numai în sensul actual este greu să-și imagineze cum se poate ști ceva despre viitor. Trebuie să ne fie clar că anumite legi guvernează atât viitorul cât și prezentul. Cel care este familiarizat cu aceste legi poate arunca o privire spre viitor. Pe planul realităților materiale, nimeni nu se mai îndoiește că se pot prevedea într-un mod întrucâtva profetic, calculându-se cu multă vreme înainte, eclipsele de Soare și de Lună, formarea unor constelații. Pe plan material, nimeni nu se îndoiește de aceasta. Fiecare știe, de asemenea, că omul de știință poate prezice ceea ce se va produce când se amestecă două substanțe într-o retortă. Este o profeție care are legătură cu faptele exterioare din domeniul simțurilor, se poate face aceasta când se cunosc legile care guvernează interacțiunea substanțelor. La fel, începem să cunoaștem,

în știința spiritului, legile care guvernează cursul vieții omenеști, și din această cauză se poate, de asemenea, prevedea ce se va întâmpla în viitor.

Bineînțeles, aici se ridică o obiecție, care s-a regăsit la filosofii tuturor timpurilor: dacă am prevedea ceea ce se va produce în viitor nu ar mai fi vorba de libertate umană. În acest caz, se confundă previziunea unui fapt viitor cu predestinarea. De aceea în diferite sisteme filosofice cu privire la acest subiect au fost emise cele mai stranii afirmații, căci nici un filosof, cu excepția lui Iakob Böhme [46] n-a putut face această deosebire. Aș vrea să vă fac mai clar acest lucru printr-un exemplu. Imaginați-vă că stați aici și că afară se află două persoane. Vedeți de la distanță ce fac. Sunteți, prin aceasta, cel care determină ce fac ele? Nu, dumneavoastră le vedeți, dar cele două persoane acționează în deplină libertate. Prin observarea lor nimic din ceea ce fac ele nu este determinat. Gândiți-vă acum la un clarvăzător care vede ceea ce se produce în viitor. El, de asemenea, nu face decât să vadă; acest fapt nu determină totuși evenimentele. Dacă aceste evenimente din viitor ar fi determinate în prezent, aceasta nu ar fi o viziune a lor. Se va înțelege clar această diferență numai după o îndelungă reflectare asupra deosebirii dintre predestinare și previziune.

Astăzi nu aș insista asupra aspectului Pământului în etapele planetare Jupiter și Venus. Aș vrea să vă spun altceva, ca să vă puteți face o imagine despre evoluția viitoare a omului. Aș vrea să vă fac cunoscut ceva care provine din Misteriile creștine cele mai vechi, din aceeași școală hristică a adevăratului Dionisie; o învățătură care a fost mereu prezentă în școlile esoterice creștine. Acolo se lua ca punct de plecare comparația următoare: Eu vă vorbesc. Dumneavoastră auziți cuvintele mele, auziți gândurile mele, care sunt mai întâi în sufletul meu, pe care eu vi le-aș putea ascunde, dacă nu le-aș transpune în cuvinte. Eu le transform în sunete. Dacă între mine și dumneavoastră n-ar fi aer, nu ați putea auzi cuvintele mele. Când eu pronunț un cuvânt oarecare, în acel moment aerul este pus în mișcare; de fiecare dată, prin

cuvintele mele pun tot spațiul aerian într-o anumită stare vibratorie. Tot spațiul aerian vibrează în funcție de felul în care sunt pronunțate cuvintele mele. Să facem un pas în plus. Imaginați-vă că ați putea lichefia aerul apoi l-ați solidifica. Azi chiar se poate solidifica aerul; știți că apa poate exista sub formă de vaporii, că poate fi răcită, și atunci devine lichidă, și că se poate solidifica ca gheață. Acum imaginați-vă că eu pronunț cuvântul „Dumnezeu”. Dacă ați putea să solidificați aerul în acel moment, când sunt prezente undele sonore, ar cădea o formă – de exemplu, o formă de cochilie; la cuvântul „Lume” ar cădea o altă formă. Ați putea capta cuvintele mele, și fiecărui cuvânt i-ar corespunde o formă aeriană cristalizată.

Acest exemplu era dat în scolile creștine. Un lucru este, mai întâi, un cuvânt pronunțat, apoi el devine o formă solidă; dar înainte de a deveni solid acest lucru era un gând ascuns în interior. Creștinul își făcea următoarea idee: Creația în marele Univers este ca și Creația realizată aici, în spațiu. Creația a pornit de la ideea despre lucruri, după aceea divinitatea a transmis gândul în spațiu. Ceea ce vedeți în exterior, plantele, mineralele, reprezintă astfel de cuvinte divine solidificate. V-ați putea imagina tot ceea ce există sub formă de unde sonore ale Verbului cosmic divin. Creștinul spunea: Tot ceea ce văd, eu văd ca un Cuvânt divin solidificat. Și el distingea „Tatăl în cele ascunse”, care nu s-a exteriorizat încă, „Verbul” sau „Fiul”, care răsună în spațiu, apoi Verbul solidificat, „Revelația”. În acest fel înțelegeți într-un sens mai profund începutul Evangheliei lui Ioan: „La origine era Cuvântul (sau Logosul), Și Cuvântul era la Dumnezeu, și un Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era, la început, la Dumnezeu. Totul s-a făcut prin El și nimic din ceea ce este nu s-a făcut fără El”. Tot ce a fost creat s-a născut din Cuvânt. Acestea trebuie luate cât mai mult posibil *ad litteram*, și atunci vom recunoaște puterea creatoare a Cuvântului sau Logosului. În sens creștin, ceea ce se află pe locul al doilea este Cuvântul sau Logosul. Logosul trebuie să fie tradus prin Cuvânt; acesta spune că tot ce există în exterior, toată Creația, are ca

origine Cuvântul creator neexprimat, care a răsunat ca vorbă, că el este la originea a tot ce există. Dacă ne-am întoarce suficient de mult în timp, tot ceea ce cunoaștem: animale, plante, minerale, le-am auzi răsunând sub formă de cuvinte în spațiul cosmic, așa cum auziți astăzi cuvintele mele, căci aerul nu era atunci suficient de rece pentru a le face să cadă ca forme solide.

Dacă vă reprezentați acest lucru, puteți spune: Verbul era odinioară creator. Omul de astăzi este un debutant față de ceea ce făceau predecesorii săi, zeii, care îi erau superiori. Cândva zeii au creat lumea prin Cuvânt și acest act creator s-a transformat apoi în creația din jurul nostru. Ceea ce se poate realiza astăzi în regnul vegetal, animal și uman, în domeniul sexualității, este o formă modificată, rezultată din fostul Cuvânt creator dumnezeiesc; omul poartă în el o natură superioară și una inferioară. Forma sa finală include sexul, iar în laringele său omul are începutul unui nou organ producător. Cândd emite un cuvânt, el face un prim pas spre ceea ce va realiza mai târziu. Omul este un începător față de ceea ce au realizat odinioară zeii. O nouă formă de producere va înlocui-o pe cea veche. Așa cum în prezent omul produce cuvinte cu ajutorul laringelui, în viitor laringele său va deveni un organ de producere; el va da naștere la creații din ce în ce mai evolute și din ce în ce mai dense. Ceea ce astăzi nu este decât aer va fi în viitor entitate. Când Pământul se va transforma în Jupiter, Cuvântul va fi creator în regnul mineral; în etapa Venus laringele va produce plante și așa mai departe, până va fi în măsură să dea naștere semenului său. Laringele a căpătat forma sa actuală când a putut evacua aerul din plămâni sub formă de sunet. Ceea ce noi doar putem să ne spunem în prezent, vom putea produce în stările viitoare ale evoluției terestre sub o formă durabilă. În final, laringele va fi organul prin care omul va da naștere semenului său, fără ajutorul sexualității. El va transforma laringele într-un organ de reproducere.

Privind evoluția laringelui său, vedem cum va fi omul viitorului. Un proces enigmatic ne dovedeste că laringele

este legat de anumite stări evolutive: la subiecții masculini maturitatea sexuală provoacă o modificare a vocii; tânăml își schimbă vocea. Laringele este la începutul evoluției sale, sexualitatea la sfârșitul său. Lucrurile din natură manifestă astfel de legături subtile. Viața noastră sexuală este pe cale de dispariție. Laringele nostru, organul vorbirii, va fi în viitor un organ creator. În mod asemănător, am putea vorbi despre numeroase aspecte privind dezvoltarea în viitor a acelor organe pe care omul le-a adaptat la sistemul său respirator pe Pământ, dar care aparțin sistemului inimii.

Vom vedea, în continuare, cum se pot prevedea stările viitoare ale omenirii, prin antrenamentul introdus în Europa cu începere din secolul al XIV-lea, cum îți poți dirija mai bine modelarea dezvoltării interioare, atunci când te lași pur și simplu în voia lumii. Școala numită „inițierea rosicruciană” se potrivește cel mai bine omului actual. Pentru cel care nu a auzit vorbindu-se prea mult despre el, rosicrucianismul are o reputație proastă. Iar dacă ceea ce spun cărțile despre el și ceea ce știu erudiții ar fi adevărat, rosicrucianismul nu ar fi decât o escrocherie.

Cei care judecă astfel rosicrucianismul se înșeală. Noi dorim însă să vorbim despre adevăratul rosicrucianism, care a luat naștere sub impulsul dat de o individualitate care se ascunde sub numele de Christian Rosenkreutz și care a dat naștere mișcării rosicruciene în anul 1459. Precizez că ceea ce veți afla în continuare este expus ca exemplu, așa cum a fost și ceea ce am spus ieri în legătură cu inițierea creștină. Din această cauză vă voi prezenta în continuare cele șapte trepte ale inițierii rosicruciene, care nu sunt parcurse neapărat în aceeași ordine. Voi prezenta mai întâi acele trepte pe care fiecare trebuie să le ia în considerare în ceea ce privește rosicrucianismul.

Prima treaptă este „studiul”, a doua „dobândirea cunoașterii imaginative”, a treia „dobândirea scrierii oculte sau secrete”, a patra „pregătirea pietrei filosofale”, a cincea „corespondența dintre mica lume - microcosmos - și marea lume - macrocosmos”, a șasea

„trăirea vie a macrocosmosului" și a șaptea „beatitudinea divină".

Calea rosicruciană conduce cel mai sigur și cel mai direct la cunoașterea creștinismului; numai că inițierea creștină este mai potrivită pentru cel care poate persista în credință și este pătruns de sentimentele pe care le-am descris ieri. Dimpotrivă, calea rosicruciană se adresează celor care sunt capabili să facă o legătură între adevărurile creștine și adevărurile lumii exterioare. În acest fel creștinismul, va putea fi apărat împotriva oricăror agresiuni exterioare. Creștinismul este o concepție despre Univers în raport cu care nu ești niciodată destul de înțelept pentru a-l înțelege deplin. Totuși, calea rosicruciană este cea mai adecvată omului actual.

În sens rosicrucian, practicăm studiul acestuia când cultivăm gânduri care nu mai au nimic de-a face cu lumea simțurilor. De fapt, lumea occidentală cunoaște numai în cazul geometriei ceea ce se numește „o activitate de gândire cu ajutorul unor gânduri libere". Iată de ce școlile hristico-gnostice utilizau cuvântul „mathesis" pentru ceea ce are legătură cu adevărurile superioare, cu Dumnezeu, cu lumile superioare, căci acestea trebuie să fie independente de percepția senzorială, așa cum matematicile sunt independente de percepția senzorială. Un cerc trasat cu cretă este imperfect; adevăratul cerc nu poate exista decât în gândire, și tot ce învățați despre cerc nu o puteți face decât în gândire. Matematica ne învață să gândim independent de percepțiile senzoriale, cu ajutorul cercului pe care îl construim în gândire, al triumphiului care se construiește în spirit, a cărui sumă a unghiurilor se ridică la 180°. Este oarecum incomod să înveți să gândești fără ajutorul obiectelor senzoriale și pentru cea mai mare parte a oameului nu există alt domeniu propice pentru acest lucru decât teosofia. Încă de la începutul v-am spus: Din punct de vedere logic, comoara sa de cunoștințe este perfect inteligibilă. Dar, dacă vrem să descoperim adevărurile prin noi înșine, trebuie să

recurgem la clarvedere. Pentru a o înțelege, logica este de ajuns.

Numai epoca noastră materialistă putea concepe mașinile de calculat, cu ajutorul cărora se gândește fără a fi eliberat de simțuri. Copilul trebuie să învețe să sesizeze lucrurile fără să recurgă la simțuri. Pentru știința educației va avea o importanță enormă felul cum educația va fi influențată de cunoașterea spirituală. Știința spiritului este de asemenea o școală bună pentru gândirea eliberată de simțuri. Tot ce am spus cu privire la Saturn, la Soare, la mădulele constitutive ale omului nu puteți vedea; aceste lucruri trebuie să le sesizați printr-o gândire eliberată de simțuri. Nimeni nu trebuie să creadă că se poate forma fără să înțeleagă lucrurile din punct de vedere teoretic. Partea bună este că tocmai aceste obiecte perceptibile pentru simțuri nu există; datorită acestui fapt se dobândește o gândire care depășește senzorialui. Din această cauză, pentru unii la început este suficient să se preocupe de ceea ce spune teosofia despre lucrurile inaccesibile simțurilor. Acestea sunt gândurile care au fost expuse în școlile rosicruciene, gânduri care se întipăreau în mod temeinic.

Cei ce vor să meargă mai departe vor găsi un mijloc bun de dezvoltare a gândirii pure în cărțile mele ***Adevăr și știință și Filosofia libertății*** [47]. Aceste cărți sunt pur și simplu o gimnastică a gândirii liberă de simțuri. În alte cărți faptul de a muta un gând dintr-un loc în altul nu înseamnă mare lucru. În operele citate, gândurile nu pot fi deplasate. În geneza acestor cărți personalitatea mea a creat numai prilejul ca aceste construcții de gânduri să pătrundă în lumea simțurilor. Este suficient să te dăruiești acestui lucru pentru ca gândurile să se nască, înlănțuindu-se. Cel care se consacră acestei munci citind cartea în întregime, face să se nască în el o forță care dormita. Nu este ușor, dar acest efort este cel mai bun lucru ce poate fi realizat.

A doua treaptă este „imaginația”, cunoașterea imaginativă care caracterizează atât de bine cuvintele lui Goethe [48]: „Orice lucru trecător este numai simbol”. De fapt, numai acela care a dobândit o siguranță în gândirea

sa ar trebui să se ocupe cu aceasta, altfel există riscul de a cădea în extravaganta. De asemenea, trebuie - este o condiție prealabilă - să ai un cap foarte limpede. Nimic nu împiedică mai bine rătăcirile decât o gândire clară și nimic nu predispune mai mult la aceasta ca o gândire confuză, ca lipsa de logică.

În sensul cel mai larg, imaginația ar putea fi caracterizată prin aceea că privim toate lucrurile din jurul nostru în felul în care privim o persoană. Observați fața unui om: -vedeți cum se formează riduri, care apoi dispar; nu vă limitați la a le descrie, le numiți surâs sau tristețe. Surâsul omului vă revelează o stare sufletească senină. Nu doar deduceți o stare interioară din cea exterioară, aceasta din urmă este un semn direct al interiorului său.

Sau vedeți țâșnind o lacrimă: nu sunteți un fizician care judecă o lacrimă numai după legile gravitației, ci știți că lacrima este expresia tristeții interioare a sufletului. Și discipolul rosicrucian ajunge la o stare în care ceea ce percepe în exterior devine pentru el expresia, să spunem, a spiritului Pământului: o anumită plantă, o brândușă de toamnă, va deveni pentru el expresia melancoliei existenței pământești, alte plante expresia voioșiei existenței pământești. La fel cum o fizionomie surâzătoare este expresia unei stări sutletești de veselie, florile Pământului sunt expresia unei stări de veselie sau tristețe a Pământului. Și Goethe nu are în vedere o simplă imagine exterioară când vorbește, în *Faustul* său, despre spiritul Pământului.

„În val de viață, în viscol de fapte,

Sui, cobor în vânt

Prin toate mă cern! ,

Leagăn și mormânt,

Un ocean etern

O pânză-n schimbare

O viață-dogoare

La războiul vremii-n vuiet mă frământ

Și dumnezeirii-i Țes un viu vesmânt." [\[49\]](#)

Faust-Noapte, traducere de Ștefan Augustin Doinaș,
Editura Univers, 1982

Pentru el, spiritul Pământului devine încetul cu încetul ceva care trăiește în Pământ, și între el și întreaga natură înconjurătoare se stabilește o realitate spiritual-psihică. Aș vrea să vă fac să simțiți o anumită stare în cadrul acestei naturi.

Discipolul rosicrucian se plimbă și vede micile picături de rouă atârând pe toate plantele. El trebuie să-și amintească de vechea Țară a cețurilor (*Nebelheim*), unde aerul era încărcat de picături de ceață, unde omul avea o cu totul altă relație cu natura. Când discipolul rosicrucian se plimbă pe câmp și vede picăturile de rouă, el își spune: Aceasta este ceea ce în vechea Țară a cețurilor era dizolvat în aerul atmosferic. Și o amintire profundă urcă în el privind epoca atlanteană.

Antrenamentul pentru imaginație a fost împins pe o treaptă superioară de discipolii școlilor rosicruciene din Evul Mediu, precum și de discipolii Sfântului Graal. Vă voi da, sub formă de dialog – căci nu-l pot formula altfel –, un exemplu privind această imaginație.

Maestrul îi spunea elevului: Privește planta, vezi cum iese din sol, cum își expune Soarelui florile, cu organele lor de fecundare, cum coboară razele Soarelui, determinând înflorirea și coacerea fructului. Discipolul rosicrucianismului, la fel cu cel al Sfântului Graal, trebuie să facă să trăiască această imaginație, această reprezentare în sufletul său. Or, pentru știința materialistă există ceva profund semnificativ: planta este comparată cu omul. Dar atunci ar trebui comparată rădăcina cu capul și floarea cu organele genitale ale omului, pe care el, pudic, le ascunde; pentru plantă rădăcina este capul, omul este o plantă inversată, animalul este o plantă numai pe jumătate inversată. Iată de ce rosicrucienii spuneau: Privește planta cu rădăcina în pământ și organele de fecundare îndreptate cu inocentă spre Soare. Privește animalul, coloana vertebrală îi este orizontală, apoi omul, care este cu totul inversat. Planta, animalul și omul sunt simbolizate, în devenire, prin cruce! Crucea este plantă, animal și om. Acum înțelegem cuvintele lui Platon: „Sufletul lumii este

crucificat pe crucea lumii". Sufletul lumii, care semnifică totul, este crucificat în plantă, în animal și în om. Ieri am văzut cum sângele din rănilor Mântuitorului a alungat egoismul de pe Pământ. Astfel, această lance este o prevestire a lăncii de un ordin superior, care este raza solară spiritualizată. Și Sfântul Graal orientează privirea spre caliciul omenirii, ce se formează pornind de la lărgime, care va fi tocmai organul reproducător purificat al viitorului, cum este cazul plantei, în prezent. Acesta este conceptul profund al Sfântului Graal, și așa era el explicat pe treapta imaginativă discipolului rosicrucian și elevului Sfântului Graal. Comparați aceste imagini într-o vedere de ansamblu: caliciul vegetal, sexualitatea învăluită în dorință, Sfântul Graal, caliciul eliberat de doriuță; comparați-le cu conceptele raționale, aride și prozaice pe care le propune știința actuală și veți vedea deosebirea dintre imaginație și gândirea pur rațională, veți avea procesele Universului întreg cuprinse în imagini! Acest lucru este foarte important, deoarece conceptele pur raționale de care dispune omul actual nu sunt creatoare; la cel care îmbracă aceste concepte în imagini ele sunt realmente creatoare. Acest lucru era resimțit altă dată și trebuie luat în seamă chiar și în educația copiilor. În legătură cu aceasta, as vrea să vă spun câteva lucruri.

Astăzi se spune cu ușurință: Ce prostii ne-au învățat strămoșii noștri; este vorba de povestea cu barza! Trebuie să le spunem copiilor adevărul. Dacă descendenții noștri ne vor trata cum îi tratăm noi pe înaintașii noștri, vor râde și ei de noi și vor spune: Bunicii noștri au crezut că omul este produsul unei coacționări materiale! Și ei vor privi înapoi, spre acel timp în care oamenii explicau copiilor, prin spirit, acest proces. În epoca când s-a născut mitul berzei, cei vechi credeau ei înșiși în el, căci știau perfect că la nașterea unui om sufletul coboară din lumea spirituală; ei au pus întotdeauna aceasta în raport cu ceva înaripat. Iar dumneavoastră îl puteți regăsi în jocurile de copii, de exemplu în cântecelul:

„Zboară cărăbușule, zboară,
Tatăl tău e la război,
Mama ta e-n Pomerania,
Pomerania a ars,
Zboară cărăbusule, zboară."

Acest „zboară" este înțeles ca o imagine a sufletului omenesc, căci pe atunci exista o idee vagă despre spațiul astral și despre corpurile care zburau și coborau de acolo în lumea fizică. Dar ce este „Pomerania" „Pommer" sau „Pummerle", ceea ce este același lucru? Nu este nimic altceva decât numele unui copil. Pomerania sau Țara lui Pummerle este Țara copiilor, de unde mama își aduce copilul. Acest lucru poate fi explicat pornind exclusiv de la lumea spirituală. Dacă vă amintiți că această imagine a berzei care aduce copiii este efectiv o imagine a unui proces spiritual, reincarnarea, veți sesiza cât este de important ca omul să primească mai întâi ceva sub formă de imagine, căci starea sa sufletească este cu totul alta dacă se comunică copilului mai întâi un proces spiritual sub formă de imagine; el poate primi atunci cu venerație sfântă explicația procesului fizic. Veți putea crede și dumneavoastră în barză când veți ști că ea este o imagine a sufletului care zboară spre incarnarea sa. Cunoașterea dumneavoastră va da aripi fanteziei copilului, și dacă recunoașteți adevărul, din acesta va emana un fluid misterios care se va transmite copilului. Așa se întâmplă cu toate imaginațiunile. Copilului i se poate spune totul. Dacă vă pune întrebarea: Ce este viața de după moarte?, conduceți-l la o pupă de fluture: ca fluturele care zboară din pupă, așa zboară și sufletul din corp, doar că nu se poate vedea. Dar numai acela care crede el însuși în aceasta și pentru care zborul fluturelui afară din pupă este, pe un plan inferior, același lucru cu ceea ce se produce pe un plan superior pentru suflet va prezenta copilului lucrurile în mod convingător. Când știința spiritului va cufunda din nou oamenii în înțelegerea lumii spirituale, trezind imagini corespunzătoare în inimile lor, ei vor fi, de asemenea, capabili să educe copilul cu totul altfel, fără să-i ofere adevăruri raționale aride, care îl abrutizează. Mai ales nu

trebuie să-i angajăm în grotesc și comic, ci să-i facem să vadă clar ce lucruri de viață importante se ascund dincolo de aceste adevăruri.

A treia treaptă pe care omul trebuie s-o atingă este „însușirea scrierii oculte”. Ea nu constă în a învăța o scriere ca în viața curentă. Cu siguranță, multe din semnele scrierii noastre au la origine imagini oculte, dar nu sunt nici pe departe ceea ce este scrierea ocultă. Aici este vorba de a te regăsi în marile forțe uuiversale care acționează în lume. Și trebuie să constatăm că un proces evolutiv trece în altul. Luați exemplul unei plante: ea face semințe; în sămânță se află punctul de plecare al unei noi plante. Dar dacă ar fi posibil să verificați procesul, ați vedea că nimic din vechea plantă nu trece în cea nouă. În realitate, din punct de vedere al materiei, întreaga plantă moare; noua plantă este în întregime nouă, numai un anumit proces de mișcare trece în noua plantă. Dacă aveți ceară și un sigiliu, imprimați sigiliul în ceară, dar nimic din sigiliu nu trece în ceară; se transmite numai forma. Așa se întâmplă cu orice proces evolutiv. Vechea materie în descompunere nu furnizează decât ocazia. Aceasta se exprimă prin împletirea a două spirale care nu intră în contact. O astfel de trecere este prezentă după cultura atlanteană; ea dispăre ca treaptă de cultură și ia naștere o nouă cultură, începând cu cultura indiană. Și această trecere trebuie să fie simbolizată prin cele două spirale. V-am spus că aproximativ în anul 800 Soarele răsărea în semnul Berbecului; mai înainte, el apăruse în semnul Taurului, în cel al Gemenilor și încă și mai înainte în Cancer. Cultura greco-latină, care conținea în germene cultura noastră, a coincis cu epoca în care Soarele răsărea în Berbec. Cultura precedentă, cea caldeo-egipteană, coincidea cu epoca în care Soarele era în constelația Taurului. Înaintea ei a fost cultura protopersană, în care Soarele răsărea în Gemeni, iar cultura protoindiană s-a dezvoltat când Soarele era în Cancer, și semnul Cancerului a fost reprezentat primul prin cele două spirale înlănțuite.

Aș putea să vă explic astfel fiecare semn al Zodiacului, plecând de la adevărata sa semnificație. Grafia literelor a

ieșit din natură și este expresia forțelor și legilor care domnesc în natură. Dacă cunoști semnele scrierii oculte, începi să ieși din tine. Pătrunzi în substraturile tainice ale naturii.

Aveți în felul acesta o vedere generală a primelor trei trepte ale căii rosicruciene: „studiul”, „cunoașterea imaginativă”, „însușirea scrierii oculte”. Măine vom aborda celelalte trepte, începând cu „pregătirea pietrei filosofale”.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

CONFERINȚA a XIV-a

Kassel, 29 iunie 1907

Am aflat ieri ce înseamnă inițierea rosicruciană, până la treapta a treia, aceea a „cunoașterii scrierii oculte”.

Astfel am înțeles ceea ce în spirit rosicrucian se numește „studiul”, apoi „dobândirea cunoașterii imaginative” și, în sfârșit, ceea ce înseamnă „pătrunderea în scrierea ocultă”, în acea scriere care-și are originea în înseși legile naturii. Acum ne revine sarcina de a trece la treapta a patra a inițierii rosicruciene, numită „pregătirea pietrei filosofale”. Faceți abstracție de tot ceea ce citiți în vreo lucrare oarecare în legătură cu pregătirea pietrei filosofale și veți înțelege că numai în epoca actuală este posibil să se raporteze câte ceva despre ceea ce rosicrucianul înțelege prin această pregătire.

Sub asemenea sintagmă se găseau indicații pentru accesul la lumile superioare, începând cu crearea acestui curent de către cunoscutul întemeietor al rosicrucianismului, în 1459. Trebuie știut că rosicrucianismul a fost condus cu multă prudență și a fost păstrat mereu secret. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea, prin trădare, au fost divulgate anumite secrete ale rosicrucianismului. Au fost publicate mai multe amănunte privind acest subiect; s-ar putea trage concluzia că persoanele în cauză au avut unele informații, fără însă a le înțelege. Totuși, ele aflaseră sau cel puțin au prins din zbor unele lucruri exacte privind și piatra filosofală. Au apărut o serie de

comunicări chiar în „Reichs-Anzeiger” [50], în legătură cu o societate care își luase ca sarcină pregătirea pietrei filosofale. Iar printre aceste comunicări se afla una pe care nu o putea înțelege decât cineva care știa despre ce este vorba. Se spunea: „Da, piatra filosofală există; cea mai mare parte a oamenilor o cunosc, cea mai mare parte chiar au avut-o în mână, și ea nu este greu de găsit, dar majoritatea nu știu acest lucru”.

Or, de acest concept al pietrei filosofale era legat sensul că ea ar fi înzestrată cu proprietatea de a conduce încetul cu încetul la cunoașterea părții nemuritoare a omului, la lumile superioare. Când omului îi clar că această parte a sa nu poate cădea pradă morții, el dobândește, prin intermediul pietrei filosofale, viață veșnică; învinge astfel moartea, ceea ce a fost interpretat în sensul că omul nu ar muri niciodată. În realitate, prin aceasta el cunoaște lumea în care trăiește după moarte. În plus, piatra filosofală înseamnă și un elixir al vieții. Toate acestea făceau din piatra filosofală un obiect foarte râvnit. Cel care știe despre ce este vorba înțelege aceste cuvinte; cel care nu cunoaște secretul nu poate face mare lucru.

Vă voi spune, pe scurt, despre ce este vorba. Dacă doriți să înțelegeți, trebuie să mă urmați în abordarea unui fapt științific foarte simplu. Este cunoscută legătura dintre om și lumea vegetală. Este un fapt că tot ce respiră în felul omului nu ar putea exista dacă nu ar fi plantă. Trebuie să aflați care este raportul dintre dumneavoastră și plantă. Dumneavoastră inspirați aer și utilizați oxigenul pe care acesta îl conține. Fără oxigen nu ați putea trăi. Când inspirați aerul și transformați oxigenul în interiorul organismului, expirați gaz carbonic, o combinație de oxigen și de carbon și spuneți: Omul absoarbe continuu oxigen, întreținându-și astfel corpul, și elimină gaz carbonic. În felul acesta, el produce continuu o otrăvă care l-ar putea omorî și pe care o revarsă în mediul ambiant. Ce face planta? Într-un anumit sens, ea face exact invers: absoarbe gazul carbonic, păstrează carbonul și elimină oxigenul, de care nu are nevoie. Dați plantei ceea ce îi este necesar și ea vă restituie oxigenul. Acest proces de preluare a gazului carbonic și de

eliminarea a oxigenului depășește cu mult absorbția de oxigen de către plantă. Ce face planta cu carbonul pe care îl păstrează? Ea își edifică o munită parte a propriului corp. În felul acesta, dați într-un anumit fel plantei ocazia să-și edifice propriul corp din carbou, în modul ei specific. Când, după milenii, dezgropați planta sub formă de huilă veți găsi aceeași substanță. Planta vă dă oxigenul pe care îl absorbiți. Dumnezeu voastră îi dați gazul carbonic, din care ea reține carbonul, pentru a-și edifica corpul, și vă restituie oxigenul. Are loc un proces interactiv pur și simplu minunat. Așa stau lucrurile în prezent. Dar omul se află în plină evoluție și în viitor corpul omenesc va dispune el însuși de organul de transformare a gazului carbonic în oxigen și va reține el însuși carbonul.

Acum vreau să mă refer - în alt fel decât am făcut-o ieri, când am vorbit despre rosicrucianism - la o altă stare viitoare a ființei omenești. În viitor, omul va dispune de un corp lipsit de dorințe, de un nivel superior față de cel pe care îl au, pe o treaptă inferioară, plantele: el va fi în măsură să-și edifice un corp care, pe o treaptă superioară, va fi de natură vegetală. Prin organul care la ora actuală este inima sa el va dispune de un aparat cu care va realiza ceea ce face acum planta. Planta și omul nu ar putea trăi unul fără celălalt. În absența plantelor, toate ființele consumatoare de oxigen ar fi condamnate să dispară, căci planta este cea care ne dă oxigenul; omul nu poate fi gândit fără plantă. Iar ceea ce realizează acum planta fără noi va fi în viitor produs de acest organ în care se va transforma inima, când va fi un mușchi voluntar. Noi ne extindem conștiința dincolo de lumea plantelor, creștem împreună cu lumea vegetală, în așa fel încât ceea ce planta face astăzi în afara noastră se va produce mai târziu în noi înșine. Atunci vom păstra carbonul, pe care în prezent îl eliminăm, și ne vom edifica propriul organism. Vom deveni asemănători vegetalelor, pe o treaptă superioară de conștiință. Ocultismul investește, din timpuri imemorabile, toate acestea într-o minunată legendă, căci adevărurile au fost păstrate de milenii în imagini și legende. Este vorba de

Legenda de Aur, și ceea ce v-am povestit astăzi era comunicat discipolilor în imagini. Iată, în mare, ce spune ea: când Set – fiul pe care Dumnezeu l-a dat lui Adam și Evei în locul lui Abel, cel care a fost ucis – a intrat într-o zi în Paradis, a descoperit cei doi arbori, arborele cunoașterii și arborele vieții, concrescuți și având ramurile împletite. El a cules trei semințe, la ordinul îngerului care-l însoțea. Le-a păstrat și le-a pus în gura lui Adam, când acesta a murit. Din mormântul lui Adam a crescut un arbore. Celui care știa cum să-l privească, acest arbore îi revela o scriere cu litere de foc, formată din cuvintele „Ehjah asher ehjah” – Eu sunt cel care a fost, care este, care va fi. Atunci Set a luat lemnul acestui arbore care creștea pe mormântul lui Adam și din el au fost realizate mai multe obiecte, între altele acel baston care a fost vergeaua magică a lui Moise. Acest arbore s-a înmulțit; din el s-a construit poarta templului lui Solomon și mai târziu, după multe avataruri, crucea pe care a fost răstignit Mântuitorul.

Astfel, legenda reunește lemnul crucii de pe Golgota și arborele ieșit din sămânța arborelui din Paradis, crescut din mormântul lui Adam.

Această legendă ascunde același mister ca cel la care m-am referit astăzi. Iată ce vrea să exprime ea: În vremurile de la început, neamul omenesc încă nu se afundase în viața plină de dorințe, ci era cast și pur ca planta care întinde caliciul său spre Soare. Apoi oamenii au căzut, prin păcatul originar: carnea lor a fost năpădită de dorințe. Dar tot ce omul a avut cândva, în starea sa de inocență, îi va fi înapoiat când, pe calea cunoașterii, el își va crea un corp asemănător cu cel dinainte de a fi pătruns în cunoaștere; amintiți-vă de originea Eului. Dar pentru că omul nu mai are acel corp, el a devenit un organism care respiră cu ajutorul plămânilor și si-a putut crea sângele roșu. Astfel, constituția actuală a omului este legată de respirația și circulația sa și de faptul că el a putut deveni o ființă înzestrată cu facultatea de cunoaștere, așa cum este în prezent.

Transpuneți-vă în corpul actual. Vă puteți face o reprezentare privind modul în care pătrunde oxigenul,

cum acesta stimulează sângele roșu, cum sângele roșu circulă în corp ca un arbore care se ramifică, cum apoi sângele albastru revine încărcat cu gaz carbonic. În dumneavoastră sunt doi arbori: cel al sângelui roșu și cel al sângelui albastru. Fără ei omul nu ar putea fi un purtător al Eului. Pentru aceasta trebuia să fie dotat cu sânge roșu; este calea care suscită cunoașterea noastră actuală. Dar aceasta implică moartea, căci dumneavoastră transformați sângele roșu în sânge albastru saturat cu anhidridă carbonică. De aceea, preotul care iniția în Misteriile Vechiului Testament spunea: Privește, tu ai în tine arborele sângelui roșu. Dacă nu l-ai fi primit, nu ai fi devenit niciodată un om înzestrat cu facultatea de cunoaștere. Tu ai gustat din arborele cunoașterii, dar în același timp ți-a fost luată posibilitatea de a-ți da viață din propria ta ființă. Ceea ce era odinioară un arbore al vieții a devenit un arbore care ucide; de aceea arborele sângelui albastru este în noi arborele morții. Aceasta este starea actuală. Pentru inițiat însă, în fața sufletului său se prezintă o stare viitoare, când omul are în el natura vegetală, și când, cu ajutorul aparatului său cardiac, el va retransforma sângele albastru în sânge roșu. Totodată, el va transforma arborele morții în arborele vieții. Atunci omul va deveni o ființă nemuritoare; ceea ce a fost pe o treaptă inferioară va fi din nou pe o treaptă superioară. Aparatul pe care îl deține acum planta îl va avea atunci în el însuși. Datorită acestui fapt, Raiul constituie un punct final al omenirii. Iar misiunea lui Set a fost înțeleasă ca o viziune de la sfârșitul timpurilor: compensarea celor două principii în omul însuși. Astfel se împletesc în Paradis arborele vieții și arborele cunoașterii; ei nu se pot afla în om decât dacă el își caută înrudirea cu planta. Dar cum dobândește el facultatea de a face ca cei doi arbori să se împletească? Prin faptul că dezvoltă în el cele trei mădulare superioare ale naturii omenеști.

Am făcut cunoștință cu omul, constituit dintr-un corp fizic, dintr-un corp eteric, dintr-un corp astral și din Eu, și știm cum Eu1, când lucrează asupra corpului astral obține primul mădular constitutiv superior, prin lucrarea

asupra corpului eteric pe cel de al doilea și prin lucrarea asupra corpului fizic pe cel de al treilea. Astfel, omul viitorului va avea șapte mădulare constitutive, va mai avea o Sine spirituală, un Spirit al vieții și Omul-spirit. Când își va transforma natura sa inferioară, el va purta în sine arborele cunoașterii și arborele vieții. Astfel, omului i-a fost oferită, chiar în punctul de plecare al evoluției sale, baza pentru cele trei mădulare constitutive superioare, suportul Eului său.

Acestea sunt cele trei semințe pe care le ia Set și din care primul „Om-Eu”, Adam, face să crească un arbore. În acest arbore se află ceea ce tranzitează toate incarnările prin care treceți. În timpul primei incarnări, Eul dumneavoastră se afla la un nivel extrem de jos; din incarnare în incarnare el se ridică din ce în ce mai mult. Ceea ce se dezvoltă astfel este simbolul a ceea ce este vesnic în om și care va atinge perfecțiunea la sfârșitul stării pământești. Dar omul nu poate ajunge aici decât atunci când se leagă cu cel mai important lucru pe care l-a întâlnit el în calea spiritului. Tot ceea ce a condus omenirea pe calea ascendentă – vergeaua magică a lui Moise, templul lui Solomon și în final crucea de pe Golgota – ajută omul să-și manifeste cu toată forța Treimea superioară. Iar crucea de pe Golgota este cea care i-a arătat drumul către desăvârșirea umană supremă. La origine, germenele din care a ieșit arborele de care este vorba a fost pus în gura lui Adam – nu s-ar putea exprima mai frumos acest lucru –, germene din care se obținuse lemnul pe care Set îl folosisese. Acesta este, oglindit în imagini-simbol, mersul omului prin timp. În viitor el trebuie să realizeze: transformarea ființei sale, aptitudinea de a face să ia naștere carbonul în propria sa ființă, prin propriile forțe, ceea ce planta face în prezent; această alchimie a plantei omul o va putea stăpâni în viitor.

Pregătirea alchimică a ceea ce am descris mai sus se obține prin aceea că se dau discipolului rosicrucian anumite indicații privind modul de reglare a respirației. Acest lucru nu poate fi înțeles decât aplicând principiul: picătură cu picătură, apa găurește piatra. Dar învățăcelul

rosicrucian lucrează pentru aceasta. Ca și picătura minusculă care în cele din urmă dă naștere la adâncituri în piatră, reglarea procesului respirator duce la un progres în ceea ce privește corpul omenesc. Indicațiile după care rosicrucianul trebuie să exerseze sunt de așa natură, încât îl aduc pe calea care-i permite să acceadă încă de pe acum la o pregătire capabilă să confere Eului aptitudinea de a-și elabora în alt mod corpurile viitoare. În orice caz, cu aceasta se asociază faptul că ceea ce dumneavoastră veți întâlni mai târziu în ambianța fizică aveți de pe acum în lumea spirituală. Sfaturile date elevilor rosicrucieni constau în pregătirea unei stări viitoare printr-un proces lent și dobândirea încă de pe acum a facultății de a vedea această stare în lumile superioare. Astfel, discipolul rosicrucian acționează în două direcții: în primul rând el lucrează pentru viitorul omenirii și, în al doilea rând, el dobândește vederea în lumea spirituală; vede ceea ce ulterior va coborî în realitatea fizică.

Înțelegeți acum lucrurile pe care acest personaj extraordinar le-a publicat, fără să le fi înțeles. Piatra filosofală este banalul cărbune negru; dar trebuie să învățați mecanismul prin care se poate transforma cărbunele cu ajutorul forței interioare: acesta este progresul omenirii. În cărbunele actual se află modelul a ceea ce va fi într-o zi substanța cea mai importantă pentru om, chiar dacă aspectul ei va fi cu totul diferit. Gândiți-vă la strălucitorul diamant: el este, de asemenea, cărbune! Ceea ce se numește „pregătirea pietrei filosofale”, în concepția rosicruciană despre lume, ascunde un proces de metamorfoză omenească și o invitație de a lucra la stările viitoare ale omenirii. Toți cei care acționează astfel pregătesc corpurile viitorului, corpurile de care vor avea nevoie sufletele în viitor. Există un cuvânt care exprimă admirabil această muncă în vederea viitorului, și pe care noi îl vom înțelege dacă vom lămuri care este deosebirea dintre evoluția sufletelor și evoluția raselor. Dumneavoastră toți ați fost atlanti, și acele corpuri din Atlantida aveau, așa cum am spus, un cu totul alt aspect decât cele de astăzi. Același suflet care

se afla într-un corp atlant este acum în corpul dumneavoastră. Dar nu toate corpurile au fost pregătite, ca al dumneavoastră, de către un mic număr de coloniști care au emigrat atunci de la vest la est. Cei care au rămas pe loc și care, cum se spune, s-au legat de rasă au dispărut, în timp ce cei mai avansați au întemeiat noi culturi. Ultimele rămășițe în drumul spre est, mongolii, au păstrat ceva din cultura atlantă. La fel, corpurile celor care nu vor urma o evoluție progresivă, prin care să poată depăși următoarea mare cotitură a evoluției, vor fi chinezii viitorului. Vor exista din nou populații decadente. Astfel, în corpurile chinezilor trăiesc suflete care, pentru că au avut o atracție prea puternică pentru această rasă, vor trebui să se incarneze încă o dată în aceeași rasă.

Sufletele care sunt acum în dumneavoastră se vor incarna mai târziu în corpuri ieșite din cei care lucrează în prezent în felul descris și care dau naștere la corpurile viitoare, cum au făcut-o odinioară primii coloniști din Atlantida. Cei care sunt prinși de rutina zilnică, care nu vor să se lege de ceea ce merge spre viitor, vor dispărea în rasă. Există oameni care vor să rămână la ceea ce vine din trecut, care nu vor să știe nimic despre progres, care refuză să urmeze pe cei care, dincolo de rasă, conduc spre o structură mereu reînnoită a omenirii.

Mitul a păstrat minunat această tendință. El se referă la vorbele lui Isus Hristos: „Cel care nu-și părăsește tatăl, mama, femeia și copilul, frații și surorile nu poate să-mi fie ucenic” și, pe de altă parte, arată cât este de trist să auzi pe cineva spunând: Eu nu vreau să știu nimic despre un astfel de conducător!, respingându-l. Cum s-ar putea exprima mai clar, decât prin imaginea celui care respinge ghidul și care nu vrea să se ridice. Aceasta este legenda evreului rătăcitor, Ahasverus, care l-a respins pe cel mai mame conducător, Iisus Hristos, nedorind să știe nimic despre evoluție, obligat din cauza aceasta să rămână în rasa sa și să revină mereu la ea. Astfel de mituri sunt date omenirii ca amintire veșnică, pentru ca oamenii să știe despre ce este vorba.

Astfel, a patra treaptă a inițierii rosicruciene trebuie să fie înțeleasă ca un lucru de o mare profunzime. Așa se

articulează „pregătirea pietrei filosofale” cu evoluția omenirii.

A cincea treaptă a inițierii o reprezintă „corespondența dintre microcosmos și macrocosmos”. Complicatul corp omenesc, așa cum este el în prezent, s-a format într-un anumit mod. V-am condus prin etapele Saturn, Soare, Lună și Pământul actual. Din tot ce se află astăzi în corpul nostru, pe Saturn nu existau decât primele structuri ale aparatelor senzoriale, cuprinse în masa lui Saturn ca niște cristale în ganga lor; ochiul era ca un cristal de cuarț din rocile muntelui. Pe Soare organele umane cele mai dezvoltate erau glandele. Pe Lună, organele corespunzătoare celor care alcătuiesc în prezent sistemul nervos se aflau etalate la suprafața Lunii. Luna avea un sistem nervos și oamenii-animale care se aflau acolo au participat pentru prima dată la constituirea sistemului nervos. Pe Pământ, omul a primit sistemul său osos, căci pe Lună încă nu exista un regn mineral.

Ați văzut cu ce artă a fost alcătuit omul. Ceea ce constituie astăzi ochiul nostru era etalat ca ochi pe întregul Saturn; ceea ce exista în macrocosmos s-a retras în noi. Știința ocultă este în măsură să vă indice în ce relație se află fiecare organ cu macrocosmosul: despre ficat, splină, inimă etc. se poate spune ce le corespunde în lumea exterioară și ce a trebuit să se producă acolo pentru ca ele să se poată forma. În învățătura rosicruciană inițiativă există mijloace cu ajutorul cărora, având ca punct de sprijin organele noastre de simț, să ne putem cufunda în noi înșine, în ochii noștri, în urechile noastre și să dobândim prin aceasta o viziune clarvăzătoare a formării acestor organe.

V-am condus la momentul evoluției atlanteene, când corpul eteric era atât de mult în afara corpului fizic, încât nu se putea lega de punctul care se află în cap, situat deasupra rădăcinii nasului. Apoi, am văzut cum corpul eteric a pătruns în corpul fizic și cum corpul fizic a dobândit forma sa actuală. Există o metodă de afundare în sine cu ajutorul unor formule foarte exacte, care nu sunt transmise decât de la om la om. Dacă vă adânciți

astfel în dumneavoastră în locul în care capul fizic se contopește cu capul eteric, vi se revelează aspectul pe care îl avea Pământul când această parte a corpului eteric a pătruns în cap. Vă puteți astfel adânci în fiecare mădular al microcosmosului dumneavoastră și cunoaște în acest fel forțele macrocosmosului, ceea ce au edificat arhitecții lumii. Astfel, urmând indicațiile ocultismului, este posibil să cunoașteți macrocosmosul. Pentru fiecare lucru din lume, din macrocosmos, există un organ în microcosmos. Omul este ființa cea mai complicată. La fel cum comunicarea unei telegrame vă permite să știți cine este expeditorul său, puteți, adâncindu-vă într-un organ, cunoaște cine l-a elaborat.

Cu aceasta am atins deja a șasea treaptă, ceea ce se numește „afundarea în macrocosmos”. Cel care a încercat să cunoască legătura dintre microcosmos și macrocosmos și-a lărgit cunoașterea asupra întregii lumi. Aceasta se ascunde în vechea zicală: „Cunoaște-te pe tine însuși.” Teosofii au făcut mult rău, spunând: „În tine se află, deja, Dumnezeu în totalitate. Cel Preaînalt este prezent în tine. Este suficient să privești în tine pentru a cunoaște întreaga lume”.

Acest fel de a mocni în tine este tot ce poate fi mai absurd; nu conduce decât la cunoașterea Eului propriu inferior, pe care deja o deținem. În acest fel, nimeni nu învață decât ceea ce știe deja. O adevărată cunoaștere de sine nu se dobândește decât în modul descris, ea fiind totodată și o cunoaștere a lumii. Adevărata teosofie nu este în măsură să-i ușureze omului lucrurile. Ea trebuie să spună: Printr-o aprofundare serioasă, cu calm, trebuie să cunoști chiar și ființa cea mai complicată. Nu-l poți cunoaște pe Dumnezeu decât învățând a-l cunoaște, parte cu parte, în lume. Aceasta implică răbdare și perseverență. Cunoști lumea progresiv, cu calm și în timp. Teosofia nu ne poate da nici o formulă magică cu ajutorul căreia să dobândim cunoașterea în totalitatea ei. Ea ne poate indica doar ce cale să urmăm pentru a ajunge la autocunoaștere și totodată la cunoașterea lumii. Va ajunge omul și la cunoașterea lui Dumnezeu.

Cunoașterea la care ajunge omul pe a șasea treaptă a inițierii nu este o cunoaștere rațională, aridă; este o cunoaștere care ne leagă în mod intim cu lumea. Cel care a dobândit-o are o legătură directă cu toate lucrurile lumii, legătură pe care omul actual nu o cunoaște decât în relația misterioasă care este iubirea dintre bărbat și femeie, bazată pe o recunoaștere tainică a ființei celuilalt. O asemenea relație, prin care nu numai înțelegeți, dar prin care vă simțiți legați de toate ființele, așa cum se simte legat, în prezent, cel ce iubește de ființa iubită, este ceea ce se obține prin contemplarea macrocosmosului. Aveți atunci o legătură intimă, un fel de legătură de iubire cu planta, cu fiecare piatră, cu toate ființele lumii. Iubirea dumneavoastră pentru toate ființele se specializează; ele vă spun ceva pe care altfel nu-l puteți afla dacă nu ați coborât încă în cunoaștere.

Animalul devorează ceea ce-i convine și lasă ceea ce nu-i convine; el are o relație de simpatie pentru unele lucruri și o relație de antipatie pentru altele. Pentru a dobândi cunoașterea actuală, omul a fost constrâns să piardă legătura imediată cu lucrurile, dar el va redobândi-o pe un plan superior. De unde știe azi ocultistul că planta acționează asupra omului altfel prin floarea sa decât prin rădăcina sa? De unde știe el că o rădăcină obișnuită acționează altfel decât un morcov? Datorită faptului că lucrurile îi vorbesc, ca în cazul animalelor. Pe un plan inferior, această legătură intimă exclude conștiința rațională. Pe treptele cele mai înalte, omul o va regăsi într-o stare de conștiință deplină.

Ajungând la acest punct, treapta a șaptea a inițierii vine de la sine. Din tot ce am spus până acum ați putut deduce că este vorba de o cunoaștere prin impresii afective (în germană: *Gemütseindrücken* - rațiunile inimii, pe care rațiunea le ignoră - nota trad. francez) și de sentimente. Aici nu există nimic care să nu afecteze inima omului în modul cel mai direct; din această cauză nu trebuie să faceți aici o distincție între o cunoaștere ideală, una intelectuală și una spirituală. Intenția ocultistului nu este să vă emoționeze, să vă povestească tot felul de lucruri frumoase, ci de a reda faptele lumii

spirituale. El ar considera ca o lipsă de pudoare să facă apel la sentimentele dumneavoastră. Dar ocultistul știe că faptele vorbesc de la sine; ele sunt cele care trebuie să trezească sentimentele. Din această cauză, pentru rosicrucian persoana maestrului nu este luată în considerare. Învățământul nu are nimic de-a face cu persoana. Maestrul nu este decât ocazia de a face faptele să vorbească oamenilor. Iar el va vorbi cu atât mai bine cu cât va fi mai mult un mijloc de expresie al contemplării lumilor superioare. Cel care crede, care are opinii și concepții personale nu este apt de a fi profesor de ocultism. Dacă nu ar hotărî obiectivitatea, ci sentimentul, ați spune, poate: doi și cu doi fac cinci! Vedeți astfel cum prin diferitele sentimente pe care trebuie să le dezvolte în interiorul său el se ridică la cunoașterea lumilor superioare. Desigur, pentru aceasta sunt necesare unele îndrumări, pe care fiecare le găsește la momentul potrivit, dacă le caută asiduu.

Să nu credeți că cele șapte trepte ale inițierii trebuie urcate succesiv; maestrul alege ceea ce este potrivit pentru fiecare. Vreau să vă prezint și etapele pregătitoare. Voi da numai două exemple, pentru a vă arăta că, înainte de a trece la exerciții mai riguroase, mai trebuie dezvoltate și alte calități ale omului. Încă de la început, trebuie folosită concentrarea, concentrarea gândirii. Vedeți cum gândurile dumneavoastră vagabondează de dimineața până seara! Gândurile apar de ici de colo și vă trag după ele. Ca discipol rosicrucian, trebuie să vă rezervați un timp în care să fiți stăpânul gândurilor dumneavoastră, să vă concentrați asupra unui obiect cât mai neinteresant. Timpul nu contează; energia, răbdarea și perseverența, iată ceea ce este necesar.

O altă calitate care trebuie dezvoltată este „atitudinea pozitivă”, care constă în a căuta în existență ceea ce se spune într-o legendă persană despre Iisus Hristos. Iisus Hristos și discipolii Săi au găsit un câine mort în stare de descompunere avansată la marginea drumului. Discipolii, mai puțin evoluți, și-au întors fața, numai Isus Hristos s-a oprit, a contemplat atent cadavrul și a spus: „Ce dinți frumoși are totuși acest animal”!

Oricât ar fi de urât un lucru, tot are în sine ceva frumos, în orice lucru neadevărat există o picătură de adevăr, în tot răul este și un bine. Și nu este nevoie să renunțari la spiritul critic. Prea adesea aceasta se interpretează ca interdicție de a mai vedea ceva rău etc., când în realitate este vorba de faptul că orice urâtenie conține un pic de frumusețe și orice rău ceva bun. Aceasta scoate la suprafață forțele superioare ale sufletului și face parte din pregătirea pentru inițiere.

Am vrut să vă ofer mai întâi o reprezentare a spiritului în care se desfășoară o inițiere hristic-gnostică. În inițierea rosicruciană se află creștinismul cel mai profund, cel mai autentic. Putem fi creștini în adevărata accepțiune a termenului, în ciuda a tot ce comportă existența modernă. Puteam fi creștini în stilul vechi, atâta timp cât existau mai multe posibilități de a ne retrage din lume și atâta timp cât nu pătrunseseră în noi formele de gândire care nu ne mai permit să fim astfel de creștini. Aceste reprezentări ieșite din gândirea aflată la baza științelor naturale fac dificilă adeziunea la creștinism în forma sa originală. Tocmai spiritele cele mai nobile sunt cele care spun: Eu nu pot lega, în prezent, creștinismul, cu nimic. Desigur, lumea spirituală ne înconjoară, dar și formele de gândire pe care le produce epoca materialistă trăiesc, de asemenea, în noi. Suntem continuu înconjurați de forme de gândire impregnate de viața materială. De aceea, un om scrupulos trebuie să spună: Epoca noastră are nevoie, în mijlocul acestui curent de reprezentări care se infiltrează în noi, de o metodă eficientă, care să ne permită să ne păstrăm integritatea față de tot ceea ce ne invadează, provenind din lume. Această metodă ne este oferită de știința apiritului. Dacă-i refuzăm ajutorul, dacă nu vrem să ni-l însușim suntem egoiști. Știința spiritului este considerată ca executoarea testamentară a ceea ce era deja scopul teologiei Evului Mediu. Ea poate fi înțeleasă de toți, chiar de cei care cunosc toate obiecțiile, justificate, ale științelor naturii. În prezent, oricine poate găsi în teosofia de orientare rosicruciană ceea ce-l conduce spre cunoașterea lumii și, de asemenea, spre pacea sufletului și încrederea în viață. Teosofia

rosicruciană nu este o cunoaștere pur teoretică, care poate fi discutată pe bază de argumente, ci o cunoaștere care trebuie să impregneze întreaga noastră civilizație. Teosoful inițiat în spirit rosicrucian cunoaște el însuși toate obiectiile care pot fi aduse acestei concesi. Dacă am vrea să discutăm cu ajutorul argumeentelor, s-ar produce ceea ce i s-a întâmplat lui Eduard von Hartmann [51] cu a sa *Filosofie a inconștientului*. El spunea, în această carte, în care vorbea despre darvinism și alte subiecte, lucruri care constituiau un punct de vedere superior față de punctul de vedere materialist al cercetării în domeniul științelor naturale. Toți oamenii de știință s-au ridicat împotriva lui și asupra *Filosofiei inconștientului* s-a abătut un potop de critici. Eduard von Hartmann a fost numit cel mai mare diletant. Printre alte broșuri a apărut una, scrisă de un autor anonim, care respingea *Filosofia inconștientului* cu ajutorul unor argumente care puteau fi invocate de cineva care stăpânea cunoștințele epocii sale. Această broșură a reprezentat un mare succes. Oscar Schmidt [52], celebrul zoolog, a declarat, de exemplu: „Păcat că nu știm cine a redactat această replică, căci este vorba de o persoană ajunsă la culmea științei epocii sale!” Iar Ernst Haeckel [53] a spus: „Să se facă cunoscut, și noi îl vom considera ca pe unul dintre ai noștri”. Efectiv, această broșură a făcut senzație. A apărut o a doua editie, cu numele autorului său: Eduard von Hartmann! Naturalistii au tăcut și întâmplarea nu a fost comentată. Dar ea avusese totuși loc.

În acest fel vedeți cum cel care deține un punct de vedere superior este în măsură să furnizeze el însuși argumente contrare; este suficient să coboare la un alt punct de vedere. Dacă am dispune de timp, am putea aduce și noi câteva asemenea contraargumente. Era important însă, din cauza puținului timp disponibil, să fie transmis ceea ce investigația spirituală poate aduce, în prezent, la cunoștință în legătură cu realitățile lumii superioare. Aceste lucruri trebuie să exercite o acțiune salutară asupra oamenilor, iar știința spiritului să pătrundă tot mai mult în toate domeniile vieții omenești

și să le poată fecunda. Dacă va acționa într-un mod fecund și salutar, ea va aduce astfel cea mai bună dovadă a vitalității sale. Aceasta este și dovada pe care o caută știința spiritului. De aceea teosoful rămâne relativ pe poziții când spune: Totul nu este decât o himeră! De totdeauna, ceea ce s-a produs pentru binele omenirii a fost considerat la început ca o himeră. Iată un exemplu din ultimii ani ai deceniului al patrulea al secolului al XIX-lea, când banalul nostru timbru poștal încă nu exista. El a fost inventat spre sfârșitul anului patruzeci de un anume Hill [54] – de fapt, un diletant. Cel care trebuia să prezinte invenția în Parlament a ținut un discurs neobișnuit: Este imposibil ca numărul de scrisori să crească, așa cum spune acest domn, și dacă lucrurile ar sta așa ar trebui mărită clădirea! Ceea ce astăzi se înțelege de la sine – clădirea se modifică atunci când volumul de scrisori crește – a fost astfel ocolit. Alt exemplu: când s-a pus problema construirii primului drum de fier, în Bavaria, a fost consultat Colegiul medicilor în legătură cu acest subiect. Membrii Colegiului au spus atunci că nu ar trebui să se construiască drumuri de fier, deoarece aceasta ar avea consecințe îngrozitoare asupra sistemului nervos al utilizatorilor, iar dacă s-ar pune totuși problema construirii lor, ar trebui să fie înconjurată cu ziduri înalte de scânduri, pentru ca cei din jur să fie feriți de comotii cerebrale.

Orice lucru, când a apărut prima oară, a fost considerat neobișnuit. Dar știința spiritului, dacă vrea să devină o realitate a existenței, trebuie să pătrundă în ceea ce ne înconjoară zilnic. Dacă ea va deveni o forță care dă aripi întregii noastre vieți, care pătrunde activitățile noastre cotidiene, va face dovada realității sale. De la acest punct de vedere pleacă filosofia rosicruciană, și în acest spirit vă rog să acceptați tot ce a fost spus în aceste conferințe. În viitor, știința spiritului va avea o influență activă asupra forțelor creatoare ale omului și va da impulsuri noi artei de a vindeca și pedagogiei, domeniului artistic și celui al cunoștințelor superioare. Ea va anima și va însufleți toate aspectele vieții.

În această optică au fost ținute aceste conferințe, și din acest punct de vedere vă rog să le receptați.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA I

Basel, 16 noiembrie 1907

Cel care analizează atent viața spirituală modernă va vedea că în multe suflete există o contradicție profundă. Încă din cea mai fragedă tinerețe, în locul unei concepții unitare despre lume, ele primesc două: una prin învățătura religioasă și cealaltă prin științele naturii, ceea ce le creează de la început îndoieli cu privire la adevărul tradițiilor religioase.

S-ar putea crede că teosofia ar vrea să adauge o nouă profesiune de credință la cele vechi, existente deja. Nu aceasta este problema. Teosofia nu este o nouă religie, o sectă nouă, ea este mai mult decât o religie.

Aceste conferințe își propun să arate, cu ajutorul teosofiei, care este semnificația unui document religios ca Evanghelia lui Ioan. Tocmai examinarea acestei Evanghelii va dezvălui relația teosofiei, în general, cu documentele religioase. Ea contribuie la înțelegerea curentelor religioase existente în lume. Cel care cunoaște teosofia consideră creștinismul ca pe o realitate de cea mai mare importanță pentru viața spirituală a omenirii. Dar viața spirituală modernă este incapabilă să sesizeze profunzimea creștinismului. Teosofia este instrumentul și mijlocul fără de care nu este posibil să-l judeci. Dacă folosim acest instrument, putem pătrunde adânc în înțelepciunea documentelor religioase. Am putea compara teosofia cu filologia. Filologia ne permite și ea să studiem documentele religioase. Cu toate acestea, teosofia ne înlesnește accesul la spiritul acestor documente. Adevăratul cunoscător al geometriei euclidiene nu este cel care știe limba greacă, ci acela care stăpânește cunoasterea faptelor geometrice. Teosofia nu trebuie să fie o nouă religie pentru omul modern, ci mijlocul de a-i apropia din nou creștinismul, în adevăratul său conținut. Creștinismul este culmea tuturor religiilor. Toate celelalte religii nu fac decât să ne

orienteze spre creștinism. Creștinismul este religia tuturor vremurilor viitoare și nu va fi înlocuit de o altă religie. Sursa de adevăr care țâsneste din el este nesecată. Are atâta forță încât, o dată cu progresul evoluției omenirii, el va revela noi aspecte ale esenței sale. Teosofia trebuie să ne arate creștinismul într-o lumină nouă.

În raport cu documentele religioase se pot adopta patru puncte de vedere diferite: mai întâi, cel al credinței naive. Mulți nu pot lega acest punct de vedere de gândirea lor modernă și adoptă cel de al doilea punct de vedere, al criticii, al îndoielii, al respingerii. Acesta este punctul de vedere al oamenilor inteligenți, instruiți. Ei consideră adevărurile religioase ca un punct de vedere depășit. Mulți oameni instruiți își continuă cercetările și găsesc că totuși, în mod uimitor, în aceste documente religioase se găsesc multe lucruri deosebite. Ei ajung la un al treilea punct de vedere: cel al simbolistilor. Aceștia, în funcție de spiritul și știința lor, fac diverse interpretări ale textelor documentelor religioase. În Germania, mulți liber-cugetători de odinioară au ajuns până la acest punct de vedere. Datorită teosofiei, devine posibil cel de al patrulea punct de vedere. Se învață din nou acceptarea *ad litteram* a documentelor religioase. Găsim, în acest sens, exemple remarcabile în considerațiile făcute asupra Evangheliei lui Ioan.

Printre cele patru Evanghelii, cea a lui Ioan ocupă un loc aparte; în timp ce cele ale lui Matei, Marcu și Luca ne dau o imagine istorică despre Iisus din Nazaret, cea a lui Ioan este considerată o apoteoză, un poem minunat. Ea contrazice de mai multe ori spusele celorlalte trei Evanghelii; aceste contradicții sunt atât de evidente, încât este de necrezut că apologeții Evangheliei lui Ioan nu le-au sesizat.

În prezent, se consideră Evanghelia lui Ioan mai puțin credibilă; motivul este mentalitatea materialistă a epocii noastre. În secolul al XIX-lea, omenirea a devenit materialistă prin sentiment și, în consecință, și prin gândire. Omul judecă după cum simte. Materialismul nu este doar acea concepție despre lume exprimată în

cărțile lui Büchner, Moleschott Și Vogt [55], dar chiar și cei care, ca interpreți ai documentelor religioase, vor să se plaseze într-un punct de vedere spiritual, o fac într-un mod pur materialist. S-ar putea da ca exemplu controversa între Karl Vogt și profesorul Wagner [56] din Göttingen. Această controversă a avut loc în cadrul revistei „Augsburger Zeitung” și s-a terminat întru totul în favoarea lui Karl Vogt. Wagner susținea existența sufletului, dar într-un mod materialist. Datorită faptului că teologii noștri sunt deopotrivă animați de sentimente materialiste, evangheliile sinoptice le convin mai mult, deoarece interpretarea lor materialistă este mai sigură. Gândirii materialiste îi repugnă să accepte o ființă care îi depășește pe toți oamenii. Teologii acceptă mai ușor să vadă în Iisus un om nobil, „omul modest” din Nazaret. În Evanghelia lui Ioan este de neconceput să vezi în Iisus numai ceea ce trăiește în fiecare om. Sufletul lui Hristos în corpul lui Iisus este cu totul altceva. Evanghelia lui Ioan nu îl arată pe Hristos ca pe o ființă umană copleșitoare, ci ca pe o entitate care cuprinde întregul Pământ. Dacă se traduce Evanghelia lui Ioan nu în litera, ci în spiritul său, primele paisprezece versete ar suna astfel:

„La origine era Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu și un Dumnezeu era Cuvântul.

Acesta la origine era cu Dumnezeu.

Toate prin El s-au făcut și nimic din ceea ce este nu s-a făcut fără El. În el era viața, și viața era Lumina oamenilor.

Și Lumina a luminat în întuneric, dar întunericul nu a cuprins-o. Fost-a un om, trimis de Dumnezeu, numele lui era Ioan.

Acesta a venit ca mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el.

El nu era Lumina, ci martor al Luminii.

Căci adevărata Lumină, cea care îi luminează pe toți oamenii, trebuia să vină pe lume.

Ea era în lume și lumea este născută din ea, dar lumea nu a recunoscut-o. Ea a venit la fiecare om în parte, până la oamenii-Eu, dar oamenii-Eu nu au primit-o.

Dar cei care au primit-o s-au putut manifesta prin ea, ca și copii ai lui Dumnezeu.

Cei care au crezut în numele său nu sunt născuți din sânge, din voință trupească, din voința omului, ci de la Dumnezeu.

Și Cuvântul s-a făcut trup, și a sălășluit printre noi, și noi am ascultat învățătura Sa, învățătura despre Fiul unic al Tatălui, plin de har și de adevăr".

La Ioan, adevărul *aletheia* - este Manas, harul - *charis* - este Budhi și înțelepciunea - *sofia* - este Atma.

Deja primul cuvânt este luat într-un sens abstract de omul modern. „Originea” este gândită ca un început abstract. Dar pentru a sesiza adevărata semnificație a acestui cuvânt trebuie să ai prezent în spirit ceea ce s-a spus în legătură cu aceasta la școala ocultă a lui Dionisie Areopagitul [\[57\]](#): mineral, vegetal, animal și om alcătuiesc seria evolutivă a acelor ființe care au nevoie de un corp fizic; deasupra lor se află ființele care există fără un asemenea corp. Acestea sunt Îngerii, Arhanghelii, Arhaili sau Începătorii, Stăpânirile, Puterile, Domniile, Tronurile, Heruvimii, Serafimii, și astfel tot mai sus.

„Originea” sau Începătorii sunt deci adevărate entități. Prin acest termen se indicau entitățile care la începutul evoluției Universului erau în stadiul de evoluție pe care omul îl va atinge în faza Vulcan. Dacă se interpretează primul verset - „la origine era Cuvântul...” - în lumina acestei concepții, el s-ar putea reprezenta prin imaginea următoare: Înainte de a pronunța un cuvânt, acesta trăiește în noi sub formă de gând. Când este pronunțat cuvântul, aerul înconjurător este pus în vibrație. Dacă ne imaginăm aceste vibrații aduse în stare solidă printr-un procedeu oarecare, vedem cuvintele căzând la pământ ca forme, ca structuri. Percepem astfel puterea creatoare a cuvântului cu ochii noștri. Dacă în prezent cuvântul acționează creator, în viitor el va face-o în și mai mare măsură. Omul actual este înzestrat cu organe care vor avea deplina lor semnificație abia în viitor, în timp ce altele sunt în declin. Dintre acestea din urmă fac parte organele de reproducere, în timp ce inima și laringele nu sunt decât la începutul evoluției lor și fac parte din prima

categorii. Inima este astăzi un mușchi involuntar, deși striat, ca toți mușchii voluntari. Aceasta arată că inima se află în tranziție, transformându-se dintr-un organ involuntar într-unul voluntar. Laringele este destinat să devină, într-un viitor îndepărtat, organul de reproducere al omului, oricât de paradoxal pare aceasta. La fel cum, prin cuvânt, omul este, în prezent, în măsură să transforme gândirea în vibrații ale aerului, el va fi într-o zi capabil să creeze propria sa imagine, un om după chipul și asemănarea sa, prin cuvânt.

Spiritele originilor dispuneau de această forță creatoare încă de la începutul evoluției lumii actuale și pot fi considerate, pe bună dreptate, entități divine. La începutul evoluției pămânesti, a fost rostit un Cuvânt divin și acesta a devenit mineral, plantă, animal și om.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA a II-a

Basel, 17 noiembrie 1907

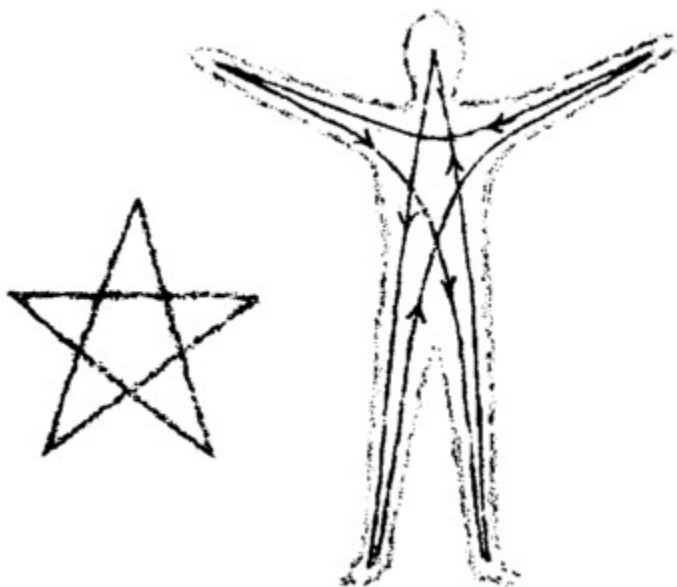
Omul, așa cum ni se prezintă, se compune, conform științei spiritului, din șapte părți. Corpul fizic, perceptibil pentru simțurile noastre, nu este decât o parte a entității umane. Omul îl are în comun cu întreaga natură minerală a mediului nostru înconjurător. Forțele active din corpul nostru fizic sunt asemănătoare cu cele ale naturii aparent nevii.

Dar acest corp fizic este pătruns de forțe superioare, asemănător unui burete îmbibat cu apă. Diferența dintre corpurile neînsuflețite și corpurile vii este aceea că substanțele care compun corpurile nevii ascultă numai de legile fizico-chimice. Dimpotrivă, în corpurile vii substanțele sunt înlănțuite unele cu altele într-un mod foarte complicat, și numai sub influența corpului eteric ele se pot menține în această dispoziție nenaturală care le este impusă. În fiecare clipă substanța fizică tinde să se ordoneze conform naturii sale, ceea ce echivalează cu dezagregarea corpului viu, dezagregare contra căreia luptă fără încetare corpul eteric. Când corpul eteric se retrage din corpul fizic, substanțele acestui corp fizic se grupează într-un mod natural, care le este propriu, și

corpul se dezagregă, devine cadavru. Corpul eteric este, astfel, cel care luptă în permanență împotriva dezagregării corpului fizic.

Fiecare organ are forța sa de bază în acest corp eteric. Omul posedă o inimă eterică, un creier eteric etc., pentru a asigura coerenta organelor fizice corespunzătoare. Am fi tentați să ne reprezentăm corpul eteric într-un mod material, ca o ceață foarte subțire. În realitate, corpul eteric este suma curenților energetici. Pentru clarvăzător, în corpul eteric al omului apar anumiți curenți de foarte mare importanță. Astfel, de exemplu, un curent se ridică de la piciorul stâng spre frunte, într-un punct situat între ochi, la aproximativ un centimetru în adâncimea creierului. Acest curent coboară spre celălalt picior, pleacă de aici spre mâna opusă, apoi spre cealaltă mână și se întoarce spre punctul de plecare. Se formează astfel o pentagramă de curenți energetici.

Acesta nu este singurul curent de forțe al corpului eteric; există mulți alții. Lui îi datorează omul poziția sa verticală. Prin membrele sale anterioare, animalul este legat de Pământ, și el nu are un asemenea curent de forțe. În ceea ce privește structura, forma și dimensiunea

corpului eteric omenesc, se poate spune că în părțile sale superioare el este imaginea complet asemănătoare a corpului fizic. În părțile sale inferioare, el nu coincide cu corpul fizic. Legătura dintre corpul eteric și corpul fizic este întemeiată pe un mare mister, care aruncă o lumină ce pătrunde adânc în natura umană: corpul eteric al bărbatului este feminin, cel al femeii este masculin.

Aceasta explică faptul că în fiecare natură masculină se află multă feminitate și în fiecare natură feminină multă masculinitate. La animale, corpul eteric este mai mare decât corpul fizic. Astfel, clarvăzătorul percepe deasupra capului calului capul său eteric, ca o căciulă.

În om există ceva care-i este mai aproape ca sângele, mușchii, nervii etc. Acestea sunt sentimentele de bucurie și suferință, de plăcere și durere, pe scurt, tot ceea ce omul numește forul său interior. Aceasta este ceea ce știința ocultă numește corpul astral, pe care omul îl are în comun numai cu animalul.

Așa cum orbul din naștere nu cunoaște decât în mod imperfect lumea care-l înconjoară, căci lumea de culori și de lumină nu există pentru el, tot astfel se situează omul obișnuit față de lumea astrală. Această lume există, pătrunzând și învăluind lumea fizică, dar el nu o percepe. Când simțul astral al omului se dezvoltă, lumea astrală devine perceptibilă pentru el. Dar semnificația și importanța acestui moment din evoluția omului este mult mai mare decât obținerea vederii de către un orb din naștere în urma unei operații. Cu toate acestea, oricine cunoaște lumea astrală, chiar dacă numai în mod imperfect, căci în fiecare noapte corpul nostru astral este transferat acolo. Noi zăbovim în lumea astrală pentru a restabili armonia corpului astral, din punct de vedere al științei spiritului; oboseala nu este decât lipsa de armonie dintre corpul fizic și corpul astral. O comparație ar putea clarifica relația corpului fizic cu corpul astral. Să luăm un burete, să-l tăiem în mii de bucăți și să absorbim cu ele conținutul unui pahar cu apă. Avem o imagine a omului obișnuit. Dacă stoarcem bucățile buretelui și adunăm apa într-un recipient, ea formează o masă omogenă. Astfel, corpurile astrale omenești, care în timpul zilei erau

individualizate ca picăturile de apă, pătrund în substanța astrală comună și se fortifică acolo. Aceasta se simte dimineața, când oboseala dispăre. Atâta timp cât omul nu este clarvăzător, corpul său astral, ieșit în timpul somnului, se amestecă cu celelalte corpuri astrale. În cazul clarvăzătorului lucrurile stau altfel.

Luate în mod izolat, plantele nu au un corp astral propriu; lumea vegetală, în totalitate, are un corp astral comun, cel al Pământului. Pământul este o ființă vie, plantele sunt membrele sale.

Al patrulea element constitutiv al omului este Eul. Cuvântul „Eu” omul nu-l poate pronunța decât pentru el însuși. Niciodată el nu poate ajunge din exterior la urechea noastră, ca să ne desemneze. Când acest Eu răsună într-o ființă, în ea se exprimă Dumnezeu. Lumile animală, vegetală și minerală sunt în ceea ce privește Eul într-o altă situație. Astfel, mimalul poate spune „Eu” tot atât de puțin cât poate spune „Eu” un deget al mâinii noastre. Dacă degetul ar vrea să indice Eul său, el ar trebui să indice Eul omului; la fel, animalul ar trebui să indice un Eu aparținând unei entități vii, care se află în lumea astrală. Toți leii, toți elefanții etc. au în comun un Eu-grup, deci un Eu-leu, un Eu-elefant și așa mai departe. Dacă planta ar vrea să desemneze Eul său, ea ar trebui să indice un eu comun care se află în centrul Pământului, în lumea mentală (sau Devachanul inferior). Se știe că, dacă un animal este înțepat, el simte durere. În cazul plantei se întâmplă altfel. Faptul de a culege o floare sau de a cosi grâul îi dă Pământului aceeași senzație agreabilă ca cea pe care o încearcă o vacă în timpul alăptării. Dacă însă planta este smulsă cu rădăcină, este ca și cum s-ar tăia unui animal o bucată din carne. Această smulgere este resimțită în mod dureros în lumea astrală.

Dacă am întreba unde se află Eul lumii minerale, nu am mai putea găsi o ființă care să dea naștere unui centru în lumea spirituală. Eul mineralelor este răspândit în întregul Cosmos, ca forță, într-o lume supraspirituală pe care teosofia o numește Devachanul superior.

În ocultismul creștin putem distinge lumea unde se situează Eul animalelor – lumea astrală –, ca lume a Sfântului Duh, cea unde se afla Eul plantelor – Devachanul inferior, ca lume a Fiului. Când clarvăzătorul începe să simtă în această lume, lui îi vorbește Verbul, Logosul. Lumea Eului mineral, lumea supraspirituală, este numită în ocultism lumea Spiritului-Tată.

Omul este o ființă în continuă evoluție. Noi cunoaștem în prezent cele patru mădulare ale naturii sale. Ele formează ceea ce Pitagora, în școala sa, numea tetrada inferioară. Sălbaticul, omul civilizat, idealistul, sfântul, toți posedă aceste patru mădulare. Dar sălbaticul este sclavul pasiunilor sale. Omul civilizat nu se lasă pradă fără discernământ pasiunilor și dorințelor sale; idealistul încă mai puțin și sfântul le stăpânește în totalitate. Eul lucrează asupra corpului astral și organizează o parte a acestuia. În cursul evoluției omenеști, această parte crește fără încetare, în timp ce partea moștenită se micșorează. La un Francisc din Assizi corpul astral a fost transformat în întregime de Eu. Acest corp astral transformat constituie al cincilea mădular al naturii umane: Sinea spirituală sau Manas.

Eul poate dobândi, de asemenea, stăpânirea corpului eteric sau a corpului vieții. Partea transformată a corpului eteric se numește Spiritul vieții sau Budhi. Impulsurile religioase, sau artistice transformă corpul eteric și mai ales impulsurile religioase, căci ele se repetă zilnic. Repetiția este forța magică aptă să transforme corpul eteric. Cel mai puternic acționează în acest sens munca conștientă în cadrul dezvoltării oculte, mijloacele fiind meditația și concentrarea practicate aici. Rapiditatea transformării corpului eteric și a corpului astral se poate asemăna cu mersul arătătorului orelor și minutelor unui ceas. Dacă reușim să ne modificăm oricât de puțin temperamentul, care este în legătură cu corpul eteric, aceasta are o valoare mai mare decât achiziția teoriilor celor mai ingenioase.

Pentru transformarea conștientă a corpului fizic este necesară forța cea mai mare. Mijloacele pentru a ajunge acolo ne sunt indicate doar în școlile oculte. Reglarea

respirației este primul pas în această direcție. Corpul fizic, transformat în mod conștient de către Eu, se numeste Omul-spirit sau Atma. Forța de transformare a corpului astral emană spre noi provenind din lumea Sfântului Duh. Forța de transformare a corpului eteric emană din lumea Fiului sau a Logosului. Forța de transformare a corpului fizic emană din lumea Spiritului-Tată sau al Tatălui divin.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA a III-a

Basel, 18 noiembrie 1907

Conceptele Evangheliei lui Ioan sunt de o asemenea profunzime, încât nu ajungem să sesizăm corect și în toate detaliile sale acest document decât dacă aprofundăm suficient cunoașterea evoluției planetei noastre.

Există o concordanță uimitoare între începutul Evangheliei lui Ioan și cel al Bibliei. În Biblie se spune: „La început divinitatea a creat Cerul și Pământul” iar în Evanghelia lui Ioan: „La început era Cuvântul”. Aceste prime cuvinte stau la baza întregii Evmghelii a lui Ioan. Evoluția Pământului poate fi înțeleasă numai dacă ne amintim că ea ascultă de aceleași legi ca și evoluția individuală omenească. Din punct de vedere al științei spiritului, planeta vizibilă nu este decât corpul spiritului care o locuiește. Această entitate trece, ca și omul, prin incarnări succesive. Investigația spirituală este în măsură să cunoască trei incarnări care au precedat starea actuală a Pământului. Aceasta nu înseamnă că el nu a parcurs altele anterior, dar pentru clarvăzătorul cel mai avansat sunt accesibile numai trei incarnări trecute și trei incarnări viitoare, ceea ce, împreună cu actuala incarnare, înseamnă șapte. Cifra șapte nu implică o superstiție. Dacă mă aflu pe un câmp, privirea mea ajunge la fel de departe în toate direcțiile. Așa se întâmplă și cu clarvăzătorul, a cărui privire se întinde tot atât de departe în trecut, cât și în viitor. În ocultism, cele șapte incarnări ale Pământului se numesc Satum, Soare,

Lună, Pământ, Jupiter, Venus și Vulcan. Acestea reprezintă stări ale unei singure entități.

Saturn este o stare a Pământului nostru existentă într-un trecut imemorial. Planeta Saturn se situează în raport cu Pământul actual ca un copil față de un moșneag.

Pământul a fost odinioară în starea Saturn, așa cum moșteagul a fost cândva copil. Incarnarea următoare nu trebuie să fie concepută în sensul că omul va umbla într-o zi pe Jupiter, ci că Pământul, în proxima sa incarnare, va atinge starea în care se află astăzi planeta Jupiter.

Între două incarnări planetare există un fel de Devachan ceresc sau spiritual, o Pralaia. Timpul care se scurge între două stări planetare este asemănător cu cel care, pentru om, se scurge între două existențe pămânesti.

Acesta nu este un timp de repaus, ci un timp de activitate spirituală și de pregătire a viitorului, a proximei vieți.

Văzut din exterior, acest timp apare sub un aspect crepuscular. Când Pământul a ieșit din Pralaia pentru a intra în starea saturniană, nu avea constituția sa actuală.

Dacă am amesteca tot ceea ce constituie substanța și esența Pământului, a Soarelui și a Lunii și am face un corp unic, s-ar obține ceea ce era Pământul când a ieșit din starea crepusculară pentru a trece în starea Saturn.

El nu era un corp părăsit de ființă. Omenirea actuală era deja prezentă, dar într-o stare adaptată celei a planetei.

Pe Saturn a fost elaborată prima schiță a corpului fizic.

Ne putem face o idee despre constituția fizică a omului de atunci, dacă încercăm să înțelegem starea planetei.

Atunci nu exista nimic solid, lichid și gazos. Mai mult, materia era într-o stare pe care fizicianul actual nu ar mai recunoaște-o ca fiind fizică.

Știința spiritului cunoaște patru stări ale materiei:

pământ, apă, aer, foc. Pământ înseamnă tot ce se prezintă în stare solidă, așadar, și apa înghețată, gheața este pământ pentru știința ocultă. Este apă tot ce se află în stare fluidă; fierul sau piatra topite sunt tot apă. Aer este tot ce este gazos, deci și vaporii de apă sunt gaz.

Focul sau căldura reprezintă, după concepția fizicianului actual, o proprietate a materiei, de fapt o vibrație extrem de rapidă a particulelor infinitezimale. Pentru știința

ocultă, căldura este, de asemenea, o substanță, dar mult mai subtilă ca aerul. După știința ocultă, un corp încălzit absoarbe substanță calorică. Dacă corpul se răcește, cedează substanță calorică. Substanța se poate condensa în aer, care, prin condensare, devine apă, iar aceasta, tot prin condensare, pământ. Toate substanțele au existat, odinioară, exclusiv în stare calorică. Când Pământul se afla în starea Saturn nu exista decât starea calorică. Prima structură a corpului omenesc era, de asemenea, făcută numai din substanță calorică, cu toate acestea, anumite organe erau deja conturate. Dar nu era prezent numai germenul corpului fizic ci, de asemenea și spiritul, interioritatea cea mai profundă a omului, Omul-spirit sau Atma. Acest Om-spirit se afla în sânul divinității, care constituia atmosfera lui Saturn. El nu era o ființă autonomă, cum nu este nici degetul nostru. El va deveni autonom abia la sfârșitul perioadei Vulcan.

În epoca următoare, cea a Soarelui, substanța corpurilor omenști s-a densificat, trecând de la starea de foc la starea de aer. În continuare, s-a format, pe lângă corpul fizic, deja existent, corpul eteric, iar pe plan spiritual divinitatea coboară, ca să zicem așa, cu o treaptă și formează Spiritul vieții sau Budhi.

În perioada lunară, substanța ajunge la starea lichidă și substanța cea mai densă ar putea fi comparată în ceea ce privește consistența sa, cu ceara. Omul, de asemenea, progresează și se formează pe de o parte corpul său astral, iar pe de altă parte, pe plan spiritual, Sinea spirituală sau Manasul. Omul de atunci nu posedă încă un Eu; el era comparabil cu animalele actuale, numai aspectul său era diferit.

Când, după pauza care a urmat fazei lunare, a apărut Pământul, în faza sa evolutivă actuală, el cuprindea substanțele și entitățile conținute în prezent de Soare, Pământ și Lună. Omul era, în ceea ce privește substanțialitatea sa, atât de subtil, încât corpul său astral devenise apt să preia un Eu. Pe de altă parte, spiritul se condensase într-atât încât, fiind comparabil cu o picătură de apă, să poată fecunda, ca Eu, corpurile inferioare.

	Budhi	Budhi	Budhi, vieții	Spiritul
		Manas	Manas, spirituală	Sine
Saturn	Soare	Lună	Eu Pământ	
		Corp astral	Purtător de Eu Corp astral	
	Corp eteric	Corp eteric	Corp eteric	
Corp fizic	Corp fizic	Corp fizic	Corp fizic	

Primul eveniment cosmic important este separarea Soarelui și a Pământului. Această separare era necesară pentru a obține o scenă adecvată entităților spirituale până atunci legate de umanitate și care acum dobândiseră maturitatea necesară pentru o activitate mai înaltă. Aceste entități superioare atinseseră deja scopul evoluției omenesti în stadiul Saturn. Ele erau atunci pe treapta de evoluție pe care omul o va atinge în perioada îndepărtată a stadiului Vulcan. Alte entități, în timpul stării solare a Pământului, atinseseră treapta de evoluție la care omul va ajunge în perioada Venus. Aceste ultime entități ne transmit forța lor pe calea luminii solare fizice. Ele s-au separat de Pământ și au format Soarele actual, preluând forțele și substanțele cele mai subtile. Perioada ce a urmat după separarea Soarelui de Pământ, Luna fiind încă o componentă a acestuia, a fost o epocă tulbură. Omul era amenințat să rămână o simplă formă, să-și piardă orice urmă de spiritual și orice posibilitate de evoluție. Dacă Soarele și Pământul ar fi rămas unite, evoluția omului spre spiritual ar fi fost atât de rapidă, încât omul nu s-ar fi putut dezvolta corporal. Dacă forțele pământești și lunare ar fi rămas unite, toată viața ar fi încremenit într-o formă. Oamenii ar fi devenit statui, ar fi luat naștere o „populație cristalizată” [\[58\]](#), cum spune Goethe în Faust.

Datorită separării forțelor solare și lunare de Pământ s-a stabilit echilibrul necesar dezvoltării omului. Omul se poate dezvolta numai pentru că aceste forțe acționează din exterior. Forțele care vin de la Soare creează și fecundează viața. Ceea ce fixează această viață în forme stabile vine de la Lună. Lunii îi datorăm formarea corpului nostru fizic actual, dar ceea ce se toarnă în el, viața, provine de la Soare.

Aceste două forțe, solare și lunare, acționează în mod corespunzător, deoarece una din entitățile solare s-a legat de Lună. Entitățile care se aflau pe treapta zeilor au plecat cu Soarele; cu toate acestea una din ele s-a desprins și a făcut din Lună sediul său. Acest spirit legat de Lună se cheamă Iehova, Dumnezeuul formei sau Dumnezeuul lunar. Acest Dumnezeu, Iehova sau Iahve, a format corpurile omenesti în așa fel, încât au devenit apte să primească picătura-Eu. Iehova a conceput corpul omenesc după imaginea sa, „El l-a format după imaginea lui Dumnezeu”. (Facerea, 1, 27).

Această învățătură despre evoluție a făcut parte din preceptele școlilor oculte din toate timpurile. În școala ocultă a lui Dionisie Areopagitul, discipolul învăța aceste lucruri: Luați în considerare regnurile vii ale Pământului. Vedeți pietrele, ele sunt mute, neexprimându-și suferința sau bucuria. Vedeți plantele, ele sunt de asemenea mute, nici ele nu exprimă nimic din suferința și bucuria lor.

Animalele s-au ridicat deasupra muțeniei. Dacă ați urmări evoluția cu o privire spirituală pătrunzătoare ați vedea că sunetele emise de animalele dintr-un trecut imemorial exprimă o aceeași sonoritate cosmică. Cu cât vă ridicați mai mult spre om, cu atât veți descoperi că sunetul devine expresia propriei sale dureri și a propriei sale bucurii. Abia omului îi este dat să introducă în sunet ceea ce emană din spiritul individual. Animalul emite în tipătul său sunetele auzite în natură, dar sunetul a devenit cuvânt când Iahve a format corpurile omenesti în așa fel încât entitățile spirituale ale Soarelui să se poată afunda în ele. Când sunetul devine cuvânt, spiritul răsună în corpul astral. În sunet a pătruns sensul și semnificația când entitățile solare superioare au intrat în formele

create de Iahve. Începutul spiritual propriu-zis al omului s-a produs o dată cu primul cuvânt omenesc. Suntem la punctul pe care îl abordează evanghelistul în primul verset al primului capitol: „La origine era Cuvântul...”. Spiritul cel mai înalt care este legat de Soare și cel care a trimis „Eurile” spre Pământ se numește, în învățătura ocultă, Hristos. „Eurile”, în calitate de elemente ale Logosului solar, au pătruns însă numai progresiv în forme. Lumina s-a răspândit, fiind emisă de Logosul solar, dar, în timpurile vechi, puțini au fost cei care au preluat-o. Acestia au devenit diferiți de contemporanii lor. Ei erau numiți „copiii lui Dumnezeu” sau „fiii lui Dumnezeu” (cap. 1, 12). Erau constituiți din patru mădulare: corp fizic, corp eteric, corp astral și Eu, deși al patrulea, mădularul cel mai tânăr, era încă slab și întunecat. Lumina trebuie să vină spre toți oamenii, dar pentru aceasta trebuie timp. Versetele 8-14 fac aluzie la aceasta. Existau totuși unii oameni care primiseră Lumina, astfel încât știau despre ea și puteau depune mărturie. Ei i-au instruit pe alții. Cei care au putut mărturisi prin ei înșiși despre Lumină, și nu instruiți de alții, și care au spus că va veni cel care, pentru prima dată, aducea Lumina, au fost numiți „Ioan”, în învățământul ocult (cap. 6 și 7). Autorul Evangheliei lui Ioan este un astfel de „Ioan”. În capitolul 1, versetul 18 se spune: „Nimeni nu L-a văzut pe Dumnezeu”; aceasta vrea să însemne nimeni înainte de Ioan, căci el a fost personificat doar cu Iisus Hristos. Evenimentul cel mai important pentru evoluția Cosmosului și a omului a fost Evenimentul de pe Golgota.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA a IV-a

Basel, 19 noiembrie 1907

La începutul conferinței de astăzi trebuie să vă transmit un gând aparținând științei spiritului. În știința ocultă creștină Luna este numită cosmosul înțelepciunii și Pământul cosmosul iubirii. Prin Lună se înțelege faza lunară a Pământului. Denumirea de cosmos al înțelepciunii dat Lunii își are justificarea în faptul că tot

ce a fost realizat la acea epocă era impregnat de înțelepciune. Trecerea de la faza lunară la faza Pământ înseamnă trecerea de la cosmosul înțelepciunii la cosmosul iubirii. Când Pământul a ieșit din starea crepusculară, din Pralaia, au apărut germenii care fuseseră cultivați pe Lună, printre aceștia și germenii corpurilor fizic, eteric și astral ale omului. Pe Lună fusese implantată înțelepciunea, în aceste trei corpuri și în raporturile lor reciproce. De aceea înțelepciunea stă la baza organizării celor trei corpuri. Cea mai mare înțelepciune se află în corpul fizic, mai puțină în corpul eteric și cea mai puțină în corpul astral. Cel care privește corporalitatea omenească nu numai cu rațiunea, ci cu suflet meditativ va descoperi această înțelepciune în fiecare organ, în fiecare parte a corpului. Astfel, dacă se examinează un femur, se descoperă o adevărată rețea de trabecule întrepătrunse, fără o regulă aparentă; nici un inginer nu ar fi capabil să realizeze asemenea suporti care, cu un minimum de forță și substanță, susțin greutatea părții superioare a corpului omenesc. Cât timp spiritele divine au lucrat la edificarea corpului omenesc, înțelepciunea a fost implantată în el. În general, corpul fizic al omului este considerat elementul său inferior, dar pe nedrept, căci tocmai în corpul fizic se manifestă cea mai mare înțelepciune. Numai această înțelepciune îi permite corpului fizic să reziste fără să fie distrus de atacurile continue exercitate de corpul astral. Pasiunile care acționează în corpul fizic, consumul de cafea, ceai etc., sunt agresionări ale corpului fizic, în special ale inimii, exercitate de corpul astral. De aceea corpul fizic trebuia să fie edificat cu atâta înțelepciune, încât zeci de ani de agresioni să nu-l ruineze. Desigur, prin multiple remodelări a trebuit găsită mai întâi forma potrivită a inimii.

Numai pentru că înțelepciunea a stat la baza constituirii lumii, rațiunea noastră o poate căuta și găsi în lume. Dar înțelepciunea nu a apărut brusc în lume; ea a fost introdusă lent și progresiv. Tot așa de lent și progresiv va avea loc și infiltrarea Pământului cu iubire. Acesta este sensul evoluției pământești. Iubirea a debutat pe Pământ

foarte modest, dar ea se răspândește din ce în ce mai mult, și la sfârșitul fazei pământeste totul va fi saturat cu iubire, la fel cum totul a fost saturat cu înțelepciune la sfârșitul stării lunare.

Când Luna a ieșit din Pământ, forța iubirii exista abia în stare de germen. Mai întâi s-au iubit consangvinii. Aceasta a durat mult timp, apoi raza acțiunii iubirii s-a extins. Pentru a face ca iubirea să fie activă, este necesară o anumită autonomie a ființelor. În evoluția omenească la început s-au manifestat două tipuri de forțe: o forță de unire, cealaltă de separare, o forță solară și una lunară. Sub influența acestor forțe omul s-a dezvoltat până la punctul în care cele trei corpuri ale sale au început să aibă afinități pentru purtătorul Eului, pentru Sinea spirituală, pentru Spiritul vieții și pentru Omul-spirit. Dar o uniune definitivă nu putea avea loc fără apariția unei noi forțe cosmice. Această forță, care a exercitat o influență deosebit de puternică după separarea Lunii, provenea de la o altă planetă, care a stabilit o relație deosebită cu Pământul. Marte a traversat masa pământească când a început evoluția Pământului. Până atunci, Pământului îi lipsise un metal: fierul. Prin apariția sa pe Pământ cursul evoluției s-a modificat brusc. Planeta Marte este cea care a adus Pământului fierul. Începând de atunci omul a avut posibilitatea să elaboreze sângele cald, conținând fier. Și corpul astral a fost dotat cu un nou element datorită lui Marte: sufletul senzației, sufletul de natură curajoasă. O dată cu Marte, în suflet s-a dezvoltat agresivitatea. Începând de atunci trebuie să distingem în om următoarele componente: corpul fizic, corpul eteric, corpul astral și sufletul senzației. Acțiunea sufletului senzației asupra corpului fizic a dat naștere sângelui roșu și cald. Acum Eul fecundant a putut să se încorporeze progresiv.

„Sângele este un suc foarte aparte”, spune Goethe în Faust. În acest domeniu, Iahve, Dumnezeu formei, a jucat un rol foarte important. El a pus mai întâi stăpânire pe organul neformat, sângele, l-a impregnat cu forțele sale, a transformat proprietățile agresive ale sufletului

curajos în forțe ale iubirii și a făcut din sânge suportul fizic al Eului.

Nu fiecare om a avut chiar de la început Eul său individual. În toii consangvinii, care datorită endogamiei aveau același sânge, acționa aceeași forță a lui Iahve, forța aceluiași Eu. Astfel, un asemenea grup avea un Eu colectiv. Individul avea, în raport cu familia, o relație asemănătoare cu cea a unui deget față de corp. La început au existat suflete-grup. Individul se percepea ca parte a tribului său. Același Eu aparținea nu numai celor care trăiau în același timp, ci el se regăsea la mai multe generații, atâta vreme cât sângele rămânea neamestecat, cât membrii tribului practicau endogamia. Așadar, Eul nu era resimțit ca un element personal, ci ca un element comun întregului trib. Așa cum omul își amintește ceea ce a trăit după naștere, tot astfel își aminteau oamenii acelui timp de acțiunile strămoșilor comunității consangvine, ca și cum le-ar fi trăit chiar ei. Nepoții și strănepoții resimțeau în ei același Eu ca bunicul și străbunicul lor. Aceasta ne explică misterul mării vârste a patriarhilor; „Adam”, de exemplu, nu desemna un singur individ, ci un Eu comun care străbătea de-a lungul generațiilor. S-a spus mai înainte că Iahve făcuse din sânge purtătorul fizic al Eului. El a determinat formarea sângelui. Își manifesta forța în natura respirației. Omul a devenit om al lui Iahve datorită faptului că acesta i-a dăruit suflul. Trebuie înțeles *ad litteram* că, o dată ce omul a fost înzestrat cu structurile necesare, i-a fost insuflat suflul de viață: „Iahve a insuflat omului suflare de viață și el a devenit un suflet viu” (Geneza, 2,7). Dar aceasta nu s-a produs dintr-o dată, ci a constituit un proces de foarte lungă durată. Astfel, omul a fost dotat cu respirație pulmonară.

Pe Lună procesul respirator se desfășura altfel. Pe când omul actual inspiră și expiră aer și dispune datorită acestui fapt de o sursă proprie de căldură, strămoșii săi lunari, care erau constituiți dintr-un corp fizic, dintr-un corp eteric și dintr-un corp astral, inspirau și expirau căldură sau foc. Predecesorii noștri respirau pe Lună foc. Știința ocultă numeste aceste ființe ființe de foc, în timp

ce oamenii pământeni sunt ființe de aer. Știința ocultă vede în orice materie o manifestare a spiritului. Aerul este corpul lui Iahve, așa cum carnea este cel al omului. Amintirea acestui fapt este exprimată în legenda lui Wotan care încalecă vântul. Ceea ce era inspirat și expirat pe Lună era, de asemenea, spirit.

Pe Lună se aflau aceleași entități spirituale ca și pe Pământ. Acolo ele trăiau în foc, pe Pământ ele au devenit Spirite ale aerului. În evoluția cosmică, unele ființe au rămas în urmă, așa cum la școală unii elevi rămân repetenți. Acele entități care făcuseră din Soare sediul lor se dezvoltaseră mai rapid și găsiseră trecerea de la starea de Spirite ale focului la starea de Spirite ale aerului, în timp ce multe entități nu au parcurs această tranziție. Primele acționează în prezent asupra omului din exterior, de pe Soare și de pe Lună. Omul le preia prin respirație. Între om și aceste entități solare foarte evolute se situează acele entități spirituale care, deși, fiind pe Lună, progresaseră mult față de om, au evoluat mai puțin ca Spiritele solare și ca Dumnezeu-Iahve. Ele nu erau încă în stare să influențeze omul prin respirație, dar se străduiau totuși să acționeze asupra lui. Acestea erau Spiritele focului cu evoluția neterminată. Elementul lor era căldura, și aceasta nu era prezentă la om decât în sânge. Ele trebuiau să trăiască din această căldură. Astfel, omul a fost plasat în cursul evoluției sale între Spiritele aerului, care trăiau în respirație, spirite superioare care-l impregnează de spiritualitate, și Spiritele focului, care caută elementele sângelui său. Ele acționează în sângele său ca potrivnici ai lui Iahve. Iahve încerca să mențină unite prin iubire micile grupuri de oameni. El voia să le impregneze sentimentul de solidaritate. Totuși, dacă ar fi existat numai iubirea, oamenii nu ar fi devenit niciodată ființe libere. Ei ar fi fost constrânși să devină niște automate ale iubirii. Prin atacuri dirijate, Spiritele focului au reușit să confere omului libertatea personală. Grupurile mici au fost dispersate. Dumnezeu-Iahve era interesat să-i unească pe oameni prin iubire. El acționa în calitate de Dumnezeu al iubirii legate de sânge. Acțiunea Spiritelor focului era

diferită; ele au dat omului arta și știința. Aceste spirite sunt numite și Spirite luciferice. Evoluția ulterioară a omenirii s-a desfășurat sub influența lui Lucifer, care a adus omului libertatea și înțelepciunea. Sub conducerea lui Dumnezeu-Iahve, oamenii trebuiau să fie uniți prin principiul consangvinității. Omul datorează lui Lucifer faptul de a fi devenit un cetățean liber al Pământului. Iahve a plasat oamenii în Paradisul iubirii. Atunci a apărut Spiritul focului, Șarpele – sub forma pe care o avusese omul atunci când respira încă foc –, și i-a deschis omului ochii asupra a ceea ce rămăsese de pe Lună. Această influență luciferică era resimțită ca o tentație. Dar cei care fuseseră formați în scolile oculte nu vedeau în această clarificare o tentație. Marii inițiați nu au coborât șarpele, ci l-au înălțat, ca Moise în deșert (Numerii, 21, 8-9).

Ceea ce trebuia să se manifeste în interioral omenirii s-a manifestat multă vreme prin Iahve sub forma de iubire legată de sânge. În același timp acționa Spiritul înțelepciunii, un principiu care avea de pregătit altceva. Progresiv, iubirea se extindea de la micile grupuri omenști la grupuri din ce în ce mai mari, de la familii la popoare. Poporul evreu este un exemplu caracteristic în acest sens. El se simțea un grup solidar și îi desemna pe toți ceilalți cu numele de galileeni, altfel spus, cei care nu aparțineau sângelui lor. Omenirea nu trebuia să fie dotată numai cu iubire legată de sânge, ci și cu iubirea spirituală, care să cuprindă întregul Pământ în cadrul unei legături frățești. Epoca în care numai iubirea dintre părinți menținea coeziunea omenirii trebuie să fie considerată o etapa de pregătire pentru ceea ce avea să vină. Influența lui Lucifer, care consta în distrugerea legăturilor înguste, constituie pregătirea în vederea acțiunii unui spirit superior, care trebuia să vină. În scolile oculte hristice el era considerat adevăratul purtător de Lumină, adevăratul Lucifer, Hristos. Să revenim la epoca când pe Pământ trăia omenirea atlanteană. Pământul avea pe atunci un cu totul alt aspect. Între Europa și America, acolo unde astăzi tălăzuiește Oceanul Atlantic, se afla un continent care

zace în prezent pe fundul oceanului. Chiar și știința actuală ajunge să recunoască încetul cu încetul faptul că a existat un continent acolo unde acum se întinde Oceanul Atlantic. Atlantida era locuită de oameni cu totul diferiți de cei actuali. Între corpul eteric și cel fizic exista atunci o cu totul altă relație decât cea actuală. Un clarvăzător percepe în capul omului actual două puncte, unul în creierul eteric, altul în creierul fizic, între ochi, la aproximativ un centimetru adâncime. Aceste două puncte coincid la omul actual. Creierul eteric al atlantului depășea cu mult creierul fizic, proeminând în afară, și cele două puncte nu coincideau. În mod excepțional, această situație se poate întâlni și la contemporanii noștri. Consecința acestei stări este idioțenia. Numai în ultima treime a erei atlanteene a avut loc unirea centrelor celor două creiere, și abia atunci omul a învățat să se refere la el însuși prin cuvântul „Eu”. Înainte de aceasta, atlantii nu puteau calcula, număra, nu puteau face un raționament sau gândi în mod logic. În schimb, aveau o memorie prodigioasă, care se întindea peste generații, și o clarvedere vagă. Ei nu vedeau clar contururile obiectelor fizice, în schimb percepeau procesele psihice. Când întâlnea un animal, atlantul resimțea prin clarvedere intențiile sale. Dacă percepea, de exemplu, o culoare roșu-brună, el se retrăgea, resimțind o anumită ostilitate. Dacă, în schimb, percepea un violet-roșcat, știa că în întâmpinarea sa vine cineva care răspândește simpatie. Această clarvedere îl informa, de asemenea, asupra valorii alimentelor. Animalul actual, care a păstrat această vedere vagă, distinge în acest fel ierburile dintr-o pășune în ceea ce privește utilitatea sau nocivitatea lor. Trăirile pe care omul le-a păstrat în timpul visului reprezintă o rămășiță a clarvederii vechilor atlantii. La atlantii nu întâlnim o separație atât de netă între conștiința de veghe și cea de somn, ca la omul actual. Conștiința de veghe era mai puțin clară decât a noastră. Conștiința de somn și cea de vis era mai clară. În primele vremuri ale Atlantidei existau și stări de inconștiință totală, care erau traversate de puternice imagini onirice. Atlantii cei mai vechi nu stiau nimic

despre actul sexual. Acesta avea loc într-o stare de totală inconștiență. Ei nu știau nimic despre reproducere. Procesul de reproducere îl percepeau cu ajutorul simbolurilor. Aceasta ne reamintește legenda greacă care vorbește despre doi bărbați, Deukalion și Pirrha, care, călătorind spre Grecia, aruncau pietre în urma lor, iar acestea se transformau în oameni. Procesul de reproducere a rămas voalat de inconștiență atâta timp cât au durat căsătoriile endogame. Trezirea conștienței și realizarea conștienței a procreației trebuie raportată la influența luciferică, care „a deschis” ochii oamenilor. Lucifer i-a învățat să facă deosebirea între bine și rău. Deveniți conștienți de iubirea lor și ne mai fiind legați de endogamie, oamenii au devenit liberi. Atunci Iahve a fost înlocuit de Hristos, care a introdus în lume o iubire superioară, făcând oamenii independenți de legăturile tribale și de cele de sânge. Această iubire universală este abia la începuturile sale. Dar când Pământul va trece la stadiul Jupiter, oamenii vor fi impregnați de această iubire spirituală. La această iubire universală se referă cuvintele lui Hristos: „Cel care nu-și părăsește tatăl, mama, femeia și copilul, frații și surorile nu poate să-mi fie ucenic.” (Luca, 14, 26). Spiritul care revarsă această iubire universală pe Pământ este spiritul lui Hristos. Evoluția terestră a fost scindată în două părți prin apariția lui Hristos Iisus. Sângele care a curs pe Golgota este semnul înlocuirii iubirii consangvine prin iubirea spirituală. Aceasta este legătura între Iahve, Lucifer și Hristos.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA a V-a

Basel, 20 noiembrie 1907

„Legea a fost dată prin Moise, devotamentul, harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos” (Ioan, 1, 17). Dacă înțelegem bine acest pasaj, sesizăm, de asemenea, cezura care s-a produs în istoria omenirii datorită apariției lui Hristos. În conferințele precedente a fost descrisă în linii mari evoluția omenirii și s-a arătat în ce fel s-a dezvoltat conștiența Eului. În trecutul îndepărtat, întregi generații

umane s-au perceput ca Eu. Astfel devine inteligibilă vârsta înaintată a patriarhilor. Încetul cu încetul acest sentiment al Eului s-a restrâns, până la coincidența cu personalitățile individualizate. De asemenea, am arătat cum au fost active două curente spirituale care și-au exercitat influența asupra acestei evoluții: unul, rudenția de sânge, care tindea să mențină coeziunea omenirii în mod natural, celălalt, luciferic, care-i aducea omului libertatea și-l pregătea pentru unirea spirituală din viitor. În întreaga perioadă a Vechiului Testament, prin Lege se înțelegea ceva care aduce din afară ordine în societatea omenească. După ce rudenția de sânge și-a pierdut forțele sale de unire, oamenii au trebuit să fie reușiți într-o anumită structură relațională, printr-o ordine exterioară, gândită. Legea a fost resimțită ca venind din exterior. Această lege care ne-a fost dată din exterior și-a conservat validitatea până în momentul în care, prin Hristos, devotamentul, harul și adevărul au creat în noi, din interior, înțelegerea pentru adevărata cunoaștere. Devotamentul și adevărul nu pot apărea decât în mod progresiv. Creștinismul, care vrea să pună devotamentul în locul Legii, este încă în zorile devenirii sale. Cu cât Pământul progresează în evoluția sa, cu atât se va consolida mai mult influența creștinismului asupra omenirii. Omenirea trebuie să se ridice la un nivel de conviețuire în cadrul căruia omul va stabili o relație frățească cu aproapele său, printr-un impuls emanând din ființa sa interioară. Omenirea nu s-ar putea ridica la acest grad înalt de evoluție prin propriile sale forțe, și este misiunea creștinismului s-o ajute. Omul nu mai are nevoie de o lege exterioară când, din interior, impulsul îl incită să se comporte astfel, încât devotamentul și adevărul să alcătuiască firul conducător al acțiunilor sale. Nu trebuie înțeles că omenirea s-ar putea lipsi de legi, dar acesta este un ideal spre care trebuie tins. Încetul cu încetul, omenirea va ajunge să stabilească armonia universală, acționând în mod liber în acest sens. Pentru a atinge acest scop trebuia să intervină acea putere care este Hristos, înțeles în sensul dat de Evanghelie. Despre cel care, prin propria sa forță, este în stare să se ridice la

o asemenea relație cu toți semenii săi, integrându-se în mod armonios, fără nici o constrângere, în școlile oculte se spunea: „El poartă pe Hristos în el”.

Pentru a înțelege ce urmează este util să ne reamintim constituția omului:

E

u

Corp astral	Sine spirituală
Corp eteric	Spirit al vieții
Corp fizic	Om-spirit

Prin acțiunea Eului asupra corpului astral acesta este transformat în Sine spirituală. Procesul se realizează progresiv, prin formarea, mai întâi, a sufletului senzației, apoi a sufletului rațiuni sau înțelegerii, apoi a sufletului conștiinței. În sufletul conștiinței purificat și maturizat se revarsă Sinea spirituală. Eul acționează, de asemenea, asupra corpului eteric, și impulsurile cele mai eficace pentru aceasta sunt cele ale artei, ale religiei și ale studiului esoteric.

Scolile esoterice au existat și în epoca precreștină. Ele puteau să-și pregătească discipolii să privească în lumile superioare. Dar numai adevărații discipoli ai școlilor oculte cele mai secrete aveau această vedere, cu condiția să se supună unei inițieri autentice, și aceasta numai la actul propriu-zis al inițierii, în cursul căreia corpul eteric era desprins de corpul fizic. Prin inițiere trebuie înțeleasă ridicarea unui om la starea în care putea privi lumea spirituală. În toate inițierile precreștine, discipolul care urma să fie inițiat trebuia să fie adus într-un fel de stare de somn. Somnul inițiativ se deosebeste de somnul obișnuit prin faptul că în ultimul caz corpul eteric rămâne legat de corpul fizic, în timp ce în primul ele sunt separate pentru o scurtă perioadă. În acest timp, hierofantele trebuia să mențină corpul în viață. Datorită separării corpului eteric, se credea posibilitatea ca el să poată fi condus, împreună cu celelalte corpuri, în lumile

superioare, lăsându-l să facă experiențe care puteau fi transmise ulterior creierului. Numai astfel de metode de inițiere existau în epocile precreștine.

Cu venirea lui Iisus Hristos, în inițiere apare ceva cu totul nou. Să presupunem că omul și-ar fi transformat în întregime corpul său astral în Sine spirituală. Această Sine spirituală își imprimă pecetea în corpul eteric ca în ceară și-l lasă acolo amprenta sa. Corpul eteric este astfel transformat în Spirit al vieții. Când acesta s-a desăvârșit, spiritul vieții se imprimă în corpul fizic și îl transformă în Om-spirit. Abia prin apariția lui Iisus Hristos a devenit posibil ca ceea ce era Spirit al vieții să se imprime direct în corpul vieții. Experiențele făcute în lumile superioare puteau fi acum încorporate creierului fizic fără a fi necesară separarea prealabilă a corpului eteric. Primul care a dispus de un corp eteric în întregime pătruns de Spiritul vieții și de un corp fizic în întregime pătruns de Omul-spirit a fost Iisus Hristos. Datorită venirii lui Iisus Hristos pe Pământ, a devenit posibil celor care sunt uniți cu El să parcurgă această inițiere fără a separa corpul eteric de corpul fizic. Toți inițiații precreștini făcuseră experiențele inițierii în afara corpului fizic, iar acum puteau face cunoscut ceea ce se produsese în lumea spirituală ca o trăire personală. Buddha, Moise și alții au fost asemenea inițiați. Prin Iisus a venit pentru prima dată pe Pământ o ființă care, rămânând în corpul său fizic, putea percepe viața lumilor superioare. Învățăturile lui Buddha, ale lui Moise etc. sunt cu totul independente de personalitatea măștrilor lor. Este budist sau mozaic cel care respectă învățăturile lui Buddha sau Moise, căci acești întemeietori de religii au transmis ceea ce au aflat în lumile superioare. În cazul lui Hristos lucrurile stau altfel. Învățătura Sa devine creștinism abia prin personalitatea Sa și nu este suficient să respecti învățăturile creștine pentru a fi creștin. Sunt cu adevărat creștini aceia care se simt legați de Hristosul istoric. Anumite principii ale creștinismului existau deja anterior. Nu aceasta este însă important, ci credința creștilor în Iisus Hristos, faptul că îl consideră ca o apariție care, devenită trup, reprezintă omul perfect.

În vremurile trecute se cunoștea expresia: Inițiatul este un om divin, întemeiată pe faptul că în cursul ceremoniei de inițiere inițiatul se afla în înaltul lumii spirituale, în prezența entităților spirituale sau divine. Acolo el era om divin. În corpul fizic, „omul divin” a putut fi văzut abia prin Iisus Hristos, niciodată mai înainte. Acest pasaj al Evangheliei lui Ioan trebuie luat *ad litteram* (1,18): „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, care este în sânul Tatălui, El L-a făcut cunoscut.” Mai înainte, divinitatea putea fi percepută numai de cel care făcuse el însuși ascensiunea. În Hristos, divinitatea coborâse pentru prima dată pe Pământ în formă vizibilă. Acest fapt este anunțat în Evanghelia lui Ioan (1,14) și era, de asemenea, propovăduit în școala lui Dionisie. Hristos a venit pentru a indica oamenilor Calea. Oamenii trebuie să fie succesorii Săi, trebuie să se pregătească să imprime în corpul fizic ceea ce se află în corpul eteric, altfel spus, să dezvolte în ei principiul hristic.

Evanghelia lui Ioan este o carte de viață. Nici unul dintre cei care au studiat-o cu intelectul nu au înțeles-o. O cunoaște numai cel care a trăit-o. Când repeți zi după zi, un timp, primele paisprezece versete, descoperi sensul acestor cuvinte. Ele constituie o substanță de meditație și trezesc în sufletul omenesc aptitudinea de a vedea în suflet, ca pe o trăire proprie, marele tablou astral, anumite pasaje ale Evangheliei, ca nunta din Cana (cap. 2), discuția cu Nicodim (cap. 3). Prin aceste exerciții omul ajunge la clarvedere și poate face el însuși experiența adevăratului conținut al Evangheliei lui Ioan; sute de oameni au făcut această experiență. Autorul Evangheliei lui Ioan era un văzător de grad superior, inițiat de însuși Hristos. Nicăieri în Evanghelia lui Ioan discipolul Ioan nu este numit. Despre el se spune numai „Discipolul pe care Iisus îl iubea”, de exemplu, în capitolul 19, versetul 26. Este vorba de un termen tehnic, prin care este desemnat cel pe care îl inițiasse maestrul. Ioan descrie propria sa inițiere în învierea lui Lazăr, capitolul 11. Relațiile cele mai secrete ale lui Hristos cu evoluția Lumii puteau fi revelate numai datorită faptului că autorul Evangheliei lui Ioan fusese inițiat de

însuși Mântuitorul. Cum am spus mai sus, vechile inițieri durau trei zile și jumătate; de unde învierea lui Lazăr, în ziua a patra. Și despre Lazăr se spune că Hristos îl iubea (Ioan, 11, 3, 35 și 36). Este vorba din nou despre termenul tehnic care-l desemnează pe discipolul favorit. În timp ce corpul lui Lazăr se odihnea ca un mort în mormânt, corpul său eteric fusese extras pentru a parcurge inițierea și a primi aceeași forță care este în Hristos. El a devenit astfel un înviat, pe care Domnul îl iubea, cel căruia noi îi datorăm Evanghelia lui Ioan. Dacă vom reciti Evanghelia lui Ioan vom constata că nici un rând nu contrazice acest fapt, în afară de acela că procesul de inițiere este prezentat într-un mod învăluit. Să ne referim la o altă imagine a Evangheliei lui Ioan. În capitolul 19, 25 se spune: „Și stăteau, lângă crucea lui Iisus mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena". Pentru înțelegerea Evangheliei trebuie să știm cine sunt aceste trei femei. Ca și astăzi, în aceeași familie două surori nu purtau același nume. Astfel, pasajul citat este o dovadă a faptului că, în sensul Evangheliei lui Ioan, mama lui Iisus nu se numea Maria. Dacă se examinează Evanghelia lui Ioan se va vedea că nu se află indicat nicăieri faptul că mama lui Iisus se numea Maria. De exemplu, când se vorbește de nunta din Cana (cap. 2) se spune doar: „Mama lui Iisus era acolo". Aceste cuvinte au o semnificație care devine inteligibilă numai dacă știm în ce fel utilizează autorul Evangheliei lui Ioan cuvintele. Ce înseamnă expresia „mama lui Iisus"? Așa cum am văzut, omul este constituit din corp fizic, din corp eteric și din corp astral. Trecerea corpului astral în Sine spirituală nu ne-o putem închipui într-un mod atât de simplu. Eul transformă, lent și progresiv, corpul astral în suflet al senzației, suflet al rațiunii sau înțelegerii și suflet al conștiinței. Eul continuă să lucreze, și numai când a transformat corpul astral în suflet al conștiinței este în măsură să-l purifice, pentru ca să se nască Sinea spirituală.

Omul este constituit din:

Tatăl	7. Omul-spirit	Viitor îndepărtat
Fiul	6. Spiritul vieții,	Viitor îndepărtat

	corp eteric transformat		
Sfântul Duh	5. Sine spirituală, Sufletul conștiinței	Fecioara Sofia, suflet purificat al conștiinței	
	4. Suflet al rațiunii (înțelegerii), suflet astral	Maria, soția lui Cleopa	
	3. Suflet al senzației, corp al senzației	Maria Magdalena	
	2. Corp eteric		
	1. Corp fizic		

Omui-spirit se va dezvolta abia într-un viitor îndepărtat. La fel, Spiritul vieții nu există la cea mai mare parte dintre oameni decât în stare de germen. În prezent, a început dezvoltarea Sinei spirituale. Ea este indisolubil legată de sufletul conștiinței, asemenea sabiei de teacă. Sufletul senzației este la rândul său înfășurat în corpul senzației sau corpul astral. Găsim, astfel, în personalitatea omenească nouă părți componente. Dată fiind legătura indisolubilă dintre Sinea spirituală și sufletul conștiinței, pe de o parte, și dintre sufletul senzației și corpul astral, pe de altă parte, literatura teosofică vorbește în mod obișnuit de șapte constituenți. Sinea spirituală are aceeași semnificație ca Sfântul Duh, care, în sens creștin, este entitatea conducătoare pe plan astral. Spiritul vieții este desemnat de creștini sub numele de Verb sau Fiu. Omul-spirit corespunde Spiritului-Tată sau Tatăl.

Sufletul conștiinței fiind principiul din care s-a dezvoltat Sinea spirituală, se numește „mama lui Hristos” sau, în școlile oculte, „Fecioara Sofia”. Prin fecundarea „Fecioarei Sofia” s-a putut naște Hristos, în Iisus din Nazaret. În școlile oculte ale lui Dionisie sufletul rațiunii și sufletul senzației erau numite „Maria” și „Maria Magdalena”.

Omul fizic se naște din asocierea a doi oameni. Omul superior nu se poate naște decât dintr-un suflet al conștiinței care înglobează întregul popor. La toate popoarele metoda de inițiere era aceeași, în ceea ce

privește fazele sale principale. Fiecare inițiere comportă șapte trepte. În inițierea persană, aceste trepte erau: în primul rând, „corbul”. Cel care se afla pe această treaptă era însărcinat să aducă în templu noutățile din exterior. Corbul este numit mesagerul spiritual, de exemplu în legenda germanică despre Odhin și cei doi corbi ai săi; în al doilea rând, „ocultul”; în al treilea rând „combatantul”. Școlile oculte îl autorizau pe acesta să divulge învățătura; în al patrulea rând, „leul”, având în sine o bază solidă, dispunând nu numai de cuvânt, ci și de forțele magice, care au învins la proba de încercare, oferind, datorită acestui fapt, garanția că nu va folosi în sens rău forțele care i-au fost încredințate; în al cincilea rând, „persanul”; în al șaselea rând, „eroul solar” și în al șaptelea rând „tatăl”. Pe noi ne interesează treapta a cincea, „persanul”. În toate școlile oculte, inițiatului de pe treapta a cincea i se dădea numele poporului căruia îi aparținea, căci conștiința sa se lărgise într-atât, încât îngloba întregul popor. El resimțea întreaga suferință a poporului său, ca și cum ar fi a sa. Conștiința sa era purificată și extinsă la conștiința generală a poporului său. La evrei, un inițiat de acest grad era numit „israelit”. Doar când cunoaștem acest fapt putem înțelege dialogul dintre Hristos și Nathanael (Ioan, 1, 47-49), care era un inițiat aflat pe treapta a cincea. Răspunsul izbitor al lui Hristos: „Eu te-am văzut când erai sub smochin” indică o metodă aparte de inițiere, și anume primirea sufletului conștiinței.

Explicațiile următoare vor ajuta la înțelegerea procesului inițiativ. Conștiința Eului individual al omului se situează în lumea fizică. Oamenii se deplasează împreună cu Eul lor. Dimpotrivă, Eul animalelor se află pe planul astral. Fiecare grup de animale are în acest plan conștiința Eului său comun. Dar nu numai Eul animalelor se află în lumea astrală, ci și Eul corpului pe care omul îl are în comun cu animalul, deci Eul corpului astral omenesc. În Devachan găsim Eul plantelor precum și Eul corpului pe care îl avem în comun cu plantele, Eul corpului eteric. Dacă ne ridicăm mai mult în Devachan, găsim acolo Eul mineralelor și Eul a ceea ce omul are în comun cu

mineralele: Eul corpului fizic. Astfel noi suntem legați prin corpul fizic de Devachanul superior. Cu Eul individual suntem în lumea fizică. Când, în cazul inițiatului, Eul corpului astral este pătruns și transformat de Eul său individual, el devine conștient în lumea astrală, poate avea acolo percepții și poate acționa. El întâlnește entități incarnate în corpurile astrale, precum și sufletele-grup ale aimaletelor, precum și pe cele ale entităților superioare, pe care creștinismul le numește Îngeri. Pe o treaptă mai înaltă de inițiere, Eul corpului eteric este la rândul său pătruns de Eul individual. Conștiința individuală se ridică atunci până în Devachan. Acolo întâlnește Eul plantelor și spiritul planetar. O inițiere superioară are loc când Eul individual pătrunde Eul corpului fizic. Omul ajunge atunci la conștiința lumii supraspirituale. El întâlnește acolo Eul mineralelor și spirite superioare. Inițierea este, astfel, o ascensiune spre lumi superioare, în care se întâlnesc entități din ce în ce mai înalte.

Devachanul superior	-	Eul	Eul corpului	Conștiința Devachan
mineralelor			fizic	superior
Devachanul inferior	-	Eul	Eul corpului	Conștiința Devachan
plantelor			eteric	inferior
Lumea astrală	-	Eul	Eul corpului	Conștiința astrală
animalelor			astral	
Îngeri				
Lumea fizică			Eul individual	Conștiința de sine

S-ar putea folosi următoarele comparații:

Eul corpului eteric poate fi comparat cu inginerul.

Eul corpului astral cu conducătorul unui automobil.

Eul Eului individual, corp fizic, poate fi comparat cu proprietarul unui automobil.

Când Eul individual a ajuns la o perfectă stăpânire a celor trei corpuri, el a stabilit armonia interioară. Hristos este o entitate care posedă integral această armonie. El a apărut pe Pământ pentru ca omul să poată dezvolta această forță a armoniei interioare. În acest Fiu al Omului este prefigurată întreaga evoluție omenească, până pe treapta spirituală cea mai înaltă. Înainte, această

armonie nu exista, în locul ei acționau legile exterioare. Armonia interioară este noul impuls pe care omenirea l-a primit de la Hristos. Omul trebuie să dobândească facultățile lui Hristos, adică să dezvolte pe Hristos interior. Dar, așa cum, după expresia lui Goethe, „Ochiul este format de lumină pentru lumină”, tot astfel armonia interioară, acest Hristos interior, este trezit prin prezenta lui Hristos exterior, istoric, înainte de apariția căruia nu i-ar fi fost posibil omului să atingă această treaptă de dezvoltare spirituală.

Oamenii care au trăit înainte de viața istorică a lui Hristos nu sunt excluși din această cauză de la harul revărsat asupra omenirii în urma apariției Sale. Nu trebuie uitat că în virtutea legii reîncarnării ei trebuie să revină și să aibă, în consecință, ocazia, de a-L dezvolta pe Hristos interior. Numai uitând de reîncarnare se poate vorbi de injustiție. Evanghelia lui Ioan arată calea spre Hristosul istoric, spre acel Soare care aprinde lumina interioară a omului, cum Soarele fizic aprinde lumina ochiului.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA a VI-a

Basel, 21 noiembrie 1907

Așa-numitul secret al numerelor face parte din secretele cele mai importante ale tuturor școlilor oculte, inclusiv cea a lui Dionisie. Nimeni nu poate să citească scrierile oculte, dacă nu este în stare să decodifice secretul numerelor. Întotdeauna, acolo unde în documentele religioase apar numere se află un sens profund. Și școala lui Pitagora [\[59\]](#) este fundamentată pe misterul numerelor. Dacă este adevărat că litera omoară, trebuie totuși atribuită o anumită valoare literei în interpretarea scrierilor oculte, altminteri există riscul să vedem în acest text spiritul pe care vrem să-l găsim acolo. În Evanghelia lui Ioan se întâlnesc nenumărate numere având o semnificație ocultă. În conferința a cincea, era vorba de trei femei care se aflau la crucea lui Hristos, Fecioara Sofia, Maria și Magdalena. În conferința de

astăzi luăm ca punct de plecare un alt mod de a privi numerele.

Mai întâi să ne reamintim conversația lui Iisus Hristos cu samarineanca (Ioan, 4, 7). Hristos i se adresează: „Tu ai avut cinci bărbați și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat”. Cifra cinci mai apare când este vorba de vindecarea omului bolnav de treizeci și opt de ani (Ioan, 5,5). Scăldătoarea de la Vitezda are cinci pridvoare. Să examinăm mai îndeaproape semnificația acestui număr mistic, cinci. Să avem în vedere ființa omenească în legătură cu dezvoltarea omenirii. Așa cum am văzut, omul este constituit din nouă elemente, care sunt reductibile la șapte. În timpul evoluției omului aceste șapte corpuri se dezvoltă progresiv. La omul actual ele nu sunt încă dezvoltate. Omul de mijloc a ajuns în dezvoltarea sa până la sufletul conștiinței; Sinea spirituală se află abia la începuturile ei. Să revenim la acel punct al evoluției omenesti când omul a început să spună despre sine că este Eu. Acest moment a fost precedat de epoca atlanteană, când omul mai era încă înzestrat cu forțe crepusculare de clarvedere. În zona Atlantidei, care corespunde cu Irlanda actuală, locuia un popor ajuns la un stadiu de dezvoltare caracterizat prin concordanța capului eteric cu cel fizic.

Acest popor era în vremea aceea cel mai avansat și destinat să devină purtătorul evoluției viitoare. Manu, un spirit de evoluat, a conlucrat acest grup spre est, prin Rusia actuală, spre centrul Asiei, în regiunea actualului deșert Gobi. Acolo a fost întemeiată o colonie de unde au fost apoi trimise mai multe grupuri în cele mai diferite direcții, pentru a difuza cultura acesteia. În vremea aceea continentul atlantean se scufunda în mod progresiv. Africa și Europa actuală ieșeau încetul cu încetul de sub valuri. Un alt grup de atlânți a emigrat spre vest, constituind populația primară a Americii actuale, pe care au întâlnit-o europenii la redescoperirea Americii. Un alt grup a emigrat spre nordul Europei. Toate aceste grupuri și-au păstrat amintirile clarvăzătoare în legende și miturile lor. Când vom înțelege cu adevărat aceste mituri, multe puncte încă obscure ale istoriei omenirii vor

fi elucidate. Vom pătrunde atunci lucruri în prezent încă de neînțeles. Aceste legende și aceste mituri nu trebuie să fie abordate cu pedanterie. Trebuie să știm în ce mod au contribuit experiențele clarvăzătoare și imaginația la crearea acestor vechi legende. În acea epocă a primelor licăriri ale Eului în personalitatea omului, acesta trăia mai intens în mediul său înconjurător decât ulterior. De asemenea, el percepea mai puțin contururile exterioare ale obiectelor din anturajul său decât proprietățile lor interioare, relația lor cu el, utilitatea sau nocivitatea lor. Cu cât Eul se închidea mai mult în personalitatea umană, cu atât se atenua facultatea de clarvedere, în timp ce formele lumii exterioare au devenit mai clare ochiului fizic. Când ne reprezentăm acest fapt, înțelegem că pătrunderea Eului în personalitatea omului a provocat o mare transformare. Până atunci omul nu-și vedea propriul său corp; acum, el îl numește Eul său. Spre sfârșitul existenței sale, Atlantida era o țară acoperită de cețuri groase; nu exista o alternanță între Soare și ploaie, și nici fenomenul numit curcubeu. El nu a apărut decât în perioada postatlanteană, când masele de ceață s-au fragmentat. Acest eveniment a rămas viu în conștiința populară prin legenda lui Heimdall și în povestirea despre Noe și corabia sa. Amintirea Țării cețurilor s-a păstrat în denumirea nordică , „Niflheim", „Nebelheim" (Țara cețurilor). Popoarele nordice au păstrat, de asemenea, amintirea pătrunderii Eului în personalitate în legenda Nibelungilor. Eul este reprezentat acolo prin simbolul aurului. Aurul era dizolvat în apă, el s-a condensat într-un inel, în comoara Nibelungilor. Eul, până atunci răspândit în lumea întreagă, s-a condensat în formă omenească concretă. Modul în care Wagner a adaptat această legendă ne face să ne dăm seama de sensibilitatea inconștientă a artistului creator. Wagner nu era în întregime conștient de ceea ce a realizat prin opera sa, dar o cunoaștere inconștientă l-a ghidat în întreprinderea sa. Astfel Wagner a putut exprima trezirea conștiinței Eului în punctul de orgă care traversează toată uvertura operei *Aurul Rinului*.

În Orientul Îndepărtat se născuse, sub conducerea unei individualități aflată pe o înaltă treaptă de evoluție, prima cultură despre care depun mărturie vechile Vede. Primul imbold al acestei culturi a pornit spre sud, constituind nucleul civilizației protoindiene. În vechile mituri și legende, în documentele religioase s-au păstrat relatări despre aceste fapte, ele putând fi citite de clarvăzători. Unele contradicții aparente ni se dezvăluie ca fiind adevăruri profunde. Această civilizație păstrase amintiri despre vechea clarvedere și simțea încă o mare nostalgie, percepută ca pierderea unui bun prețios. Oamenii erau atât de puternic pătrunși de realitatea lumii spirituale, încât considerau lumea fizică o iluzie. Din această cauză, ei încercau să regăsească bunul pierdut, deturnându-și privirea de la lumea pămntească, pentru a o îndrepta spre spiritual. Aceasta este originea exercițiilor yoga, care au ca scop pătrunderea în lumea spirituală printr-o slăbire a conștiinței. Acei oameni doreau să revină la vechea stare crepusculară, căutând drumul Paradisului pierdut. De-a lungul întregii perioade atlanteene, lumea exterioară era perceptibilă pentru oameni în contururi neclare. Atlanții mai trăiau încă în lumea spirituală. Întreaga perioadă postatlanteană reprezintă pentru investigatorul spiritual o cucerire progresivă a planului fizic. Prima epocă culturală postatlanteană, civilizația indiană avea o slabă înțelegere pentru ceea ce se întâmpla în natura fizică, care pentru inițiați era pură iluzie, și din care ei încercau să ajungă la singura realitate, la realitatea spirituală.

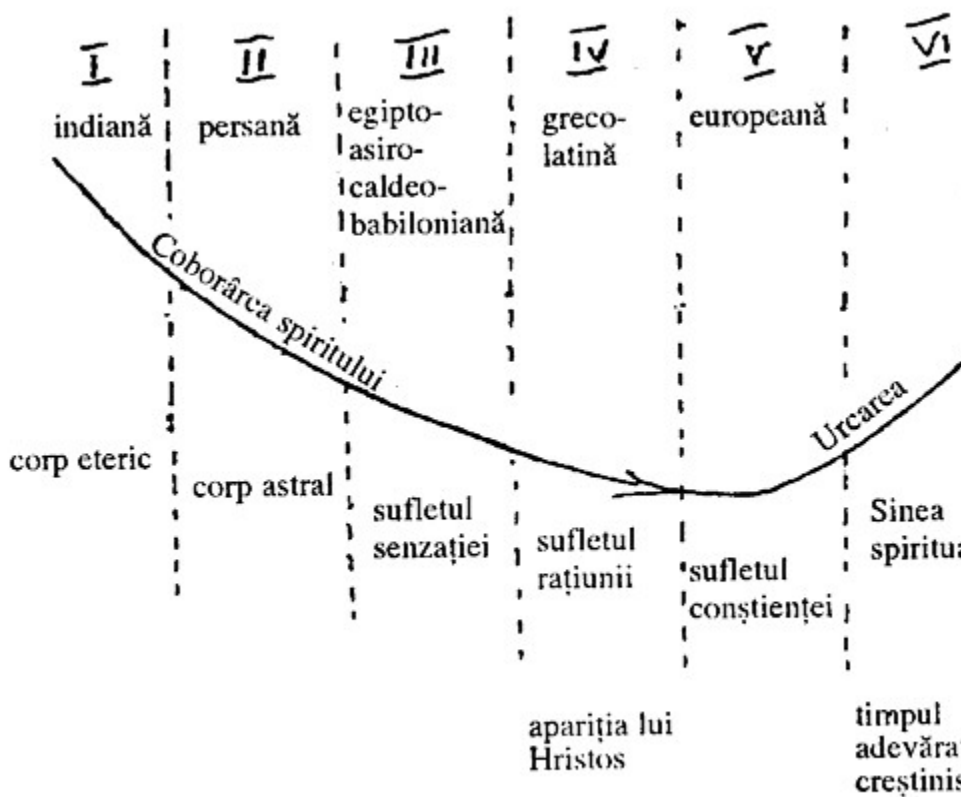
Al doilea curent l-a constituit cultura protopersană. Persanul se apropie mai mult de lumea exterioară decât indianul. El cunoaște manifestările binelui și răului reprezentate de Ormuzd și Ahriman. El încearcă să se asocieze cu primul, pentru a-l combate pe al doilea. Pentru el Pământul este un loc unde poate acționa în vederea introducerii spiritului în existența fizică. Cea de a treia epocă culturală este reprezentată de cultura egipteano-asiriano-caldeano-babiloniană. Omul a făcut un pas în plus spre cucerirea planului fizic. Pentru persan lumea fizică mai era încă un câmp de activitate

nediferențiat. În prezent, omul își folosește cunoștințele pentru a face utile forțele solului. El cunoaște geometria și o utilizează pentru a-și împărți teritoriul. Privirea sa se ridică deasupra Pământului, spre stele, și astfel se naște astronomia.

A patra epocă culturală este cea greco-latină. În timp ce până atunci omul s-a ocupat cu lumea exterioară, el introduce acum propria sa interioritate în materie. În operele de artă pe care le realizează reapare propria sa formă; el descrie propriile sale calități psihice în dramele și epopeile pe care le compune. Romanul este cetățeanul care proiectează în afară propria sa legitate, dând naștere astfel statului și jurisprudentei.

În cursul celei de a cincea epoci de cultură, cea în care trăim astăzi, omul a progresat în stăpânirea lumii exterioare. Epoca noastră este expresia coborârii celei mai adânci a spiritului în materie, de la era atlanteană. Această coborâre trebuia să aibă loc, pentru ca omenirea să poată progresa. Numai după adâncirea totală a spiritului în materie poate reîncepe urcarea. Epoca noastră a dezvoltat considerabil spiritul științific cu ajutorul căruia noi putem stăpâni forțele naturii. În primele timpuri, când omul măcina cerealele în mod primitiv, cu ajutorul a două pietre, nu era necesar un consum deosebit de forțe spirituale pentru a-și satisface măruntele nevoi ale existenței. În prezent, lucrurile stau cu totul altfel. Să ne gândim la consumul enorm de forță spirituală necesar pentru a satisface nevoile omului modern. Astăzi noi avem locomotive, vapoare cu aburi, telefon, lumină electrică. În materie a fost introdusă o enormă cantitate de forță spirituală. În schimb, interesele spirituale ale omului trec pe plan secundar. Evoluția spirituală postatlanteană a omenirii este caracterizată printr-o coborâre a spiritului omenesc în materie. Dar scopul acestei coborâri este acela de a obține victoria asupra materiei, acest mare adversar al spiritului. După această coborâre trebuie să înceapă o urcare spre viața spirituală conștientă.

Să ne reprezentăm cursul istoriei prin următoarea curbă:

Ceea ce trebuie să determine urcarea este forța creștinismului. La mijlocul celei de a patra epocii culturale, mult înaintea atingerii punctului inferior al curbei, se înalță steaua creștinismului. Apare Iisus Hristos, ca personalitatea eminentă care aduce omenirii forța de ascensiune viitoare în spirit. Toate culturile anterioare pot fi privite și ca o pregătire a creștinismului. În epoca a cincea, creștinismul trebuie să suporte cea mai grea încercare, căci gândirea materialistă întuneacă adevărurile creștinismului. În epoca a șasea, creștinismul va reuni omenirea într-o mare fraternitate, și teosofia, care pregătește spiritualizarea omenirii, trebuie să fie considerată sol al acestor timpuri viitoare. Învățăturile date de creștinism omenirii sunt atât de profunde, atât de pline de înțelepciune, încât nici o religie viitoare nu ar putea înlocui sau îndepărta creștinismul. Creștinismul

are facultatea de a se adapta la toate formele de cultură ale viitorului.

Să luăm în discuție și un alt aspect al evoluției omenеști. În timpul erei atlanteene s-a format corpul fizic al omului, iar când continentul atlant s-a scufundat omul avea aproximativ constituția sa actuală. Atunci a început formarea mădulelor constitutive spirituale. În perioada de cultură indiană a fost dezvoltat corpul eteric. Poporul indian, ca primă ramură culturală postatlanteană, era foarte receptiv la viața spirituală. Acest fapt este în strânsă legătură cu dezvoltarea deosebită a corpului eteric.

Am putea insera aici următoarea observație. Cultura europeană actuală este foarte diferită, atât față de cea a vechii Indii, cât și față de cea a Indiei actuale, și astfel este de înțeles că mijloacele și căile de acces la viața spirituală ale unui european și ale unui indian trebuie să fie total diferite. Exercițiile yoga, care sunt profitabile pentru indian, nu convin europeanului. Metodele de inițiere oferite de maeștrii sunt în întregime adaptate diferitelor trepte de evoluție ale omenirii. O metodă care este excelentă pentru o anumită treaptă poate fi realmente vătămătoare pentru o altă treaptă. Nici religiile nu s-au înlocuit unele pe altele fără motiv. Dacă în toate există un fond comun de adevăr, diversitatea de expresie a acestui adevăr este determinată de diversitatea epocilor culturale. Un arbore formează un tot de la rădăcină la floare și cu toate acestea rădăcina are nevoie de o altă hrană decât frunza sau floarea. La fel, oameni care au trăit în diverse epoci culturale au nevoie de religii și metode de inițiere diferite.

În cultura persană s-a dezvoltat corpul astral. În cultura egipteano-asiro-caldeo-babiloniană în interiorul corpului astral se dezvoltă sufletul senzației. În cultura greco-latină este dezvoltat sufletul rațiunii. Propria noastră civilizație conduce la dezvoltarea sufletului conștiinței. În perioada a șasea de cultură se va dezvolta Sinea spirituală, care în prezent se află încă în stare de germene. Este necesară forța de impulsională a Spiritului lui Hristos pentru ca acest germene să se

dezvolte. Adevăratul creștinism va triumfa abia atunci când va fi dezvoltată Sinea spirituală. Apoi omenirea se va pregăti să primească Budhi, Spiritul vieții. La început, numai câțiva omeni vor fi în măsură să dezvolte în ei această forță; aceștia vor accede la o minunată viață spirituală. Creștinismul se află, în prezent, abia la începutul dezvoltării sale. Cei care se pregătesc astăzi pentru formarea Sinei spirituale în interior vor face ca acest creștinism spiritual să fie din ce în ce mai accesibil omenirii.

În cursul celei de a treia epoci de cultură vedem cum un grup mic de oameni, formând poporul evreu, a pregătit condițiile care fac posibilă apariția creștinismului. Vedem cum în epoca a patra forța lui Hristos pătrunde în lumea fizică, cum în epoca a cincea are loc cea mai puternică coborâre a omenirii în lumea fizică, cum, după ce omul a obținut dominația asupra acestei lumi fizice, în epoca a șasea va obține și o creștere a forței și facultății de a prelua în sine viața spirituală adusă de Spiritul-Hristos. Hristos apare ca fiind primul-născut, omul aflat cu mult înaintea timpului său, pe o treaptă la care omenirea nu va ajunge decât în epoca a șasea de cultură. Epoca a cincea este cea mai dominată de elementul material din evoluția omenirii.

Impresiile spirituale formează baza stărilor corporale și orice boală a corpului este expresia unei anumite aberații spirituale. Astfel, lepra, această boală oribilă a Evului Mediu, a fost expresia fricii încercate de europeni față de huni. Hunii erau descendenți ai atlantiților în curs de degenerare. Desigur, corpul lor fizic era încă sănătos, dar corpurile lor astrale erau impregnate cu substanțe de putrefacție. Frica și teroarea sunt un excelent substrat nutritiv pentru substanțele în descompunere ale planului astral. Aceste substanțe pe cale de descompunere ale triburilor atlanteene s-au fixat în corpul astral al europenilor și, plecând de aici, au indus lepra corpului fizic la generațiile următoare.

Totul trăiește mai întâi în mod spiritual, pentru a se manifesta mai târziu în corpul fizic. Nervozitatea actuală este numai o consecință a stării de spirit materialiste a

timpului nostru. Înțelepții ghizi ai omenirii știu că, dacă valul materialismului ar mai dura, ar apărea mari epidemii de boli de nervi; copiii s-ar naște cu membrele stăpânite de tremurături. Mișcarea teosofică a fost introdusă în lume pentru a salva omenirea de pericolele materialismului. Așadar, cel care răspândește gânduri și sentimente materialiste contribuie la promovarea acestor boli devastatoare. Cine combate materialismul luptă pentru sănătatea și posibilitățile evolutive ale populațiilor. Omul izolat nu poate face nimic pentru propria sa sănătate; el este un membru al omenirii și își extrage substanțele necesare întreținerii sale din izvorul comun al tuturor oamenilor. Cel care vede în profunzime legile evoluției omenesti asistă cu o inimă care sângerează cum omul izolat suferă și cum suferința lui este expresia rătăcirii spirituale a întregii omeniri. Misiunea teosofiei nu constă atât în a veni în ajutorul omului izolat, cât în a oferi elanul spiritual întregii omeniri, acționând astfel în favoarea vindecării corporale a acesteia.

În epocile a șasea și a șaptea, Sinea spirituală și Spiritul vieții se vor dezvolta la toți cei care se sprijină pe Hristos. Aceștia vor dobândi, în același timp, o gândire și o simțire sănătoase. Creștinismul aduce sănătatea și marea vindecare. Forța de viață a lui Hristos biruie orice boală și moartea. Corpul omului s-a dezvoltat ca formație solidă dintr-un mediu lichid; iată de ce știinta spiritului consideră mediul lichid ca element al corpului. Cele cinci săli care înconjurau piscina din Vitezda reprezintă simbolul celor cinci epoci de care omul are nevoie pentru a coborî din ce în ce mai profund în corporalitate și la capătul cărora el este subordonat în totalitate materiei. Numai după ce a parcurs aceste cinci epoci omul poate deveni sănătos. Cel ce a căzut pradă acestor cinci săli nu poate fi vindecat dacă marele tămăduitor, Hristos, nu vine la el. Atunci se produce ceea ce descrie capitolul 5 al Evangheliei lui Ioan. Astfel, descrierea vindecării bărbatului infirm de treizeci și opt de ani este un anunț profetic a ceea ce se va întâmpla în epoca a șasea, când

omul nu va mai avea nevoie de medicamente, fiindcă va fi propriul său vindecător.

La începutul erei postatlanteene mai existau vestigii ale consangvinității. Cuvintele lui Hristos: „Cel care nu-și părăsește tatăl, mama... nu poate să-mi fie ucenic" se referă la treapta umanității din epoca a șasea. În locul spiritelor popoarelor, al spiritelor triburilor și raselor va domni un spirit general al omenirii. Atunci omul nu va mai fi fiul neamului său sau al poporului său, ci fiul omenirii, fiu al Omului. Hristos este primul care folosește acest termen (Ioan, 3, 13-14). În acel timp el se comporta cum se vor comporta oamenii când vor fi „fii ai Omului".

Aceasta se exprimă prin faptul că Hristos merge la samarineancă - samarinenii n-aveau nimic comun cu evreii. Ceea ce face posibilă evoluția omului, este de natură feminină, pasivă, spre deosebire de spirit, care reprezintă principiul fecundant, masculin, activ.

Consecința acestei influențe masculine permanente asupra principiului feminin este dezvoltarea corpului eteric, apoi a corpului astral, sufletului senzației, a sufletului rațiunii și a sufletului conștiinței. În acesta din urmă se formează Sinea spirituală. Acest lucru este indicat în conversația lui Hristos cu samarineanca prin cuvintele: „Tu ai avut cinci bărbați și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat" (cap. 4, 18). Cei cinci bărbați pe care i-a avut samarineanca sunt cele cinci corpuri spirituale care au acționat asupra corpului fizicul. Al șaselea, Sinea spirituală, nu este bărbat în sensul vechi. Celelalte cinci sunt etapele inferioare, efemere ale evoluției, în timp ce al șaselea, Sinea spirituală, reprezintă divinul, eternul. Astfel, în conversația cu samarineanca, Hristos anunță timpurile viitoare.

În timp ce cele cinci corpuri au nevoie de o purificare din exterior, Sinea spirituală va păstra puritatea omului.

Corpul lui Hristos este plin de puritate. El vrea să purifice și omenirea, de aceea intră în Templu, pe care-l curăță de comercianți și de mânduitorii de bani (Ioan, 2, 14-22), altfel spus, el purifică templul Sfântului Duh, corpul omului, curățându-l de principiile inferioare care sunt legate de el, făcându-l apt să primească Duhul.

Aceste explicații nu trebuie să ne facă să credem că descrierile Evangheliei lui Ioan trebuie să fie înțelese doar ca niste simboluri. În Antichitate, atribuirea unui nume nu avea nimic arbitrar, el era riguros adaptat caracterului personalității respective. Pe cât este de adevărat că cele trei femei care au stat sub cruce reprezintă cele trei calități, sufletul conștiinței, sufletul înțelegerii și sufletul senzației, tot atât de adevărat este și faptul că ele au stat acolo. Când citim Evanghelia lui Ioan vedem așadar atât imagini simbolice privind ceea ce se va realiza pe acest Pământ în epoca următoare, cât și ceea ce s-a desfășurat la începutul erei creștine. Faptele istorice sunt plasate de către puterile care ghidează omenirea ca simboluri ale evoluției viitoare a umanității.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA a VII-a

Basel, 22 noiembrie 1907

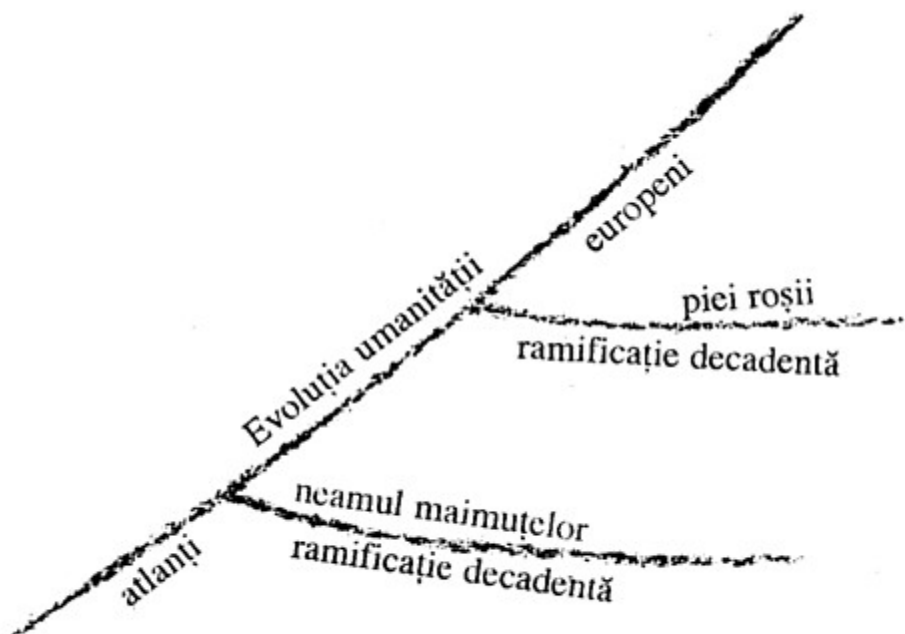
Într-un document ca Evanghelia lui Ioan totul are sens și importanță și nimic nu ar putea fi spus altfel decât apare în această scriere. De ce, de exemplu, Sfântul Duh apare sub forma unui porumbel? Ar fi necesară o întreagă serie de conferințe pentru a explica acest lucru. Dar este posibil să ne facem o idee despre aceasta dacă urmărim evoluția omenirii dintr-un punct de vedere diferit de cel în care ne-am plasat până acum. În conferințele precedente s-a afirmat – idee monstruoasă pentru gândirea științifică – că omul era prezent încă de la începutul evoluției pământești, la care el a participat ca la propria sa evoluție. Evident, nu trebuie uitat că oamenii din trecut erau organizați și constituiți cu totul altfel decât cei actuali. Chiar atlantul avea un aspect foarte diferit de omul actual. Această diferență este mult mai mare pentru omul epocii lemuriene și încă și mai pronunțată pentru acea perioadă când Luna și Soarele erau încă unite cu planeta noastră.

Dacă vrem să avem acces la modul în care știința spiritului concepe evoluția, trebuie plecat de la ceea ce ne este mai apropiat. Nu toți oamenii care trăiesc în prezent pe Pământ se află pe aceeași treaptă de evoluție.

Alături de popoare ajunse pe o înaltă treaptă culturală există populații primitive mult rămase în urmă din punct de vedere al culturii. În științele actuale ale naturii s-a acreditat ideea – și ea este solid ancorată, deși fapte mai noi o contrazic – că popoarele mai evoluat se trag din cele mai puțin evoluat. Această idee nu corespunde cu rezultatele investigației spirituale. Cu titlu de exemplu, să luăm popoarele care au devenit cunoscute prin descoperirea Americii și să descriem pe scurt un episod care ne îngăduie să pătrundem în viața spirituală a acestora. După cum se știe, albi au împins mereu populațiile indiene în interiorul țării și nu și-au ținut promisiunea de a le da alte teritorii. Un șef indian i-a spus într-o zi comandantului unei trupe invadatoare europene: „Voi, fețelor palide, voi ne-ați luat pământurile noastre și ne-ați promis că ne dați altele. Omul alb nu și-a ținut cuvântul dat pieilor roșii, iar noi știm de ce. Omul alb are unele mici semne magice în care el caută să cunoască adevărul. Dar ceea ce află el nu este adevărul. Pieile roșii nu caută adevărul în aceste mici semne magice. Ei aud Marele Spirit în foșnetul pădurii, în murmurul râului. Marele Spirit le indică, prin fulger și tunet, ceea ce este bine și ce nu este bine”.

Rasa americană reprezintă o populație primitivă străveche, o populație aborigenă rămasă mult în urmă, chiar în ceea ce privește concepția religioasă. Dar ea a păstrat credința într-un spirit monoteist care îi vorbește prin toate zgomotele naturii. Indianul este atât de strâns legat de natură, încât el percepe în toate manifestările acesteia vocea spiritului creator, în timp ce europeanul este atât de încurcat în cultura sa materialistă, încât nu mai poate percepe vocea naturii. Ei au aceeași origine, coboară amândoi din atlanti care aveau o credință monoteistă rezultată dintr-o clarvedere spirituală. Totuși, europenii s-au ridicat la o treaptă culturală superioară, în timp ce indienii au rămas pe loc, ceea ce i-a dus la decădere. Acest proces evolutiv trebuie avut în vedere. El poate fi schematizat astfel: în cursul mileniilor planeta noastră se transformă, iar această transformare condiționează și evoluția omenirii. Ramurile colaterale,

care nu mai sunt adaptate la condițiile nou apărute, degenerază. Avem astfel trunchiul evoluției directe și ramurile colaterale care au degenerat.

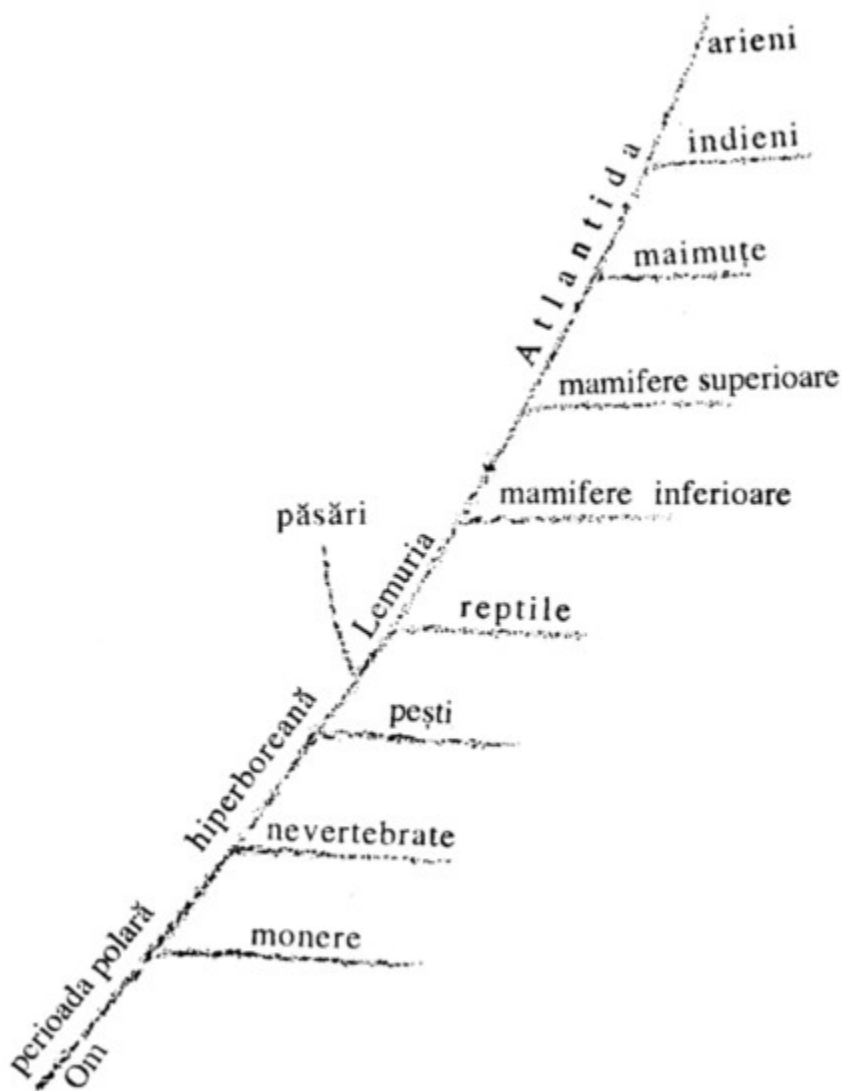

Înainte de perioada atlanteană, când europenii și indienii erau încă uniți, corpurile omenеști erau de consistență gelatinoasă. Este vorba de ființe care s-au desprins din trunchiul comun și au rămas în urmă. Ele continuă să evolueze, dar pe o linie descendentă. Din ele a apărut neamul maimuțelor.

Nu ne este îngăduit să spunem că omul coboară din maimuță, ci că amândoi coboară dintr-o formă comună, care era totuși foarte diferită de cea a omului și a maimuței actuale. Bifurcarea s-a produs în momentul în care această formă originară avea posibilitatea fie să se ridice spre om, fie să regreseze, pentru a deveni o caricatură a omului. Noi urmărim această teorie a descendenței numai atât cât este necesar pentru a găsi legătura cu ceea ce s-a spus în conferințele precedente. Corpul eteric al omului vechii Atlantide se afla încă în exteriorul corpului fizic. În prezent, numai corpul astral

se află la exteriorul corpului fizic, și numai în timpul somnului. Acesta este motivul pentru care omul nu poate depăși oboseala corpului fizic decât în timpul somnului, deoarece atunci corpul astral se află în afara corpului fizic și are astfel posibilitatea să acționeze asupra acestuia. În prezent, nu mai sunt posibile alte influențe asupra corpului fizic. Există numai rămășițe ale acestor influențe, în manifestări ca înroșirea de rușine sau îngălbenirea de frică, de spaimă. Dacă ne întoarcem în era atlanteană, cu cât corpul eteric era mai exterior corpului fizic, cu atât avea mai mult posibilitatea să acționeze asupra acestuia. Influența corpului eteric asupra corpului fizic era altădată atât de mare pentru că acesta din urmă era mult mai maleabil, mai plastic decât în prezent. La o epocă a evoluției omenesci când corpul fizic avea numai un rudiment de schelet delicat articulat, puterea corpului eteric asupra corpului fizic era atât de mare, încât omul avea posibilitatea de a-și alungi după voie un braț, o mână, de a face să-i dispară un deget etc. Așa ceva îi pare omului actual absurd. Ar fi cu totul fals să ne reprezentăm omul lemurian asemănător cu noi. Omul lemurian nu se deplasa ca omul actual, cu ajutorul membrelor. El era mai mult sau mai puțin o ființă aeriană. Toate organele omului actual nu erau decât schițate, el le putea metamorfoza. În era atlanteană corpul omenesc era încă maleabil și putea fi transformat din interior, după voință. Aceasta se datora, cum am spus, faptului că corpul eteric era încă parțial exterior corpului fizic și ființele care nu lucrau corect asupra corpurilor lor au devenit cele pe care noi le numim maimuțe. Astfel s-au născut acele caricaturi ale omului actual. Ele coboară din noi și nu noi din ele. Se pune problema de ce tocmai maimuțele sunt cele care s-au desprins, de ce unele au rămas la un nivel inferior, sub formă de ființe fără suflet - este vorba de suflet superior, nu de corp astral. Au apărut alte condiții. Omul s-a adaptat la acestea, dar ele nu au putut face acest lucru. Corpul lor fizic s-a durificat, în timp ce omul a putut să-și păstreze maleabilitatea și plasticitatea corpului său.

La începutul evoluției terestre trebuie să ne reprezentăm omul cu un corp eteric subtil. El și l-a metamorfozat tot mai mult. Un clarvăzător ar fi perceput atunci omul sub forma unei sfere. Schema de mai jos ilustrează arborele genealogic al evoluției.

Evoluția omenirii

Specia din care au ieșit mai târziu maimuțele actuale s-a desprins într-o perioadă relativ tardivă a erei atlanteene.

Anumite mamifere superioare se separaseră într-o epocă mai îndepărtată, în timp ce anumite mamifere inferioare se separaseră chiar în primele timpuri ale acelei ere.

Omul fizic avea pe atunci valoarea evolutivă a unui mamifer, dar mamiferele au rămas la acest stadiu, în timp ce omul și-a urmat evoluția sa. Într-o epocă și mai îndepărtată, omul avea valoarea evolutivă a reptilelor. Corpul său era cu totul diferit de cel al unei reptile actuale; încrengătura reptilelor a apărut prin involuție. Omul și-a dezvoltat mădulele sale constitutive interioare, reptila a involuat. Ea este un frate rămas în urmă al omului. Înaintea reptilelor s-au desprins păsările și într-o epocă și mai îndepărtată omul se afla la stadiul evolutiv conservat în prezent de pești. Atunci nu existau pe Pământ forme mai evolute decât peștii. Într-o epocă extrem de îndepărtată omul era la stadiul de animal nevertebrat. Iar în epoca cea mai îndepărtată, s-au desprins și s-au perpetuat până în zilele noastre ființele monocelulare numite de Haeckel monere, care reprezintă frații cei mai vechi ai omului. Dacă, plecând de la această serie evolutivă, facem arborele genealogic al omului, acesta coincide cu cel stabilit de Haeckel în scrierile sale:

1. Monere	13. Pești cu schelet
2. Monocelulare	14. Dipnoi
3. Pluricelulare	15. Batracieni cu branhii
4. Celentarate	16. Amfibieni cu solzi
5. Protoentozoare	17. Protoreptile
6. Platelminți	18. Pelicosaurieni
7. Nematode	19. Prototerieni
8. Stomocordate	20. Marsupiale
	21. Lemurieni
	22. Cinocefale
	23. Maimuțe antropoide
	24. Pitecantropi
	25. Oameni înzestrați cu vorbire.
9. Urocordate	
10. Acraniate	
11. Ciclostomi	

12. Pești primitivi

Noi am putea prelua fără rețineri arborele lui Haeckel, cu singura diferență că pentru el mai întâi apar formele animale și acestea evoluează după aceea, ridicându-se până la om, în timp ce noi considerăm lumea animală o ramificație a omului, ca oameni degenerați. Omul este efectiv primul născut al Pământului, el a evoluat în linie dreaptă, lăsând în urmă, în diferite etape, celelalte ființe, ca pe niste rebuturi.

Dacă avem în vedere momentul în care s-au desprins din trunchiul comun păsările și reptilele, vedem că atunci existau forme omenști asemănătoare păsărilor și reptilelor de mai târziu. Clarvăzătorul se întoarce la acest trecut îndepărtat, când entitatea spirituală a omului nu luase încă în posesie corpul său fizic. El percepe sufletul-grup al omului, care învăluie corpul în formă de pasăre. La acest stadiu au rămas acele entități spirituale care nu aveau nevoie să coboare în planul fizic. După ce au ajuns la acest stadiu al lumii fizice, ele au evoluat din nou, urcând spre spiritual. Este vorba de ființe ale planului astral, ale lumii Sfântului Duh, care și-au păstrat domeniul propriu, tot așa cum omul ia în stăpânire Pământul fizic, ca domeniu al său. Aceste entități ni le reprezentăm sub formă de păsări, atunci când vor să se facă vizibile fizic pentru noi. Iată de ce autorul Evangheliei lui Ioan reprezintă Sfântul Duh printr-un porumbel care coboară în sufletul-conștiinței lui Iisus și-l umple ca Sine spirituală. Acest simbol ne apare de o minunată profunzime când îl avem în vedere în legătură cu evoluția omenirii.

Dorim să mai facem o legătură și dintr-un alt punct de vedere între ceea ce este scris în Evmghelia lui Ioan și evoluția Pământului și omenirii. Pentru aceasta trebuie să revenim, pe scurt, la o reprezentare provenind din școala rosicruciauă. La un anumit grad al dezvoltării, discipolului i se spune: Să observăm planta, în comparație cu omul. Planta își îndreaptă rădăcina sa în jos, spre centrul Pământului, sediul Eului său. Ea își orientează în mod cast organele sale de fecundare spre

Soare, spre lumină. În lumina Soarelui, ea își deschide floarea; iar fructul său se coace. În ocultism, acest efect fecundant al luminii solare este numit atingerea cu lancea iubirii Soarelui: Ea face să irumpă floarea și determină fecunditatea Pământului. Ceea ce își înfige planta în pământ, rădăcina, corespunde cu capul omului. Omul își îndreaptă capul spre Soare, spre lumină. Iar ceea ce planta îndreaptă spre lumină, organele de reproducere, omul îndreaptă pudic spre Pământ. Omul este imaginea inversată a plantei. Animalul se situează la mijloc, între cele două. Desenăm planta în poziție verticală, orientată spre Pământ, omul, de asemenea, vertical, ridicându-se de la Pământ, animalul în poziție orizontală. Se obține astfel forma de cruce. Platon exprimă aceasta spunând [60]: „Sufletul lumii este crucificat pe străvechea cruce a lumii”. Crucea este un simbol cosmic în evoluția lumii. Când ajungea să poată privi astfel evoluția lumii, discipolul era străbătut de fiori adânci. În felul acesta, și planta ne apare ca o ființă-frate venită dintr-un trecut imemorial. La origine, omul era și el o ființă eterică de substanță vegetală. El avea natura substanțială pe care o are astăzi planta. Dacă omul n-ar fi transformat substanța vegetală în carne, el ar fi rămas cast și pur ca planta; nu ar fi cunoscut dorința și pasiunea. Dar această stare nu putea fi menținută, deoarece el nu s-ar fi trezit la conștiința de sine. Ar fi rămas în viața de vis în care se află planta și în prezent. Omul trebuia să fie pătruns de dorințe și de pasiuni, trebuia să fie adus la existența trupească. Transformarea substanței vegetale în substanță carnală nu s-a efectuat în același timp pentru toate organele. Organele care sunt expresia instinctelor inferioare au fost ultimele care au fost implicate în această evoluție carnală, trupească. Și ele se găsesc în stare de involuție. Organele de reproducere și-au păstrat cel mai mult timp caracterul vegetal. Legende și miturile ne vorbesc de hermafrodiți, de ființe lipsite de organe sexuale formate din carne și din sânge, dar având organe de natură vegetală. Unii cred că frunza de smochin pe care o purtau primii oameni din Paradis era o manifestare a

rușinii. Nu, în această legendă s-a păstrat amintirea faptului că în locul organelor de reproducere carnale oamenii aveau organe de reproducere de natură vegetală. Acum să privim spre viitor. Organele corpului uman care în prezent sunt încă de natură inferioară, care au fost atrase cel mai târziu în domeniul carnal, vor fi primele care vor dispărea, se vor usca, se vor desprinde. Omul nu va rămâne la stadiul actual. Așa cum a plecat de la castitatea vegetalului pentru a se adânci în seuzualitatea lumii dorințelor, tot astfel el se va și elibera din aceasta, urcând spre starea de castitate cu ajutorul unei substanțe purificate.

Anumite organe ale corpului omenesc sunt pe cale de degenerare, altele au ajuns la cel mai înalt stadiu al posibilităților evolutive, iar altele sunt încă la începutul evoluției lor. Din prima categorie fac parte organele de reproducere, în timp ce creierul face parte din cea de a doua categorie. Printre organele care se află încă în starea de structură germinativă se află inima, laringele și tot ce are legătură cu formarea cuvântului. Din acestea se vor forma organe care vor înlocui funcțiile organelor de reproducere și le vor depăși cu mult. Ele vor deveni, în sensul cel mai profund, organe supuse voinței. Când omul va face să se nască forme prin cuvânt, iar cuvântul va acționa în mod creator, atunci el va reveni la acea castitate pe care a păstrat-o planta, dar va fi vorba de o castitate conștientă. Pentru investigatorul spiritual și inima se află la începutul evoluției sale. Ea nu este acea pompă pe care a prezentat-o gândirea materialistă. Credința că inima este cauza circulației sângelui este eronată. Oricât ar suna de oribil, realitatea este că activitatea inimii este consecința circulației sângelui. În viitor, când omul va ajunge la un stadiu evolutiv mai înalt, inima va fi și ea supusă voinței sale conștiente. Există deja o structurare în acest sens, și anume striția transversală pe care o prezintă inima, ca toți mușchii voluntari. Atunci omul va da naștere semenului său prin cuvânt, atunci substanța omenească va fi castă și purificată. Ceea ce la un nivel inferior se îndreaptă spre Soare sub formă de corolă vegetală pentru a primi

săgeata de iubire a razei solare, se va întoarce din nou spre Cosmos, corespunzător cu nivelul superior al omenirii viitoare, ca un caliciu care va fi fecundat dinspre lumea spirituală. Acesta este reprezentat de Sfântul Graal, caliciul luminos a cărui obținere constituia idealul ce călăuzea pe cavalerul Evului Mediu.

Să ne referim la legătura care există între plantă și Pământ. Planta nu are decât un corp fizic și un corp eteric. Datorită acestui fapt ea are o stare de conștiință comparabilă cu cea a omului în timpul somnului. În timp ce animalul are o conștiință de grup, conștiința plantei este concentrată în centrul Pământului. Plantele sunt legate de Pământ în așa fel, încât ele trebuie să fie considerate ca elemente constitutive ale acestuia. Plantele izolate nu au corp astral, ele sunt incluse în corpul astral al Pământului. Corpul astral al Pământului este în interacțiune cu cel al Soarelui. În organismul superior al Pământului are loc un proces asemănător cu alternanța stărilor de conștiință din timpul somnului și al vegheii întâlnită la om. O consecință a acestuia o constituie creșterea vegetală estivală; plantele germinează, cresc și înfloresc, ridicându-se spre Soare. Iarna corpul astral solar se retrage în Pământ. Atunci corpul astral terestru nu depinde decât de el însuși; el se retrage spre centrul Pământului; vegetația este în repaus. Clarvăzătorul poate observa exact relația dintre cele două corpuri astrale. Deoarece această retragere a corpului astral determină o stare de repaus a vegetației și a activităților vitale și prin aceasta și de întrerupere a conștiinței, a trebuit ca în cursul evoluției sale omul să fie dotat cu un corp astral individual, deoarece numai astfel el putea dobândi o stare de conștiință continuă. După ce ne-am ocupat de semnificația lui Hristos pentru evoluția umană, să vedem care este semnificația acestui Spirit pentru evoluția cosmică. Entitățile care au atins chiar de la începutul evoluției pământești acel nivel de perfecțiune pe care omul îl va atinge abia la sfârșitul evoluției își au sediul în Soare. Hristos face parte dintre aceste entități, în calitate de forță cosmică. Așadar, la începutul evoluției pământești actuale, corpul său astral

era legat de corpul astral al Soarelui. El își avea sediul în Soare. O dată cu apariția lui Hristos pe Pământ, a coborât și corpul astral al acestei forțe cosmice a Spiritului-Hristos și a rămas de atunci în legătură continuă cu corpul astral al Pământului. O dată cu apariția lui Hristos pe Pământ, corpul astral al Pământului a primit de la cel al Soarelui o substanță cu totul nouă. Cel care, pe vremea lui Hristos, ar fi observat Pământul de pe o altă planetă, ar fi putut vedea acest aport de substanță prin modificarea radiației colorate a corpului astral. Prin legătura corpului său astral cu cel al Pământului, Spiritul solar Hristos a devenit în același timp Spirit al Pământului. Spiritul lui Hristos este în același timp Spirit solar și Spirit al Pământului. Din momentul în care Hristos a pășit pe Pământ, El a rămas în legătură permanentă cu acesta. A devenit Spiritul planetar al Pământului. Pământul este corpul Său, El îi dirijează evoluția. Această legătură s-a realizat pe Golgota și Misteriul de pe Golgota este simbolul a ceea ce s-a înfăptuit atunci pentru evoluție.

Suprafața globului este împărțită între patru rase: albă, galbenă, roșie și neagră. Dar atmosfera care învăluie Pământul din toate părțile este unitară. La aceasta face aluzie capitolul 19, versetul 23: „După ce au răstignit pe Iisus, ostașii au luat hainele Lui și le-au făcut patru părți, fiecărui ostaș câte o parte, și cămașa. Dar cămașa era fără cusătură, țesută de sus, în întregime”. Veșmintele lui Hristos sunt un simbol pentru suprafața pământească, cămașa fără cusătură simbolizează atmosfera care nu este divizată, este indivizibilă și învăluie Pământul din toate părțile. Trebuie să insistăm asupra faptului că acest simbol este, de asemenea, un fapt istoric. În virtutea acestui fapt trebuie înțeles cuvântul Maestrului: „Cel ce mănâncă pâinea mea mă calcă în picioare” (Ioan, 13, 18). Dacă Hristos este spiritul planetar, dacă Pământul este corpul Său, nu este oare justificat ca oamenii să spună că mănâncă trupul său, beau sângele Său și îl calcă în picioare? Când acest spirit vorbește despre fructele Pământului nu poate spune: „Acesta este trupul Meu”, și când indică sucii plantelor: „Acesta este sângele Meu”?

(Ioan, 6, 56). Și nu trec oare oamenii peste corpul acestui spirit planetar, călcându-l cu picioarele? El n-a spus-o într-un sens peiorativ, ci pentru a indica faptul că Pământul este adevăratul corp al lui Hristos. Acest pasaj al Evangheliei trebuie luat *ad litteram*. Amintirea acestui mare adevăr trebuie să fie păstrată vie pentru generațiile viitoare, prin Misteriul Cinei. Numai cel care poate onora sensul profund al Cinei poate resimți valoarea acestui puternic eveniment pentru întreaga evoluție cosmică. El vede țâșnind forța lui Hristos în plantele pe care Pământul le face să se înalțe primăvara în direcția luminii solare. Faptul că Hristos a devenit om nu este numai un eveniment omenesc, ci un Eveniment cosmic.

EVANGHELIA LUI IOAN

CONFERINȚA a VIII-a

Basel, 25 noiembrie 1907

Autorul Evangheliei lui Ioan spune, la sfârșitul acesteia, că Hristos a făcut multe alte lucruri nerelătate în carte: „Dar sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris” (Ioan, 21, 25). Trebuie să spunem și noi că o serie lungă de conferințe nu ar fi suficientă pentru a explica tot ce este scris în această Evanghelie. Azi vom examina mai în detaliu dualitatea conceptelor de „Tată” și de „Eu”. Aceste două concepte ne aduc o clarificare în legătură cu evoluția omenirii de care a fost vorba în conferințele precedente. Omenirea a plecat de la o conștiință a Eului cu totul diferită de cea pe care o cunoaște în prezent. Prin „Adam” nu trebuie înțeles un om izolat, ci o conștiință a Eului înglobând mai multe generații. Cel care este la originea unei astfel de generații este „Tatăl”. În iudaismul Vechiului Testament, Avraam era resimțit ca Tată, și orice evreu de atunci zicea: Eu nu sunt un Eu independent, ci un Eu ce vine de la Avraam și se ramifică în toți membrii liniei, inclusiv în mine. După cum într-un arbore seva vitală urcă de la rădăcini spre fiecare ramură, tot așa curge și prin întregul popor evreu seva vitală a lui Avraam, Eul comun al poporului evreu. Când

un evreu al Vechiului Testament pronunța numele Tatălui, el făcea aluzie la toată linia acelei sa sânge și această conștiință a Eului care îngloba toate generațiile el o numea conștiința divină. Când se adresa Eului în calitate de Dumnezeu, el îl numea Iahve. Când răsuna numele de Iahve poporul era conștient că un Eu comun, care își avea originea în patriarhul Avraam, străbate întregul popor.

Prin amestecarea sângelui, această relație s-a modificat, în timp. Conștiința lui „Eu sunt” s-a individualizat, și Hristos este puterea destinată să aducă omenirii conștiința acestei modificări. Omul din trecut înțelegea prin „Eu sunt” un curent care traversează generațiile. Omul unui timp ulterior îl înțelege ca pe ceva care curge prin ființa sa interioară. Primul subînțelegea pe Dumnezeu care străbate întreaga comunitate ca pe o conștiință divină a Eului; celălalt îl resimte în el ca pe o scânteie, o picătură de substanță divină. Să ne reprezentăm o putere transferată pe Pământ, făcând omenirea conștientă că acest „Eu sunt” poate trăi în fiecare individ; că divinitatea a pus în fiecare o picătură din substanța sa. Această putere ar spune: Acest „Eu sunt” este ceva ce se află în fiecare din voi, este o parte a forței divine unice. Ceea ce resimțiți ca „Eu sunt” al dumneavoastră este una cu „Eu sunt” al Tatălui. Cel care a devenit conștient de acest fapt poate spune: „Eu și Tatăl suntem una”. Priviți înapoi, până la Adam: vedeți conștiința Eului scurgându-se prin generații de-a lungul secolelor și mileniilor. Dar mai există o conștiință umană superioară, care a fost dată omului în forma sa originală. Aceasta este conștiința omenirii care nu înglobează numai generații diferite, ci omenirea întreagă. Apoi a apărut conștiința proprie generațiilor, perpetuându-se prin generații și care, în final, a fost individualizată prin „Eu sunt”. Așadar, omul posedă germenul lui „Eu sunt” de mai înainte. De aceea Hristos poate spune: Înainte să fi fost Avraam era „Eu sunt”. Aceasta este adevărata învățătură a școlii oculte.

Pentru alte clarificări privind doctrina lui „Eu sunt” ne vom folosi de Legenda de Aur, bine cunoscută în toate

școlile creștine. În ea se spune: „Când Set, pe care Iehova îl dăduse în locul lui Abel, a ajuns într-o zi la poarta Paradisului, Heruvimul cu spadă strălucitoare i-a permis să intre în locul din care oamenii fuseseră alungați. Set a văzut aici doi arbori cu ramurile întrepătrunse, arborele vieții și acela al cunoașterii. Și Heruvimul l-a invitat pe Set să ia trei semințe din cei doi arbori înlănțuiți. Set a pus cele Crei semințe în gura lui Adam, tatăl său, când acesta a murit. Din mormânt a ieșit un arbore triplu – unii l-au văzut strălucind în foc – și flăcările au format cuvintele: „Eu sunt cel care a fost, care este și care va fi”. Lemnul arborelui care a crescut din mormântul lui Adam a avut utilizările cele mai variate. Din el a fost tăiat toiagul magic cu ajutorul căruia Moise a realizat minunile sale. Lemnul a fost folosit și pentru poarta templului lui Solomon. Din el a mai fost construit podul pe care a trecut Iisus în drumul său spre moarte. În sfârșit, el a slujit la confecționarea crucii pe care a fost răstignit Iisus pe Golgota. Iată explicația care era dată în școlile oculte acestei legende: în om există doi arbori, arborele sângelui roșu și arborele sângelui roșu-albastru. Arborele sângelui roșu este expresia cunoașterii, sângele roșu-albastru este expresia vieții. Cei doi arbori erau separați, astfel ne învață ocultismul străvechi. A fost un timp când în om nu se forma încă sânge roșu. Abia când Eul a coborât în corpul omenesc s-a născut sângele roșu. Ceea ce se manifestă în sângele roșu-albastru, viața, exista de mult timp. Sângele s-a format prin sublimarea sevelor vitale. Gândirea creștină situează momentul când i-a fost dat omului sângele în epoca Paradisului, când s-a fixat în sufletul omenesc prima lucire crepusculară a Eului, când a coborât divinitatea, iar omul era dotat numai cu un suflet-grup, dar în care se afla primul germene din care a luat naștere Eul individual.

Mitul Paradisului spune: Datorită faptului că oamenii au obținut sângele roșu ei au devenit ființe dotate cu cunoaștere, au învățat să privească, ochii lor s-au deschis și au învățat a deosebi bărbatul de femeie. Dar prețul acestei cunoașteri trebuia plătit. Conștiința Eului se

naște numai pentru că sângele moare. În corpul omenesc are loc, continuu, un consum al vieții și o înnoire a acesteia. Sângele albastru și-a îndeplinit misiunea sa după ce a fost consumat, și din distrugerea sângelui albastru se naște conștiința Eului. În sufletul omului se creează forțele prin care el va putea stăpâni și uni cei doi arbori. Omul resimte Eul său numai pentru că poartă permanent în sine moartea. Așa cum a intrat în lume, omul este dependent de plantă, numai ea îi oferă posibilitatea vieții. Gândiți-vă la faptul că omul inspiră constant aer conținând oxigen și expiră aer uzat, conținând acid carbonic. El consumă oxigenul și îl transformă în acid carbonic. Oxigenul, fără de care el nu poate trăi, îl primește de la plantă, care retransformă acidul carbonic produs de om în oxigen și face astfel ca aerul să fie din nou utilizabil pentru el. Planta reține carbonul pe care l-a disociat din acidul carbonic și îl redă omului după milenii, sub formă de ulei. Pământul este un organism unitar; dacă i-ar lipsi o parte, nu ar fi posibilă viața în forma sa actuală. Planta, animalul și omul trebuie considerate o singură ființă; suprimați planta și viața celorlalți nu mai este posibilă. Într-un viitor foarte îndepărtat aceste relații se vor modifica. Omul actual nu știe nimic despre aceasta, dar clarvăzătorul își poate îndrepta privirea spre o epocă în care acidul carbonic nu va mai fi transformat cu ajutorul plantei, ci omul însuși îl va reconverti în oxigen utilizabil. Marele ideal al școlilor oculte este ca omul să realizeze în mod conștient în el însuși ceea ce acum face planta pentru el, să preia activitatea vegetală în propria sa activitate. În el vor apărea acele organe grație cărora va reconverti el însuși acidul carbonic. Inițiatul prevede modul în care se vor uni cei doi arbori, cel al acidului carbonic și cel al oxigenului, contopindu-și coroanele. Atunci cel despre care s-a spus: „Eu sunt cel care a fost, cel care este și cel care va fi” va trăi ca ceva veșnic în fiecare om. Eul trăia deja în Adam, dar el trebuia să fie mai întâi fecundat. La început, trebuia ca arborele vieții să fie transformat în arbore al morții. El nu putea să fie dat împreună cu arborele cunoașterii, fapt pentru care

cei doi arbori erau separați: planta era așezată între ei. Trebuia mai întâi să fie cucerită conștiința eternității. Iisus Hristos a purtat-o în El și a sădit-o pe Pământ. Cele trei semințe sunt cele trei elemente divine, Manas, Budhi și Atma. Ceea ce este etern în toate a fost depus cu Adam în mormânt. Conștiința eternității este anunțată din mormânt, din mormânt a ieșit arborele care a spus cu litere de foc: „Eu sunt cel care a fost, cel care este și cel care va fi”. Hristos îi învață pe oameni să aprindă în natura omenească această scânteie: „Eu sunt un om individual”, spunându-le: Străduiți-vă să vă sprijiniți tot mai mult pe entitatea lui „Eu sunt” și veți realiza comunitatea voastră cu mine. Numai prin acest „Eu sunt” veți ajunge la Tatăl, căci Tatăl și Eu suntem una. Numai un clarvăzător putea înțelege aceasta și autorul Evangheliei lui Ioan era un clarvăzător. El nu a vrut să redea doar semnificația istorică a acestui fapt, ci și ceea ce poți cunoaște când îți îndrepti privirea spre lumea spirituală.

Când un clarvăzător contemporan cu Hristos voia să știe ce s-a produs în lumea spirituală, el trebuia să adoarmă. Aceasta este spus în capitolul 3. Nicodim, un bătrân evreu, a venit să-l găsească pe Hristos. El voia să devină clarvăzător, deoarece ajunsese la starea care-i permitea să vadă; și a venit la El noaptea, deoarece conștiința sa de veghe era stinsă. În versetul 5 al acestui capitol se află, de asemenea, relatată învățătura că omul poate fi „născut din spirit”.

Hristos spune: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan,14,6). Unde se află această cale care conduce la divinitatea cea mai înaltă prin Hristos? „Eu sunt” acționează asupra corpului astral și-l transformă în Sine spirituală, lucrează asupra corpului eteric pentru a face din el Spiritul vieții și asupra corpului fizic pentru a face din el Om-spirit. Când Eul omului acționează asupra lui, din această muncă rezultă Sinea spirituală, apoi în el se elaborează Spiritul vieții. Astfel omul ajunge la adevărata viață. În „Eu sunt” se află calea spre adevăr și spre viața adevărată. Căci „Eu sunt” transformă corpurile inferioare

și trezește în ele adevărata viață, ceea ce se poate reprezenta astfel:

Eu sunt	Calea	Adevărul	și	Viața
Direct ie	Sine spirituală	Spiritul vieții	i	Om- spirit

„Eu sunt” indică direcția pe care trebuie să se angajeze omul pentru a ajunge la desfășurarea Sinei spirituale, a Spiritului vieții și a Omului-spirit.

În Evanghelia lui Ioan se pot identifica și învățături propriu-zis teosofice. Faptul că în fiecare om se află un Eu individual, că în acest Eu există o scânteie divină, că această scânteie trebuie să se dezvolte pentru a deveni „Dumnezeu în noi” a fost evocat de autorul Evangheliei lui Ioan (cap. 9). În cele mai multe traduceri ale Bibliei, răspunsul lui Hristos la întrebarea: „Cine a păcătuیت, acesta care este orb din naștere sau părinții săi?” este: „Nici el n-a păcătuیت, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu” (Ioan, 9, 3). Dar este o concepție demnă de un creștin ca Dumnezeu să facă să se nască un om orb, ca să-și poată manifesta gloria sa prin el? Un concept despre Dumnezeu care să conducă spre asemenea consecințe este imposibil. Acest pasaj se citește mult mai simplu și mai clar, dacă ne bazăm pe concepția teosofică. Hristos a răspuns: Nici el nici părinții săi nu au păcătuیت, el împlinește karma pentru ca scânteia divină să devină vizibilă în el, pentru ca lucrările „lui Dumnezeu din el” să devină vizibile. Răspunsul lui Hristos (Ioan, 9, 3) trebuie să fie tradus după cum urmează: „El s-a născut orb pentru ca lucrările lui Dumnezeu din el să fie vizibile în corpul său”. Orice om trece prin vieți pământești succesive. Vedem un orb din naștere. Dar nu este obligatoriu ca el să fi păcătuیت în această existență. A putut aduce dintr-o incarnare precedentă greșala care l-a condus la această naștere. În sens teosofic, doctrina karmei este cea care acționează de-a lungul incarnărilor, și acest lucru este descris aici. Este evident că Hristos trebuia, prin învățătura sa, să ajungă în contradicție cu concepțiile curente ale

iudaismului, ceea ce explică și intrarea Lui în conflict cu evreii (Ioan, 9, 22).

Și în alt loc din Evanghelia lui Ioan se vorbește despre doctrina karmei. În capitolul 8 există un pasaj uimitor: Întrebat de farisei care este părerea Sa asupra femeii adultere, Hristos s-a aplecat și fără a rosti nici un cuvânt a început să scrie cu degetul pe pământ (8,6 și 8). Dar, așa cum am văzut, Pământul este propriul Său corp. El nu condamnă femeia adulteră, dar înscrie fapta ei în propriul său organism. Prin aceasta El indică faptul că, asemenea unei semințe care, pusă în pământ, crește și produce roade care-i sunt proprii, fiecare faptă omenească va crește și va aduce roade corespunzătoare în incarnarea următoare și că nici o putere de pe Pământ nu poate anula consecințele unei fapte. Teologia crede în moartea izbăvitoare, crede că Hristos a murit pentru noi și nu se consideră îndreptățită să admită doctrina karmei, care contrazice ideea că prin moarte Hristos ar fi luat asupra lui păcatele întregii lumi. Dar această disarmonie dintre concepția teosofică și cea teologică se armonizează dacă ele sunt înțelese corect.

Doctrina karmei are aceeași semnificație pentru viață ca un registru contabil pentru un comerciant. În virtutea legii karmei trebuie să admitem că ceea ce am făcut într-o existență anterioară revine, ca efect, în existența actuală și că ceea ce facem în prezent va reapărea într-o existență viitoare. Avem astfel un bilanț complet al existenței: pe de o parte, se înscriu acțiunile bune, pe de altă parte cele rele. Dacă cineva crede că în virtutea legii karmei nu poate realiza în mod liber o faptă, întrucât felul lui de a acționa este consecința faptelor sale anterioare, el se aseamănă cu un comerciant care spune: Acum mi-am stopat activitatea comercială, nu mai trebuie să fac afaceri; în caz contrar bilanțul meu va fi inexact. Așa cum acest mod de a gândi este incorect pentru un comerciant, tot astfel și părerea privind efectul karmei este eronată. Doctrina karmei bine înțeleasă nu include nici un fatalism. Libertatea de acțiune și karma sunt perfect conciliabile, iar karma bine înțeleasă nu este ceva imuabil. Iar dacă cineva nu vrea să vină în ajutorul unei

persoane în suferință sub pretextul că nu dorește să intervină în karma sa, este tot atât de greșit ca a refuza unui comerciant în dificultate un avans pentru a-l salva de la faliment. Așa cum comerciantul va înscrie acest împrumut în registrul său la pagina de „debit”, pe când cel ce dă cu împrumut îl înscrie ca sumă împrumutată, la fel fiecare faptă bună se contabilizează pentru cel care o efectuează ca un câștig, în timp ce pentru beneficiar ca o datorie. Astfel, legea karmei nu exclude ajutorul dat altuia și este un lucru perfect justificat să ușurezi karma aproapelui prin fapte de întraajutorare mutuală. Omul poate acorda ajutor unui semen, dar există și acțiuni de care beneficiază mai multe persoane, deci care le ușurează karma și care se înscriu în contul mai multor oameni. Iar o acțiune atât de măreață ca cea a lui Hristos se imprimă în karma tuturor oamenilor, deoarece ea aduce o ușurare în karma tuturor celor care o lasă să acționeze în ei. Vedem, așadar, că și în Evanghelia lui Ioan se menționează legea karmei și că existența ei nu constituie o piedică pentru libertatea de acțiune. Prin actul Său unic de sacrificiu, Hristos s-a legat cu toți oamenii. După legea karmei, orice acțiune se înscrie în registrul datoriilor vieții; ea este pusă în legătură cu corpul lui Hristos, cu Pământul. Iată de ce El nu judecă femeia adulteră, ci îi înscrie fapta în propriul Său corp. El primește în propriul Său corp tot ce se întâmplă oamenilor, așa cum karma trebuie să se împlinească fără încetare pe Pământ. Evanghelia ne revelează faptul profund semnificativ că prin actul Său Hristos s-a legat de evoluția karmică a omenirii întregi. El dirijează evoluția viitoare a omenirii.

Dacă ne îndreptăm încă o dată atenția asupra celor cinci epoci de civilizație: indiană, persană, egipteană, greco-latină și europeană, constatăm că în cursul celei de a treia au fost puse bazele forței hristice, care va deveni forța fecundantă pentru întreaga omenire. Ceea ce a fost introdus în acel timp în mersul evoluției omenestii va prinde viață abia în epoca a șasea. În epoca a șasea, Sinea spirituală dezvoltată din sufletul conștiinței se va uni cu Spiritul vieții. Între epoca a treia și cea de a patra,

forța histică se aprinde și luminează în chip profetic. Epoca a șasea va fi cea a sărbătoririi marii nunți a omenirii, când Sinea spirituală se va uni cu Spiritul vieții. Atunci omenirea va fi contopită într-o mare fraternitate. Eu lângă Eu, frate lângă frate vor sta alături în acea fraternitate anunțată prin descrierea nunții din Cana Galileei, nuntă care nu este numai un fapt istoric, ci reprezintă simbolul de unire a întregii omeniri într-o mare fraternitate. După epoca a treia, mai sunt de parcurs trei epoci până la producerea acestui eveniment: a treia, a patra și a cincea. În esoterism, o epocă înseamnă o zi, iată de ce se spune la începutul capitolului 2: „Și a treia zi s-a făcut nuntă la Cana”. Prin aceasta se sugerează că descrierea nunții se raportează la un fapt viitor. Mama lui Iisus, sufletul conștiinței, este prezentă la nuntă. Hristos îi spune: „Ce trece de la mine la tine? Încă n-a venit ceasul Meu”. Este clar că prin nunta din Cana se face aluzie la un eveniment ce se va petrece în viitor. Ce face Iisus, pentru că ceasul Lui încă nu sosise? El transformă apa în vin! Pentru această acțiune se găsește explicația următoare: iudaismului ajuns în decadentă trebuie să i se adauge un nou foc, o nouă forță de viață, prin aceea că apa „fadă” este transformată în vin tare. S-ar putea spune că băutorii de vin au imaginat această explicație pentru a-și justifica comportamentul. Dar, dacă înțelegem semnificația acestui act, obținem o cunoaștere profundă a marii evoluții a lumii. Alcoolul nu a fost întotdeauna legat de omenire. Orice lucru spiritual are o expresie corespunzătoare în materie și, invers, orice lucru material are contrapartea sa spirituală. Vinul, alcoolul, nu a apărut decât la un anumit moment al istoriei lumii și omului și el va dispărea în viitor. Găsim aici profundul adevăr al investigației oculte. Alcoolul a fost puntea care a condus Eul-grup la Eul autonom, individual. Omul nu ar fi găsit niciodată trecerea de la Eul grup la Eul individual fără acțiunea alcoolului. Acesta a dat naștere conștiinței personale, individuale în om. Când omenirea va fi atins acest scop, ea nu va mai avea nevoie de alcool și acesta va dispărea din lumea fizică. Vedeți deci cum tot ce se întâmplă are

semnificația sa în conducerea înțeleaptă a evoluției umanității. Din această cauză, nu trebuie să facem reproșuri celui care consumă alcool, în timp ce oamenii care sunt în avans față de restul omenirii și au ajuns cu evoluția lor atât de departe încât nu mai au nevoie de alcool trebuie chiar să-l evite. Hristos a apărut pentru a oferi forță omenirii, astfel încât în epoca a șasea să poată fi atinsă cea mai înaltă conștiință a Eului. El vrea să pregătească oamenii pentru „acel ceas care încă n-a venit”. Dacă ar fi rămas la sacrificiul cu apă, omenirea nu ar fi ajuns niciodată la Eul individual. Transformarea apei în vin reprezintă ridicarea omului spre ființa individuală. Omenirea ajunsese, în evoluția ei, la un punct în care vinul îi era necesar, iată de ce Hristos a transformat apa în vin. Când va veni momentul în care omul nu va mai avea nevoie de vin, Hristos va transforma din nou vinul în apă. Cum a putut apărea în Hristos o asemenea forță care să permită transformarea apei în vin? Deoarece Pământul este însuși corpul lui Hristos, El a putut să activeze forțele Pământului în El însuși. În pământ, apa se transformă în vin, în timp ce se ridică în viața de vie. Ceea ce se întâmplă în Pământ, Hristos, ca persoană, putea, de asemenea, înfăptui, căci toate forțele Pământului sunt prezente chiar în el, din moment ce Pământul este corpul Său și este însuflețit de astralitatea Sa.

Ce face Pământul cu forțele sale? Dacă se pune o sămânță în pământ, aceasta germinează și dă roade. Ea se înmulțește; dintr-o sămânță se nasc mai multe. Tot astfel, dintr-un animal, prin reproducere, se nasc mai multe. Aceeași forță de sporire, de înmulțire acționează în Hristos și este reprezentată prin înmulțirea pâinilor. Hristos deține forța înmulțirii semințelor, proprie Pământului. Dacă este prezentă în spiritul nostru ideea că „Pământul cu forțele sale este corpul lui Hristos” și o aplicăm la ceea ce ne spune Evanghelia lui Ioan, multe detalii vor deveni de înțeles.

Ce sunt, în fapt, Evmgheliile? În cea a lui Ioan trebuie să vedem o prezentare a principiilor de inițiere, așa cum erau răspândite în toată Antichitatea. Nu era hotărâtor

pentru școala de care aparținea ceea ce făcea candidatul la inițiere în mod exterior, ci ceea ce viețuia el de la o treaptă de inițiere la alta. Erudiții moderni sunt surprinși să descopere similitudini între istoria dezvoltării lui Buddha și cea a lui Iisus Hristos. Aceasta se datorează faptului că redactorii acestor biografii nu au consemnat detalii ale existenței exterioare, ci fapte spirituale interioare. Acestea corespund pentru toți adevărații inițiați, căci toți au urmat același drum și au făcut aceleași experiențe. În regulile de inițiere era indicat ceea ce trebuia să fie trăit de orice discipol pe calea inițierii, și toți inițiații aflați pe aceeași treaptă treceau prin aceleași experiențe. Astfel, biografii nu relatau decât biografia diferitelor trepte de inițiere. Evangheliile sunt reguli inițiatice de profunzime variată. Ceea ce, în timpurile trecute, se desfășura într-o stare de constiență atenuată s-a produs în mod public în Misteriul de pe Golgota. Moartea, care până atunci era biruită în eteric, a fost biruită acum în corpul fizic. Evenimentul de pe Golgota reprezintă inițierea unui inițiat de pe cea mai înaltă treaptă, care nu a fost inițiat de un altul.

Autorul Evangheliei lui Ioan nu putea relata viața lui Hristos decât așa cum o descrie codul inițiativ. Cel care parcurge Evanghelia lui Ioan în mod activ trezește forța clarvederii. Această Evanghelie este o carte pentru clarvăzători, scrisă pentru ucenicia clarvederii. Cel care o trăiește, frază după frază, se află din punct de vedere spiritual ochi în ochi cu Hristos. Oamenii nu sunt ușor de convinși, ei trebuie să lupte pentru a ajunge la scop, pentru a ajunge la cunoașterea realității lui Hristos. Evanghelia lui Ioan este calea care conduce la Hristos. Autorul său a vrut să ofere tuturor prilejul de a-L cunoaște. Celui care dezvoltă din corpul său astral Sinea spirituală îi este dată în spirit acea înțelepciune care-i permite să înțeleagă ce reprezintă Hristos. Hristos însuși a indicat acest lucru: el este răstignit pe cruce, la picioarele Lui se află mama Sa și discipolul inițiat de El, pe care-l iubește. Discipolul trebuie să aducă oamenilor înțelepciunea, cunoașterea semnificației lui Hristos. Din această cauză se atrage atenția asupra Mamei Sofia prin

cuvintele: „Aceasta este mama ta, pe ea trebuie s-o iubești". Mama spiritualizată a lui Iisus este Evanghelia însăși, ea este înțelepciunea care conduce omul spre cunoștințele cele mai înalte. Ucenicul ne-a dat-o pe Mama Sofia; altfel spus, el a redactat Evanghelia, care conține, pentru cine o studiază, posibilitatea de a cunoaște creștinismul, de a înțelege originea și finalitatea acestei mișcări grandioase.

Evanghelia lui Ioan conține înțelepciunea lui „Dumnezeu în om", teosofia (noi spunem azi antroposofia, nota trad. francez). Și cu cât omenirea se va consacra mai mult studiului acestui document, cu atât mai multă înțelepciune și iluminare va primi din ea.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM

EVANGHELIA LUI IOAN

GA 100

NOTE

Aceste conferințe ținute de Rudolf Steiner în 1907 nu au fost stenografiate. Conținutul lor a fost reconstituit pornind de la notele luate de ascultători. Conferințele de la Kassel, „Antroposofie și rosicrucianism", au fost publicate pentru prima oară în 1942 în buletinul pentru membrii Societății antroposofice de Marie Steiner, care le-a prelucrat plecând de la câteva însemnări succinte. Conferințele de la Basel asupra „Evangheliei lui Ioan" emană din notele luate de patru participanți, care s-au reunit în 1908 pentru a stabili într-o formă liberă conținutul acestora, ajutați de amintirile lor. Publicarea textului în buletinul pentru membri a fost autorizată de Marie Steiner în 1946. La început, acest text n-a fost conceput de autorii lui în vederea publicării, ci numai pentru uzul participanților.

(1) Rudolf Steiner era secretarul Societății teosofice pentru Germania. El s-a desprins de ea încetul cu încetul pentru a întemeia Societatea antroposofică. Fidele lui

Rudolf Steiner, noi am păstrat de-a lungul întregii traduceri termenul de teosofie. Câtiva ani mai târziu, el va utiliza termenul de antroposofie.

(2) Richard Wagner (1813–1883) a creat drama muzicală ca operă globală. Compară cu conferința lui R. Steiner din 28.03.1907, **Richard Wagner și mistica**.

(3) Goethe, *Faust*, I, Noapte. Cameră gotică.

(4) Christian Rosenkreutz, 1378–1484. Vezi Rudolf Steiner, **Creștinismul esoteric și conducerea spirituală a omenirii**, GA 130; **Nunta chimică** de Christian Rosenkreutz, GA 35; **Christian Rosenkreutz și misiunea sa**, GA 93, 97, 141.

(5) Apostolul Pavel a fost convertit de Hristos în fața Damascului. Întemeietor al creștinismului din afara Palestinei. Este decapitat la Roma în anul 67.

(6) Dionisie Areopagitul, primul episcop al ateniienilor.

(7) Johann Gottlieb Fichte (1762–1814), filosof german. Conferință asupra „Einleitungsvorlesungen in die Wissenschaftslehre”, Berlin, 1913.

(8) Du Bois-Reymond (1818–1896), fiziolog berlinez. „Limite ale cunoașterii”, conferința din 14.08.1872.

(9) „...în mod intensiv”: mărime intensivă; mărime în care este posibil de a distinge trepte de intensitate, dar care nu se măsoară printr-un număr, nereprezentând o întindere (Dicționarul Petit Robert).

(10) Luca, 17, 21.

(11) Theophrastus Paracelsus von Hohenheim (1493–1541), medic și naturalist. Vezi conferința din 16.11.1911, „De la Paracelsus la Goethe”, în vol. **Istorii omenesti în lumina Științei spirituale** (16 conferințe, Berlin, 1911–1912), GA 61.

(12) Johann Wolfgang Goethe, 1749–1832.

(13) Friedrich Schiller, 1759–1805. Vezi Rudolf Steiner, **Trăsăturile de bază ale unei teorii a cunoașterii la Goethe, cu referire specială la Schiller**, GA 2; **Goethe și concepția sa despre lume**, GA 6.

(14) Francisc din Assisi, 1182–1226, întemeietorul Ordinului franciscan.

(15) Matei, 18, 3.

(16) Wolfgang Amadeus Mozart, 1756–1791.

- (17) Francesco Redi, 1626-1698, naturalist italian.
- (18) Goethe, *Tratat despre culori*.
- (19) *Niflheim*, altfel spus *Nebelheim*, Țara cețurilor.
- (20) Rudolf Steiner, ***Educația copilului din punct de vedere al Științei spirituale***, GA 34
- (21) Sancte de Santis, *Mimik des Denkens*.
- (22) Adalbert von Chamisso, 1781-1838, poet german. *Peter Schlemhil*, 1814.
- (23) Fritz Mauthner, 1849-1923, scriitor și filosof. *Beitrage zu einer Kritik der Sprache* (Contribuție la o critică a limbajului).
- (24) Cel mai reprezentativ membru al familiei Bach este Johann Sebastian Bach, 1685-1750; sunt, de asemenea, cunoscuți ca muzicieni fiii săi: Friedemann Bach, 1710-1794, Philippe Emanuel Bach, 1714-1788, Johann Christian Bach, 1735-1782.
- (25) Bernoulli, familie de matematicieni din Basel: Jakob Bernoulli, 1654-1705, Johann Bernoulli, 1667-1748, Nikolaus Bernoulli, 1687-1759, Daniel Bernoulli, 1700-1782.
- (26) Rudolf Steiner, *Tatăl Nostru*, GA 96, în ***Sensul vieții și Misteriile Duhului, Fiului și Tatălui***, trei conferințe ținute la Berlin și München, 1907, GA 97 și 96.
- (27) *Septuaginta: Vulgata*.
- (28) Ludwig Büchner, 1824-1899, filosof materialist.
- (29) Rudolf Steiner, ***Misterul biblic al Genezei***, GA 122.
- (30) Antoine Fabre d'Olivet, 1768-1825. *Limba ebraică restituită*, Paris, 1816, și *Istoria filosofică a neamului omenesc*, 1822.
- (31) „Lucifer Gnosis”, GA 34, caietele 30, 32, 34 ale revistei.
- (32) Rudolf Steiner, ***Haeckel, die Welträtsel und die Theosophie***, GA 34.
- (33) Ioan, 8, 12.
- (34) Thomas Henry Huxley, 1825-1895, zoolog și filosof britanic, darvinist. *Fiziografie*, Leibzig, 1884.
- (35) Theodor Arldt, „Das Atlantisproblem”, revista „Kosmos”, caiet 10, 1905.
- (36) Platon, 427-347 î.Hr., *Critias*.

- (37) Geneza, 1, 2.
- (38) Citatul n-a putut fi regăsit.
- (39) Ludwig Anzengruber, 1839–1889, scriitor și autor dramatic vienez; Peter Rosegger, 1843–1918.
- (40) I Geneza, 2, 7.
- (41) Sfântul Augustin, 354–130, părinte al Bisericii. *Retractationes*, I, 13 și *De civitate Dei*, VIII, 9.
- (42) Luca, 14, 26.
- (43) Ioan. A se vedea primul capitol, verset 1, din Scrisoarea I.
- (44) Charles Darwin, 1809–1882, naturalist englez; David Friedrich Strauss, 1808–1874, filosof și teolog protestant; Arthus Drews, 1865–1935, filosof.
- (45) Ioan, 13, 18.
- (46) Jakob Böhme, 1525–1624, mistic protestant.
- (47) Rutiolf Steiner, **Adevăr și știință** (GA 3) și **Filosofia libertății** (GA 4).
- (48) Goethe, *Faust*, partea a II-a, corul final.
- (49) Goethe, *Faust*.
In Lebensfluten, im Tatensturn,
Wall ich auf und ab,
Wehe hin und her!
Geburt und Grab,
Ein ewiges Meer
Ein wechselnd Weben
Ein glühend Leben:
So schaff ich am sausen den Webstuhl der Zeit
Und wirke der Gottheit lebendiges Kleid.
- (50) Ludwig Kleeberg, *Wege und Worte*, Stuttgart, 1961.
- (51) Édouard von Hartmann, 1842–1906, filosof. *Filosofia inconștientului*, Berlin 1869; *Inconștientul din punct de vedere al fiziologiei și al teoriei coborârii*, Berlin, 1872.
- (52) Oscar Schmidt, 1823–1890, zoolog.
- (53) Ernst Haeckel, 1834–1919, zoolog, filosof. *Istoria naturală a creației*.
- (54) Rowland Hill, 1795–1879, pictor și fotograf englez.
- (55) Iakob Moleschott, 1822–1893, psiholog și filosof materialist; Karl Vogt, 1817–1895, geolog și zoolog.
- (56) Rudolf Wagner, 1805–1864, zoolog și psiholog.

(57) Dionisie Areopagitul, *Ierarhia cerească și eclezeastică*, scrisă între 485-515.

(58) Goethe, *Faust*, partea a II-a, cuvintele lui Mefistofel.

(59) Pitagora, 582-497 î.Hr., filosof grec.

(60) Platon, *Timaios*.

ANTROPOSOFIE ȘI ROSICRUCIANISM EVANGHELIA LUI IOAN

GA 100

POSTFAȚĂ

Temele cărților lui Rudolf Steiner, unul dintre cei mai tipăriți autori de azi, sunt întotdeauna incitante și de aceea sunt căutate de multă lume, dar cine a fost el se cunoaște prea puțin, iar configurația operei sale continuă să fie cvasiignorată. Vom încerca, așadar, să situăm ciclul de conferințe care face obiectul cărții de față în contextul vieții și activității sale. Abordarea acestora poate fi făcută și tratându-le drept un segment din istoria activităților oculte, o istorie paralelă din mănunchiul dezvoltării istorice a omenirii. Ocultismul modern este un moment din fluxul devenirii unei îndeletniciri - cercetarea esoterică - fundamentale pentru oricine caută firele ascunse ale evenimentelor lumii.

Vom începe cu momentul 1875, când la New York a fost fondată Societatea teosofică (Theosophical Society) - o organizație care se ocupă de cercetarea și promovarea activităților oculte. Dintre membrii fondatori se distinge personalitatea Helenei Petrovna Blavatsky. Ea vine în întâmpinarea scopurilor pe care și le propune Societatea teosofică prin deosebita dotare pentru activități oculte și prin capacitatea de a se dăruia acestora. Helena Blavatsky și-a sprijinit întreaga activitate pe legătura cu entități având însușiri și cunoștințe supraomenești - Marii Maeștrii tibetani (Mahatmas = „Mari Suflete”) -, cu care afirma că a fost mereu în contact.

De altfel, prezentarea acestei căi de cunoaștere a fost făcută mai târziu și în scris, prin lucrări ca *Lumină pe*

cale (Light on the Path, 1885)[1], de Mabel Collins, și *Învățătura secretă* (The Secret Doctrine, 1888) de H. P. Blavatsky.

Domeniul în care Societatea teosofică a activat cu intensitate a fost cel al spiritualității orientale, cu precădere indiene, așa încât în 1879 ea își va muta sediul din Statele Unite în India.

Datorită specificului activității Helenei Blavatsky, definitoriu pentru activitatea teosofică va fi preluarea și perpetuarea învățăturilor transmise de către Maeștrii Kuthumi și Morja, prin intermediul ei, membrilor societății.

Datorită acestei credințe în maștri nevăzuți, exista riscul unor falsificări, mai ales a acelor *Scrisori* de la Maeștrii pe care Helena Blavatsky le prezenta membrilor Societății teosofice. Ceea ce s-a și întâmplat, H. P. Blavatsky devenind subiectul unor acuzații de falsificare, atunci când s-a descoperit că unele dintre aceste scrisori fuseseră contrafăcute. Acest scandal din anii 1885-1886 și faptul că în această controversă devenită publică Societatea teosofică nu i-a luat apărarea au determinat-o pe H. P. Blavatsky să se retragă din conducerea Societății teosofice și să revină în Europa, pentru a nu a mai călători niciodată în India. În 1887 ea va fonda la Londra Loja Blavatsky și va scoate o revistă, „Lucifer”, al cărei nume trimitea la principiul autonomiei (motiv care l-a făcut și pe Rudolf Steiner să-și intituleze „Luzifer”, mai târziu „Lucifer-Gnosis”, revista pe care a publicat-o între 1903 și 1908). O dată cu publicarea în 1888 a lucrării sale *Secret Doctrine*, H. P. Blavatsky va întemeia secția esoterică a Societății teosofice (Esoteric Section of Theosophical Society), spre a oferi membrilor acesteia posibilitatea de a rămâne fideli Maeștrilor, indiferent ce s-ar întâmpla. Însă neînțelegerile apărute în conducerea acestei secții au făcut-o pe H. P. Blavatsky să o transforme în complet independentă „Școală esoterică” (Esoteric School of Theosophy). Iată deci că, la începutul secolului XX, mediile în care se desfășura o intensă activitate ocultă erau îndeosebi mediile teosofice.

Pe drumul căutării pe care pornise, Rudolf Steiner va ajunge și el să-i cunoască pe teosofi, va avea ocazia de a activa în cercurile acestora. Recunoscut pentru seriozitatea preocupărilor sale, el va intra în Societatea teosofică, devenind în 1902 secretarul general al nou înființatei secții germane a acesteia. El va înțelege acest pas drept „începutul unei activități orientate înspre organizarea unei mișcări teosofice oculte bazată în exclusivitate pe autentic și pe adevăr”[2]. Abordarea problematicii spirituale se confrunta cu gândirea „științifică”, așa cum era ea practică la începutul secolului XX. Așa încât pentru Rudolf Steiner, care avea în urmă o cunoaștere prin studiu și prin aplicarea consecventă a metodelor așa-numitelor „științe ale naturii”, se punea problema preluării acestor metode și utilizării lor în „cunoașterea spirituală”[3]. Însă preocupările științifice din cercurile teosofice de la 1900 se limitau la încercarea de a interpreta fenomenele spirituale prin abordări atomiste, mecaniciste. Or, Rudolf Steiner încerca să ajungă la o abordare organică, pornind de la principiul că „atomii și structurile atomice nu pot constitui decât *rezultatul* unor efecte spirituale sau organice” [4].

Secția germană a Societății teosofice și-a desfășurat încă de la început activitatea într-o atmosferă de oarecare autonomie, făcând pași importanți în spațiul vieții publice datorită, mai ales, publicației „Luzifer”, editată și redactată de Rudolf Steiner și de Marie von Sievers, și seriilor de prelegeri ținute de Rudolf Steiner în diverse localități din Germania, în cadrul mișcării teosofice ori pentru publicul larg. Pentru această perioadă, mai sunt relevante relațiile lui Rudolf Steiner cu Școala esoterică. Apartenența la un asemenea cerc intim, cărui îi erau rezervate anumite aspecte considerate accesibile doar unora, provenea de la maniera străveche de cultivare a învățăturilor esoterice, și anume accesibile numai inițiaților. Or, H. P. Blavatsky avusese acces la unele cunoștințe oculte într-un asemenea mod, adică prin intermediul anumitor facultăți atavice de tipul clarvederii („...datorită unui atavism aparte, spiritul acționa în ea tot

astfel cum făcuse cândva în sufletul străvechilor discipoli, adică într-o stare de conștiință asemănătoare - pentru forțele conștiente care iluminează sufletul modern - cu o stare de vis...; astfel... cunoașterea spirituală nu trăiește în sufletul conștiinței, ci în regiunile mai întunecate ale subconștientului. *Acestea* nu sunt suficient de independente de forțele care activează înăuntrul corporalității fizice. Ca urmare, transmiterea unor noțiuni spirituale provenite din zonele subconștiente poate deveni extrem de periculoasă...Însă aceste lucruri nu au nici o legătură cu antroposofia, ale cărei doctrine sunt cu totul lipsite de vreo influență subconștientă" [5]).

Grupul din jurul lui Rudolf Steiner avea preocupări diferite de ceea ce se practica în Școala esoterică a teosofiei, auume prin abordarea problematicei esoterice în raport și cu alte domenii culturale (istoria, filosofia, teoria cunoașterii, metodologia goetheană) pe care le cultiva Rudolf Steiner. Organizatoric, acest grup aparținea Școlii esoterice a teosofiei, dar metodologic era ceva cu totul diferit. Așa încât, în mai 1907, în timpul congresului teosofic de la Munchen, în urma unor îndelungi discuții avute cu Annie Besant, președinta Societății teosofice, s-a ajuns la autonomizarea secției germane a Societății [6]. Activitatea de cercetare spirituală desfășurată de secția germană a Societății teosofice, așa cum o concepea Rudolf Steiner, își avea rădăcinile în ocultismul european și se revendica de la misticii germani (teosofi) Meister Eckhart, Jakob Böhme, Johannes Tauler. Așadar, de la o anume filieră creștină. Oricum, figura și semnificația lui Hristos redeveniseră subiecte de discuție, așa încât demersul lui Steiner, făcut la începutul secolului, avea ca scop determinarea rolului pe care îl are Hrisros în lumea de azi, pornind de la Evenimentul petrecut pe Golgota cu nouăsprezece secole în urmă.

În strădaniile sale de a sonda cele nevăzute, Rudolf Steiner se întâlnea, așadar, cu preocupările Societății teosofice, dar prin rolul atribuit lui Hristos el se afla pe o altă cale.

Încă din anul 1904 Rudolf Steiner vorbea despre „calea rosicruciană”, iar în ***Creștinismul ca fapt mistic*** (1902) el făcea legătura între creștinism și evoluția ocultă a Antichității. Prin publicarea acestei lucrări, „atenția publicului european fusese dirijată spre o renaștere a esoterismului european, pornind de la opera și faptele teosofilor germani” [7].

Evenimentele dinăuntrul Societății teosofice s-au precipitat în continuare: în anii 1906–1907, cazul C.W. Leadbeater, figură controversată de clarvăzător, și acuzat de deviere morală; în 1907, februarie, moartea colonelului H. S. Olcott, cofondator al Theosophical Society în 1875 și președintele acesteia, apoi congresul de la Paris, cu alegerea Anniei Besant ca președinte în locul său (este susținută de Rudolf Steiner, deși el își păstrează rezervele asupra modului în care Societatea teosofică abordează ocultismul).

În paralel, secția germană desfășura activități din ce în ce mai intense și mai consistente, bucurându-se de tot mai mulți membri. Așa încât, în iunie 1907, la congresul de la München al secției germane a Societății teosofice vor apărea pentru prima dată aspectele artistice: Templul rosicrucian, realizat în sala congresului cu ajutorul scenografiei, picturii și sculpturii; apoi Misteriile Antichității, în reprezentarea traducerii germune a *Misteriilor eleusine*, după E. Schure. Cu tot amatorismul acestor realizări, pentru prima dată în epoca modernă aspectele oculte erau redată nu prin mijloace intelectual speculative, așa cum de multă vreme se proceda în Societatea teosofică, ci cu mijloacele artelor.

Pe parcursul acestui congres, la care a participat și Annie Besant, Rudolf Steiner a susținut paisprezece prelegeri în care a vorbit despre ceea ce el a numit „teosofia rosicrucienilor” [8]. Astfel, au fost prezentate aspecte istorice ale impulsului generat în 1459 prin Christian Rosenkreutz. (Aici trebuie menționat faptul că în concepția lui Rudolf Steiner acele curente spirituale care provin din Orient și care au fost aduse în Europa de către anumite cercuri nu corespund configurației lăuntrice a omului european, căruia îi sunt mai apropiate

cunoașterea esoterică greacă și cea creștină. „Una dintre sursele care au păstrat acest curent spiritual și l-au reînnoit a fost... rosicrucianismul" [\[9\]](#). Este vorba însă despre sursa originală, debarasată de toate acele adaosuri și ascunzișuri pe care preocupările ulterioare le-au provocat, fie din necunoaștere, fie din diletantism, fie din rea voință. Pe de altă parte, trebuie menționat și următorul aspect esențial referitor la relația tradiției rosicruciene cu știința spiritului, anume că aceasta din urmă se sprijină pe cea dintâi, dar nu este doar atât, ci cuprinde și alte componente [\[10\]](#).)

Revenind la prelegerile de la München, s-a continuat cu descrierea componentelor ființei omenești, așa cum pot fi ele cunoscute printr-o educație spirituală reală și consecventă. Viața, moartea și ceea ce se petrece după moarte, reincarnarea și legea karmei au fost alte aspecte ale existenței omenești prezentate în aceste prelegeri, care au continuat cu descrierea stărilor planetare de conștiință, cu evoluția planetară și cea a omenirii pe Pământ, apoi cu evidențierea unor aspecte ale viitorului omenirii. În încheiere, au fost prezentate cele șapte trepte de dezvoltare pe calea inițierii creștine și cele șapte trepte ale căii rosicruciene.

Temele acestor prelegeri au fost reluate în iunie 1907 la Kassel, iar la Basel, în luna noiembrie a aceluiași an, Rudolf Steiner susținea opt prelegeri asupra Evangheliei lui Ioan, făcând o prezentare a felului cum entitatea lui Hristos a însoțit epocile de evoluție a Pământului și dezvoltarea omenirii. (Mai târziu, după moartea lui Rudolf Steiner, în strădania de a realiza o prezentare cât mai coerentă a moștenirii lăsate de el, edițiile din opera sa au fost concepute de Marie Steiner pornind de la grupe tematice. Astfel, cele două cicluri de prelegeri din 1907 – ținute la Kassel și Basel – au fost grupate în volumul înscris în seria de *Opere complete*, GA 100. Este tocmai volumul prezentat aici în traducere românească). Activitatea secției germane s-a intensificat, pe măsură ce preocupările membrilor acesteia, stimulate de strădaniile lui Rudolf Steiner, s-au concentrat asupra unor probleme de cercetare spirituală precum: cunoașterea suflutească

și cea spirituală, domeniile de cunoaștere asupra spiritului, metamorfozele vieții sufletești, abordarea marilor probleme ale existenței omului cu metodele cercetării spirituale.

În același timp, mergând pe cealaltă cale, cea orientală, Societatea teosofică devenise mai mult nucleul unei frății universale, lăsând în plan secund cercetarea puterilor latente din om. În felul acesta „se căuta o lume mai bună, un substitut al lui Dumnezeu, care fusese îndepărtat de către științele materialiste”.[\[11\]](#)

Și iată că, în 1909-1910, în cazul Societății teosofice, cu sediul la Adyar, în India, se vor pune bazele Ordinului Steaua Orientului (Order of the Star in the East), care urma să aibă în centrul activității sale personalitatea unui tânăr indian, Djiddu Krishnamurti, considerat a fi cel care va purta, în curând, în ființa sa manifestarea lui Hristos [\[12\]](#). Hristos era privit doar ca o entitate Bodhisattva, ca un învățător asemănător altor mari învățători cunoscuți. Firește, Rudolf Steiner s-a distanțat de aceste abordări ale lui Hristos, despre care el spunea că ar trebui înțeles ca o entitate cosmică ce s-a incarnat fizic doar o dată. De altfel, pentru că cele două căi de activitate spirituală (cea orientală și cea occidentală, reprezentată de Rudolf Steiner) deveniseră incompatibile și, ca urmare a discuțiilor cu numeroșii membri ai Societății teosofice susținători ai căii reprezentate de Rudolf Steiner, prezenți la München, în septembrie 1912 s-a propus organizarea activității Societății teosofice într-un mod complet independent și înființarea unei noi forme de lucru: Societatea antroposofică. Ca urmare, la 11 decembrie 1912, aproape toți cei care colaborau cu Rudolf Steiner și-au manifestat, printr-o telegramă adresată la Adyar președintelui Societății teosofice, Annie Besant, hotărârea de a părăsi această societate. La 14 ianuarie 1913, Annie Besant retrage secției germane a Societății teosofice decretul de fondare, consfințind astfel și formal separarea. Astfel, 2 400 de membri ai fostei secții germane a Societății teosofice devin, prin hotărârea adunării generale din 2-3 februarie

1913, membri ai Societății antroposofice, astfel oficializată, urmându-l pe Rudolf Steiner.
Din acel moment începe activitatea autonomă a Societății antroposofice.
SORIN ȚIGĂREANU

Note

1. Mabel Collins, *Lumină pe cale*, Editura Ram, Fălticeni, 1994.
2. Hella Wisberger, Introducere la volumul ***Din istoria și conținuturile primei secțiuni a Școlii esoterice*** (1904-1914) (Zur Geschichte und aus den Inhalten der ersten Abteilung der Esoterischen Schule, 1904-1914), GA 264, Dornach, 1984.
3. Rudolf Steiner, ***Povestea vieții mele*** (Mein Lebensgang), GA 28, Dornach, 1982. O traducere românească, din limba franceză, a apărut la Editura Princeps, Iasi, 1994.
4. „Voiam să pornesc de la o contemplare a fenomenului primordial și să urmez concepțiile goetheene despre natură (nu un sistem intelectual oarecare)”, R. Steiner, ***Povestea vieții mele***, Editura Princeps, Iasi, 1994, p. 378.
5. Ibidem, p. 383.
6. „Școala ocultă a dr. Steiner este foarte diferită de a noastră. El nu cunoaște calea orientală, de aceea nici nu o poate preda. El predă calea creștin-rosicruciană, care este de ajutor unora dintre oameni, dar care este diferită de a noastră.” (Annie Besant, Scrisoarea din 7 iunie 1907, adresată dr. Wilhelm Hobbe-Schleiden, conducătorul lojei din Kassel a Societății teosofice, în E. Bock, *Rudolf Steiner, Studii asupra operei și vieții*, Stuttgart, 1961.)
7. E. Schuré, Scrisoarea din 1 mai 1913 către președintele Societății teosofice din Franța, în care își justifică retragerea din această societate.
8. ***Die Theosophie des Rosenkreuzers***, GA 99.
9. G. Wachsmuth, *Viața pământească și activitatea lui Rudolf Steiner* (Rudolf Steiners Erdenleben und Wirken), Dornach, 1951, p. 60.
10. Ibidem, p. 61.
11. Richard Cavendish (ed.), *Encyclopedia of the Unexplained*, Arkana, Penguin Books, 1989.
12. Activitatea Ordinului Steaua Orientului s-a intensificat mai ales prin călătoriile și conferințele ținute de Krishnamurti în India, California și Olanda. În sfârșit, la 28 decembrie 1925 Învățătorul Universal a apărut, fiind reprezentat de Krishnamurti. După patru ani Krishnamurti a desființat Ordinul, declarând că renunță la orice pretenție de a fi altceva decât el însuși, repudiind cu această ocazie toate sectele și organizațiile religioase. El a mai afirmat că adevărul este „o țară fără drumuri”, iar ajutorul poate veni doar din interiorul

fecăruia. (Cf. Richard Cavendish (ed.), *Encyclopedia of the Unexplained*, Arkana, Penguin Books, 1989.)